

Årsredovisning 2018.

Örebro kommun

Struktur

Framsida

Området Olaus Petri på norr i Örebro. Norrängsvägen. Foto: Fredrik Kellén.

Målgrupper

I Örebro kommuns årsredovisning hittar du en översikt över kommunens verksamhet och ekonomi under 2018. Årsredovisningen produceras av Kommunstyrelseförvaltningen för Kommunstyrelsen. Målgruppen är Kommunfullmäktige, men den vänder sig även till kreditinstitut, örebroare, medarbetare och övriga intressenter.

Förvaltningsberättelsen

I förvaltningsberättelsen redovisas året som gått i enlighet med den kommunala årsredovisningslagen. I detta avsnitt redovisas kommunens satsningar och arbete för att vara en hållbart växande kommun. Utvecklingen inom kommunens 21 verksamhetsmål och 2 finansiella mål för god ekonomisk hushållning redovisas också med analys, diagram och tabeller. Avsnittet innehåller även en fördjupad uppföljning av kommunens och kommunkoncernens ekonomi.

Verksamheten i kommunens nämnder

Under detta avsnitt kan du läsa om varje nämnds ansvar, vad året har präglats av och hur nämnden bidragit till utvecklingen för att nå kommunens 21 verksamhetsmål. Avsnittet innehåller också en redogörelse över nämndernas ekonomi och resultat.

Verksamheten i kommunens företag

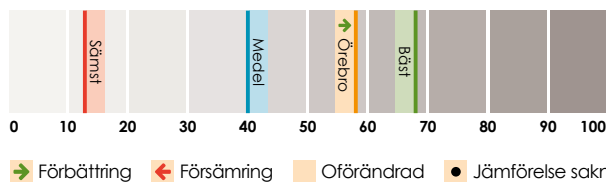
Under detta avsnitt kan du läsa om kommunens företagsstruktur och ägarstyrning. Avsnittet innehåller också en uppföljning av bolagen inom Örebro Rådhuskoncernen.

Finansiella rapporter och tillämpade redovisningsprinciper

Resultaträkning, balansräkning och övriga finansiella rapporter för kommunen och kommunkoncernen finns i detta avsnitt.

Måttbanden

Måttbanden i årsredovisningen visar Örebro kommuns placering i SKL:s undersökning *Kommunens kvalitet i korthet*, jämfört med 260 av Sveriges kommuner. Pilen i måttbanden visar Örebro kommuns utveckling jämfört med resultatet 2017. Vissa mått är nya för 2018, därför saknas jämförelse på dem.

Nyfiken att läsa mer?

Årsredovisningen täcker in hela kommunkoncernens verksamhet och är därför översiktlig. Mer information finns i nämndernas årsberättelser på orebro.se och i respektive bolags årsredovisning.

Innehåll

INLEDNING

4

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSEN

10

Kommunstyrelsens uppsiktsplikt	10
Systematisk kvalitetsutveckling	11
En hållbart växande kommun	12
God ekonomisk hushållning	
– verksamhetsmål	19
– finansiella mål	46
– ekonomi.....	48

VERKSAMHETEN I KOMMUNENS NÄMNDER

59

VERKSAMHETEN I ÖREBRO KOMMUNS FÖRETAG

66

FINANSIELLA RAPPORTER

74

REVISIONSBERÄTTELSE

85

BILAGOR

86

Detta är Örebro kommun.

FAKTA OM ÖREBRO

- Örebro är befolkningsmässigt landets sjätte största kommun.
- Här bor drygt 153 367 personer på en yta av 1 380,1 km² (landareal).
- I kommunen finns invånare från nästan 170 olika länder.
- Staden Örebro är drygt 750 år gammal, slottet började byggas redan på 1200-talet.

ÖREBROS STYRKOR

- Universitetsstad med 15 200 studenter.
- Centralt läge i Sverige med cirka 20 mil till Stockholm och 30 mil till Göteborg.
- Delad förstaplats för bästa logistikläge i Sverige.
- Örebro Airport har charter- och reguljärflyg samt godsflyg inom Sverige och till övriga Europa.
- Positivt näringsklimat, Örebro växer och företagen går bra och vill expandera.
- Friluftskommun, närhet till attraktiva parker och naturområden.

VISION

Skandinaviens mest attraktiva medelstora stad.

VERKSAMHETSIDÉ

Vi jobbar långsiktigt och hållbart för att vara en attraktiv kommun för både människor och företag. Vi drivs av att skapa en enklare vardag för alla.

SÅ STYRS ÖREBRO

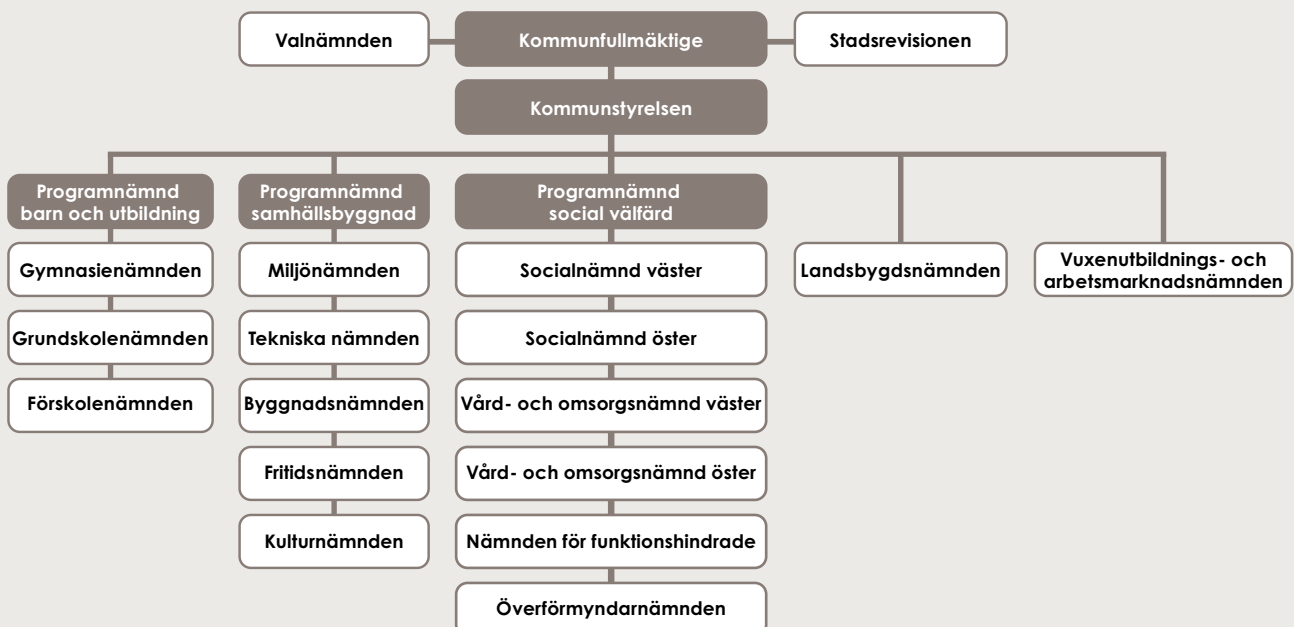
Örebro stys genom politiska beslut i Kommunfullmäktige, styrelser och nämnder.

Kommunfullmäktige är Örebro kommuns högsta beslutande organ, Örebros egen "riksdag". De 65 ledamöterna utses i allmänna val, som sker vart fjärde år. Det är Socialdemokraterna, Centerpartiet och Kristdemokraterna som styr Örebro kommun tillsammans.

MANDATFÖRDELNING I KOMMUNFULLMÄKTIGE 2015–2018

Socialdemokraterna	24
Moderaterna	13
Miljöpartiet	6
Sverigedemokraterna	6
Centerpartiet	4
Kristdemokraterna	4
Liberalerna	4
Vänsterpartiet	4
Totalt	65

Kommentar från Kommunstyrelsens ordförande

Stark tillväxt kräver ansvarstagande

Örebro har haft en fortsatt stark utveckling under 2018. Invånarantalet har ökat till följd av en positiv inflyttning och företag väljer att etablera sig och satsa i vår kommun. En stark tillväxt är positivt för Örebro och en förutsättning för framtida kompetensförsörjning. Samtidigt ställer det krav på att vi som kommun kan möta upp behovet av en utbyggd välfärd med plats för fler.

Långsiktigt hållbar ekonomi

Den kommunala ekonomin måste klara att hantera en stor expansion av välfärden under en kort tid vilket i det korta perspektivet kan vara påfrestande. Det kräver ordning och reda i ekonomin och samtidigt ett långsiktigt ansvarstagande. Det finns stora utmaningar i att hålla kostnadsutvecklingen nere, fullfölja det omställningsarbete som pågår inom flera verksamheter och samtidigt bygga ut och stärka kvaliteten i välfärden där det behövs. Något alternativ till att hantera en utbyggd välfärd finns inte. Örebro kommer stå sig starkare nu och i framtiden till följd av den positiva tillväxten, vilket i sin tur är en förutsättning för

en god välfärd. Kommunen gör ett resultat i paritet med budget 2018. Det är bra, men samtidigt är engångsintäkterna höga och driftskostnaderna är högre än budgeterat. Situationen kräver ansvarstagande för ekonomin.

Örebro är en attraktiv plats att bo på

Inflyttningen har varit stor under året och Örebro har ökat med hela 3 076 invånare. Under samma period har 1 935 bostäder färdigställts vilket är en viktig förutsättning för att möjliggöra att Örebro växer. Tidskriften FOKUS utnämnde under året Örebro till tredje bästa kommun att bo i. Vi knep också en tredje plats

i *Årets Arkitekturkommun* och framhölls där som en stad som lyckats kombinera en hög byggtakt med att bygga attraktivt. Priser och utnämningar är inte allt men dessa bidrar till att göra mig till en stolt örebroare!

Mer välfärd i en kommun som växer

Behovet av utbyggd välfärd märktes tydligt under 2018 då bland annat två helt nya skolor, Änglandaskolan och Tybblelundsskolan, invigdes. Utöver det pågick om- och tillbyggnationer på ett stort antal befintliga skolor och även byggnation och renovering av förskolor. I Vivalla invigdes helt nya Kastanjegårdens förskola i augusti. Beslut togs om ett nytt vård- och omsorgsboende i Askenäs. Beslut togs även om att tidigarelägga byggandet av ett boende i Bettorp till följd av behovet av ett tryggt boende för äldre i behov av ett vård- och omsorgsboende. Efter en utredning om badens status i Örebro fattades under året också beslut om att ett nytt bad i Brickebacken ska byggas.

Ursäkta röran – vi bygger om

Även i stadsmiljön och infrastrukturen märks det att Örebro växer. Nya bostadsområden kräver nya vägar och vattenledningar, befintlig infrastruktur behöver byggas om för att hantera att vi 2027 beräknas ha ökat antalet invånare med drygt 25 000 till knappt 176 000. Örebroarnas tålamod har prövats under 2018 då flera stora ombyggnationer av vägar genomförts och till viss del kommer det fortsätta även under kommande år. Vi behöver anpassa oss efter att kommunen växer men även fortsätta förbättra tillgängligheten för samtliga trafikslag, inte minst kollektivtrafik, cyklister och fotgängare.

En ny mötesplats för kultur och demokrati

I Örebro spelar kulturen en central roll i utvecklingen av ett starkt samhälle präglad av demokrati, mångfald, integration och kommunikation. Kulturen bidrar till att skapa ett rikare samhälle och är en viktig del av välfärden. Under året har byggandet av Kulturkvarteret påbörjats, dit bland annat Kulturskolan och Stadsbiblioteket kommer flytta. Kulturkvarteret är en av de största satsningarna på barns och ungas kultur på mycket lång tid i Örebro kommun. Jag ser framför mig att Kulturkvarteret kommer bli en mötesplats för örebroare från olika områden i kommunen, en plats där olika åldrar kan mötas och där civilsamhället, kommunen och näringslivet tillsammans möts och utvecklar verksamheten.

Kompetensförsörjningen en framtidsfråga

Utöver utmaningen att finansiera en utbyggd välfärd är kompetensförsörjningen av densamma en av de stora utmaningarna vi står inför. För att säkra ett långsiktigt och strategiskt arbete med kompetensförsörjningsfrågorna fattades under året beslut om att inrätta en personalberedning under kommunstyrelsen med särskilt fokus på kompetensförsörjningsfrågor. Kommunens verksamheter är ingenting utan dess medarbetare. Den positiva befolkningstillväxten som Örebro haft under flera år kommer vara en stor tillgång och konkurrensfördel för såväl offentliga som privata arbetsgivare i att lösa rekryteringsfrågan framöver. Vi behöver bli ännu bättre på att ge rätt stöd till de personer som idag står utanför arbetsmarknaden då vi kommer ha stora rekryteringsbehov inom många branscher.

Goda förutsättningar för näringslivet en nödvändighet

Örebro ska vara en attraktiv kommun att leva, bo och inte minst driva företag i. Det är viktigt för den fortsatta utvecklingen att företag vill utvecklas och etablera sig i kommunen. Örebro ställning som logistiknav är fortsatt stark och under 2018 rankade tidningen Intelligent Logistik Örebro på en delad förstaplats tillsammans med Göteborgsregionen när det kommer till *Sveriges bästa logistikläge*. I Svenskt näringslivs mätning av företagsklimat tog Örebro ett rejält kliv uppåt och noterade den högsta placeringen, plats 104, sedan mätningen startade 2009. Även resultatet i SKL:s undersökning *Insikt* visar på att företagen i kommunen är fortsatt mycket nöjda med kommunens service, vilket är glädjande. Det är en positiv utveckling som vi måste förvalta och fortsätta utveckla i de delar där det är nödvändigt.

2018 har präglats av en fortsatt stark utveckling av Örebro som en attraktiv kommun. Många av de beslut som har fattats och genomförts under året tar sikte på att fortsätta utveckla och stärka Örebro som en bra kommun att leva, verka och bo i. Det finns framtida utmaningar och utvecklingsområden som vi måste fortsätta arbeta med men min övertygelse är att vi står väl rustade för att ta oss an dem.

Jag vill avsluta med att rikta ett stort tack till alla medarbetare i Örebro kommun. Ni är alla en stor del i Örebro positiva utveckling. Ett tack också till alla samarbetspartners som på olika sätt bidragit under 2018. Framtidens Örebro bygger vi bäst tillsammans.

Kenneth Nilsson (S)
Kommunstyrelsens ordförande

Årets verksamhet i korthet.

VIKTIGA HÄNDELSER 2018

- **Tredje bästa kommun att bo i** – utses Örebro till av tidskriften FOKUS.
- **1 935 nya bostäder** byggs i Örebro.
- **Eldningsförbud införs** och kommunen erbjuder lantbrukare gräs till djurfoder, på grund av den ovanligt varma sommaren.

- **Campus Risbergska** blir ett nytt lärocentrum, här samlas all kommunal vuxenutbildning.
- **Utbildning i integration** för 500 av kommunens medarbetare.
- **Änglandaskolan byggs klart** och öppnar i Södra Ladugårdsängen.

- **Kulturkvarteret börjar byggas**, dit bland annat Kulturskolan och Stadsbiblioteket kommer flyttas.
- **Saxons park rustas upp** och nya naturstigar skapas i Brickebacken.
- **Östra Bangatan och Nobelgatan** är två av de större gatorna som byggs om i Örebro.

- **Årets hållbara skolmatskommun** – utses Örebro till av White Guide Junior.
- **Sveriges bästa logistikläge**. Örebro rankas på delad förstaplats med Göteborgsregionen, av tidskriften Intelligent logistik.
- **Funkismello i Brunnsparken** firar 5-årsjubileum.

Årets ekonomi i korthet.

NYCKELTAL OCH VOLYMMÅTT FÖR 2018

Årets resultat är

+283 mnkr

och det är 7 miljoner kronor bättre än vi hade budgeterat för. Att budgeten för 2018 hålls beror till stor del på intäkter för såld mark. Verksamheten inom förskola, skola och äldreomsorg har haft svårt att bedriva verksamheten inom tilldelad budget.

Vi investerar

688 mnkr

inom trafik- och miljöområdet, förnyelse av vatten- och avloppsledningar och exploatering av nya områden, samt inventarier till nya verksamhetsbyggnader. 682 mnkr av våra kommunala bolags investeringar avser skattefinansierade verksamhetslokaler t.ex. förskolor, skolor och vård- och omsorgsboenden.

Örebro kommun har en soliditet på

50 %

och vi bedömer att kommunen har en god ekonomisk hushållning. För att bibehålla den behöver kommunen fortsätta att skapa bra resultat, för att kunna finansiera de investeringar som behövs i en växande kommun.

Verksamhetens nettokostnader utgör

100 %

av kommunens skatteintäkter, utjämning och generella statsbidrag. Verksamhetens nettokostnader behöver anpassas till en svagare ökning av skatteunderlaget för att kommunen ska kunna finansiera den verksamhet som bedrivs.

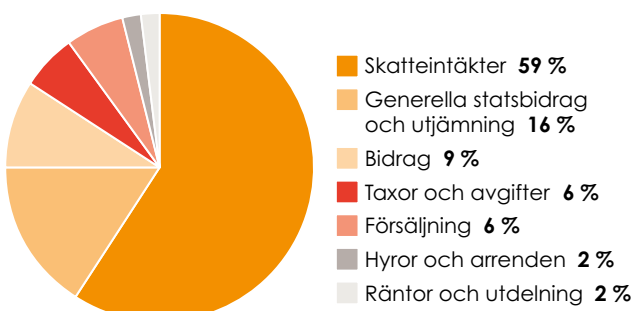

SÅ HÄR FÖRDELADES 100 KRONOR AV ÖREBROARNAS KOMMUNALSKATT I KOMMUNENS VERKSAMHETER

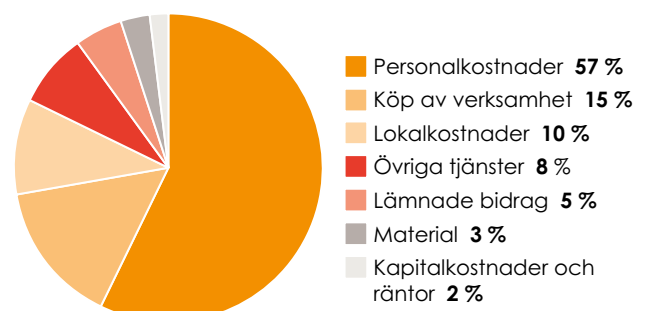

- Grundskola 24 kr
- Äldreomsorg 22 kr
- Förskola 13 kr
- Funktionshindrade 11 kr
- Socialtjänst 10 kr
- Gymnasieskola 7 kr
- Infrastruktur och skydd 5 kr
- Fritid och kultur 5 kr
- Övrig pedagogisk verksamhet 2 kr
- Politisk verksamhet 1 kr
- Arbetsmarknadsåtgärder och flyktingmottagning <1 kr

INTÄKTERNAS FÖRDELNING

KOSTNADERNAS FÖRDELNING

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSEN

Kommunstyrelsens uppsiktsplikt

Kommunstyrelsen ska leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter, enligt kommunallagen och ha uppsikt över kommunens nämnder samt hel- och delägda aktiebolag. Basen i uppsikten är kommunens årsprocess med verksamhetsplaner, delårsrapporter och årsberättelser. Utöver årsprocessen får kommunstyrelsen ta del av månadsrapporter inom finans, ekonomi och verksamhet, tertialrapporter från bolagen, uppföljning av styrdokument s.k. temarapporter samt väsentlighets- och riskanalyser inför intern kontroll.

God ekonomisk hushållning uppnås när kommunen utför sin verksamhet väl, kan betala för den och inte skjuter betalningsansvaret på framtiden. God ekonomisk hushållning ska ses både ur ett verksamhetsperspektiv och ur ett finansiellt perspektiv. Med verksamhetsperspektivet menas kommunens förmåga att bedriva sin verksamhet på ett kostnadseffektivt och ändamålsenligt sätt. Med det finansiella perspektivet menas kommunens finansiella ställning och utveckling, det anger kommunens finansiella förutsättningar och ramar. När det finns ett klart samband mellan resursåtgång, prestationer, resultat och effekter skapas bra förutsättningar för god ekonomisk hushållning.

Styr- och uppföljningsmodell

Kommunfullmäktige har beslutat om följande fyra strategiska områden i *Övergripande strategi och budget 2018*:

- hållbar tillväxt
- människors egenmakt
- barns och ungas behov
- trygg välfärd

Det finns 21 verksamhetsmål som utgår från de fyra strategiska områdena. Utvecklingen inom dessa mål används som grund för att bedöma om kommunen uppnått god ekonomisk hushållning. En indikation om utvecklingen inom varje mål fås genom de indikatorer som knyts till varje mål. Målvärdet för respektive indikator sätts utifrån läge, förutsättningar och ambitionsnivå. Alla nämnder och bolag bidrar till utvecklingen inom de mål som

är relevanta för dem, genom att utföra sitt grunduppdrag och åtaganden från styrdokument eller utvecklingsuppdrag. Bedömning av utvecklingen inom verksamhetsmålen för året grundas på utfall för indikatorer, om nämnderna utfört sitt grunduppdrag och i vilken utsträckning nämnderna utfört sina planerade åtaganden.

Det finns två finansiella mål för god ekonomisk hushållning: att stärka och värdesäkra kommunens eget kapital, den kommunala förmögenheten över tid, samt att begränsa behovet av upplåning för att finansiera ökat behov av investeringar.

• Den samlade bedömningen är att Örebro kommun uppfyllt kraven för en god ekonomisk hushållning 2018.

En redogörelse för varje mål (med sammanfattning för varje strategiskt område) finns i avsnittet *God ekonomisk hushållning*.

En detaljerad lista på indikatorerna som används för att mäta utvecklingen inom målen, finns som bilaga till årsredovisningen.

God ekonomisk hushållning – verksamhetsmål →

Intern kontroll

Örebro kommun säkrar att nämnderna och bolagen upprätthåller en tillfredsställande intern kontroll. Det betyder att de bedriver en ändamålsenlig och effektiv verksamhet, har en tillförlitlig rapportering och information om verksamheten samt följer tillämpliga lagar, föreskrifter, riktlinjer m.m.

Nämndernas och bolagens bedömningar och beslut om åtgärder är genomtänkta och relevanta och utgör i allt högre grad en naturlig del av verksamhetsutvecklingen. Kommunens visselblåsarfunktion har inte haft några ärenden under året.

- Utifrån den samlade värderingen av årets tillsynsarbete samt nämndernas och bolagens samlade interna kontroll och systematiska resultatrapportering, bedöms kommunen ha en god intern kontroll.

Uppföljning av externa utförare

Örebro kommuns arbete med godkännande och uppföljning av utförare i konkurrensutsatt verksamhet har vidareutvecklats. Flera regeländringar och förändringar i förfrågningsunderlag för privata aktörer inom vård- och omsorgsverksamheten har gjorts. Uppföljningen av den egna verksamheten inom Örebro kommun har utvecklats på motsvarande sätt. Rättssäkerheten och likabehandlingen mellan olika utförare har stärkts genom rutiner för dokument- och ärendehantering, tydlighet i ansvar och beslutsvägar samt transparens i handläggningen och grunden för uppföljning. Kommunens uppföljning av pedagogiska verksamheter sker främst genom tillsyn i fristående förskolor och pedagogisk omsorg. Det förekommer även insyn i fristående grundskolor och gymnasieskolor, samt enskilda utförare som bedriver omsorg på obekvämtid. Insyn görs främst på förekommen anledning, vilket oftast handlar om att ett klagomål inkommit från en medborgare. De utförare som har brister åläggs att upprätta en tidsatt åtgärdsplan som följs upp.

Jag kan hjälpa dig göra verklighet av dina idéer!

IDÉSLUSSEN

Systematisk kvalitetsutveckling

Örebro kommun

Vi jobbar långsiktigt och hållbart för att vara en attraktiv region för både människor och företag. Vi drivs av att skapa en enklare vardag för alla.

Kvalitet uppstår i mötet mellan den som levererar en tjänst och den som tar emot tjänsten. Det är mottagaren av tjänsten, som utifrån sina förväntningar och sin upplevelse, bedömer kvaliteten på tjänsten.

Genom systematisk kvalitetsutveckling ska Örebro kommun åstadkomma en enklare vardag för invånarna i Örebro kommun, där service erbjuds på lika villkor. Styrning och struktur kombineras med olika sätt att uppmuntra utveckling. Ett sätt att stimulera till kvalitetsutveckling är genom Örebro kommuns kvalitetspris. 2018 delades priset ut för sjätte året i rad.

Kvalitetspriset

Örebro kommuns kvalitetspris *Nya steg* för 2017, delades ut i mars 2018. Vinnare blev IT-gymnasiet i Örebro. Fem år tidigare påbörjade skolan ett utvecklingsarbete för att förbättra förutsättningarna för varje elevs måluppfyllelse. Genom delaktighet från all personal har IT-gymnasiet implementerat nya systematiska arbetsätt. Kollegialt lärande, kontinuerliga resultatdialoger och tidiga varningssystem är några exempel på metoder som tillämpas för att skapa långsiktiga och hållbara resultat. IT-gymnasiet har även åstadkommit en kulturförändring där resultat görs kända och där alla har – och tar – ett gemensamt ansvar. Kvalitetsarbetet är hela skolans angelägenhet, vilket har en positiv påverkan för varje elevs måluppfyllelse.

Intern kvalitetskonferens

I oktober 2018 anordnades den interna Kvalitetskonferensen *Mycket bättre tillsammans* för tredje gången. Syftet med konferensen är att bidra till lärande mellan olika verksamhets- och förvaltningsområden, samt att bidra till en positiv självbild och ökad stolthet hos medarbetare och chefer. Kommunens verksamheter erbjuds att ha montrar för att visa upp sitt arbete, och fick möjlighet att hålla föreläsningar.

Nästan 1 100 medarbetare och chefer besökte konferensen. I utvärderingarna framkommer en mycket hög grad av nöjdhets, där man blev inspirerad av andras arbete och kände stolthet över det arbete som pågår. Nästan 100 procent av de som besvarade enkäten önskar att en motsvarande konferens ska anordnas igen.

Idéer och innovation

Omvärlden förändras och en fortsatt utveckling av kommunens tjänster är en förutsättning för att kunna motsvara medborgarnas önskemål och behov även i framtiden. De senaste åren har därför ett särskilt fokus satts på idéer och innovation, som ett sätt att driva förnyelsearbete.

För att möjliggöra förändring och förnyelse är det viktigt att den drivkraft som finns i organisationen tas tillvara. Örebro kommuns idésluss tillkom som ett stöd för att ta tillvara medarbetarnas idéer om utveckling – till nytta för medborgaren. *Idéslussen* drivs som ett treårigt projekt med stöd av Vinnova, som är Sveriges Innovationsmyndighet. Syftet är att bidra till att Örebro kommun blir en mer innovativ organisation. Vinnova har beviljat medel om 4 mnkr, fördelat på tre år, för utveckling av *Idéslussen*. Efter de tre åren ska *Idéslussen* övergå till att vara en ordinarie stödfunktion i kommunen.

Arbetet med *Idéslussen* följs av Vinnova och följeforskare. Även Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) följer projektet. Sedan starten i maj 2017 har 120 idéer inkommit från medarbetare inom de flesta förvaltningar. Ungefär 50 procent av idéerna bedöms vara utvecklingsbara. Idéerna kan vara allt från enkla vardagsförbättringar till innovativa lösningar på stora utmaningar. De positiva effekter som kan spåras redan nu har koppling både till externa och interna faktorer. Nyttan för medborgaren är det centrala, det vill säga: vad en idé genererar i form av till exempel bättre tjänster. Det finns även effekter som berör kommunen som attraktiv arbetsgivare, exempelvis genom upplevd delaktighet och möjlighet att påverka, samt faktorer som rör ekonomi. *Idéslussen* bidrar till att skapa ett positivt engagemang för utveckling.

En hållbart växande kommun

Den 25 september 2015 antog FN:s generalförsamling resolutionen *Att förändra vår värld: Agenda 2030 för hållbar utveckling*, med 17 globala mål som spänner över en bredd av samhällsutmaningar. Världens länder har förbundit sig att tillsammans jobba för att uppnå de globala målen och en långsiktigt hållbar utveckling. Målen är odelbara och framgång krävs inom alla områden för att det övergripande målet med *Agenda 2030* ska kunna uppnås.

Den 14 juni 2018 beslutade regeringen om Sveriges handlingsplan för *Agenda 2030*. Handlingsplanen lyfter fram sex tematiska fokusområden:

- Ett jämlikt och jämställt samhälle.
- Hållbara samhällen.
- En samhällsnyttig, cirkulär och biobaserad ekonomi.
- Ett starkt näringsliv med hållbart företagande.
- En hållbar och hälsosam livsmedelskedja.
- Kunskap och innovation.

Därutöver finns fyra nyckelfaktorer för genomförandet: styrning och uppföljning, lokalt och regionalt genomförande, partnerskap och samverkan, samt internationellt ledarskap. *Agenda 2030* bygger samtidigt på att alla delar av samhället – civilsamhälle, näringsliv, offentlig sektor, forskare och enskilda individer – inkluderas i genomförandet och aktivt jobbar mot samma mål.

Örebro kommun har, liksom världen och Sverige i stort, stora utmaningar att hantera. Det gör vi genom att arbeta för en utveckling som är socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbar. Kommunen ska bidra till målen i *Agenda 2030* och de nationella

fokusområdena. En avgörande fråga är hur vi fortsättningsvis, systematiskt och integrerat, ska arbeta med våra gemensamma samhällsutmaningar. Vi håller på att ta fram ett hållbarhetsprogram för Örebro kommun. Programmet kommer att tydliggöra en långsiktig politisk viljeinriktning och mål för det systematiska arbetet för en hållbar samhällsutveckling.

Ett jämlikt och jämställt samhälle

Ett socialt hållbart samhälle är ett jämlikt och jämställt samhälle där människor lever ett gott liv med god hälsa, har inflytande och känner sig delaktiga i samhällslivet. De skillnader som finns mellan individer och grupper, när det gäller levnadsvillkor och fördelning av makt och resurser, behöver därför jämnas ut och motverkas. Örebro kommun ska på ett jämlikt och jämställt sätt ta hänsyn till människors specifika behov och livsval för att skapa lika möjligheter och bra livsvillkor för alla. Örebro ska vara en kommun där alla har möjlighet att delta i samhället och nyttja dess utbud. Mänskliga rättigheter, folkhälsopolitiska och jämställdhetspolitiska mål ska vara vägledande i arbetet.

Viktiga händelser på etablerings- och investeringsområdet 2018

Under 2018 har Örebroregionen toppat listan Sveriges bästa logistikläge som görs av tidningen Intelligent Logistik. Efterfrågan på verksamhetsmark har varit ihållande. Sveriges handel ökar nu främst inom e-handel. Därför räknar vi med fler centrallager och logistikhubbar inom vår strategiskt belägna region. Ny verksamhetsmark blir möjlig att markanvisa i snart giltiga detaljplaner för Palmbohult och Norra Marieberg samt i utökning av Västra Pilängen.

Verksamhetsetablering

Under året har mark reserverats för flera samhällsnyttiga etableringar. Samhällsgemensam larm- och ledningscentral etableras i Bettorp som den första anläggningen i sitt slag. Eftersom Örebro växer allt mer utökar både brandkår och ambulans för att snabbare nå målpunkten. Nerikes Brandkår utökar med en station på Öster, och Region Örebro län planerar att bygga en ny ambulanscentral i Berglunda.

Vid Örebro Centralstation pågår det stora kontorsprojektet *Citypassagen* som blir ett nytt landmärke i Örebro. Kontorsbyggnaden kan inrymma hela 1 000 arbetsplatser på sina 15 000 kvm. I april flyttar kommunens verksamhet från Stadsbyggnadshus 1 hit.

Bostadsetablering

I år har kommunen sålt mark som kommer att generera 106 bostäder i flerbostadshus (968 bostäder år 2017). Utöver det har mark för 29 villatomter sålts. Betydligt fler bostäder ligger i avtalsfasen före försäljning, med

så kallade reservationsavtal. Antalet byggstartade projekt har minskat kraftigt efter de senaste årens topp i byggandet, men vi ser en återhämtning till mer långsiktigt hållbara nivåer. Trots sjunkande efterfrågan på nyproducerade bostadsrätter är intresset för nya markanvisningar för bostadsändamål fortsatt hög. Markanvisningar har gjorts för cirka 400 bostäder i Norra Ormesta och på omkring 80 bostäder på Vallgatan vid Universitetet. Under året har flera stora detaljplaner antagits som nu ligger redo för att säkra bostadsförsörjningen i takt med behovet. Några sådana detaljplaner är Marieberg för 1 100 bostäder, i Ormesta 800 bostäder samt i Örnso med 200 bostäder.

Strategiska markköp

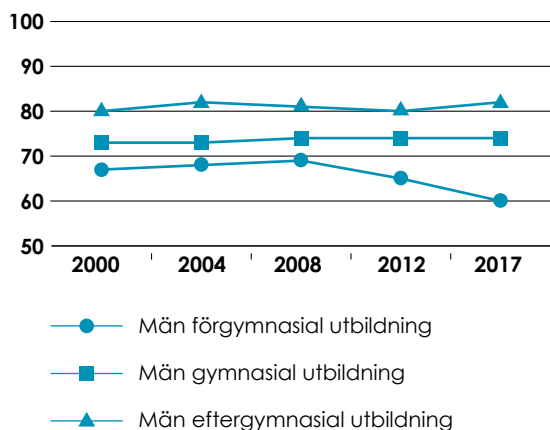
För att vinna rådighet över framtida stadsutvecklingsprojekt genomför Stadsbyggnad kontinuerligt strategiska markköp. Därför har vi köpt 80 hektar mark i Latorp av Sveaskog. Syftet med köpet är naturvårdsändamål. För att underlätta framtida utveckling av bostadsmark i Adolfsberg har kommunen köpt två fastigheter längs med Lundagårdsvägen. I området mellan Berglunda och Örebro flygplats har två mindre lantbruksfastigheter i Ulvgryt köpts in. Här är syftet att underlätta framtida exploatering av verksamhetsmark i området.

I Attersta, i närheten av Atleverket, gjordes ett markbyte på cirka 3 hektar för att få rådighet över ett större sammanhängande markområde. Orsaken var framtida exploatering av ytterligare verksamhetsområde söder om Atleverket.

En god folkhälsa handlar om att hälsan bör vara så god som möjligt och så jämnt fördelad som möjligt. Den indikerar att människor har goda livsvillkor såsom utbildning, arbete, boende, bra levnadsvanor, och att man känner sig delaktig i samhället. Örebro kommun har en överenskommelse med Region Örebro län om samverkan för lokalt folkhälsoarbete. Det genomsnittliga hälsoläget i Sverige och i Örebro län har blivit allt bättre. Det finns dock skillnader i hälsa beroende på utbildningsnivå, socioekonomi, etnicitet, ålder och kön. Hälsoundikatorerna medellivslängd, dödlighet och ohälsa visar

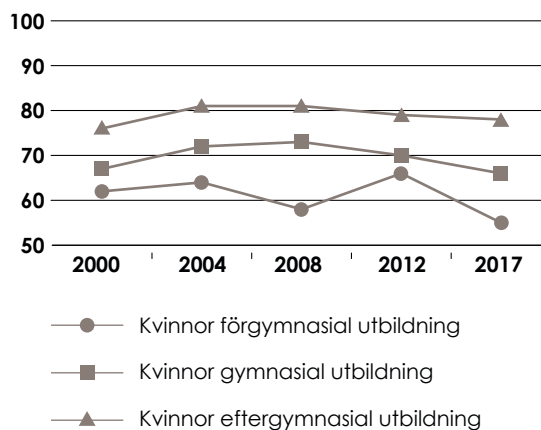
stora skillnader, geografiskt, mellan könen och mellan olika sociala grupper i Sverige. Hälsoklyftorna mellan olika grupper ökar. För att beslut om insatser som bidrar till fokusområdet *Ett jämlikt och jämställt samhälle* ska kunna tas är det viktigt att Örebro kommun arbetar aktivt med att synliggöra skillnader i hälsa och livsvillkor mellan olika grupper i befolkningen. Ett exempel är införandet av rehabiliterande arbetsätt inom programområde Social välfärd som syftar till att stärka eller bibehålla hälsa, funktions- och aktivitetsförmåga – med målet att uppnå en ökad livskvalitet och ett bättre stöd till människor med behov.

Åldersstandardiserad andel med mycket bra/bra allmänt hälsotillstånd i Örebro län män 18–79 år

Källa: Region Örebro län, Liv & hälsa 2017

Åldersstandardiserad andel med mycket bra/bra allmänt hälsotillstånd i Örebro län kvinnor 18–79 år

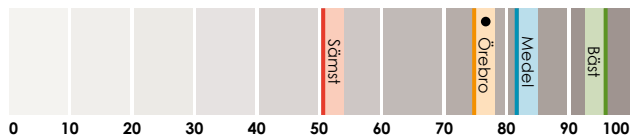

Källa: Region Örebro län, Liv & hälsa 2017

Andel elever i årskurs 9 i kommunala skolor som är behöriga till yrkesprogram, procent (Kolada ID N15436)

Skolutveckling tillsammans – Topp 25 2025 ska förbättra elevers skolresultat. Utbildning är centralt för en hållbar samhällsutveckling och insatser inom *Topp 25 2025* behöver utgå ifrån livsvillkor, levnadsvanor och rättigheter, eftersom de starkt påverkar förutsättningarna för lärande och måluppfyllelse. *Partnerskap i Örebro* arbetar för att förbättra livskvaliteten för människor som bor i några av våra stadsdelar. Partnerskapets mål är att genom samverkan stärka förutsättningarna: för barn och unga att nå målen i skolan, för en attraktiv och trygg stadsdel, kring utbildning, för arbete och integration i det svenska samhället. Kommunala bolag som Örebrostäder och Västerporten tar ett särskilt ansvar för att skapa en bra uppväxtmiljö för barn och unga. De bidrar också till fler arbetstillfällen och att människor blir aktiva i utvecklingen av sina närområden. Arbetet bidrar positivt till bostadsområdenas utveckling och är en friskfaktor för de människor som bor där.

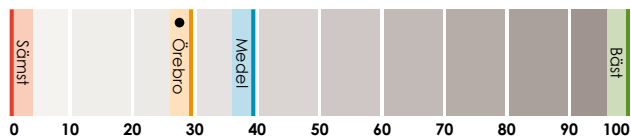
Örebro kommun har ett ansvar att underlätta för människor från alla samhällsgrupper att delta aktivt i samhällslivet. Det gör vi bland annat genom att prova kvalitativa metoder i mötet med människor. Under året inrättades också *Dialogforum för nationella minoriteter och minoritetsspråk*. Särskilt fokus behöver läggas på att barns och ungas röster ska höras och påverka. I Örebro kommun behöver människors inflytande och delaktighet prioriteras för att vi ska bidra på bästa vis till fokusområdet *Ett jämlikt och jämställt samhälle*.

Vi använder jämställdhetsintegrering som huvudsaklig strategi för att uppnå Örebro kommuns mål för jämställdhetsarbetet. Vi har arbetat fram en metod för analys av jämställd resursfördelning. Analysmetoden och användandet behöver utvecklas ytterligare för att på ett bättre sätt bidra till att förändra strukturer och utveckla rättighetsbaserade arbetssätt samt säkerställa en måleffektiv resursfördelning.

Hållbara samhällen

Ett hållbart växande samhälle är beroende av goda förutsättningar att bo såväl i staden som på landsbygden. Digitaliseringen kan därför ha en stor betydelse för att göra det enklare att bo, verka och leva i Örebro kommun. Digitala lösningar är till nytta för medborgare, företagare och besökare, dessutom skapar det möjlighet för alla att kunna delta i samhället på jämlika villkor. Möjligheten att kunna använda digital kommunikation överallt i en kommun ökar också attraktiviteten, innovationskraften och produktiviteten. En förutsättning för digitaliseringen är snabb och säker tillgång till internet för alla som bor eller verkar i kommunen. Bredbandsutbyggnaden är därför en viktig förutsättning för att kunna erbjuda alla en digital offentlig service, men också för att ge bättre förutsättningar för företagsamhet och sysselsättning. Kommunkoncernen arbetar för att 95 procent av alla hushåll och företag ska ha tillgång till bredband på minst 100 Mbit/s år 2020. Under 2018 fortsatte det kommunala bolaget Kumbro Stadsnät utbyggnaden av fibernätet, med prioritet på landsbygden.

Andel personer som börjat studera efter att de deltagit i en kommunal arbetsmarknadsåtgärd, procent (Kolada ID U40455)

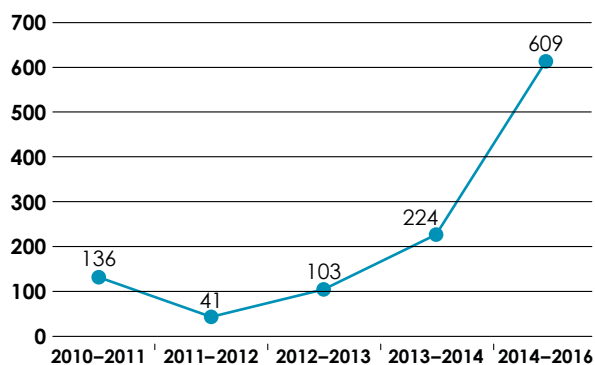
Tillgång till offentlig och kommersiell service i hela kommunen är också viktigt för att göra det attraktivt att bo, arbeta och driva företag i hela kommunen.

Örebro kommun ingår i regeringens samverkansprogram *Smarta städer* och är aktiva inom *Smart Built Environment*. Det är ett strategiskt innovationsprogram för att utveckla ett billigare, snabbare och mer hållbart samhällsbyggande, utifrån de möjligheter som digitaliseringen ger.

Befolkningen har ökat markant i Örebro kommun de senaste åren. I och med det ökar också utmaningarna att växa socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbart för både Örebro som stad och för hela kommunen. Byggnader som uppförs av Örebro kommunkoncern ska ha lägre miljöpåverkan än vad som krävs enligt lag. Kriterier för hållbarhet vid exploatering utreds för att kunna gynna byggaktörer med goda ambitioner inom hållbarhetsområdet. Ett område där hållbarhetsperspektivet har ett särskilt fokus är Tamarinden. Vi stimulerar trähusbyggande som en del av det hållbara byggandet. *Strategi för arkitektur och byggande* beskriver den önskade utvecklingen både i staden och på landsbygden. *Strategi för miljöanpassat byggande* ska ha ett helhetsperspektiv och kommer att kompletteras med sociala aspekter. Att staden och kommunens befolkning ökar ger förutsättningar för en större andel hållbara transporter med kollektivtrafik samt cykel och gång, vilket också är bra för landsbygden.

Ett segregerat samhälle är inte ett hållbart samhälle. Boendesegregationen korrelerar ofta med statistiken över försörjning, utbildningsnivå och medellivslängd. Klyftorna är stora i Örebro kommun, både utifrån socioekonomi och utifrån skillnader som beror på var i kommunen man bor. Klyftorna tenderar att växa. Sedan 2013 har Örebro kommun en *Handlingsplan för barn i ekonomiskt utsatta hushåll* med målet att halvera barnfattigdomen till år 2020. Andelen barn i ekonomiskt utsatta hushåll har minskat från 15,9 procent (4 469 barn) år 2010, till 11,2 procent (3 356 barn) år 2016. Mätvärdena redovisas med två års fördröjning.

Minskning mellan åren, antal barn i ekonomiskt utsatthet

Vi behöver ha en blandad bebyggelse med olika upplåtelseformer i hela kommun för att möjliggöra olika typer av boenden i olika livsfaser. Arbetet med att skapa förutsättningar för bostäder med överkomliga hyres- och avgiftsnivåer har försvårats eftersom det statliga investeringsstödet tagits bort. Men arbetet fortsätter och nya sätt att stimulera byggande av bostäder med överkomliga hyror undersöks. ÖBO-modellen med en så kallad rabattstege för hyreskostnaden gör det möjligt för fler att bo i nybyggda områden, oavsett inkomst.

En av våra stora utmaningar är att hejda förlusten av biologisk mångfald och ekosystemtjänster som dricksvatten och ren luft. Vi behöver i större utsträckning se den urbana miljön som en viktig del av landskapet för att bevara den biologiska mångfalden. Vi ska ha grönstruktur som fyller många behov.

Målet för kommunkoncernen är en minskad klimatbelastning med 80 procent per invånare 2000–2020 och att vara klimatneutral till 2030. De kommunala bolagen bidrar starkt till arbetet och Futurum har under 2018 fått priser för sitt *Samarbete för ett förbättrat klimat* och för *Bästa klimatåtgärd* i ett kommunalt bolag.

Ett hållbart samhälle är anpassat för att möta förväntade klimatförändringar. Översvämningar och värmeböljor ökar. Ett arbete pågår därför inom kommunkoncernen för att skapa bättre beredskap för extrema väderhändelser, och för att kunna förebygga framtida negativa konsekvenser av klimatförändringarna.

En samhällsnyttig, cirkulär och biobaserad ekonomi

För att kunna bidra till fokusområdet *En samhällsnyttig, cirkulär och biobaserad ekonomi* krävs att Örebro kommun tillsammans med våra samarbetspartners tar aktiva och medvetna beslut i denna riktning. Här krävs även att vi ökar kompetensen på området inom organisationen och att vi bidrar till att bygga upp kunskapen hos våra medborgare.

Målet för Örebro kommuns kapitalförvaltning är att klimatbelastningen ska vara lägre än jämförbara index och successivt minska, med ambitionen att vara klimatneutral 2030. Vi mäter årligen klimatbelastningen i kapitalförvaltningen. Mätmetoderna för att beräkna klimatbelastningen behöver dock utvecklas vidare av finansbranschen för att beräkningarna av koldioxidutsläpp ska ge en rättvis bild. Som en ansvarsfull investerare ska Örebro kommun möjliggöra en god långsiktig avkastning genom att placera tillgångar i hållbara företag, samt identifiera och uppmuntra förvaltare och företag som verkar för att uppfylla *Agenda 2030*. Omställningen till ett fossilfritt samhälle är av största vikt och Örebro kommun gör inga placeringar i fossil energi. Som en del i kommunens klimat- och miljöarbete ger Örebro kommun ut gröna obligationer. De investeringsprojekt som finansieras av de gröna obligationerna leder till minskad klimat- och miljöpåverkan där klimatnyttan återrapporteras årligen.

Ett sätt för Örebro kommun att ta ansvar för hållbara framtida lösningar är att arbeta med hållbarhetskrav och prioriteringar i våra upphandlingar. Vi har redan idag höga krav men det finns utrymme för ytterligare utveckling. Ett verktyg som används

inför en investering är så kallade livscykelkostnadskalkyler. De används för att kunna fatta medvetna och kloka beslut som är långsiktigt ekonomiska. I rollen som inköpare har kommunen möjlighet att ställa kvalitetskrav på leverantörerna; krav som främjar en hållbar utveckling. Hög avtalstrohet är viktigt för att få effekt inom området.

En samhällsnyttig, cirkulär och biobaserad ekonomi är beroende av att vi minimerar vårt avfall och återanvänder eller återvinner i högre utsträckning. Omställningen mot en cirkulär och biobaserad ekonomi ska främjas och är därför en av utgångspunkterna i den nya avfallsplanen som vi håller på att ta fram. Återanvändning minskar nyproduktionen och bidrar på så sätt till minskade utsläpp och kostnader. Örebro kommun samarbetar med hjälporganisationerna på våra återvinningscentraler, som via *Åternyttan* samlar in saker som kan återanvändas. Under 2018 har samarbetet utökats med fler organisationer som bemannar *Åternyttan*. Kommunen har nu samarbetsavtal med totalt sex hjälporganisationer. *Åternyttan* kommer också att samarbeta med *Fritidsbanken*, som Örebro kommun under 2018 beslutat att ge stöd till. *Fritidsbanken* är en insats för social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet. Vi behöver skapa fler samarbeten, men den stora utmaningen är att inlämningen av saker överstiger antalet saker som köps begagnat. En annan stor utmaning är att vissa produkter med blandmaterial eller farliga tillsatser gör dem olämpliga att återvinna.

Ett starkt näringsliv med hållbart företagande

Ett starkt näringsliv är centralt för en hållbar tillväxt och välfärd. Näringslivet bidrar till innovation och producerar majoriteten av de varor och tjänster som finns i samhället. Ett starkt näringsliv med ett hållbart företagande möjliggör innovationer och lösningar. Det är en förutsättning för den ekonomiska utvecklingen, skapandet av arbetstillfällen och kapital för investeringar.

Hållbart företagande handlar om att driva företag med framtiden i sikte och göra hållbarhet till en del av kärnverksamheten. Örebro kommunkoncern ska vara förebild i detta arbete. Örebro kommun ska bidra till ett starkt näringsliv genom att skapa goda förutsättningar för fler företag, som erbjuder arbete till en växande befolkning. När det gäller kvinnors företagande finns en outnyttjad tillväxtpotential. Vi ska därför särskilt främja kvinnors företagande för att öka Örebro möjligheter till ökad konkurrenskraft och hållbar ekonomisk tillväxt.

Örebro kommun är en attraktiv plats att starta, driva och etablera företag på. Detta avspeglas genom högt nyföretagande och en mycket stark tillväxt i näringslivet. Det geografiska läget bidrar också till nyetableringar inom logistikbranschen. Transporternas negativa påverkan på klimatet och miljön är en av de största utmaningarna vi har. Därför behöver Örebro kommun bidra till ett mer transporteffektivt, energieffektivt och yteffektivt samhälle – där det är möjligt. Med höga ambitioner om att vara en attraktiv kommun – med ett starkt och framgångsrikt näringsliv som bidrar till hållbar tillväxt – har vi möjlighet att bidra positivt till fokusområdet *Ett starkt näringsliv med hållbart företagande*.

En hållbar och hälsosam livsmedelskedja

I en hållbar livsmedelskedja har alla aktörer ett ansvar och en möjlighet att bidra till en hållbar utveckling. Örebro kommun ska prioritera produktion, upphandling och inköp som bidrar till en utveckling som är hållbar och hälsosam. Sverige har den lägsta självförsörjningsgraden inom EU. Livsmedelsproduktionen är viktig för jobb och tillväxt samt för en levande landsbygd. Jordbruksmark är en viktig samhällsresurs som ska värnas. *Handlingsplan för livsmedelskedjan i Örebro län 2018–2023* är vägledande inom kommunens ansvarsområden.

Örebro kommun är framstående i Sverige när det gäller andel ekologiska inköp och har under lång tid arbetat med hållbar upphandling. Detta är en viktig del av arbetet för att minska miljöbelastningen och en viktig del för att bidra till fokusområdet. Tidigare fokuserade vi på miljökrav men nu ställs även fler etiska och sociala krav vid upphandling. Med tydliga regelverk och krav är upphandlingar ett viktigt verktyg för förändring.

Konceptet *Smartare mat* används i Örebro kommun. Det innebär att alla kommunala kök och serveringar ska arbeta för att tillaga och servera mat som är god och näringsriktig, samtidigt som den belastar miljön och klimatet så lite som möjligt. I så hög utsträckning som möjligt väljs ekologiska, närproducerade, miljömärkta och etiskt märkta varor. Örebro kommun fick i september 2018 utmärkelsen *Årets hållbara skolmatskommun*. Kommunen fick priset för vårt arbete med hållbarhet över hela skolmatskedjan. Samordnade varutransporter möjliggör färre produktions- och transportled, vilket bidrar till en effektivare, mer miljövänlig och trafiksäkrare hantering. Samordnade varutransporter möjliggör också att mindre, lokala företag kan ingå avtal med kommunen.

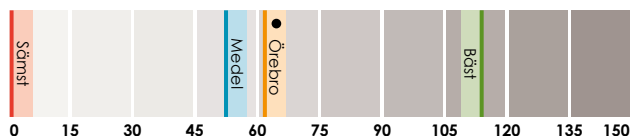
Kunskap och innovation

Utbildning och forskning är viktiga verktyg för att hantera de komplexa utmaningar vi står inför. Vi måste utveckla vår kunskap så att vi genom medvetna val kan göra de nödvändiga förändringar som krävs för att främja en utveckling som är hållbar. En generell kunskapshöjning krävs i samhället. För att skapa gemensam kunskap kring de problem vi behöver lösa – och skapa bättre förutsättningar för omställning till hållbara varor, tjänster och hållbar produktion – behövs ett starkt samspel mellan politikerna, det civila samhället, akademien och näringslivet.

Inom det forsknings- och innovationsarbete som kommunen driver, och ingår i, ska samhällsutmaningarna och *Agenda 2030* vara vägledande. *Alfred Nobel Science Park*, där Örebro kommun är den största ägaren, är en viktig aktör för att främja en långsiktig utveckling av innovationer för att bidra till ett mer hållbart samhälle.

Skolverkets kunskapsöversikt från maj 2018 visade att kännetecknen om *Agenda 2030* och de globala målen, samt kunskapen om generationsmålet och miljökvalitetsmålen, verkar vara låg bland lärare och förskollärare i Sverige. Skolan har en viktig roll och kompetenshöjande åtgärder krävs för att främja elevers utbildning för en hållbar utveckling.

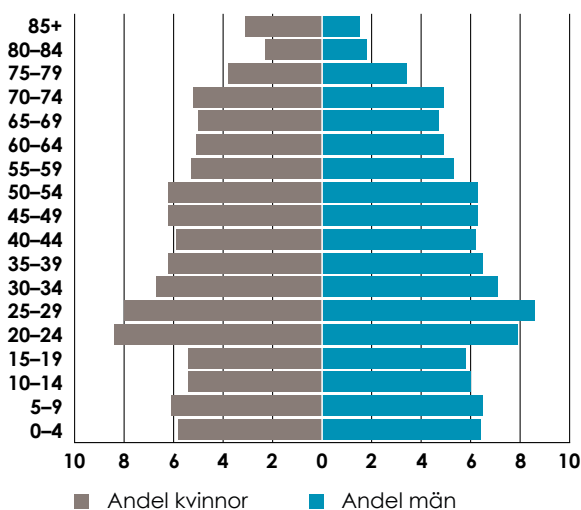
Antalet timmar/vecka som Stadsbiblioteket har öppet (Kolada ID N09808)

Befolkningsutveckling

Örebro är den sjätte mest folkrika kommunen i Sverige med 153 367 invånare, enligt SCB:s officiella siffror i slutet av 2018. Lite drygt 80 procent av invånarna är bosatta i tätortsområden, och huvudsakligen i Örebro tätort. Befolkningsökningen under 2018 var 3 076 personer, vilket är en ökning med 2 procent från 2017. Enligt prognosen som gjordes i början av 2018 kommer befolkningsökningen under 2019 bli ungefär 2 600 personer.

Befolkning 2018 Örebro kommun, procent

Barnafödandet befinner sig på en hög nivå, men antalet avlidna ökade under 2018 jämfört med 2017. Födelsenettot (antalet födda minus antalet döda) är 633 personer för 2018. Kategorin "barn i grundskoleåldern 6–15 år" ökar med 300 personer vilket är mindre än 2017. Kategorin "ungdomar i gymnasieåldern 16–18 år" har haft en liknande förändring som 2017 och ökar med 200 personer.

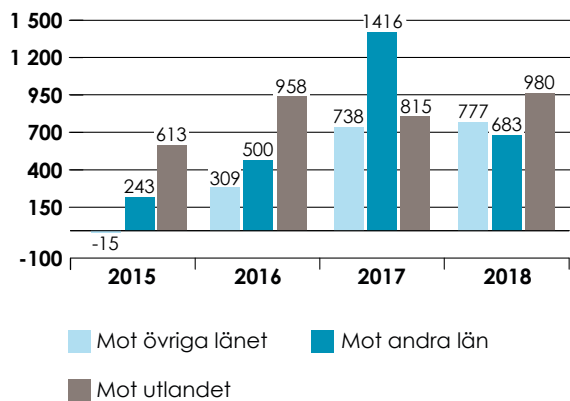
Kategorin "65 år och äldre" fortsätter att öka under 2018 med cirka 400 personer. Inom kategorin "65 år och äldre" är det personer som är 75 år eller äldre som ökar, medan det blivit färre personer som är 65–74 år. Befolkningen som är 0–19 år och 65+ väntas fortsätta öka, vilket innebär att den arbetsföra befolkningen kommer att behöva försörja fler framöver.

Örebro kommuns flyttnetto (inflyttade minus utflyttade över kommungränsen) har gått nedåt mot normala nivåer under 2018, efter det extrema året 2017 då väldigt många flyttade från kommunen. Den största orsaken är att tillgången på bostäder har blivit bättre. Inflyttningar från utlandet är fortsatt på en hög nivå och har ökat 2018 jämfört med 2017. Flyttnettot mot andra län än Örebro län har halverats 2018 jämfört med 2017, vilket förklarar att det totala flyttnettot minskat från år 2017.

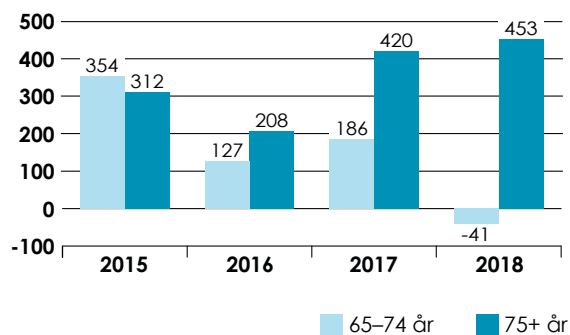

Flyttnetto, helår

Förändring äldre, helår

Ekonomiskt läge och finansiell ställning

Den svenska ekonomin börjar nu se en konjunkturavmattning, men resursutnyttjandet är ännu högt och den starka konjunkturen kommer därför att bestå en tid – speciellt på arbetsmarknaden. Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) bedömer att det dröjer till 2020 innan arbetsmarknaden visar mer tydliga tecken på avkylning, att antalet arbetade timmar minskar och att arbetslösheten stiger. Framtidsstron bland så väl hushåll som företag i Sverige har försvagats markant på sistone. SKL:s prognos är att BNP-tillväxten i Sverige kommer att dämpas rejält framöver. De gör bedömningen att de senaste årens höga tillväxt av sysselsättningsgraden inte är möjlig att upprätthålla. Detta beror dels på att de som i dag står till arbetsmarknadens förfogande inte fullt ut matchar den efterfrågade arbetskraften, dels är det en följd av en långsammare ökning av antalet personer i arbetsför ålder. Det är svårt att göra en prognos för utvecklingen men

Känslighetsanalys

Känslighetsanalysen visar på några utvalda förändringar och hur dessa påverkar kommunens ekonomi.

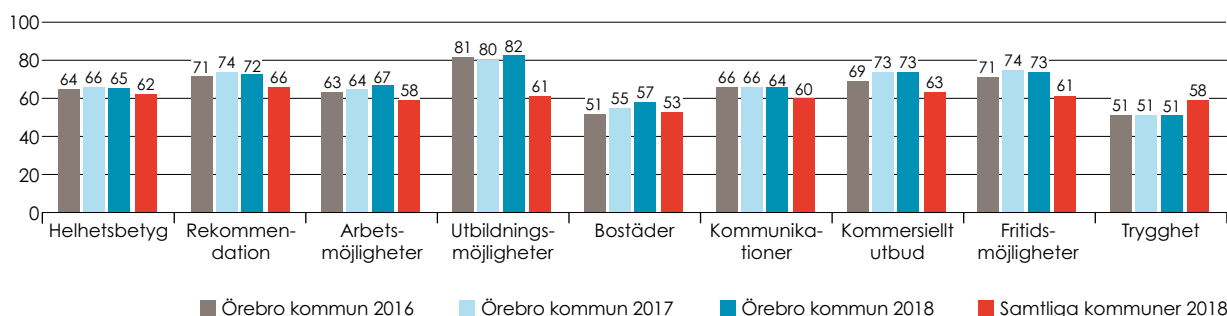
Händelse, förändring	Resultateffekt, mnkr
Löneökning 1 %	58
Externa varor och tjänster 1 %	28
Kommunalskatt 10 öre	31
Taxor och avgifter 1 %	6

det vi kan vänta oss är en uppbromsning av skatteunderlagets ökningstakt under 2019–2020 och en relativt snar återgång till ett neutralt konjunkturläge.

Örebro kommun har över tid haft bra förutsättningar för att upprätthålla en god ekonomisk hushållning. Kommunen har starka bokslutsresultat och god soliditet. Genom försäljning av mark har vi kunnat finansiera investeringar med egna skattemedel, samtidigt som kommunens överskottslikviditet har ökat. Det starka ekonomiska läget försvagas nu successivt. Kommunen såg redan för några år sedan att det skulle krävas insatser för att möta obalansen mellan snabbt växande demografiskt betingade behov (effekter av att vi blir fler örebroare) och ett mer långsamt växande skatteunderlag. Utmaningen att ha balans mellan kostnader och intäkter blir – trots skattehöjningen 2016 och beslut om effektiviseringsåtgärder – successivt större när de demografiskt betingade behoven ökar. Det ökade demografiska trycket berör i princip alla kommunala verksamheter. I år ser vi tydliga tecken på svårigheter att bedriva verksamheten inom förskola, skola och äldreomsorg i balans med tilldelad budget. Kommunen har behövt använda överskottslikviditet för att finansiera delar av de investeringar som kommunen behöver göra när kommunens befolkning växer. Kostnaderna ökar inte enbart utifrån investeringar i nya och befintliga förskolor, skolor samt vård- och omsorgsboenden. Även de sociala kostnaderna samt kostnaderna för kultur- och fritidsverksamheten ökar. Andra kostnader är utökning av parker, gator och naturvård med tillhörande skötsel. Dessa är viktiga förutsättningar för att människor ska må bra i en växande kommun. För att kunna bibehålla en god ekonomisk hushållning behöver kommunen upprätthålla en god resultatnivå i förhållande till verksamhetens kostnader, för att klara av att möta förväntade utmaningar framöver.

Kommunkoncernens resultat är lägre jämfört med tidigare år. Graden av självfinansiering av investeringar har minskat medan soliditeten är på samma nivå som föregående år.

Medborgarnas attityder till Örebro som en plats att bo och leva på ^(NRI)

God ekonomisk hushållning

POSITIVA IAKTTAGELSER OCH FÖRBÄTTRINGSOMRÅDEN

HÅLLBAR TILLVÄXT

- Företagarna är fortsatt nöjda med kommunens myndighetsutövning.
- Förbättrat stöd till ungdomar utan gymnasieutbildning genom *Ung Arena*, men arbetsmarknadsinsatserna behöver moderniseras.
- Pris för Årets hållbara skolmatskommun.
- Utökad digital plattform som underlättar medborgarorienterad verksamhetsutveckling.
- Bättre tillgänglighet för cyklister och fotgängare.
- Utökad HR-stöd vid rekrytering permanentas, men *Hållbart medarbetarengagemang* behöver stärkas.
- Förbättrad samverkan kring lokaler.
- Flertalet åtgärder för att minska det sociala utanförskapet bidrar till kostnadsdämpande effekter, men ett samlat grepp kring integrationsfrågor behöver utvecklas.

MÄNNISKORS EGENMAKT

- Samtliga nämnder involverar sin målgrupp.
- Valfrihetssystemet inom hemvården fortsätter att utvecklas.
- Nya överenskommelser om samverkan för en god, jämlik och jämställd hälsa i Örebro län.
- Arbetet med Kulturkvarteret pågår.
- Satsning på utbildning kring barnrätt.

BARNS OCH UNGAS BEHOV

- Oro för skolarbetet har minskat hos gymnasieelever.
- Fortsatt nöjda vårdnadshavare i förskolan.
- Barnfattigdomen minskar stadigt.
- Ett varierat utbud av fritidsaktiviteter, varav många är avgiftsfria.

TRYGG VÄLFÄRD

- Satsning på rehabiliterande arbetssätt.
- Förenklad utredningsprocess för personer som sökt stöd inom individ- och familjeomsorgens öppna verksamheter.
- 1 935 nya bostäder har byggts.
- Samordnat brottsförebyggande arbete.

FINANSIELLA MÅL

- Ökad medvetenhet om kommunens ekonomiska utmaningar men behov av att följa kostnadsutvecklingen i den växande kommunen.

God ekonomisk hushållning – verksamhetsmål

Sammanfattande analys av utvecklingen inom verksamhetsmålen

Bedömning av utvecklingen inom kommunfullmäktiges 21 verksamhetsmål för god ekonomisk hushållning baseras dels på utfallet för de indikatorer som fastställts i *Övergripande strategier och budget 2018*, dels på beskrivningarna av hur kommunen arbetar för att nå utveckling inom de 21 fastställda målen.

Utvecklingen går framåt inom samtliga mål och många utvecklingsarbeten pågår. Inom 18 av målen visar indikatorernas utfall och/eller målbeskrivningarna att utvecklingen går åt rätt håll. Inom tre av målen är den sammantagna bedömningen att vi inte når tillräckliga effekter, trots utvecklingsarbeten.

Arbetet med arbetsmarknads- och utbildningsinsatser redogörs inom målet: *Invånarna i Örebro ska ha goda förutsättningar att komma in på arbetsmarknaden och fler ska ha ett arbete*. Detta mål är primärt utifrån integrationsperspektivet och ett av de viktigaste utifrån god ekonomisk hushållning. Att inte matcha arbetslösa medborgare med rätt insats, och i slutändan ett arbete som leder till egenförsörjning, får konsekvenser inom många andra mål. Det görs ett gott arbete inom målet. Till exempel har *Komjobb* och extratjänster gett många som stått långt från arbetsmarknaden chansen till ett jobb, och de senaste årens satsningar återspeglas nu i minskad barnfattigdom. Arbetet med *Kommunalt aktivitetsansvar* bidrar till fler chanser för de ungdomar som inte fullföljt gymnasieskolan – utifrån deras behov. Effekterna inom målet är dock lägre än förväntat. Arbetslösheten i Örebro kommun var 0,8 procentenheter högre än i riket vid årsskiftet. För att så många som möjligt ska kunna komma in på arbetsmarknaden krävs bättre resultat hela vägen genom skolan och att fler fullföljer gymnasiet. Vi måste också fortsätta det påbörjade arbetet med att utveckla, differentiera och modernisera innehållet i, och utformningen av, kommunens arbetsmarknadsinsatser. För att i högre grad kunna möta människor med komplexa och mångfacetterade behov; oavsett om det beror på låg utbildningsbakgrund, mycket bristfälliga kunskaper i svenska eller psykosociala och neuropsykiatriska hinder.

Inom målet *Örebro kommuns ekonomi ska vara långsiktig och hållbar* redogörs för några av de verktyg kommunen har för att planera ekonomin och förhindra ökade kostnader i framtiden. Nämndernas sammanlagda ramavvikelse uppgick till -41 mnkr. En bidragande orsak är hemvårdens underskott, som beräknas

till 84 mnkr. Flera kommunalägda bolag redovisar negativa resultat. Örebro kommun har sammantaget en god ekonomi, men i likhet med övriga delar av landet har kommunen stora utmaningar framför sig i form av demografisk utveckling och stora investeringsbehov, samt integration av nyanlända i kombination med en försvagad utveckling i skatteunderlaget. För att möta dessa utmaningar och samtidigt kunna behålla en god ekonomisk ställning behöver kommunen fortsätta att prioritera, digitalisera, och effektivisera verksamheten samt göra väl avvägda investeringar. Det är därför viktigt att beslut fattas och utvärderas utifrån kriterierna inom *God ekonomisk hushållning*, för att säkra en långsiktig och hållbar ekonomi.

Inom målet *Alla elever i grundskolan och gymnasieskolan ska ges förutsättningar att klara kunskapsmålen* redogörs för omfattande utvecklingsarbeten för bättre måluppfyllelse för elever. Det finns tydliga samband mellan gymnasieexamen, god hälsa och bättre livschanser. Detta mål är ett av de viktigaste utifrån god ekonomisk hushållning. Det görs ett gott arbete inom målet och många utvecklingsarbeten pågår på olika nivåer i organisationen. Samarbeten med forskare och Skolverket förväntas leda till högre kvalitet och bättre resultat framöver. Den upplevda tryggheten bland eleverna är fortsatt hög. Effekterna inom målet är dock lägre än önskat. 2018 års resultat för kommunala skolor visar att mer än var tionde elev inte är läskunnig efter årskurs 1. I årskurs 6 är det 24 procent som inte får godkända betyg i kärnämnen svenska, engelska och matte och efter årskurs 9 är var fjärde elev inte behörig till något gymnasieprogram. Skillnader finns mellan olika skolor och mellan könen. Vi måste fortsätta analysera resultaten, men också säkerställa bättre förutsättningar för att följa resultat på individnivå. För bättre utveckling inom målet krävs att varje elevs behov identifieras och möts med rätt verktyg för att skapa de bästa förutsättningarna för just den elevens måluppfyllelse.

Inom övriga mål indikeras att utvecklingen sker i önskad riktning och att effekterna är synliga. Redogörelserna visar på omfattande insatser och åtgärder och det finns planering för en fortsatt utveckling framöver. Satsningar väntar inom kompetensförsörjning, integration, digitalisering, skolutveckling och stadsutveckling. Förebyggande insatser pågår inom kommunens samtliga verksamheter. Sammantaget är därför bedömningen att Örebro kommun uppfyllt kraven om god ekonomisk hushållning utifrån satta verksamhetsmål.

Strategiområde 1 – hållbar tillväxt

MÅL

Örebro ska ha ett positivt näringslivsklimat där Örebro kommun underlättar att starta, utveckla och etablera företag.

Arbetet inom Business Region Örebro (BRO) har under året fortsatt genom proaktivt regionalt arbete med frågor om etableringar, kommunservice och kompetensförsörjning. BRO har under året utvecklat ett nytt sätt att lyfta fram fördelarna i regionen. Detta har resulterat i profilering av erbjudanden för etableringar i samarbete med Business Sweden. Under året har flertalet betydelsefulla etableringar skett i Örebro kommun.

Arbetet med försäljning av verksamhetsmark har bedrivits under året. För att stimulera etableringsarbetet ytterligare är det av stor vikt att planlagd mark finns tillgänglig. Under året har 24 hektar planerad verksamhetsmark tillkommit. År 2018 antogs också en ny översiktsplan som tar höjd för ett framtida behov av verksamhetsmark.

Kommunens strategi att bedriva näringslivsarbetet i samverkan med andra aktörer ligger fast. Ett fortsatt arbete sker genom tecknande av avtal med samarbetspartners inom näringslivet och dess organisationer. Syftet är att främja innovationer och kommunens attraktivitet, men också att öka entreprenörskapet.

Kommunen har under året varit aktiv i arbetet med förnyelse av innovationssystemet. Ett exempel är att skapa förutsättningar för en utveckling av *Alfred Nobel Science Park* genom nytt ägardirektiv.

Under året genomfördes en omfattande analys av näringslivet i kommunen. Utvecklingen har varit stark bland företagen. Jämfört med liknande kommuner är tillväxten, såväl som antalet anställda och förädlingsvärdet, bland det högsta. Både lönesummeutvecklingen och sysselsättningsutvecklingen var positiv under 2018. Antalet nyregistrerade företag minskade från 1 011 under år 2017 till 967 under år 2018. Nyföretagandet ligger dock fortfarande på en hög nivå jämfört med liknande kommuner såväl som riket i övrigt.

Det sammanvägda resultatet i *Nöjd Kund-index* (en nationell servicemätning av kommuners myndighetsutövning) uppgick till 77, en ökning med en procentenhet jämfört med senaste mätningen. Detta kan ställas i relation till målvärdet 70. Strategiskt arbete med frågor om service- och bemötande till företag är centralt för att fortsätta den positiva utvecklingen.

Tillväxten (sett till antal arbetstillfällen) har varit stor de senaste åren, vilket medför att tillgången till kompetens är en utmaning för näringslivet i Örebro kommun. Att arbeta proaktivt och kontinuerligt med skapandet av en attraktiv plats som också lockar och bibehåller talanger och kompetens är därför viktigt. En välfungerande samverkan med Örebro universitet, olika yrkesutbildningar och Arbetsförmedlingen med flera är av stor betydelse. Denna samverkan behöver stärkas ytterligare för att säkra en sammantaget positiv näringslivsutveckling.

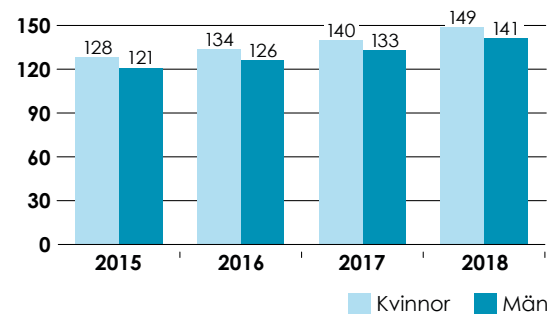
Positiva iakttagelser

- Ökad samverkan inom BRO
- Lönesummeutvecklingen samt sysselsättningsutvecklingen har positiv utveckling
- Goda resultat för *Nöjd Kund-Index*

Förbättringsområden

- Proaktivt arbete för att höja Örebros attraktivitet
- Utveckla och utöka samarbetet med utbildningssektorn
- Fortsatt fokus på frågor kring service till företag

Lönesummeutveckling, index Målvärde: öka

Sysselsättningsutveckling, index

	2016	2017	2018	Målvärde
Kvinnor	103	104	104	Öka
Män	100	101	101	Öka

Planlagd mark för verksamheter, hektar

	2016	2017	2018	Målvärde
	60	60	24	15

Volymuppgifter	2016	2017	2018
Antal nystartade företag per 1 000 invånare	7,5	7,0	6,3

MÅL

Invånarna i Örebro ska ha goda förutsättningar att komma in på arbetsmarknaden och fler ska ha ett arbete.

Trots en mycket god arbetsmarknad och ett brett utbud av kommunala arbetsmarknadsinsatser minskar andelen personer, särskilt kvinnor, som går vidare till arbete eller utbildning. En av grunderna för att nå goda resultat är förmågan att matcha utbudet av insatser till olika gruppers individuella behov, och samtidigt tillfredsställa näringslivets behov av kompetens. Inom flera grupper är behovet av stöd både komplext och mångfacetterat, det rör sig bland annat om låg utbildningsbakgrund, mycket bristfälliga kunskaper i svenska samt psykosociala och neuropsykiatriska hinder. Detta ställer höga krav på individanpassade lösningar, och olika kombinationer av arbetsmarknads- och utbildningsinsatser.

Det pågår ett arbete för att utveckla, differentiera och modernisera innehåll och utformning av kommunens arbetsmarknadsinsatser. Syftet är att i högre grad kunna möta människors med större behov och införa ett mer processororienterat arbetssätt.

En insats som kommunen arbetat mycket med är extratjänster. Det innebär att kommunen kan anställa en person – som är långtidsarbetslös eller ny i Sverige – med ekonomiskt stöd av Arbetsförmedlingen. Detta är en möjlighet både för kommunen att stärka välfärden och en möjlighet för personer att komma in i arbetslivet. Kvaliteten kommer att säkras genom att ett handledarstöd ska utvecklas. Handledarstödet kommer att användas av arbetsplatserna som tar emot personerna. Ytterligare marknadsföring av extratjänsterna kommer ske inom kommunen i syfte att få en jämnare spridning över arbetsplatser och över året, samt att bättre kunna möta behoven inom målgruppen. Kommunen har kunnat erbjuda knappt 100 tjänster. Samtliga tjänster har inte bemannats fullt ut. Främsta anledningen är att de personer Arbetsförmedlingen har anvisat är svåra att matcha mot de extratjänster som finns.

En stor andel personer som står utanför arbetsmarknaden har låg utbildningsnivå, och andelen elever i grundskolan som får behörighet till gymnasieskolan minskar. Arbetsmarknadsenheten *Ung Arena* har inom ramen för det kommunala aktivitetsansvaret fortsatt att utveckla arbetet för att tillhandahålla stöd för ungdomar under 20 år som inte påbörjat eller fullföljt en gymnasieutbildning, och inte har arbete. Riktade insatser kopplat till individuella behov ger en möjlighet att antingen återgå till gymnasieskolan, hitta andra utbildningsvägar eller att etablera sig på arbetsmarknaden. Detta förutsätter en god samverkan mellan olika kommunala verksamheter som grundskola, gymnasieskola och socialtjänst. Det ställer också stora krav på den kommunala vuxenutbildningen och övriga insatser som syftar till att få fler att gå från arbetslöshet till studier.

Volymuppgifter	2016	2017	2018
Öppen arbetslöshet, procent	4,0	4,7	4,4
Öppen arbetslöshet inkl. alla i arbetsmarknadsprogram, procent	7,7	7,7	7,8
Antal personer i arbetsmarknadsåtgärder	1 528	1 735	1 683
Antal mottagna flyktingar	841	870	554
Antal deltagare i sfi-undervisning	1 670	1 835	2 343
Antal årsstudieplatser på grundläggande vuxenutbildning	378	537	414
Antal årsstudieplatser på gymnasial vuxenutbildning, allmänna kurser	439	361	267
Antal årsstudieplatser på gymnasial vuxenutbildning, yrkeskurser	587	600	526

Positiva iakttagelser

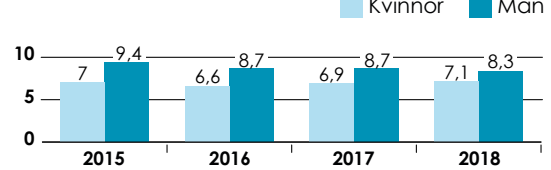
- Feriepraktiken ger många ungdomar en första kontakt med arbetsmarknaden
- Många får arbete efter genomförd yrkesutbildning
- Det pågår ett intensivt utvecklingsarbete som bör ge effekter under 2019

Förbättringsområden

- Att fler – särskilt kvinnor – ska gå vidare till arbete eller utbildning efter insats
- Att öka andelen behöriga till gymnasieskolan
- Att nå och motivera fler till reguljära studier

Andel arbetslösa av arbetskraften 16–64 år, procent

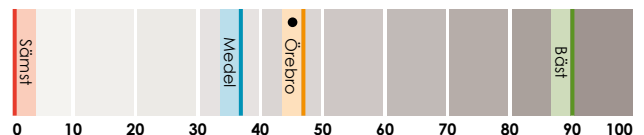
Målvärde: i nivå med rikets snitt

Andel behöriga till yrkesprogram på gymnasieskolan, %

	2016	2017	2018	Målvärde
Kvinnor	88	86	82	Öka
Män	85	83	78	Öka

Andel som gått till studier eller arbete efter arbetsmarknadsinsats, %

	2016	2017	2018	Målvärde
Kvinnor	30	27	26	35
Män	35	30	33	35

Andel nyanlända som lämnat etableringsuppdraget och börjat arbeta eller studera efter 90 dagar, procent (Kolada ID N00973)

Den kommunala vuxenutbildningen spelar en viktig roll för att höja utbildningsnivån i kommunen, medverka till att hitta lösningar för arbetslösa samt tillgodose arbetsgivares behov av kompetens. Utvecklingsarbete pågår för att rekrytera elever som tidigare varit svåra att nå och motivera. Det finns även behov av att utveckla ytterligare möjligheter att kombinera utbildnings- och arbetsmarknadsinsatser. Det finns en stark koppling till yrkesutbildning på Campus Risbergsga, där ett flertal externa utbildningsanordnare formar utbudet.

MÅL**Örebro kommun ska vara en ekologiskt hållbar kommun.**

Miljöprogram för Örebro kommun sätter ramarna för det långsiktiga arbetet med ekologisk hållbarhet och beskriver miljömålsarbetets fem fokusområden: vatten, klimat, god bebyggd miljö, biologisk mångfald och giftfri miljö.

Arbetet med att förbättra vattenkvaliteten i kommunens vattenförekomster utgår från *Vattenplan för Örebro kommun*. Ett arbete med att revidera vattenplanen har pågått under året. Syftet är både att anpassa planen till Vattenmyndighetens nuvarande åtgärdsprogram och att öka ambitionen, då många av målen är uppfyllda. Det är dock endast några få procent av kommunens sjöar och vattendrag som i dagsläget uppnår god status. Det finns därför mycket kvar att göra för att uppnå önskade effekter. Arbetet framåt kommer bland annat att inriktas mot att öka provtagningen av miljögifter i vattendrag. Den reviderade vattenplanen förväntas antas under 2019.

Kommunkoncernens arbete med att minska klimatbelastningen har fortsatt under 2018. En uppföljning av *Klimatstrategi för Örebro kommun* har genomförts. Den visar på en positiv trend inom flera områden, men också att det fortfarande finns stora utmaningar för att nå målen.

Andelen personbilar som drivs med biogas och antalet fordon som drivs med HVO100 (ett förnybart och fossilfritt dieseldrivmedel, det kan beskrivas som en kemisk kopia av en vanlig fossil diesel) fortsätter att öka. Att nå målvärdet 75 procent biogasdrivna personbilar till 2020 blir svårt, bland annat på grund av de fordonstyper som används.

Utmärkelsen *Årets hållbara skolmatskommun 2018* visar att arbetet med *Smartare mat* gett resultat. Matens klimatpåverkan minskar och inom vård och omsorg har andelen matsvinn sjunkit från 35 procent år 2013 till nästan hälften 2018.

De kommunala fastighetsbolagen och Tekniska förvaltningen har fortsatt sitt systematiska energieffektiviseringsarbete. Under året tilldelades Futurum fastigheter Klimatkommunernas pris *Steget före*, för bästa klimatåtgärd i ett kommunalt bolag. Tekniska förvaltningens arbete med att byta ut gatubelysningen till LED-armaturer har gett goda effekter i form av minskad energiförbrukning.

Flera projekt med trähusbyggnation har valts ut i samband med markanvisningar och inom den egna kommunkoncernen har bland annat Lillåns och Blåmesens förskola byggts i trä. Detta med syfte att uppnå ett mer hållbart byggande. Genom Region Örebro läns projekt *Hållbart resande i Örebroregionen* har Örebro kommun möjliggjort delprojekten *Cykelvänlig arbetsplats* och *Örebro cyklar och åker buss till jobbet*, med syfte att lyfta statusen för de hållbara färdmedlen. Arbetet med att underlätta för resor som är utsläppsfria, mer ytsnåla eller mer miljövänliga än bilresor

Positiva iakttagelser

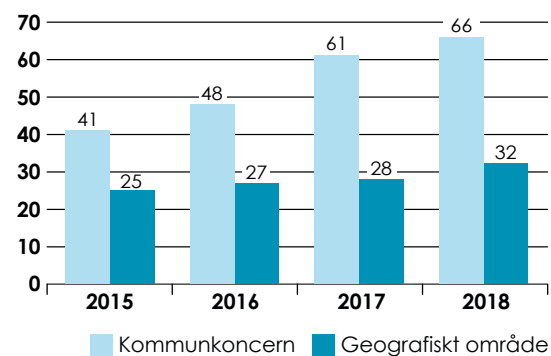
- Årets hållbara skolmatskommun
- Andel personbilar som drivs med biogas och antalet fordon som drivs med HVO100 ökar
- Mängden insamlat material för återanvändning

Förbättringsområden

- Utveckla arbetet med ekologisk hållbarhet och implementera ekosystemperspektivet i hela planeringsprocessen
- Utsortering av förpackningar och tidningar
- Arbetet för en säker kemikaliehantering

Klimatbelastning, ackumulerad minskning, procent

Målvärde: öka

Andel rätt sorterat restavfall, procent

	2016	2017	2018	Målvärde
	37	40	45	Minst 60

Antal hektar som fått långsiktigt skydd eller genomgått restauration

	2016	2017	2018	Målvärde
	288	316	364	Öka

pågår kontinuerligt och fysiska investeringar görs löpande. Under året har ett samarbete påbörjats med Örebro universitet, genom utbyte av kunskap och digitala metoder och verktyg, för att kunna skapa hållbara stadsdelar och trafikflöden som på sikt kan minska kommunens klimatbelastning. Målet på minst 60 procent resor med gång, cykel och kollektivtrafik till 2020 kommer dock vara svårt att nå eftersom det tar tid att ändra folks beteenden och resvanor.

Arbetet med biologisk mångfald har gett goda resultat. Antalet hektar som fått ett långsiktigt skydd eller restaurerats har fortsatt öka och under året har cirka 46 hektar mark ställts om till skogsbyte, vilket gynnar många hotade arter som är knutna till dessa miljöer.

Volymuppgifter	2016	2017	2018
Hushållsavfall till förbränning, ton	22 790	22 570	21 838
Natur- och kulturresevat, antal	20	20	20

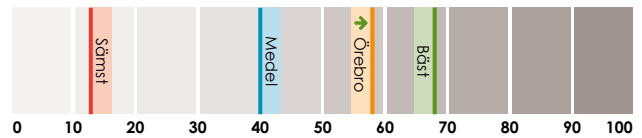
Målet på 20 hektar skogsbete och målet 1 000 friställda värdefulla träd, som finns i *Naturplan för Örebro kommun*, har uppnåtts med råge. För att nå ytterligare framgång behöver arbetet med ekologisk hållbarhet utvecklas och ekosystemperspektivet behöver i större utsträckning integreras i hela planeringsprocessen.

Åternyttan är nu väletablerad och under 2018 har det skett en kraftig ökning av mängden insamlat material för återanvändning. Under året har tre nya föreningar anslutit sig till *Åternyttan* vilket betyder att kommunen nu har samarbetsavtal med totalt sex föreningar. Genomförandet av eventet *Grön lördag* och insatser för att synliggöra den nationella kampanjen *Miljönären* har syftat till att uppmärksamma nyttan med, och stimulera till, hållbar konsumtion. Det har skett en fortsatt positiv utveckling av kommuninvånarnas sortering av avfall, framförallt gällande matavfallet. Andelen förpackningar och tidningar i restavfallet är dock fortfarande betydande och en utmaning att jobba vidare med. Under året har en revidering av *Avfallsplan för Örebro kommun* påbörjats. Det kommer förhoppningsvis kunna ge goda effekter i form av ökad återanvändning och cirkulär ekonomi.

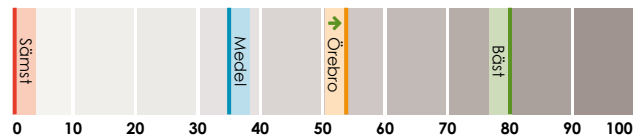
Arbetet med giftfria barnverksamheter har fortsatt under 2018. Under hösten har en direktupphandling och inköp av vilmadrasser och skötbordsmadrasser till verksamheterna genomförts. Medel har också fördelats för utbyte av köksutrustning, leksaker och lek-kuddar. Detta utifrån de behov som verksamheterna förmedlat i den uppföljningsenkät som skickades ut under våren. Arbetet med att utveckla miljökraven i kommunens lokalvårdsupphandlingar har pågått under året. Genom kommunens högt ställda krav på ökad andel miljömärkta lokalvårdsprodukter och alternativa städ-metoder, som exkluderar kemikalier, minskar vi barns exponering av skadliga ämnen. Under 2019 kommer arbetet med giftfria barn-verksamheter att fortsätta inom grundskolan, samtidigt som det genomförda arbetet inom förskolan ska följas upp.

I arbetet med en tydligare kommunövergripande organisation kring kemikaliefrågan och inventeringen av kemiska produkter har vi inte nått så långt som vi önskat. Detta beror framför allt på att andra frågor prioriterats högre. Under det kommande året kommer kommunen att göra ett omtag inom området för kemikaliehantering, för att på ett tydligare sätt driva på arbetet för en än mer säker kemikaliehantering i de kommunala verksamheterna.

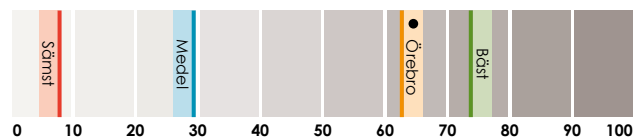
Andelen hushållsavfall som samlats in för materialåtervinning eller biologisk behandling, procent (Kolada ID U07414)

Miljöbilar, andel av kommunorganisationens personbilar och lätta lastbilar, procent (Kolada ID U00437)

Andel ekologiska livsmedel i kommunens verksamhet, procent (Kolada ID U07514)

MÅL

Det ska vara enkelt för medborgare och företag att få kontakt med kommunen och utbudet av e-tjänster ska öka.

Det sker ett kontinuerligt digitaliseringsarbete inom kommunen och digitaliseringen är en del av kommunens förbättringsarbete. Digitaliseringsstrategin har prioriterat att förbättra styrning och organisering, att förbättra de juridiska, upphandlingsrelaterade och ekonomiska förutsättningarna och att stärka den tekniska infrastrukturen. För att få effekter av digitaliseringsarbetet behövs förändrade arbetssätt och tillämpning av nya lösningar.

Genom uppdatering av tekniken i den digitala plattformen ges fler möjligheter till att förbättra utbudet av e-tjänster. Delar av kommunen har sedan tidigare utvecklade e-tjänster och under året har 19 e-tjänster tillkommit.

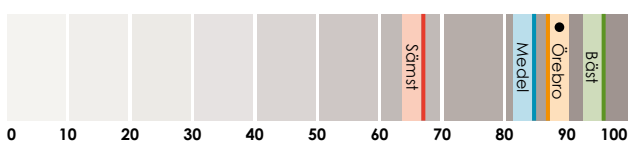
Kommunen har två huvudsakliga kontaktytor – Servicecenter och orebro.se – och under året har arbetat med dessa fokuserat på innehållet. Det fortsatta arbetet med att utveckla kontaktytorna kommer ske utifrån mål för tillgänglighet, enkelhet och insyn. Genom feedback från medborgarna förbättras ständigt innehållet på orebro.se och vi får även in synpunkter på användbarhet och tillgänglighet för bakomliggande system. Som stöd i det fortsatta arbetet finns (förutom feedback från medborgarna) nya tillgänglighetslagen och webbriktlinjer.

De tekniska förutsättningarna för *Mina meddelanden* är på plats, det är en av de nationella digitala tjänsterna. Under året har en e-tjänst utsetts som pilot och arbete har genomförts för att förbereda den för kommunikation till digitala postlådor, *Mina meddelanden*. Driftsättning av piloten planeras under hösten 2019. Parallellt med det arbetet har också andra e-tjänster förberetts på motsvarande sätt.

Under året har dataskyddsförordningen (GDPR) ersatt personuppgiftslagen (PuL) vilket innebär förändringar i hanteringen av personuppgifter och ökade rättigheter för den registrerade. Arbetet med att säkerställa att personuppgiftsinformation hanteras på rätt sätt fortsätter.

Kommunen har ett fortsatt högt resultat i *Nöjd Kund-index* (NKI), där också delresultaten för de olika serviceområdena visar på en hög och jämn nivå. En utmaning är att motivera fler företag att svara på enkäten då resultatet från enkäten har betydelse för utvecklingen av kommunens service mot företagen. För att fortsätta den positiva utvecklingen av företagens upplevelse av myndighetsutövningen i Örebro kommun fortsätter det strategiska arbetet med service och bemötande.

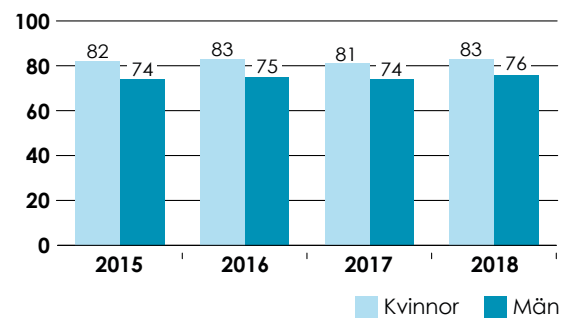
Andelen medborgare som uppfattar att de fått ett gott bemötande när de kontaktat kommunen, procent av maxpoäng (Kolada ID U00486)

Positiva iakttagelser

- Digitalisering som en del av kommunens förbättringsarbete
- *Mina meddelanden*
- Fortsatt högt NKI

Förbättringsområden

- Förändrade arbetssätt och tillämpning av nya lösningar

Nöjd Kund-index (SKL Insikt) Målvärde: lägst 70**Medborgarnas upplevelse av hur enkelt kommunen gjorde det för dem att lösa sina ärenden, betyg på skala 1–5**

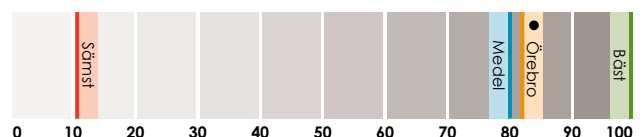
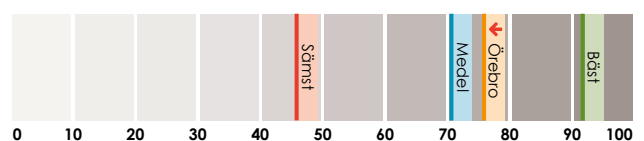
	2016	2017	2018	Målvärde
	*	*	3,9	4

* Nytt mått, mätthistorik saknas.

Antal e-tjänster

	2016	2017	2018	Målvärde
	*	150	169	Öka

* Nytt mått, mätthistorik saknas.

Andel medborgare som får svar på e-post inom en dag, procent (Kolada U00442)**Företagarnas samlade omdöme om kommunens service och myndighetsutövning, Nöjd Kund-index** (Kolada ID U07451)

MÅL**Medborgarna i Örebro kommun ska ha tillgång till bra kommunikationer.**

Avstängningar av gator samt tillfälliga trafiktoppar påverkar fordons- och busstrafiken. Sett till samtliga trafikslag bedöms dock framkomligheten vara normal. Genomförda trafikinvesteringar har tagits emot positivt av medborgare. Samordning vid planering och genomförande av infrastrukturarbeten behöver dock stärkas ytterligare.

Ett utvecklingsarbete med fokus på förbättrad kommunikation vid grävarbeten pågår inom kommunen. Syftet är att tidigare och tydligare informera de som kommer att påverkas, vilket är viktigt för såväl medborgare som näringsliv. Som en del av utvecklingen pågår arbetet med en digital publik kartvy som visar pågående och planerade grävarbeten i kommunens gatunät. Kartan har inte kunnat publiceras under 2018 på grund av omständigheter som Örebro kommun inte kunnat påverka. För att skapa ytterligare förutsättningar för ökad tydlighet lyfts kommunikationsperspektivet vid varje projekt.

Antal resor i stadstrafiken har under 2018 ökat jämfört med föregående år. Detta förklaras till stor del genom en växande befolkning. Dock kan de pågående vägarbetena, samt de tillfälligt flyttade bussrutter ha påverkat resandet negativt. Kollektivtrafiken behöver ytterligare förbättrad framkomlighet för att öka attraktiviteten och konkurrenskraften.

Antalet personer som cyklar har under året ökat något, trots en långdragen vinter 2018. För att skapa såväl ökad trygghet som tillgänglighet för cyklister fortsätter investeringarna i utbyggnaden av huvudcykelstråken. I samarbete med externa aktörer, som bland annat Cykelfrämjandet, har viktiga stråk identifierats där många cyklister och fotgängare rör sig. Denna information används även för planering av bland annat sopsaltdistrikten under vintersäsongen. Sammantaget leder god planering, proaktivitet och framgångsrikt samarbete till goda effekter som ökad tillgänglighet och nöjdare cyklister. Att kommunens medborgare väljer cykel framför bil som transportmedel bidrar både till minskad klimatbelastning och förbättrad luftkvalitet.

Pendlingsindexet för helåret 2018 uppgår till 115, vilket innebär en ökning från föregående år. Goda pendlingsmöjligheter är betydande för att en kommun ska ha hög attraktionskraft och ett utvecklat näringsliv. Arbetet med järnvägsförbindelsen Oslo–Stockholm har gått framåt under året och uppmärksammats brett i media.

Positiva iakttagelser

- Bättre samordning och information kring grävarbeten
- Högre tillgänglighet för cyklister och fotgängare
- Arbetet med järnvägsförbindelsen Oslo–Stockholm går framåt

Förbättringsområden

- Bättre kommunikation kring avstängningar av gator
- Kollektivtrafiken behöver ytterligare förbättrad framkomlighet
- Bredbandsutbyggnaden behöver fortsätta utvecklas, främst på landsbygden

Pendling, index

	2016	2017	2018	Målvärde
Kvinnor	109	110	113	112
Män	109	112	116	112

Antal resor i kollektivtrafik (stadstrafik), miljoner

	2016	2017	2018	Målvärde
	7,4	7,8	8,2	Öka

Tillgång till 100 Mbit bredband inom tätort/småort, procent

	2016	2017	2018	Målvärde
	89	90	92	90

Tillgång till 100 Mbit bredband utanför tätort/småort, procent

	2016	2017	2018	Målvärde
	23	31	35	Öka

Tillgången till bredband inom och utanför tätorten har ökat under 2018. I takt med att utbyggnaden i första hand sker i mer befolkningstäta områden med goda ekonomiska förutsättningar lämnas dock en del områden outbyggda. Emellertid har också byggnationstakten utanför tätorten saktat in. Marknadens aktörer har haft ambitioner att täcka den största delen även på landsbygden, men den planerade investeringstakten från dessa är inte den utlovade gentemot kunderna. Detta innebär att det finns ”vita fläckar” som måste identifieras tydligare, samt täckas upp genom ett djupare samarbete mellan kommunen och aktörerna. Det är viktigt, inte minst för omsorgsverksamheter, skolverksamheter och näringslivet på landsbygden. Speciella investeringsmedel finns avsatta för att kunna erbjuda likställda villkor även på landsbygden och bygga ut bredband i de områden som saknar det idag.

Volymuppgifter	2015	2016	2017
Vinterväghållning, mnkr	25,0	23,0	27,5
Asfaltunderhåll körbanor, mnkr	10,5	28,1	12,0

MÅL

Örebro kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare.

Hållbart medarbetarengagemang

Att öka förutsättningarna för ett hållbart medarbetarengagemang innebär att förstärka de processer som ligger till grund för arbetsgivarpolitiken. Det vill säga:

- ha dialog med medarbetare på arbetsplatsträffar och enskilt om målen för verksamheten
- vad medarbetare ska göra för att bidra till målet
- ha tydliga roller och uppdrag och ge återkoppling på medarbetares prestation.

Det innebär också att arbeta systematiskt med arbetsmiljöarbetet och stärka chefers förutsättningar, då det har avgörande betydelse för ett hållbart medarbetarengagemang. Resultatet för medarbetarenkäten utvecklades i positiv riktning under 2018. Flera grupper fick ett HME-index över kommunens riktvärde på 78, vilket är en viss återhämtning efter 2017 års nedgång. Det övergripande resultatet för Örebro kommun visar att motivationsdelindex har ökat, medan det totala HME-index är oförändrat jämfört med förra året (78).

Kompetensförsörjning

Arbetet med kompetensförsörjning pågår. *Arbetsgivarpolitisk strategi för kompetensförsörjning* finns som grund för arbetet och omfattar såväl medarbetare som chefer och belyser områdena: påverka utbud, påverka efterfrågan samt kompetensutveckling. Som arbetsgivare kan kommunen främst påverka den egna efterfrågan, samt vilken kompetens och hur många medarbetare vi behöver. Under året har en modell och stöd för kompetensförsörjningsprocessen tagits fram för att säkra ett strukturerat arbetssätt och effektiv användning av avsatta medel. Avsaknaden av en tydlig process och styrning från start har påverkat möjligheten att nyttja avsatta medel till relevanta aktiviteter inom området. Av årets budgeterade 18 mnkr i kompetensförsörjningsportföljen har 5,7 mnkr använts. Utöver det finns AFA-medel om 13 mnkr för kompetensutveckling, av dessa har 5,2 mnkr använts.

Det finns ett stort behov av att tillvarata och ställa om kompetens. I dagsläget finns ett etablerat omställningsarbete, men det behöver utvecklas och förnyas för att bättre kunna möta kommunens behov av framtida kompetensförsörjning.

Projektet *Fler vägar in – använd kompetensen rätt* innebär att med enkla verktyg kartlägga och förändra hur kommunen organiserar arbetet, vem som gör vad, om vi gör rätt saker och hur vi kan nyttja digitaliseringen. Genom kompetensstyrningsmodellen kan vi säkra att befintliga medarbetare har rätt kompetens, och med hjälp av lönen kan vi premiera de goda prestationerna som bidrar till att verksamheten når sina mål. Under året har Kommunstyrelsen antagit *Arbetsgivarpolitisk lönestrategi* som gäller för perioden 2019–2021. Strategin bidrar med styrning inom områdena lönebildning och önskad lönestruktur, med en tydlig koppling till kompetensförsörjning.

Positiva iakttagelser

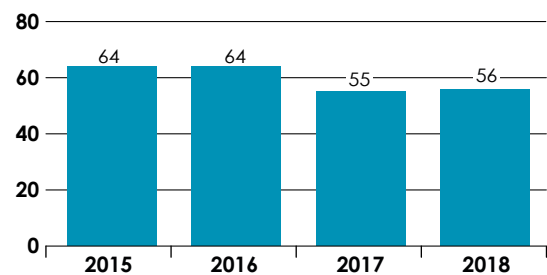
- Utveckling av kompetensförsörjningsarbetet
- Grundläggande arbetsmiljöutbildning för första linjens chefer och skyddsombud
- Pilotprojekt *Utökat HR-stöd vid rekrytering* permanentas

Förbättringsområden

- Nya lösningar för att fortsätta erbjuda heltidsanställningar
- Chefers förutsättningar behöver förbättras

Andel enheter med HME-värde på minst 78, procent

Målvärde: öka

Andel chefer med 10–30 medarbetare, procent

	2016	2017	2018	Målvärde
Kvinnor	49	47	46	Öka
Män	50	45	42	Öka

Anställningstrygghet, index

	2016	2017	2018	Målvärde
Kvinnor	72,1	72,3	72,3	Öka
Män	71,5	71,4	71,8	Öka

Pilotprojekt *Utökat HR-stöd vid rekrytering* har visat på effekter i form av förbättrad kandidatupplevelse, effektivare rekryteringsprocess, bättre förutsättningar i chefsuppdraget och möjlighet till ökad proaktivitet i rekryteringsarbetet. De chefer som har ingått i projektet har varit nöjda med stödet och beslut har fattats att permanenta arbetssättet för hela kommunen.

Ledarförsörjning

Det är tydligt att alla chefsuppdrag inte är lika. Det är skillnader i innehåll och hur arbetet organiseras, men även kring förväntningar. Dessa skillnader ställer krav på olika kompetenser och insatser för kompetensutveckling. Vilka utbildningar som erbjuds och dess innehåll och kanaler utvecklas ständigt för att möta chefernas behov av kompetensutveckling. Den kommunövergripande utbildningsinsatsen *Sveriges viktigaste chefsjobb* är avslutad och fortsätter arbetet med att forma ett program för kommunens samlade chefs- och ledarutveckling med tydlig koppling till de olika chefsuppdragen.

Chefers förutsättningar påverkar behovet och efterfrågan av stöd, samtidigt som stödfunktionerna utgör en förutsättning för cheferna att lyckas i sitt uppdrag. Arbete pågår med att utveckla de enskilda stödfunktionerna samt samordningen mellan dem. Vi behöver fortsätta att utveckla och anpassa stödet utifrån chefernas, och ytterst medborgarnas, behov. Det som behöver utvecklas ytterligare är att visa på de redan befintliga tjänster som erbjuds. En fortsatt dialog och beslut om åtgärder behövs för att uppnå önskade effekter.

Genom förändringen av kompetensstyrningsmodellen och strukturen för arbetsplatsträffar finns modeller och verktyg på plats. Dessa syftar till att möjliggöra för chefer att leda och skapa goda förutsättningar för sina medarbetare, men de organisatoriska förutsättningarna behöver ses över. Flera aktiviteter har påbörjats i förvaltningarna med ambitionen att förbättra chefernas förutsättningar, inte minst gällande antalet underställda medarbetare. En kommunövergripande kartläggning är påbörjad för att ge ytterligare underlag inför kommande prioriteringar och beslut.

Arbetsmiljö och hälsa

Genom *Handlingsplan för en hållbar arbetsmiljö för kvinnor och män* skapades en ökad medvetenhet kring chefers förutsättningar. En nulägesrapport som förstärker behovet av fortsatt arbete har också tagits fram. Vi har kontinuerliga dialoger på olika nivåer i organisationen om styrsystem och resursfördelningsmodeller, samt om chefers uppdrag och behov av bättre förutsättningar – kopplat till medarbetarnas arbetsmiljö.

En revidering av arbetsmiljöpolicyn har påbörjats i syfte att tydligare visa på ambitionen och riktningen för arbetsmiljöarbetet, för att uppfylla rådande lagstiftning. En viktig del i det systematiska arbetsmiljöarbetet är att följa upp att arbetet fungerar och att de vidtagna åtgärderna undanröjt risker för ohälsa. Det finns behov av att utveckla arbetet med att följa upp arbetsmiljöarbetet och erbjuda stöd för att uppnå goda och attraktiva arbetsmiljöer. Utveckligen behöver ske i alla led, från Kommunfullmäktige och nämnderna till tjänstepersonerna. Som en del i att alla led ska ha kunskap och kunna ta ansvar i arbetsmiljöarbetet erbjuds första linjens chefer och skyddsombud en grundläggande arbetsmiljöutbildning. Det finns ett behov av att identifiera vilket stöd som behövs för att stödja respektive ledes fördelning av arbetsmiljöuppgifter.

Upphandling av företagshälsa och kompletterande arbetsmiljö-tjänster har genomförts. En central del i avtalen är partnerskap, att ge chefsnära stöd och att skapa ett lärande och en ingång till att arbeta med förebyggande insatser.

Frisknärvaron bland kommunens tillsvidareanställda medarbetare har minskat, vilket kan vara en följd av den ökade korttidssjukfrånvaron under året. Däremot har långtidssjukfrånvaron minskat kraftigt, vilket kan vara en orsak till att den totala sjukfrånvaron i procent av arbetstiden fortsätter att minska bland både kvinnor och män. Dock ökar sjukfrånvaron bland gruppen medarbetare upp till 29 år. Utvecklingen av sjuktalen behöver följas upp och analyseras.

Sjukfrånvaro		Bokslut 2016	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Förändring 2017–2018
Frisknärvaro, i procent av medarbetare*	Totalt	53,0	56,0	53,0	-2,8
	Kvinnor	50,0	53,0	50,0	-2,9
	Män	66,0	67,0	64,0	-3,0
Sjukfrånvaro i procent av arbetstiden	Totalt	7,1	6,8	6,4	-0,42
	Kvinnor	8,0	7,6	7,1	-0,53
	Män	4,2	4,3	4,2	-0,11
Sjukfrånvaro i procent av arbetstiden per ålder					
Totalt	Upp till 29 år	5,3	4,9	5,2	0,29
	30–49 år	6,9	6,6	6,2	-0,37
	>50 år	8,0	7,8	7,1	-0,74
Kvinnor	Upp till 29 år	6,0	5,4	5,8	0,36
	30–49 år	7,8	7,5	7,1	-0,44
	>50 år	8,9	8,6	7,6	-0,99
Män	Upp till 29 år	3,2	3,4	3,7	0,31
	30–49 år	3,6	3,7	3,5	-0,20
	>50 år	5,4	5,4	5,3	-0,14
Korttidssjukfrånvaro**	Totalt	6,8	6,6	7,1	0,41
	Kvinnor	7,3	7,0	7,4	0,41
	Män	5,4	5,4	5,8	0,45
Andel långtidssjukfrånvaro	Totalt (>60 dagar)	46,2	45,6	40,7	-4,88
	Kvinnor (>60 dagar)	47,6	46,6	42,1	-4,51
	Män (>60 dagar)	37,8	39,7	33,1	-6,61

* Andel medarbetare med 0–5 sjukfrånvarodagar fördelade vid max 3 tillfällen.

** Antal dagar per anställd, korttidssjukfrånvaro 1–4 dagar.

Kränkande särbehandling

Resultatet från årets enkät kring kränkande särbehandling är svårtolkat eftersom svarsfrekvensen var låg. Antalet medarbetare som upplever sig utsatta för kränkande särbehandling har ökat inom i stort sett alla nämnder, från 437 till 578 medarbetare. Utvecklingen är oroväckande och åtgärder planeras både centralt och i verksamheterna. Som stöd för chefer som får kännedom om att en medarbetare upplever sig utsatt för kränkande särbehandling finns en upphandlad oberoende utredningstjänst från och med i år.

Bemanning

Örebro kommun har under 2018 ökat med totalt 70 årsarbetare. Ökningen är inom programområde Barn och utbildning medan programområde Social välfärd minskat marginellt. Jämfört med 2017 har andelen timavlönade ökat från 8,1 procent till 9,2 procent.

Av kommunens medarbetare är 80 procent anställda på heltid, vilket är oförändrat sedan föregående år. Inom programområde Social välfärd har däremot andelen heltidsanställda minskat med 1,2 procentenheter, och ligger nu på 64 procent. Även inom Vuxenutbildning och arbetsmarknad har andelen heltidsanställda minskat, från 96 procent till 94 procent.

Med utgångspunkt ifrån behoven hos dem vi är till för arbetar förvaltningarna med att säkra att rätt kompetens finns på rätt plats vid rätt tillfälle. Inom förskolan har riktlinjer för bemanning tagits fram i syfte att dels säkra att det finns förskollärare på samtliga

enheter, och dels för att se till att de får förutsättningar att utföra sitt uppdrag. Hur arbetet organiseras blir allt viktigare. Därför arbetar flera verksamheter med *Använd kompetensen rätt* som ett sätt att jobba med sin bemanning.

För att i högre grad kunna möta medborgarens behov på återvinningscentralerna har ett nytt lokalt arbetstidsavtal tecknats, som även har bidragit till en jämnare inkomst under året för medarbetarna.

Heltidsfrågan har under flera år varit en viktig fråga och aktiviteter har pågått inom framförallt Vård- och omsorgsnämnderna och Nämnden för funktionshindrade för att göra det möjligt för flera att arbeta heltid.

Ett lokalt arbetstidsavtal har möjliggjort att omvårdnadspersonal erbjudits heltidsanställningar med flytande arbetstid på den utökade arbetstiden. Arbetstidsavtalet sas upp av arbetstagarorganisationen Kommunal i augusti 2018 vilket har bidragit till en försämring vad gäller genomsnittlig sysselsättningsgrad och andel heltider samt andel timavlönad personal inom de berörda verksamheterna. Nya heltidslösningar kan komma att innebära att medarbetare i högre utsträckning får arbeta den utökade tiden i en annan verksamhet. Detta är en utmaning för flera av kommunens verksamheter, eftersom det ställer krav på såväl chefer som medarbetare när det gäller flexibilitet, förändrade arbetssätt och kulturer.

Antal årsarbetare i Örebro kommun	Tillsvidareanställda		Visstidsanställda (månadsavlönade)		Visstidsanställda (timavlönade)		Totalt antal årsarbetare
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	
Barn och utbildning	3 657	949	404	216	215	60	5 500
Samhällsbyggnad	365	438	36	43	13	23	918
Social välfärd	3 181	625	260	87	548	192	4 893
Kommunstyrelseförvaltningen	517	195	33	15	9	4	773
Vuxenutbildning och arbetsmarknad	296	148	67	33	178	163	886
Totalt Örebro kommun*	8 017	2 355	799	394	963	443	12 971

* Exklusive anställda enligt beredskapsavtalet.

MÅL

Örebro kommun ska nyttja sina lokaler på ett effektivt sätt.

Örebro kommun växer och därmed ökar också behovet av fler skolor för de unga och fler boenden för de äldre. Människors behov av en aktiv fritid i fritidslokaler, idrottsanläggningar och kulturella arenor behöver också tillgodoses. Kommunens verksamhetslokaler behöver anpassas och möjliggöra effektiva arbetsflöden och möten. Lokalförsörjningsprocessen säkerställer kommunens behov inom dessa områden.

Under året har 10 nya förskoleavdelningar tillkommit med plats för cirka 200 barn, dessutom har cirka 250 förskolebarn fått nyrenoverade lokaler att vistas i. Änglandaskolan invigdes också. Det är en F-6 skola med plats för 525 elever. Utöver detta fick Tybblelundsskolan en ny idrottshall under året.

I december färdigställdes det nya vård- och omsorgsboendet i Karlslund. Boendet innebär en volymökning med 64 nya vård- och omsorgsplatser samt två nya parbostäder. Dessutom invigdes etapp två av vård- och omsorgsboendet *Trädgårdarna* med 25 nya boendeplatser samt fyra nya parbostäder.

Det har gjorts kontinuerliga underhåll av såväl vård- och omsorgsbostäder som av bostäder för funktionshindrade under året.

Under 2018 genomfördes en analys av de administrativa lokalerna i syfte att samordna och effektivisera dessa i olika noder. Flytten till Citypassagen är en viktig del i detta uppdrag. Resultatet av analysen kommer att presenteras under 2019.

Arbetet med att samordna lokalförsörjningsprocessen med planprocessen har fortsatt under året. Bland annat har arbetet kring effektivisering och tydliggörande av uppdrag, samt mötesforum och arbetsflöden genomförts. Fristående aktörers planer på etablering och deras behov möjliggörs genom samordningen av plan- och lokalförsörjningsprocessen.

Positiva iakttagelser

- Nya och ändamålsenliga lokaler formas
- Volymökningar i lokalkapacitet på flera områden
- Förbättrad samordning av lokalförsörjningsprocessen med planprocessen

Förbättringsområden

- Brandskydd i lokalerna
- Utförandet av planerade ombyggnationer

Andel omställningsyta i kommunens lokaler, procent

	2016	2017	2018	Målvärde
	1	1	1	1-3

MÅL

Örebro kommuns ekonomi ska vara långsiktig och hållbar.

Örebro kommuns ekonomiska och finansiella ställning är fortsatt stabil och de finansiella målen uppnås för året. I likhet med övriga delar av landet har kommunen emellertid stora utmaningar framför sig i form av demografisk utveckling, stora investeringsbehov samt integration av nyanlända – i kombination med ett försvagat skatteunderlag. För att möta dessa utmaningar och samtidigt kunna behålla en god ekonomisk ställning behöver kommunen fortsätta att prioritera och effektivisera verksamheten samt göra väl avvägda investeringar.

Det är en oroande utveckling att allt fler nämnder inte kan hålla sin budget. Den sammantagna budgetavvikelsen inom nämnderna uppgår till -41 mnkr vid årets slut. En översyn av resursbedömningsmodellen har initierats.

För att få en ökad takt i den gemensamma utvecklingen för en långsiktigt hållbar ekonomi är en hög grad av samverkan och förändring av arbetssätt inom kommunens organisation nödvändig. Resurser kan frigöras till områden där de kan göra större nytta genom effektiva och digitala processer. Rehabiliterande arbetssätt och användning av välfärdsteknik ger möjligheter att effektivisera arbetssätt, samtidigt som servicemottagarna får verktyg för ett mer självständigt liv och en förbättrad livskvalitet. Genom god kompetensförsörjning ökar möjligheterna att möta dagens utmaningar med rätt kompetens. Satsningar inom skola och vuxenutbildning samt arbetsmarknadsinsatser som matchar behoven hos dem som står långt från arbetsmarknaden ger fler medborgare möjlighet till egenförsörjning och risken för utanförskap minskar. Ett strukturförändringsprogram riktat till hemvården ger möjlighet till en långsiktigt hållbar hemvårdsverksamhet med en ekonomi i balans, nöjda brukare och en välmående driftsorganisation. Genom att få ett samlat grepp om de effekter som segregationen leder till öppnas möjligheter att mer kraftfullt agera där insatserna gör störst nytta.

Att investera i tidiga och förebyggande insatser är ett viktigt sätt att säkra en långsiktig och hållbar ekonomi. Sociala investeringar innebär ofta en högre kostnad på kort sikt, men bidrar till att framtida kostnader för målgruppen dämpas eller uteblir. Dessutom kan insatserna vara helt avgörande för många invånares livschanser och livskvalitet. Flera av de projekt som startats har fallit väl ut men verksamheterna lyfter fram återföringsmodellen som problematisk, och den riskerar att bli ett hinder för att ta fram fler idéer inom sociala investeringar. En översyn av återföringsmodellen ska göras.

Projektstyrning förväntas leda till effektiv styrning och samordning av prioriterade utvecklingsprojekt, för att säkerställa att insatserna når önskad effekt. Inom investeringsprogrammet bidrar hela koncernen genom prioriteringar för att kommunen ska utvecklas på ett hållbart sätt. Kommunens kapacitet måste värderas och vara styrande så att inte mer medel och planeringsresurser än nödvändigt läses upp.

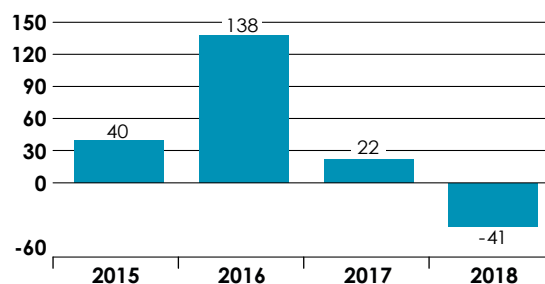
Ett viktigt redskap för en långsiktig hållbar ekonomi är effektiviseringskraven som riktas mot nämnderna, för 2018 uppgår de sammantaget till 44 miljoner kronor. Här behövs tydligare planering och ansträngningar för realistiska lösningar.

Positiva iakttagelser

- Beslut om att skapa en långsiktig hållbar hemvård
- Beslut om fler digitaliseringsinsatser
- Portföljstyrning förväntas ge bättre effekt-hemtagnings

Förbättringsområden

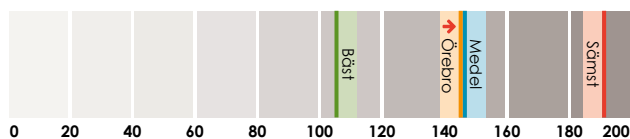
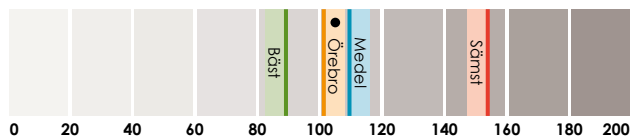
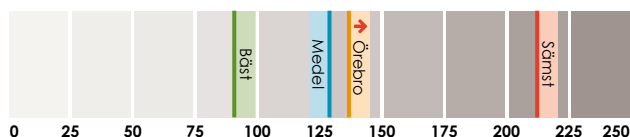
- Skapa förutsättningar för förebyggande åtgärder med kostnadsdämpande effekt
- Säkerställa att effektiviseringsåtgärder får avsedd effekt
- Investeringsprocessen

Nämndernas ramavvikelse, mnkr Målvärde: 0**Andel uppfyllda avkastningskrav kommunala bolag, procent**

År	2016	2017	2018	Målvärde
Andel uppfyllda	73	77	67	100

Beviljad tid per servicemottagare, omvårdnad hemvård, genomsnitt timmar/mån

År	2016	2017	2018	Målvärde
Beviljad tid	51	48	49	-

Kostnad per barn i förskolan, tkr (Kolada ID N11008)**Kostnad per elev i grundskolan, tkr** (Kolada ID N15027)**Kostnad per elev i gymnasieskolan, tkr** (Kolada ID N17005)

Strategiområde 2 – människors egenmakt

MÅL

Medborgarnas möjlighet till inflytande och påverkan inför politiska beslut ska vara god.

Inom projektet *Rehabiliterande arbetssätt* har referensgrupper inrättats för att kommunen ska få in synpunkter inför implementering av det rehabiliterande arbetssättet. Dialogmöten har också genomförts under hösten med företrädare från pensionärsorganisationerna *Turid-gruppen* och *Tillgänglighetsrådet*. En medborgardialog kring familjecentralerna har genomförts. Kontinuerlig kommunikation har pågått med de medborgare som är i kontakt med Socialförvaltningen för att på bästa sätt tillgodose behoven.

Samarbete med de lokala pensionärsråden, samt fokusgrupper kopplat till verksamhetsförändringar inom dagverksamheten, har bidragit till ett ökat inflytande. Medborgardialog kring språkminoriteters behov har också genomförts. Referensgrupper inför byggnationen av det nya vård- och omsorgsboendet i Karlslund har genomförts.

Ett samarbete med *Sveriges elevkårer* har skapats för att stärka elevkårsorganisationerna på Örebros fem kommunala gymnasieskolor. Inom förskoleverksamheten har införandet av IT-verktyget *Unikum* möjliggjort en förbättrad dialog med vårdnadshavare, vilket ökar deras möjligheter till delaktighet och påverkan.

Inom Landsbygdsnämnden har utbildningsinsatser genomförts i syfte att förbättra kvaliteten på medborgardialoger. Riktlinjer har fastställts för hur resultaten av genomförda dialoger ska omhändertas. En genderbudgetanalys har genomförts på deltagandet av medborgardialoger. Den visar på en överrepresentation av vissa demografiska grupper. Ett utvecklingsarbete för jämställdhetsintegrering har därför påbörjats i syfte att nå de grupper som i nuläget är underrepresenterade i medborgardialoger.

Inom detaljplaneringsområdet har samråds- och informationsmöten hållits, vilket resulterat i färre överklagade detaljplaner. Ytterligare proaktivitet och att i ett tidigt skede inventera behovet av informationsinsatser är dock nödvändigt för att möjliggöra ytterligare inflytande. Likaså är det önskvärt att se över möjligheten att utveckla kommunens hemsida som redskap för insyn och påverkan, till exempel kan 3D-visualisering öka förståelsen för planförslag. Förutsättningar och metoder för barn och unga att göra sin röst hörd, inför beslut och utvecklingsarbeten, behöver stärkas. Detta är också i enlighet med kommunens kulturpolitiska program.

Digitala handböcker har tagits fram. De innehåller rutiner för ärendehandläggning och rutiner för hur dialogen med det civila samhället kan hanteras. Syftet är att kvalitetssäkra ärendehantering i kommunen, samt att skapa förutsättningar för tillgänglighet av kommunens beslutshandlingar i våra externa kanaler – för att öka medborgarnas påverkansmöjligheter.

Positiva iakttagelser

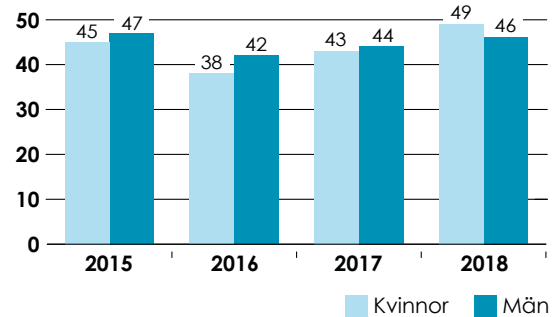
- Stärkta elevkårsorganisationer
- Nya handböcker för ärendehandläggning och dialog med det civila samhället
- Nya riktlinjer för medborgardialog

Förbättringsområden

- Öka barns och ungas möjligheter till inflytande och påverkan
- Utveckla metoder för ett jämställt deltagande vid dialoger
- Använda digitala möjligheter för dialog kring stadsplanering

Medborgarnas upplevelse av insyn och inflytande, procent

Målvärde: öka

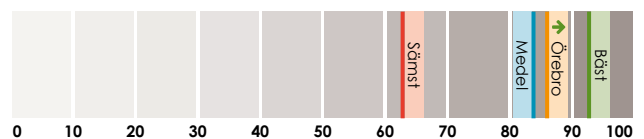

Medborgarnas möjlighet att delta i kommunens utveckling, procent

	2016	2017	2018	Målvärde
	59	62	57	Öka

Valdeltagande i senaste kommunvalet, procent

(Kolada ID N05401)

Volymuppgifter	2010	2014	2018
Valdeltagande, val till Kommunfullmäktige i Örebro, %	78,38	84,83	85,66

MÅL

Medborgarna ska ha möjlighet att välja utförare inom hemvården.

Valfrihetssystemet fortsätter att utvecklas, arbetet pågår med att skapa ett kvalitativt hållbart system som säkrar möjligheten att välja utförare med långsiktigt hållbara förutsättningar. Idag finns totalt 29 valbara utförare av service, av dessa är 11 verksamma även inom omvårdnadstjänster. De externa utförarnas andel av hemvårdsverksamheten fortsätter att öka, i december 2018 utförde de 38 procent av omsorgsinsatserna. Andelen beräknas fortsätta växa under 2019 och bedöms öka med i genomsnitt cirka 0,2 procentenheter per månad. Många utförare har profilerat sig med språk eller mot andra specifika målgrupper.

Kommunen beslutade i början av 2018 att nuvarande valfrihetssystem för omvårdnadstjänster ska avskaffas. Det ska ersättas av ett system som bygger på att vård- och omvårdnadstjänster, inklusive insatser enligt hälso- och sjukvårdslagen, ska upphandlas enligt lag (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU). Övergången till upphandling av omsorgstjänster enligt LOU förväntas främja de omsorgsbehövandes möjlighet att åldras på sina villkor. Det förväntas också främja kommunens möjlighet att säkerställa ett rehabiliterande arbetssätt i omvårdnaden, och dessutom möjliggöra en bättre kostnadskontroll. Förslaget skapar även möjlighet till långsiktig planering, såväl för den kommunala verksamheten som för privata aktörer. Arbetet med förändringarna i valfrihetssystemet förväntas pågå fram till sommaren 2020.

Valfrihetssystemet idag och i framtiden bidrar till att bredda utbudet för medborgaren – som inte bara initialt kan göra ett val utan också ges möjligheten att välja bort utförare som inte lever upp till önskade krav.

Positiva iakttagelser

- Arbete för att skapa ett långsiktigt, kvalitativt och hållbart system pågår
- Flera av företagen erbjuder tjänster till specifika målgrupper

Förbättringsområden

- Ett verktyg där medborgarna enkelt kan jämföra olika utförares kvalitet och resultat

Örebro kommun har genom åren utmärkt sig bland jämförbara kommuner genom att ha ett stort antal utförare, ett antal som nu har minskat och kommer bli än mer kontrollerbart i och med övergången till LOU. Förändringen innebär att kommunen bestämmer vilka och hur många leverantörer man vill ingå avtal med. Detta i sin tur leder till ökade kontrollmöjligheter både avseende kvalitet och att utförarna lever upp till kraven i avtalet.

Omsorgstagarna kommer fortfarande ha möjlighet att välja utförare, men antalet möjliga utförare att välja mellan minskar. Minskningen i sig behöver inte leda till minskade möjligheter för den enskilde att välja. I dagens valfrihetssystem försvaras valet av utförare på grund av den stora mängden val, där olika utförare kan göra olika insatser hos samma person. Så kommer det fortfarande vara framöver, men skillnaden blir att det totala antalet utförare kommer vara mer kontrollerat.

För att ytterligare skapa bättre förutsättningar för den enskilde att välja utförare behöver jämförelseverktyget utvecklas. Utvecklingen av jämförelseverktyget kan dock behöva vänta in arbetet med förändringarna i valfrihetssystemet och med Rehabiliterande arbetssätt.

MÅL**Människors livsvillkor ska vara jämlika.**

Våra verksamheter ska präglas av kommunens värdighetsgaranti och ett individperspektiv. Människors ojämlika livsvillkor i våra stadsdelar ska minska, och insatser för att utjämna skillnader och knyta ihop staden ska göras. Kommunens verksamheter ska särskilt samverka för att utveckla stadsdelarna på väster.

I juni 2018 antog riksdagen ett nytt övergripande mål och en ny målstruktur för folkhälsopolitiken, som innebär ett mer långsiktigt och förebyggande folkhälsoarbete. Syftet är att bidra till att hälsoklyftorna i samhället minskar genom att stärka jämlikhetsaspekten i folkhälsomålet, samt att renodla antalet målområden. I maj tecknades nya överenskommelser mellan Region Örebro län, kommunerna i länet, Örebro läns idrottsförbund och Örebro läns bildningsförbund om samverkan kring folkhälsoarbetet.

Antalet unika hushåll med ekonomiskt bistånd har minskat de senaste åren. Detta är en mycket positiv utveckling sett utifrån att kommunen växer i invånarantal. Men biståndstidens längd har däremot ökat. De grupper som har ökat är hushåll som till stor del saknar egna inkomster och därmed beviljas högre belopp, samt tillhör grupper som riskerar att bli långvariga ärenden. Vi behöver arbeta vidare med att utveckla metoder för att hitta lösningar för dem som är beroende av bistånd under en lång tid. Användandet av samordnad individuell plan har utvecklats. För klienten tydliggörs vägen mot egen försörjning och det ger också möjlighet för alla inblandade att upprätta sin del av planeringen vid ett och samma tillfälle.

Partnerskap Örebro har under året skapat och utvecklat ett flertal mötesplatser i kommunens partnerskapsområden. Ett brett utbud inom allt från dans, musik, film, digitalisering till idrott i olika former. Det skapar förutsättningar för att så många som möjligt får ta del av satsningen.

I Brickebacken pågår ett arbete utifrån översiktsplanen och ett lokalt planarbete. Till det har en badutredning presenterats under året. Det gör att många av idéerna som finns för området ligger vilande i väntan på beslut, bland annat en utveckling av Brickebackens Kultur- och fritidscenter.

Arbetet med att skapa tillgängliga mötesplatser för lek, motion, rekreation och kultur har fortsatt under året. De nyinrättade mikroparkerna har utvärderats och resultatet är positivt. Flera trygghetsröjningar har genomförts runt om i Örebro så att fler vågar ta sig ut i naturen.

En inledande kartläggning, behovsanalys och plan för arbetet med att minska och motverka social och ekonomisk segregation i Örebro kommun har genomförts under året och finansierats av Tillväxtverket. Kartläggningen och behovsanalysen är ett första steg för att identifiera vad kommunen bör prioritera de närmaste åren för att skapa bättre möjligheter och livsvillkor för människor.

Positiva iakttagelser

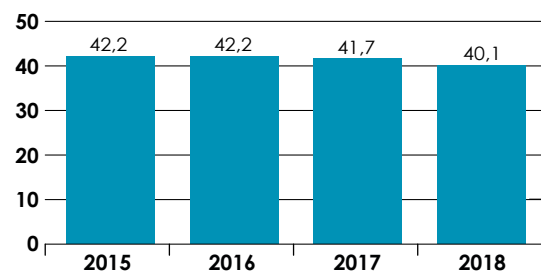
- Nya överenskommelser om samverkan för en god, jämlik och jämställd hälsa i Örebro län 2018–2023
- Fler mötesplatser har etablerats i kommunen
- Tre sociala investeringar har implementerats

Förbättringsområden

- Samverkan mellan olika sektorer behöver förbättras ytterligare
- Ytterligare åtgärder behövs för att knyta ihop staden

Segregationsindex, bostadsperspektivet

Målvärde: minska

Antal sociala investeringar som permanentats i ordinarie verksamhet (totala antalet avslutade satsningar)

	2016	2017	2018	Målvärde
	0 (0)	3 (3)	3 (3)	5 (5)

Antal unika hushåll med långvarigt ekonomiskt bistånd

	2016	2017	2018	Målvärde
	1 445	1 427	Data försenad	Minska

Arbetet med sociala investeringar syftar till att möjliggöra tidiga insatser för identifierade och avgränsade målgrupper. Det handlar om verksamhetsutveckling och att genomföra insatser av förebyggande karaktär som är både socialt meningsfulla och ekonomiskt kloka. Under 2018 har tre sociala investeringar utvärderats och avslutats. Kommunstyrelsen har fattat beslut om implementering för satsningarna *Utombuspedagogikens inverkan på lärande*, *Specialpedagogisk kompetensutveckling* samt *NP resurs och samverkan*. Ytterligare en investering – *Skolfam* – avslutades vid årsskiftet.

Under året har en avdelning med finskspråkig profil inrättats på ett vårdboende. Förbättringar behöver ske när det gäller att registrera och nyttja medarbetarens språkkompetens för att möta och kommunicera med medborgarna på ett bra sätt. Möjlighet till vård och omsorg på sitt eget språk är en måluppfyllande faktor för att kunna erbjuda mer jämlika livsvillkor i kommunen.

Volymuppgifter	2016	2017	2018
Utbetalt ekonomiskt bistånd, totalt, mnkr	172,1	175,9	189,9

MÅL**Alla ska ha tillgång till en meningsfull fritid.**

Fritiden är av stor betydelse för upplevelsen av självförverkligande, kreativitet och identitet, samt hälsa och livskvalitet.

Parker, gröna stråk, friluftsområden, badplatser, naturisar, spontanidrottsplatser och motionsspår är viktiga tillgångar för möjlighet till rekreation, förflyttning, fysisk aktivitet och möten. Förutsättningen är att de är tillgängliga både ur funktionsrättsperspektiv och geografiskt, samt att de upplevs som trygga platser.

Örebro kommuns *Kulturpolitiska program* och *Idrottspolitiska program* pekar på vikten av att utjämna skillnader mellan socioekonomiska grupper, pojkar och flickor samt kvinnor och män. *Rörelsenätverket* är ett exempel på ett initiativ där kommunen tillsammans med andra försöker öka den fysiska aktiviteten och rörelseförståelsen.

Örebro kommuns *Grönstrategi* har också betydelse för de friluftspolitiska målen. I linje med strategin beaktas grönytor, parker, rekreation och idrottsändamål nu i detaljplanearbetet. Målet är att möjliggöra såväl spontanidrott som organiserad idrott. Grönområden som utvecklats under 2018, i dialog med invånarna, är Saxons park och Varbergaskogen. Två satsningar har även beviljats av Boverket; *Fjärilens landskap* och *Leklyftet*.

Arbetet med *Open Art* var 2018 inriktat på att kvalitetssäkra de organisatoriska förutsättningarna inför genomförandeåret 2019. Samtidigt har kultur gjorts tillgänglig i det offentliga rummet under sommaren. Ett exempel är en öppen konstvägg i Tybbleparken där invånarna fritt kan uttrycka sig.

Under året har en behovsanalys av framtida fritids- och idrottsplatser tagits fram. Utveckling för att i högre grad samnyttja lokaler, planer och hallar för fritidsändamål och öka nyttjandegraden är angeläget, och ett nytt gemensamt bidrags- och bokningssystem är i uppstartsfasen. För att verka för geografisk likvärdighet sker prioritering av insatser både inom staden och för landsbygden. Fler landsbygdsaktörer har fått kännedom om och sökt utvecklingsbidrag under året och en kommande satsning på upprustning av samlingslokaler på kommunens landsbygd är beslutad.

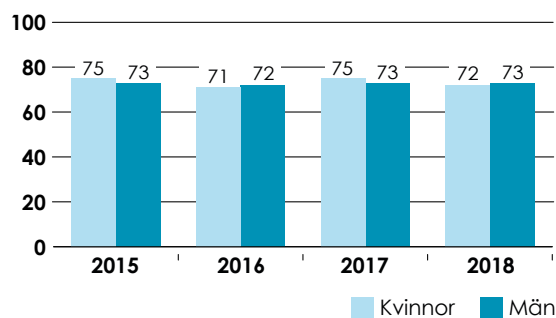
Civila samhället står för en ovärderlig insats när det gäller organiserade kultur- och fritidsaktiviteter. En långsiktig och strategisk samverkan mellan det offentliga och civilsamhället är avgörande för att kunna erbjuda invånarna ett brett aktivitetsutbud. Med finansiering från Vinnova arbetar kommunen tillsammans med Örebro läns idrottsförbund för ett starkt samarbete med civilsamhället, särskilt riktat mot seniorer och personer med funktionsnedsättning. Inom *Mötesplats Vox* har

Positiva iakttagelser

- Nytt idrottspolitiskt program och kulturpolitiskt program framtaget
- Arbete i enlighet med *Grönstrategin* påbörjat
- Intensivt arbete pågår med Kulturkvarteret

Förbättringsområden

- Säkerställa nivån av utbud inom kultur och fritid när kommunen växer
- Öka nyttjandegraden i fritidsanläggningarna
- Utveckla mätmetoder för att mäta meningsfull fritid

Nöjd Region-index: Fritidsmöjligheter Målvärde: 80

ett utvecklingsarbete resulterat i att ett stort antal aktörer erbjuder fritidsverksamhet för personer i alla livsfaser. Under året har ett arbete med att stärka föreningskunskapen inom odlingslotsföreningarna påbörjats för att skapa ytterligare bredd i utbudet av fritidsaktiviteter och för att nå människor som i lägre grad finns inom idrotts- eller kulturaktiviteter.

Kommunen har större ansvar för att möjliggöra en meningsfull fritid för de människor som finns i kommunala verksamheter, till exempel funktionsstöd och äldreomsorg, samt för grupper som har större behov – av exempelvis hälsomässiga eller socioekonomiska skäl. Några exempel är fritidsaktiviteter för service-mottagare inom funktionsstöd samt sommarvistelse för seniorer. Syftet med sommarvistelsen är att stärka psykisk hälsa och bryta social isolering och ensamhet för äldre. Båda satsningarna har visat positivt resultat. Även den kontinuerliga förebyggande verksamheten med träffpunkter, frivilliginsatser och hälsosamtal bidrar med hälsofrämjande innehåll och meningsfull fritid för kommunens seniorer.

Ett utvecklingsområde är stärkta möjligheter till meningsfull fritid för personer med hemvård. Även om målvärdet för medborgarnas nöjdhet, kopplat till fritidsmöjligheter, ännu inte nåts står sig kommunen bra i jämförelse med övriga 21 kommuner som ingår i kategorin *Större städer*.

Volymuppgifter	2016	2017	2018
Besökare badanläggning, antal	508 050	530 252	562 000

MÅL

I Örebro kommun ska människors lika värde och mänskliga rättigheter respekteras.

Mänskliga rättigheter är, tillsammans med folkhälsa och jämställdhet, en viktig del av Örebro kommuns arbete för ett socialt hållbart samhälle. En viktig utgångspunkt för kommunens arbete med mänskliga rättigheter är hur den enskilde individen påverkas av beslut och bemötande. Det är därför viktigt på vilket sätt människor görs delaktiga och har inflytande över beslut som berör dem. Det blir särskilt viktigt att ha fokus på grupper som i högre grad än andra riskerar att utsättas för diskriminering eller exkluderas.

Under året har en större kompetensutvecklingsinsats för medarbetare pågått kring mänskliga rättigheter. Fokusområdena var: barnets rättigheter, våld i nära relation och hedersrelaterat våld, hbtq (homosexuella, bisexuella, transpersoner och queerpersoner) samt teckenspråkiga.

MR-frukost är ett forum för organisatoriskt lärande som blivit ett lyckat koncept, där lyfts interna goda exempel och arbetsätt. Riktade insatser inom området har getts utifrån behov. Under MR-dagarna i Örebro gjordes kunskaphöjande insatser i samverkan med civila samhället. Kommunen genomförde ett barnfullmäktige där cirka 100 förskolebarn träffade politiker och samtalande om mänskliga rättigheter. EU-projektet *Integrationskompetens* ger kunskap kring integration och migration.

Dialogforum för nationella minoriteter och minoritetsspråk har inrättats. Företrädare för sverigefinnar, romer och teckenspråkiga har mött politiker och verksamhetsansvariga för samtal kring utvecklingsbehov och inkludering. Biblioteken och deras samarbetsaktörer har bidragit till att fler grupper fått tillgång till litteratur, kultur och information på sitt eget språk. Kommunen har beslutat om inrättandet av vårdboendeplatser för teckenspråkiga och finskspråkiga. Genom stöd till Romska ungdomsförbundet startade en utbildning av romska hälsoinspiratörer som kommer avslutas i mars 2019. Örebro kommuns tolkavtal breddades under 2018 och omfattar nu teckentolk, syntolk och skrivtolk.

Det nya webbtillgänglighetsdirektivet kommer att öka delaktigheten och jämlikheten när det gäller att ge information via webb och appar. Människor med funktionsnedsättningar har sämre hälsa än befolkningen i stort, en av orsakerna är begränsad delaktighet i samhällslivet. Den sociala investeringen *NP Resurs och samverkan* är en verksamhet som ger stöd till unga personer med neuropsykiatrisk problematik och deras anhöriga. *NP Resurs och samverkan* har implementerats i ordinarie verksamhet.

För att säkerställa hbtq-personers rättigheter, trygghet och inkludering genomförs hbtq-diplomeringar successivt i kommunen. Fler och fler verksamheter diplomerar, bland annat flera förskolor och en skola, men många verksamheter har inte startat än.

Ett strukturerat arbete pågår inom socialnämnderna när det gäller våld i nära relationer och hedersrelaterat våld, men arbetet måste prioriteras inom fler nämnder för att få önskvärd effekt. Kommunens skyldigheter har ökat när det gäller barn som lever med eller som bevittnar våld i sitt hem.

Positiva iakttagelser

- Positivt mottagande av kompetensutvecklingsinsatser för medarbetare, med synlig kunskaphöjning kring barnrätt
- Ökad inkludering av personer med funktionsnedsättning samt personer som talar minoritetsspråk
- Dialogforum för nationella minoriteter och minoritetsspråk har inrättats

Förbättringsområden

- Konkretisera och systematisera organisationens och nämndernas rättighetsarbete
- Representativiteten i dialoger behöver öka, och dialog med barn och unga skapas
- Organisationen behöver analysera mera och ur fler perspektiv

Antal genderbudgetanalyser från föregående år som lett till beslut om förändring i verksamhet eller arbetssätt (antal genomförda analyser)

	2016	2017	2018	Målvärde
	- (8)	7(10)	7(7)	-

Ett kartlägnings- och analysarbete kring sexuella trakasserier i skolan har påbörjats för att följa upp och säkerställa att skolorna har förutsättningar att arbeta med dessa frågor. Fortsättningsvis krävs ett systematiskt främjande och förebyggande arbete som bedrivs över nämndgränser och utgår från barns rätt.

Den praktiska kunskapen om jämställdhetsintegrering ökar i nämnderna och verksamhetsutveckling sker inom flera av de analyserade verksamhetsområdena. Till exempel kvalitetsssäkring av biståndsbedömning och insatser för att förkorta nyanlända kvinnors etableringstid. Analyser med ett resursfördelnings- och jämställdhetsperspektiv ska göras i alla nämnder. Dessa leder ofta till förändringar i arbetssätt som främjar jämställdhet och jämlikhet. Dock behövs ytterligare satsningar på utvecklade arbetssätt och kompetensutveckling.

Effekter inom målet är svåra att påvisa på kort sikt, men för att nå bra utveckling inom målet är följande satsningar grundläggande: kunskaphöjning och kompetensutveckling av medarbetare för en jämlik och jämställd service, en relationsskapande dialog som bygger på förtroende och tillit, konsekvensbedömningar inför beslut för att säkerställa att prioriterade perspektiv är beaktade, samverkan med andra relevanta aktörer för örebroarnas bästa, samt en bättre intern systematik inom rättighetsområdet.

Strategiområde 3 – barns och ungas behov

MÅL

Alla elever i grund- och gymnasieskolan ska ges förutsättningar att klara kunskapsmålen.

Arbetet med skolutveckling har fått fart under året och präglas av ett flertal åtgärder som ska lägga grunden för ett systematiskt kvalitetsarbete. Inom *Skolutveckling tillsammans – Topp 25 2025* var 44 projekt igång under året och inkluderade både kommunala och fristående skolor. Exempelvis satsningar på kompetensförsörjning med anställningar av ett antal lärarassistenter, socialpedagoger och elevkoordinatörer för att lärare ska kunna fokusera på det pedagogiska kärnuppdraget.

I vissa fall har det skett en fördröjning i projekt när personal som varit ansvarig slutat sin tjänst. Dessa erfarenheter har gett kunskaper för att säkra hanteringen i kommande projektarbete. Sedan i slutet av 2018 pågår en uppföljning av projekten för att utifrån resultatet fastställa vilka som ska skalas upp och vilka som avslutas.

Det pågår forskningssatsningar kring bland annat kollegialt lärande där en Örebromodell tas fram. För att möta skolornas kompetensbehov inom programmering så har ett *KOD-center* etablerats. För rektorer och förskolechefer pågår en stor satsning kring ledarskapsutveckling. Dialogmöten har genomförts med representanter från olika yrkesgrupper inom förskola och skola. Här har framgångsrikt skolutvecklingsarbete varit i fokus.

Det kontinuerliga arbetet med att se över, systematisera och utveckla resursfördelningsmodellerna syftar till att, i samspel med berörda, öka träffsäkerheten i fördelningen av medel. Det här ska bidra till att barn utifrån sina olika behov ska få mer lika förutsättningar för att kunna lyckas i skolan, oavsett skolform och huvudman.

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) skapade för cirka tio år sedan ett särskilt index, ett så kallat sammanvägt resultat i *Öppna jämförelser* för grundskolan. Av olika skäl har SKL beslutat att upphöra med denna ranking.

Arbetet med studiero och trygghet är ett prioriterat område i skolornas systematiska kvalitetsarbete. Som en del av det har tre av de kommunala gymnasieskolorna (dock inte alla program på en av skolorna) infört mobiltelefonförbud. Syftet är att minska stressen för elever på lektioner och skapa förutsättningar för lärande och kunskapsutveckling. Störningsmomenten har minskat, det i kombination med utveckling av mentorsuppdraget och att på test införa en heltidsmentor har gett elever och lärare en uttalat bättre arbetsmiljö.

Kunskapsresultaten inom grundskolan visar en försämring mot de två tidigare åren. Det är en blandning av höjda och sänkta resultat och det finns skillnader mellan såväl skolor som mellan flickor och pojkar. Arbetet med resultatanalyser pågår. Fyra utvecklingsområden har identifierats inom den kommunala grundskolan som ska leda till en ökad måluppfyllelse. De fyra områdena är: systematiskt kvalitetsarbete, digitalisering, nyanländas lärande och kompetensförsörjning. Även framgångsfaktorer att lära av och bygga vidare på ska fastställas.

Positiva iakttagelser

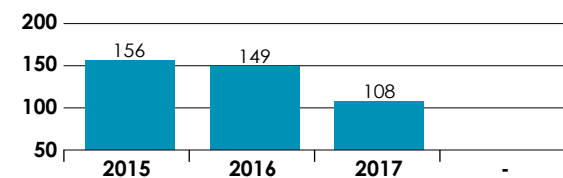
- Tagit fram en åtgärdsplan för grundskolor i samarbete med Skolverket
- Tydligare kring rutin för hur nyanlända ska komma ut i skolverksamhet snabbare
- Oron för skolarbetet har minskat hos elever på gymnasiet

Förbättringsområden

- Digitalt stöd för att kunna följa varje elevs utveckling och göra orsaksanalyser
- Informationsöverföring vid övergångar
- Fortsatt elevhälsoarbete på gymnasiet samt bibehålla och utveckla systematiken i arbetet med trygghetsfrågor

Ranking SKL Öppna jämförelser: Grundskolan, kommunal och fristående regi (utgått som mått)

Målvärde: minska

Andel elever som inom fyra år fullföljer gymnasieutbildning, procent

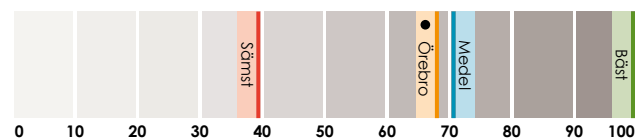
	2016	2017	2018	Målvärde
	81	79	76	*

* I nivå med större städer.

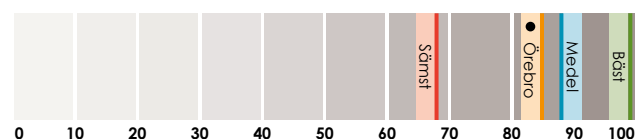
Andel trygga elever, kommunal och fristående regi, procent

	2016	2017	2018	Målvärde
Grundskola	93	90	89	Behålla
Gymnasieskola	92	89	92	Behålla

Andel elever i årskurs 3 i kommunala skolor som klarat ämnesprovet i svenska eller svenska som andraspråk, procent (Kolada ID N15452)

Andel elever i årskurs 6 i kommunala skolor som har lägst betyg E i matematik, procent (Kolada ID N15485)

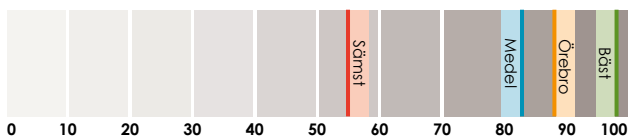

I den senaste revisionsrapporten från KPMG rörande det systematiska kvalitetsarbetet påtalades brister kring analys av de interna kvalitetsrapporterna. En väsentlig orsak till bristerna är avsaknaden av ett digitalt system vilket försvårar för rektorer att göra löpande kvalitativa bedömningar. Ett arbete har därför påbörjats för att skapa digitala verktyg som möjliggör löpande analyser av elevers kunskapsutveckling. Parallellt med detta behöver också informationsöverföringen förbättras, både mellan skolor och vid övergångar från förskola till grundskola eller vidare till gymnasieskola. Ett proaktivt arbete är viktigt för att identifiera elever som är i behov av tidiga insatser. Även detta skulle kunna förenklas och förbättras med hjälp av digitala verktyg. Ytterligare samverkan mellan grundskola och gymnasieskola inom ramen för det *Kommunala aktivitetsansvaret* (KAA) och *Ung Arena* är angeläget för att tidigare identifiera ungdomar med behov av stöd.

För att förbättra kunskapsresultaten och öka likvärdigheten inom och mellan kommunala grundskolor samarbetar kommunen med Skolverket i satsningen *Samverkan för Sveriges bästa skola* (SBS). Vivallaskolan, Västra Engelbrektskolan och Mellringeskolan har fått sina verksamheter analyserade och en åtgärdsplan har tagits fram för respektive skola. En åtgärdsplan för framtida insatser på huvudmannanivå har också tagits fram. Ett forskningsprojekt genom det fristående forskningsinstitutet *Ifous* pågår, bland annat för att stärka rektorers uppdrag i att leda för skolutveckling. Ett analysarbete kommer att påbörjas för att följa upp kunskapsutvecklingen för Vivallas högstadiel elever med förändrade anvisningsskolor.

I arbetet kring nyanländas lärande krävs fortsatt utveckling och satsning på Språkintrödnings (SPRI). Det systematiska kvalitetsarbetet för de kommunala skolorna har fortsatt fokuserat på digitalisering och nyanländas lärande. Genom SPRI-yrkes ges nyanlända möjlighet till en gymnasieutbildning som kombinerar språkintrödnings med yrkesinriktning inom ett flertal områden.

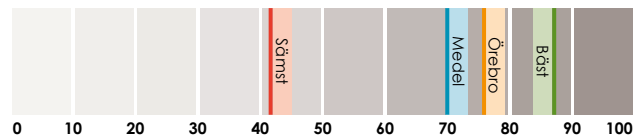
Andel elever i årskurs 9 som känner sig trygga i skolan, procent (Kolada ID N15533)

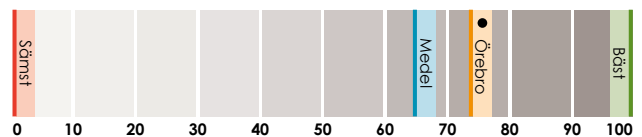
En jämförelse med nio jämförbara kommuner i mellansverige (R9-nätverket) visar att andelen behöriga elever i årskurs 9 har ökat i alla kommuner utom Gävle och Örebro. Örebros kommunala skolor har lägst behörighet till gymnasiet för 2018 och visar de senaste tre åren ett nedåtgående resultat. Bland förklaringsfaktorer till utfallet så är vårdnadshavarens utbildningsnivå den mest markanta med en skillnad på 20,9 procent i behörighet mellan elever med hög- eller lågutbildade föräldrar. Andra bakomliggande orsaker är skolfrånvaro, en ökad psykisk ohälsa och social problematik bland eleverna. För alla kommuner är det skillnader mellan flickor och pojkars resultat, där flickor i genomsnitt har bättre resultat än pojkar.

R9-rapporten, en resultatjämförelse av kvalitetsmått inom R9-nätverket, följer också genomströmningen på gymnasiet och här är det Örebro och Linköping som har högst andel elever med examen eller studiebevis inom fyra år. Det jämfört med att sex av nio kommuner har en minskad andel elever med examen eller studiebevis inom tre år. Örebro följer en fortsatt stabil trend gällande hög och ökande måluppfyllelse och då framförallt på yrkesprogrammen. Exempel finns på program som når 100 procent gymnasieexamen. Ökningen korrelerar med att både andelen elever som anser det är arbetsro på lektionerna och andelen som känner sig trygga på sitt program ökar markant enligt årets elevenkät. En fortsatt uppföljning får utvisa om denna effekt kvarstår över tid och kan säkerställas.

Andel elever i årskurs 9 som är nöjda med sin skola, procent (Kolada ID N15535)

Andel gymnasieelever i kommunala skolor som tagit examen inom 4 år, procent (Kolada ID N17467)

MÅL

Förskolan ska vara en omsorgsfull och trygg plats för barnen, med god pedagogisk verksamhet.

Andelen vårdnadshavare som är nöjda med förskoleverksamheten ligger på en fortsatt hög nivå, liksom den upplevda tryggheten på förskolan. Dessa positiva resultat förvaltas kontinuerligt, dels genom att säkerställa att trygghetsarbetet fortlöper och att förskolornas trygghetsplaner uppdateras, dels genom kontinuerlig analys av trygghetsarbetet och dialog med vårdnadshavare om deras barns upplevda trygghet.

Riktlinjer för förskola, fritidshem och omsorg obekvämtid har reviderats. Under hösten har det medfört exempelvis förändringar i öppettider och schemaläggning för femtontimmars-barn i förskolan. Ett arbete har gjorts med att implementera de nya riktlinjerna och anpassningen av verksamheten har påbörjats.

Statsbidragen har haft och kommer fortsatt ha betydelse för möjligheten att upprätthålla en viss personalitet i barngrupperna. Frågan om personalitet är tätt sammanlänkad med bemanningsstrategier. Enligt R9-rapporten, en resultatjämförelse av kvalitetsmått inom R9-nätverket, så är andelen årsarbetare med förskollärlägitimation högre i förskolor som drivs i kommunal regi än för förskolor i enskild regi.

En riktlinje har tagits fram som syftar till att få en mer likvärdig bemanning av förskollärare och barnskötare mellan förskolorna. Nästa steg i arbetet kring likvärdig bemanning är att ta fram riktlinjer för planeringstid för personalen.

Projektet *Använd kompetensen rätt – breddad kompetensförsörjning* omfattar bland annat att renodla arbetsuppgifter för att höja attraktiviteten och förbättra arbetsmiljön för utbildade förskollärare. Även *Barnskötaryftet* pågår, och innebär att medarbetare kan få en barnskötarutbildning samtidigt som de arbetar. Ovan nämnda åtgärder förväntas också bidra till att förskolans kombinerade kunskaps- och omsorgsuppdrag tydliggörs.

Flerspråkigheten inom förskolan ska följas upp och analyseras. Det förväntas bidra till att de flerspråkiga barnens språk kommer att ingå mer återkommande i förskolans dagliga arbete.

Arbetet för att säkerställa en likvärdig förskola behöver fortsätta och här utgör tillsynen av utförare en viktig del. Örebro deltar i ett forskningsprojekt genom *Ifous*, ett forskningsinstitut som samordnar praktisk forskning och konkret utvecklingsarbete. Särskilt fokus läggs på utvecklingsområden som exempelvis former för lärande och pedagogik samt tydliggörande av yrkesroller och ansvar i förskolan.

Införandet av det digitala schemaverktyget *Tempus* skapar flera viktiga förutsättningar både i arbetet att utveckla bemanningsstrategier och för att säkra likvärdigheten i förskolan. Verktiget ger på ett enkelt sätt tillgång till viktiga data i form av faktisk närvaro, vilket möjliggör viktiga analyser kopplat till bemanningsstrategier och förskolans pedagogiska uppdrag.

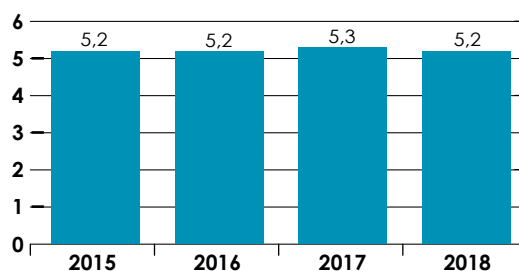
Förskolan omfattas också av satsningen *Skolutveckling tillsammans Topp 25 2025*, projekt som pågår inom ramen för den satsningen syftar till ökad kunskap inom exempelvis teknik och fysik.

Positiva iakttagelser

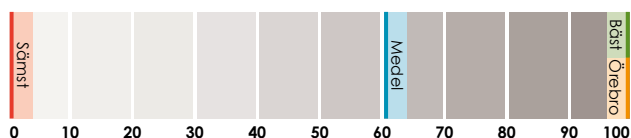
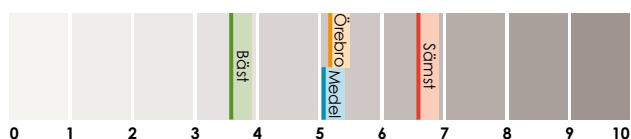
- Deltar i forskningsprojekt genom Ifous
- Digitalt schemaverktyg för vårdnadshavare – Tempus

Förbättringsområden

- Öka likvärdigheten mellan förskolor
- Tydliggöra det kombinerade kunskaps- och omsorgsuppdraget

Antal barn per årsarbetare i förskolan, kommunal regi
Målvärde: minska**Vårdnadshavares nöjdhetsgrad med förskolans verksamhet (kommunal och fristående regi), procent**

År	2016	2017	2018	Målvärde
Procent	91	93	91	Bibehåll

Andel barn som fått plats på förskola på önskat datum, procent (Kolada ID U11401)**Antal barn per årsarbetare i förskolan** (Kolada ID N11102)

MÅL**Barn ska kompenseras för ojämlika uppväxtvillkor.**

Alla barn har rätt till en god uppväxt och ett hälsosamt liv och Örebro kommun har ett ansvar att stärka möjligheterna till goda uppväxtvillkor genom förebyggande och samordnade insatser. År 2013 antogs *Handlingsplan för barn i ekonomiskt utsatta hushåll*. I den finns tidsbestämda mål och kommunen arbetar systematiskt med att följa upp arbetet. Det yttersta målet är att barnfattigdomen ska halveras fram till år 2020 (från en nivå på 15 procent). Då statistiken har två års fördröjning vet vi först år 2022 om vi nått målet. Örebro kommun har uppmärksammats av organisationen Majblomman för vårt strukturerade arbete och de skriver bland annat att "Örebro kommuns sätt att arbeta är ett strålande riktmärke".

Örebro kommun har höga ambitioner i arbetet mot barnfattigdom och det är ett arbete som har visat effekt. Barnfattigdomen i Örebro kommun fortsätter minska stadigt. *Riktlinjer för kostnadsfri förskola, skola och fritidshem* är en av alla insatser som bidrar till arbetet och det har under våren gjorts utvärderingar av riktlinjerna med förskolechefer och rektorer. För en familj i en ekonomiskt utsatt situation kan en liten kostnad i en aktivitet i förskolan, skolan och fritidshem vara kännbar. Därför är det av största vikt att underlätta för dessa familjer, inte genom särlösningar utan genom att ha generella lösningar som kommer alla barn till godo. Utvärderingarna visar att implementeringen av riktlinjerna är genomförda och välintegrerade i verksamheterna samt att vårdnadshavare är positivt inställda till införandet av riktlinjerna. Kommunikationen med vårdnadshavare bör dock fortsatt utvecklas och stärkas för att öka förståelsen kring riktlinjernas syfte.

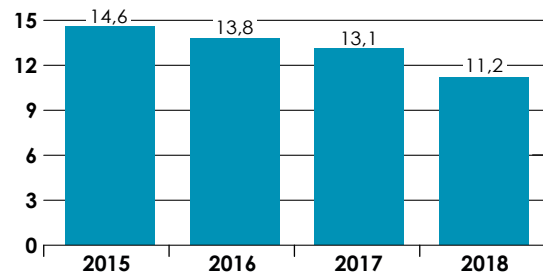
Det främsta medlet för att motverka att barn växer upp i ekonomiskt utsatta hushåll är att deras vårdnadshavare har arbete eller annan sysselsättning som ger en försörjning. Antal unika barnfamiljshushåll med ekonomiskt bistånd har inte ökat i någon större utsträckning de senaste tre åren trots stor inflyttning till Örebro kommun under denna period. Under 2018 bröts dock den långvariga trenden av sjunkande kostnader för ekonomiskt bistånd då kostnaderna totalt sett har ökat under året. Den utvecklingen måste följas noga då det skulle kunna innebära en påverkan för barn i ekonomiskt utsatta hushåll och målet med att halvera barnfattigdomen till år 2020. Under 2018 har 158 barn fått förbättrade ekonomiska förutsättningar genom att någon eller båda föräldrarna har fått anställning genom *Komjobb*. Det innebär inte bara en bättre ekonomisk situation utan det betyder också väldigt mycket att se sina föräldrar gå till ett jobb varje dag. *Komjobb* är en kommunal arbetsmarknadsanställning där kommunen anställer en person med ekonomiskt stöd av Arbetsförmedlingen. Efter valet 2018, med de efterföljande politiska förändringarna, har Arbetsförmedlingen stoppat finansieringen av extratjänster och även ett antal ytterligare insatser har påverkats. Fler förändringar är aviserade, och utvecklingen på nationell nivå måste följas noggrant eftersom den får stora lokala konsekvenser.

Positiva iakttagelser

- Barnfattigdomen minskar stadigt
- *Riktlinjer för kostnadsfri förskola, skola och fritidshem* har implementerats samt är välintegrerade i verksamheterna
- Antal unika barnfamiljer med ekonomiskt bistånd har inte ökat

Förbättringsområden

- Samtal med och om barn ska utvecklas
- Utveckla rutinerna för hur vi värderar insatser samt följer upp värdering av insatsernas effekter
- Fler bör kunna nå ut till en reguljär anställning efter *Komjobb*

Barnfattigdomsindex Målvärde: minska

Ytterligare en insats som kommunen satsat på under året är att skapa fler feriepraktikplatser för våra ungdomar då det är en möjlighet för dem att etablera en första kontakt med arbetslivet. Under sommaren skapades även fler feriepraktikplatser i våra partnerskapsområden.

För att stärka och skapa en systematik i arbetet med barnets rättigheter pågår nu en bred kartläggning i kommunen. Den genomförs för att få en överblick och kontinuerlig uppföljning av hur vi uppfyller rättigheterna i Örebro kommun, men kartläggningen är också ett sätt att förbereda och stärka verksamheterna inför att barnkonventionen blir lag 1 januari 2020. Flertalet verksamheter lyfter vikten av att arbeta utifrån ett barnrättsperspektiv både vid handläggningen och i det dagliga arbetet, och att det finns behov av stöd i det fortsatta utvecklingsarbetet. Ett identifierat utvecklingsarbete är stöd i att samtala med barn, oavsett om det är direkt med barn eller samtal om barn med exempelvis vårdnadshavare.

Centrum för samverkansstöd har i uppdrag att underlätta och stödja samverkan kring barn och unga. Deras erfarenheter pekar på att resurser och arbetssätt skulle behöva riktas in mer på att förbättra tidig upptäckt och erbjuda tidiga insatser. Många upplever att det är ett för stort glapp mellan elevhälsans främjande, förebyggande och kompensatoriska arbete och insatser från Socialförvaltningen. En möjlighet som lyfts fram för att utveckla och förbättra samverkan samt det tidiga stödet till familjer är om kommunen beviljas medel från Delegationen mot segregation. Dessa medel skulle då kunna användas inom ramen för ett eventuellt pilotarbete med *Skottlandsmodellen*.

MÅL**Barn och ungdomar ska kunna ha en meningsfull fritid.**

Alla barn som bor i Örebro har idag inte samma förutsättningar att kunna ha en meningsfull fritid. Olika faktorer påverkar barns förutsättningar att delta på lika villkor. Därför är det angeläget att kommunen fortsätter arbeta för att kontinuerligt nå fler barn och ungdomar, bland annat genom fler kostnadsfria aktiviteter och uppsökande verksamhet. Kommunen har ett ansvar för att utjämna ojämlika livsvillkor.

För att skapa förutsättningar för barnfamiljer i socioekonomiskt utsatta hushåll att bland annat delta i meningsfulla sommaraktiviteter fördelar kommunen ett sommarbidrag till föreningar som verkar i kommuninvånarnas närområden. Som komplement till sommarbidraget har konceptet *Lov Örebro* utvecklats, en verksamhet som finansierats med statliga bidrag för att erbjuda barn och unga i åldrarna 6–15 år gratis aktiviteter på alla lov. Totalt 930 aktivitetstillfällen arrangerades under 2018 av aktörer från kommunen, civilsamhället samt näringslivet. Dessa aktiviteter har haft 66 442 deltagare, 54 procent killar och 46 procent tjejer. Effekter som identifierats är att många av aktiviteterna är trygghetsskapande, färre brott sker då unga är sysselsatta och det är svårare att begå brott om det är mycket aktivitet och folk i rörelse. Andra mervärden som lyfts är att flera aktörer fått nya besökare, till exempel badhusen, biblioteken och Hästhagen. Föräldrar har uttryckt tacksamhet för att deras barn och ungdomar har fått nya upplevelser som de annars inte skulle haft råd till, t.ex. magishow, bowling och bio. Med *Lov Örebro* har barns och ungas förutsättningar att bli aktiva i organiserad verksamhet ökat.

En permanent satsning på att öka vuxennärvaron i partnerskapets områden under sommarlovet har bidragit till att ett 20-tal fritidsledarassistenter funnits på plats för andra året i rad. Arbetet har skett i ett nära samarbete med fritidsgårdarna och Örebrobostäder (ÖBO). Sommaren har, tack vare detta, varit lugnare och tryggare och den inrapporterade skadegörelsen har varit lägre än tidigare somrar. För att nå hela vägen med insatserna och aktiviteterna som anordnas i kommunen saknas effektiva digitala plattformar för att marknadsföra och tillgängliggöra all den sommarslovsverksamhet som sker. En lösning som efterfrågas är att en kommungemensam plattform skapas.

Under sommaren genomfördes också ett projekt där feriepraktiserande ungdomar utforskade sitt fysiska närområde, förde samtal kring vem som äger rätt att uttrycka sig i det offentliga rummet och delaktighet i samhället. Resultatet av utforskandet omsattes sedan i ett konstverk i en gång- och cykeltunnel. Effekten av arbetet var att ungdomarna i högre grad identifierade sig med sitt bostadsområde och att gestaltningen i aktuell tunnel bidrar till en ökad upplevd trygghet och attraktivitet. Det finns ett behov av att fortsätta arbetet med att låta ungdomar utforska och gestalta sitt fysiska närområde och de positiva effekter som kommer av arbetet berör hela kommunen.

Sedan en tid tillbaka har *Tegelbruket* gjort en satsning på e-sport. Satsningen har många intresserade deltagare och verksamheten har även kopplats till den nya digitala mötesplatsen *Trainstation*

Positiva iakttagelser

- Ökad vuxennärvaro i partnerskapets områden
- Det har skapats förutsättningar för föreningar att anordna meningsfulla fritidsaktiviteter för familjer i socioekonomiskt utsatta områden
- Nya digitala mötesplatsen *Trainstation* i Vivalla har startat

Förbättringsområden

- Fortsatt utveckling av bibliotekens arbetssätt för att nå ungdomar
- Kommunikationskanaler behöver utvecklas för att attrahera fler teckenspråkiga elever till kulturskolan
- Engagera fler barn och unga i föreningslivet

Andel barn som är nöjda med vad som finns att göra på fritiden, procent

	2016	2017	2018	Målvärde
Flickor	*	80	77	80
Pojkar	*	80	79	80

* Mätthistorik saknas.

Antal föreningsmedlemmar (ej unika personer) 7–20 år som deltar i organiserad fritidsverksamhet

	2016	2017	2018	Målvärde
Flickor	11 460	12 851	14 120	Öka
Pojkar	15 941	16 161	17 119	Öka

i Vivalla för att på ett bra sätt komplettera varandra inom det digitala området. I utvecklingsarbetet ingår också ett utåtriktat arbete för att knyta ungdomar i olika stadsdelar till verksamheten. På liknande sätt pågår arbete i framförallt Brickebacken och Oxhagen där *Tegelbruket* samarbetar med fritidsgårdarna för att i högre grad skapa förutsättningar för att ungdomar i dessa stadsdelar ska ha en meningsfull fritid.

Det pågår ett flertal utvecklingsarbeten för att få fler barn och unga aktiva i föreningslivet. Att få fler barn och unga aktiva i föreningslivet är en komplex fråga. Frågan försvåras av samhällsutvecklingen som generellt går mot en minskad föreningsaktivitet. Utvecklingsarbetet förväntas leda till förbättrade förutsättningar för främst flickor att delta i organiserad idrott och bidra till att berörda föreningar kan utvecklas och attrahera fler medlemmar, vilket förväntas ge positiva synergieffekter i kommunen generellt. För att säkerställa effekt i uppdraget behövs det därför en kommungemensam strategi.

Varje år genomför Örebro kommun en skolenkät där en av frågorna sedan två år tillbaka är ”andel barn som är nöjda med vad som finns att göra på fritiden efter skolans slut”. Svaret redovisas i andel barn i grundskolan som är nöjda. Att göra en analys av resultatet är svårt då det är en attitydundersökning. Men det man bland annat kan utläsa är att andelen nöjda barn sjunker ju längre upp i åldrarna man kommer men det krävs data över flera år för att försöka se tendenser och trender som håller över tid.

Strategiområde 4 – trygg välfärd

MÅL

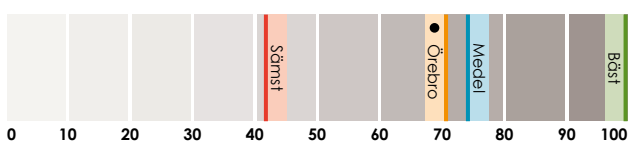
Örebro kommun ska erbjuda en trygg och god omsorg med hög grad av delaktighet, med kvalitet, för alla äldre och människor med funktionsnedsättning.

När Socialstyrelsen under hösten presenterade resultaten från den årliga undersökningen *Så tycker de äldre om äldreomsorgen* får Örebro kommun fortsatt goda resultat vad gäller bemötande, trygghet, förtroende och nöjdhet. Även upplevelsen av att personalen tar hänsyn till den äldres åsikter och önskemål samt att personalen utför sina arbetsuppgifter bra skattas högt. SKL:s nationella brukarundersökning inom funktionshinderområdet visar även den på fortsatt nöjda och trygga servicemottagare, men med en liten minskning jämfört med 2017. Det är glädjande att se att de vi finns till för, medborgarna, även fortsättningsvis är nöjda med den omsorg vi erbjuder.

En viktig utgångspunkt för att möjliggöra trygg och god omsorg är ett flexibelt och anpassningsbart stöd som utgår från den enskildes behov. Samordnade insatser, både internt och externt, liksom användandet av trygghetsskapande välfärdsteknik skapar större möjligheter att möta medborgarnas specifika behov. Som en del i arbetet med att skapa ett flexibelt stöd och ökad trygghet kan nämnas införandet av demensteam och samarbetet med Region Örebro län kring det mobila närskjukvårdsteamet, som gör tillvaron tryggare och vården mer tillgänglig för äldre örebroare. Även arbetet med att se över hur en missbruksinriktning på vård- och omsorgsboende kan utformas för att tillgodose målgruppen äldre missbrukare syftar till att skapa trygghet. Andra exempel på trygghetsskapande åtgärder är arbetet inom *Testbädd äldre och funktionsnedsatta* där samverkan mellan Region Örebro län, Alfred Nobel Sciencepark och Örebro universitet skapar förutsättningar att testa och utveckla nya innovationer som kan möjliggöra ett självständigare liv för de vi är till för. Digital teknik ska ses som en möjliggörare och ett stöd i att skapa kvalitativa välfärdstjänster för en trygg och god omsorg. Men införande av ny teknik innebär också förändringar i arbetssätt och sätt att tänka kring teknik och digitala verktyg. Detta ställer krav på ett parallellt arbete med förändringsledning och förändrade processer, något som det i vissa avseenden inte lagts tillräckligt stor vikt vid.

Under året har ett arbete för att säkerställa funktionella och effektiva lösningar för utskrivningsklara individer i enlighet med nya lagstiftningen pågått. Fokus har varit effektiva flöden, för trygg och effektiv utskrivning från slutenvården, som stärker

Andel servicemottagare med en funktionsnedsättning som anser att de får bestämma om saker som är viktiga för dem inom sin dagliga verksamhet, procent (Kolada ID U28532)

Positiva iakttagelser

- Hög andel nöjda servicemottagare
- Arbetet med att säkra funktionella och effektiva lösningar för utskrivningsklara
- Satsning på rehabiliterande arbetssätt

Förbättringsområden

- Att bemöta personer med både psykiska funktionsnedsättningar och åldersrelaterad problematik
- Förbättrad dokumentation och individuppföljningar

Upplevelse av trygg och god omsorg, procent

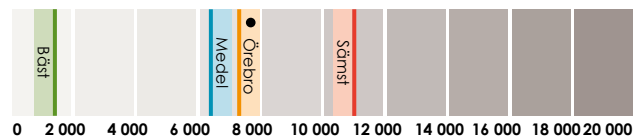
	2016	2017	2018	Målvärde
Vård- och omsorgsboende	79	83	83	Lägst 80
Hemvård	90	89	89	Lägst 80
Stöd till funktionshindrade	-	76	75	Lägst 80

Personalkontinuitet hemvård, antalet personal som en servicemottagare möter under en 14-dagarsperiod

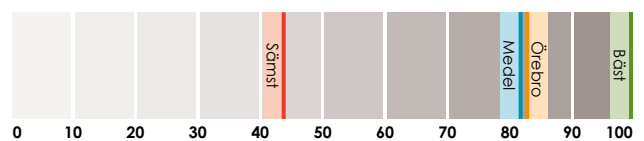
	2016	2017	2018	Målvärde
	17,9*	15,2	16,3	Minska

* Avser enbart kommunal regi.

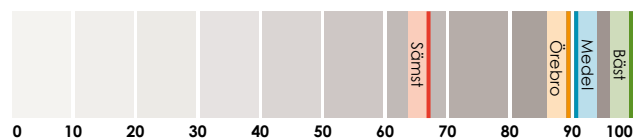
Kommunens kostnad per invånare för servicemottagare med funktionsnedsättning, kr

 (Kolada ID N25018)

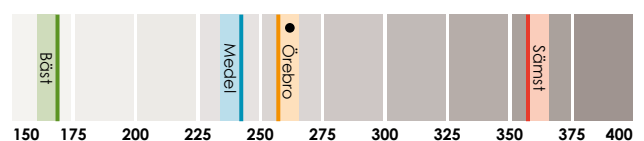
Andel servicemottagare som är nöjda med sitt särskilda boende, procent

 (Kolada ID U23471)

Andel servicemottagare som är nöjda med sin hemvård, procent

 (Kolada ID U21468)

Kostnad per invånare för kommunens äldreomsorg (för personer över 80 år), tkr

 (Kolada ID N20048)

såväl omsorgen om den enskilde som hushållningen av de ekonomiska resurserna. Arbetet har lett till en förbättrad övergång och ett gott bemötande utifrån behov i utförligheten och ger ökad trygghet och livskvalitet för medborgarna. Kontinuerligt arbete med att förbättra arbetsprocesserna mellan kommun och Region Örebro län fortgår och det är viktigt att en hög kvalitet bibehålls. Samverkan mellan de olika vårdgivarna har under året fungerat bra och det har varit ett stort engagemang för att skapa gemensamma processer. Ett resultat av den goda samverkan är att andelen *Samordnad individuell planering (SIP)*, mellan region och kommun ökar.

Stråvan efter ökad kvalitet och långsiktiga ambitioner för en hållbar äldreomsorg har mynnat ut i strategin *Åldras på dina villkor* med tillhörande handlingsplan. Redan under året har flertalet aktiviteter i handlingsplanen börjat genomföras i verksamheterna och ytterligare aktiviteter kommer att påbörjas framöver. Ett utvecklingsarbete i linje med *Åldras på dina villkor* är införandet av ett rehabiliterande arbetssätt. En strategi finns framtagen och utifrån den har förberedelsearbetet drivits inom ramen för fem olika delprojekt som slutförts under hösten. Utvecklingsarbetet omfattar målgrupperna inom vård och omsorg samt funktionshindrade och främsta syftet är att öka insatsernas kvalitet samt att öka individens delaktighet och möjlighet att leva ett självständigt liv på sina villkor. Arbetet kommer framöver att fortsätta genom att arbetssättet testas och utvecklas i verklig miljö inom ett avgränsat geografiskt område. Det är ett arbete som kommer att kräva en stor insats men också skapa förutsättningar för hög delaktighet både hos medarbetare och medborgare.

För att redan nu kunna stödja ett rehabiliterande arbetssätt och möjliggöra trygg och god omsorg behöver arbetet med att förstärka kvaliteten fortskrida och intensifieras. Framförallt gäller detta

personalkontinuitet hos den kommunala utföraren av hemvård där vi ser en försämrad personalkontinuitet, trots ett arbete med att minska vikarietimmarna och öka frisknärvaron. Ett annat viktigt utvecklingsområde är dokumentation avseende Socialtjänstlagen (SOL) och Hälso- och sjukvårdslagen (HSL) som behöver förbättras för att stärka kvaliteten både vad gäller de interna och de externa utförarna.

Det är också av stor vikt att arbetet med att förbättra systematiken och regelbundenheten på individuppföljningarna fortsätter med ökad intensitet. *Rutin för individuppföljningar, SOL-ärenden inom vård och omsorg* fastslogs i början av året och bidrar till att förbättra planeringen av arbetet och en rättssäker hantering av ärenden.

Ytterligare en utmaning, och ett utvecklingsområde framöver, är att personer med psykiatriska funktionsnedsättningar i större utsträckning kommer ha andra behov utifrån en åldersrelaterad problematik (såsom demens, stroke etc.), vilket kräver anpassade boendelösningar. Det är av stor vikt att redan nu påbörja ett strategiskt arbete gällande detta för att kunna säkerställa en trygg och god omsorg utifrån mer somatiska behov.

För att bättre identifiera och fånga upp äldre som har eller riskerar att drabbas av psykisk ohälsa, pågår insatser för att utveckla arbetet för äldres psykiska hälsa. Bland annat har en seniorlots med inriktning mot psykisk hälsa tillsatts och utbildningen *Första hjälpen till psykisk hälsa* har genomförts för vissa personalgrupper. Framöver är planen att erbjuda utbildningen till fler. En annan omfattande utbildningsinsats som pågått under året är utbildning i mänskliga rättigheter. Kunskapen om mänskliga rättigheter är en grundläggande faktor för att kunna säkerställa en trygg och god omsorg, och utbildningen kommer nu att utvecklas vidare.

MÅL

Familjer och enskilda ska få stöd som motsvarar deras behov av individ- och familjeomsorg.

Arbetet med att utveckla individ- och familjeomsorgen har pågått med hög intensitet i syfte att förbättra kvaliteten och utveckla verksamheten så att Örebro kommun kan stödja människor i deras vardag på bästa sätt. Inflödet av ärenden ökar kontinuerligt, särskilt ärenden rörande barn och unga. Ett arbete har gjorts för att underlätta utredningsprocessen för personer som sökt stöd inom öppna verksamheter och bedöms vara i behov av ett mer omfattande och individualiserat stöd. Processen kan idag anses vara så förenklad den kan bli, med bibehållen rättssäkerhet. Den innebär möjlighet till ökad kontinuitet i stöd och behandling, och högre grad av delaktighet för den det berör.

Det minskade inflödet och minskade behovet av platser för ensamkommande barn och unga har lett till att berörda verksamheter under året arbetat med att anpassa sin personalstyrka och organisation.

Fler personer har fått stöd av individ- och familjeomsorgen, vilket innebär hög beläggning i egen regi samt fler personer och högre kostnader i extern regi. Resursförstärkningar har skett för att säkra myndighetsutövning för barn och vuxen, samt öppenvårdsinsatser till barn och familj. Förstärkningarna inom öppenvård för barn har resulterat i minskad kö till verksamheten och att externa köp kan minskas.

Idag dokumenteras information om individers behov, samt mål med och effekter av insatser, i löptext utan möjlighet till aggregering. Ett bättre systemstöd för aggregerad individdata kan visa om de interna insatser som finns att tillgå är de som bäst matchar de behov som finns, och hur de insatserna kan samverka med andra kommunala verksamheters uppdrag.

Stöd till barn och vuxna som lever med våld i nära relation behöver utvecklas ytterligare. Erfarenheter från bland annat *Socialkontor Vivalda* visar på behovet av strategiskt arbete så att barns rättigheter befasts och accepteras. Barnperspektivet behöver synliggöras i det kommunala uppdraget så det blir tydligt att det ofta går före föräldrars egna behov.

För att kunna möta nya samhällsutmaningar är ett nära samarbete med andra offentliga aktörer avgörande. Utvecklingspotential finns även om samverkan många gånger fungerar bra. Under 2018 har det genomförts en utredning gällande den förebyggande och uppsökande verksamheten i stadskärnan för individer med synlig missbruksproblematik. Fokus har legat på att skapa en helhetsbild av pågående insatser och verksamheter riktade mot målgruppen.

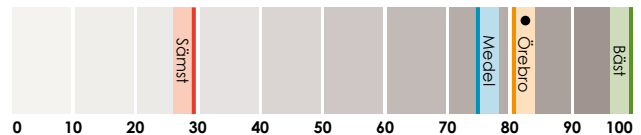
Positiva iakttagelser

- Resursförstärkningar för att säkra myndighetsutövning barn och vuxen, samt öppenvårdsinsatser till barn
- Pilotprojekt Mini-Maria gemensamt med Region Örebro län
- Förenklad utredningsprocess för personer som sökt stöd inom öppna verksamheter, med bibehållen rättssäkerhet

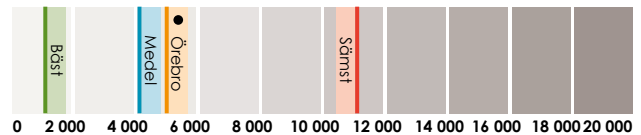
Förbättringsområden

- Bättre systemstöd för aggregerad individdata
- Intern samverkan gällande individer med kognitiv funktionsnedsättning
- Bättre samverkan med Barn- och ungdomspsykiatri (BUP), Region Örebro län

Andel personer som upplever att de fått en förbättrad situation efter insats från individ- och familjeomsorgen, procent (Kolada ID U30453)

Kostnad per invånare för kommunens individ- och familjeomsorg, tkr (Kolada ID N30101)

Utredningen föreslår åtgärder och insatser som skapar förutsättningar för ett gemensamt helhetsgrepp med övriga aktörer. Det finns även förbättringspotential gällande samverkan med Region Örebro län, framför allt när det gäller barn- och ungdomspsykiatri (BUP). Positivt är dock att Örebro kommun och Region Örebro län under året gått in i ett gemensamt pilotprojekt för att undersöka förutsättningarna för etablering av en Mini-Maria-verksamhet.

Förbättrad samverkan behövs även internt inom kommunen. Framför allt handlar det om barn, unga och vuxna med kognitiv funktionsnedsättning eller kognitiva svårigheter i övrigt som behöver stöd från flera verksamheter. Processer behöver tydliggöras gällande ansvar, rutiner och gränssnitt. Ett exempel där gränssnitt behöver tydliggöras är mellan barn- och elevhälsans arbete och insatser från individ- och familjeomsorgen.

Volymuppgifter	2016	2017	2018
Institutionsvård, antal dygn	74 756	73 844	72 554
- varav barn och unga	62 903	62 739	54 504
- varav ensamkommande barn och unga	40 668	34 113	17 609
Familjehemsvård, antal dygn	125 573	105 634	109 524
- varav barn och unga	124 132	103 347	102 952
- varav ensamkommande barn och unga	45 378	24 560	19 052

MÅL**I Örebro kommun ska det finnas tillgång till bostäder.**

Under flera år har Örebro kommun lyckats väl med den volym-mässiga bostadsförsörjningen. Kommunens mål om 3 000 nya bostäder under mandatperioden har uppnåtts med god marginal. Prognosen framåt är att 900–1 000 bostäder per år kommer att behövas.

Behoven av lägenheter för bostadssociala ändamål varierar över tid men det råder balans mellan behov och tillgång så kommunens bostadssociala åtagande kommer att klaras. En fortsatt utmaning är dock att möta behovet av hus i enskilt läge, då efterfrågan av denna typ av bostad är större än tillgången och har varit så under längre tid. Vidare behöver den strategiska planeringen av sociala bostads- och lokalbehov, utvecklas för att skapa långsiktighet, framförhållning och god effektivitet.

Kommunen är känd för en effektiv process i plan- och markfrågor. Modellen innebär i korthet att markinnehavet och planmonopolet används till att skapa bästa möjliga marknadsförutsättningar. Markanvisning sker endast på redan planlagd mark och volymplaner möjliggör många bostäder i ett geografiskt område. Detaljplanerna är flexibla och generella, de lämnar rum för arkitekter att hitta kreativa lösningar utifrån olika behov. Fasta markpriser används. Kommunen deltar aktivt i ett nationellt projekt om att digitalisera detaljplaneprocessen (bygglovsprocessen är digital sedan tidigare). Parallellt diskuteras sätt att digitalisera andra delar av samhällsbyggnadsprocessen. Kommunen har en fortsatt stor markreserv och en god framförhållning för större stadsdelar.

En viktig del i den strategiska bostadsförsörjningen är att minska segregationen och stimulera en blandad bebyggelse med bostäder för alla. Arbetet med att skapa förutsättningar för bostäder som är överkomliga i sina hyres- och avgiftsnivåer går framåt. Flera sätt prövas, till exempel har Örebrobostäder (ÖBO) presenterat idéer om hyrköpsmodeller. Kommunen har tillsammans med externa aktörer drivit projektet *Vi skapar bostäder åt fler*. Här gör ett statligt investeringsstöd för fastighetsägaren det möjligt att få ned hyreskostnaden. Kommunen har bland annat ett samarbete med Botrygg kring detta. Det statliga investeringsstödet togs dock bort i och med den budget som antogs i december, vilket försvårar arbetet med billigare bostäder.

Kommunens dialog med aktörer på bostadsmarknaden är av stor betydelse och planen är att utveckla formerna för detta ytterligare, bland annat genom fokusgrupper. Förutom fastighetsägare är även mäklare och banker viktiga aktörer för att stimulera rörligheten på bostadsmarknaden.

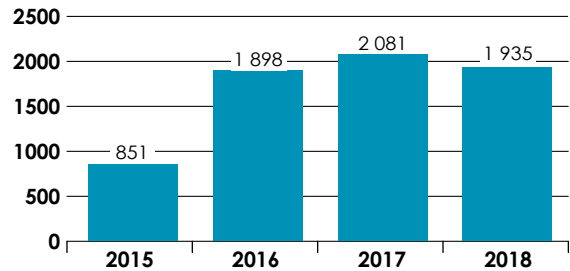
Under året har även *Riktlinjer för bostadsbyggande* reviderats. Dessa ger en samlad bild, med mål och insatser, för hur Örebro kommun avser att arbeta med bostadsförsörjning. Riktlinjerna är framtagna i enlighet med lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar.

Positiva iakttagelser

- Bosättningslagens åtagande klaras
- Bra samarbete med privata hyresvärdar kring det bostadssociala ansvaret
- Tillgång till bostäder enligt målsättning

Förbättringsområden

- Mer blandad och integrerad bebyggelse

Antal nyproducerade lägenheter Målvärde: 900**Nyproducerade lägenheter i relation till befolkningsutvecklingen**

	2016	2017	2018	Målvärde
	0,85	0,57	0,63	0,4

Antal tillkommande lägenheter som kan byggas utifrån lagakraftvunna detaljplaner

	2016	2017	2018	Målvärde
	700	2 444	2 400	Öka

Antal tillkommande lägenheter för bostadssociala ändamål

	2016	2017	2018	Målvärde
	172	248	109	300*

* Det satta målvärdet visade sig vara för högt, tillkommande lägenheter motsvarar det faktiska behovet under året.

Den geografiska spridningen av pågående och mer långsiktiga planuppdrag är god, även om de bostadsområden som skapats behöver utvärderas och slutsatserna integreras i det fortsatta arbetet med strategisk bostadsförsörjning. Den fastställda översiktsplanen har under året konkretiserats i *Strategi för arkitektur och byggande*. I strategin tydliggörs det att Örebro behöver bidra till att minska klimatförändringarna genom att eftersträva en tätare stad och mer sammanhållen kommun och dra nytta av den geografiska närhet som finns i staden och mellan tätorterna.

MÅL

Örebro ska vara en trygg och säker kommun att bo, leva och verka i.

Örebro ska vara en trygg kommun för kvinnor, män och barn. Stadsmiljön ska utvecklas så att tryggheten ökar och de kommunala verksamheterna ska verka för att stärka medborgarnas trygghet. Kommunen ska vara en viktig aktör i det brottsförebyggande arbetet. Under första halvåret 2018 har en rad strategiska styrdokument förnyats och undertecknats, bl.a. *Verksamhetsplan Örebro brottsförebyggande råd 2018–2020*, samverkansöverenskommelse mellan Örebro kommun och Polismyndigheten samt ett nytt undertecknat *Medborgarlöfte för Örebro City*. Dessa dokument ligger till grund för det fortsatta strategiska och operativa brottsförebyggande arbetet inom kommunen, och mellan kommun och externa samverkansaktörer. Antalet registrerade brottsanmälningar ska fortsätta minska i Örebro kommun.

Under året har det strukturerade brottsförebyggande arbetet stärkts genom den kunskapsbaserade vecko- och årsprocessen *Effektiv samordning för trygghetsskapande arbete (EST)*. Genom att i samverkan kontinuerligt kartlägga, analysera och sätta in relevanta åtgärder mot lokala problembilder skapas en större kunskap och förståelse för brottslighet, ordningsstörningar och otrygghetsskapande faktorer i kommunen. EST som metod och kartläggningsverktyg i det brottsförebyggande arbetet har utvärderats av Örebro universitet under året. Myndigheten Brottsförebyggande rådet har tillsammans med Örebro kommun och sju andra kommuner i ett nationellt projekt vidareutvecklat arbetsprocessen kring EST.

Örebro kommun ska tillsammans med lokalpolisområde Örebro fortsätta vara ett nav för utvecklingen av bred aktörssamverkan kring det brottsförebyggande arbetet, det tydliggörs i *Samverkansöverenskommelse* och *Verksamhetsplan Örebro brottsförebyggande råd*. Samverkan kring enskilda brottsförebyggande åtgärder, såsom utökning av kameraövervakning och ordningsvakter i citymiljön, har utarbetats. Enskilda beslut hos polismyndigheten har fördröjt kameraövervakningsfrågan, men ordningsvakter har under våren fått ett utökat förordnadeområde och kommunen har fattat beslut om ekonomiskt tillskott för ordningsvakter i citymiljön.

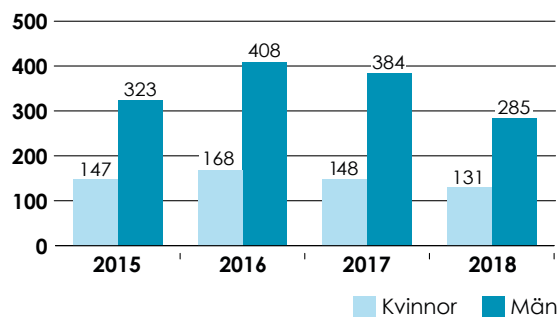
Framöver är det av stor vikt att fokus läggs på enskilda brottstyper och problemområden. Det finns ett stort behov av att hitta former för en positiv samverkan mellan socialtjänst och brottsförebyggande arbete inom kommunen och mellan kommun och polis. Särskilt betydelsefullt är arbetet kopplat mot narkotikabrottslighet och tidiga förebyggande insatser för barn och unga i kommunens utsatta stadsdelar. Narkotikaproblematiken på lokal nivå är ett återkommande problem och får stora negativa följdverkningar, såsom grova våldsbrott och social utslagning. Det lokala arbetet i kommunens bostadsområden måste stärkas ytterligare, det görs dels genom fortsatt intern och extern myndighetssamverkan, dels genom tydligt operativt och strategiskt långsiktigt arbete. Det brottsförebyggande arbetet kan här tydliggöras och på ett naturligt sätt knyta an till kommunens nya förebyggande organisation.

Positiva iakttagelser

- Samordnat brottsförebyggande arbete, med fler samverkansaktörer
- Arbetet med lokala problembilder
- Utveckling av den kunskapsbaserade förebyggande processen

Förbättringsområden

- Utveckla den övergripande förebyggande organisationen
- Utveckla det interna strategiska och operativa samarbetet
- Utveckla det brottsförebyggande och socialt inriktade arbetet i kommunens utsatta stadsdelar

Anmälda våldsbrott i offentlig miljö Målvärde: minska**Trygghetsindex (SCB:s medborgarundersökning)**

	2016	2017	2018	Målvärde
	51	51	51	Öka

God ekonomisk hushållning – finansiella mål

MÅL

Över nästkommande treårsperiod ska årets resultat, inklusive utdelning från bolagen och exklusive finansnetto, uppgå till minst en procent av skatteintäkterna.

Årets resultat ska stärka och värdesäkra kommunens eget kapital och den kommunala förmögenheten över tid, samt begränsa behovet av upplåning för att finansiera behovet av ökade investeringar.

Årets resultat inklusive utdelning från bolagen, exklusive finansnetto, uppgår till 2 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag, vilket överstiger budgeterat resultat för året med 0,1 procentenhet. För planperioden (2018–2020) beräknas det samlade resultatet till 1,4 procent, vilket är högre än det finansiella målet på 1 procent. Det genomsnittliga resultatet för tidsperioden 2014–2018 ligger på 3,9 procent.

Positiva iakttagelser

- Stärkt soliditet
- Goda försäljningsresultat för tomträtter
- Ökad medvetenhet om kommunens ekonomiska utmaningar

Förbättringsområden

- Följa kostnadsutvecklingen i den växande kommunen
- Säkra goda resultatnivåer framöver

Uppföljning finansiellt mål – resultat	2018 bokslut	2019* budget	2020* plan	Snitt över planperioden
Årets resultat, mnkr	283	249	208	247
Årets resultat, inklusive utdelning från bolagen, exklusive finansnetto, mnkr	171	109	88	123
Skatteintäkter, utjämning och generella statsbidrag, mnkr	8 501	8 827	9 132	8 820
Resultatets andel av skatteintäkter, % exkl. finansnetto inkl. utdelning	2,0	1,2	1,0	1,4

* I kolumnerna 2019 och 2020 är siffrorna hämtade från ÖSB 2019.

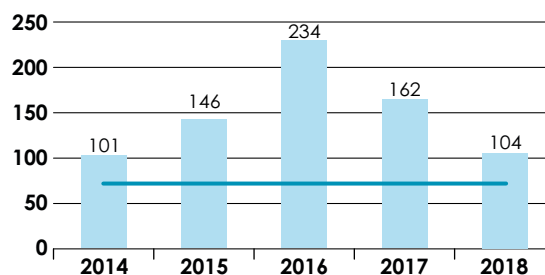
MÅL

Självfinansieringsgraden för kommunens investeringar för skattefinansierad verksamhet ska vara minst 70 procent.

När den löpande driften har finansierats behöver tillräckligt stor andel av skatteintäkter och generella statsbidrag vara kvar för att investeringarna ska kunna finansieras med egna medel och inte belasta kommunens långsiktiga ekonomiska utveckling negativt.

Självfinansieringsgraden för årets skattefinansierade investeringar uppgår till 104 procent. Ett värde som överstiger 100 procent innebär att kommunen inte behöver låna till investeringar och att det långsiktiga handlingsutrymmet stärks. Målet på 70 procent har därmed uppnåtts. En av orsakerna till att målet nås beror på att investeringsnivån är klart lägre än budgeterat. Självfinansieringsgraden för kommunens samtliga investeringar uppgår till 75 procent.

Självfinansieringsgrad skattefinansierade investeringar, procent

■ Självfinansieringsgrad skattefinansierade investeringar
— Mål skattefinansierad verksamhet

Självfinansieringsgraden av investeringar mäter hur stor andel av investeringarna som kan finansieras med årets resultat och avskrivningar.

Balanskrav, resultatutjämningsreserv och markeringar i eget kapital

Resultaträkningen utgör underlag för avstämning mot kommunalagens krav på en ekonomi i balans. Med balanskravet menas att intäkterna årligen ska täcka kostnaderna. Årets balanskravsresultat uppgår till 269 mnkr, vilket visar att kommunen uppfyller kravet på en ekonomi i balans.

För att stärka kommunens handlingsberedskap över en lågkonjunktur kan delar av årets balanskravsresultat reserveras i en resultatutjämningsreserv (RUR). Örebro kommun har reserverat delar av tidigare resultat i RUR, vilket får användas för att täcka ett negativt balanskravsresultat i syfte att utjämna intäkter över en konjunkturcykel. I kommunens riktlinjer för god ekonomisk hushållning framgår att reserven får användas om det årliga värdet av rikets underliggande skatteunderlagsutveckling väntas understiga det 10-åriga genomsnittet.

Örebro kommun har under senare år, främst med anledning av stora engångsintäkter, valt att i eget kapital även markera delar av årets resultat till särskilda satsningar för kostnadssänkande

åtgärder. Uppföljning av pågående insatser som finansierats via markeringar i eget kapital redovisas i bilaga 3. I årets resultat bedöms det möjligt att göra markeringar i eget kapital för att fylla på sociala investeringar för nya överskott inom intraprenaderna 11 mnkr samt 2 mnkr för att täcka upp för de insatser som inte kan återföra hela sitt satsade belopp. Vidare markeras 40 mnkr i eget kapital för projektportföljen *Den växande kommunen*, samt 25 mnkr för *Strukturförändring inom hemvården*. I eget kapital markeras även VA-verksamhetens underskott på 8 mnkr. Efter föreslagna markeringar finns det inte något utrymme i årets resultat att reservera till RUR.

Markeringar i eget kapital innebär kostnader de år pengarna förbrukas vilket ställer krav på en god likviditetsplanering då dessa medel inte finns med i den ordinarie driftens likviditetsplanering. Totalt efter 2018 års markeringar har Örebro kommun en resultatutjämningsreserv på 160 mnkr och markeringar i eget kapital motsvarande 1 185 mnkr.

Driftsredovisning per nämnd →

Årets resultat i förhållande till balanskravet, belopp i miljoner kronor	2014	2015	2016	2017	2018
Årets resultat enligt resultaträkningen	207	516	589	552	283
Reducering av samtliga realisationsvinster	-104	-68	-10	-85	-15
Justering för realisationsvinster enligt undantagsmöjlighet	-	-	-	-	-
Justering för realisationsförluster enligt undantagsmöjlighet	-	-	-	-	-
Orealiserade förluster i värdepapper	-	-	-	-	-
Justering för återföring av realiserade förluster i värdepapper	-	-	-	-	-
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	104	448	580	467	268
Reservering av medel till resultatutjämningsreserv*	-34	-	-12	-80	-
Användning av medel från resultatutjämningsreserv	-	-	-	-	-
Årets balanskravsresultat	69	448	568	387	268

Är årets balanskravsresultat negativt ska det återställas inom tre år. * Totalt finns 160 mnkr reserverade i resultatutjämningsreserven (2010-2017). 2018 föreslås inte någon ny reservering till RUR.

God ekonomisk hushållning – ekonomi

FINANSIELL ANALYS KOMMUNEN

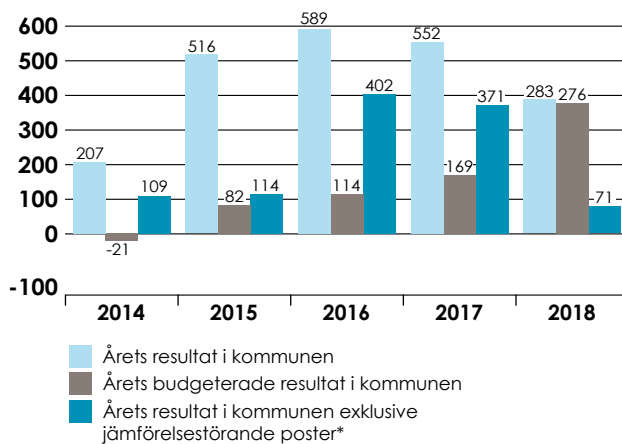
Årets resultat

Årets resultat uppgår till 283 mnkr (552 mnkr 2017). Det är 7 mnkr mer än budgeterat.

Kommunen behöver säkra bra resultat för att trygga det finansiella utrymmet för de kommande årens investeringar utan att behöva låna pengar. Årets resultat är i sin helhet i nivå med budget men budgetavvikelse varierar stort inom de olika delarna i kommunens ekonomi. I årets resultat ingår jämförelsestörande poster* med 212 mnkr som till stor del består av intäkter från såld mark, en resultatpost som varierar stort från år till år. I år har tre centrala belägna tomter sålts och bidragit med 139 mnkr extra in i årets resultat. Denna typ av intäkter behöver stärka resultatet och inte förbrukas under innevarande år då de är med och bidrar till finansieringen av de demografiskt betingade investeringar som kommunen behöver göra för att få en växande kommun att fungera. Exklusive de jämförelsestörande poster är resultatet 71 mnkr, vilket är ett ganska lågt resultat för en kommun i Örebro storlek. Nedan följer en beskrivning av hur resultaträkningens olika delar har påverkats under året.

Finansiella rapporter → *Driftsredovisning per nämnd* →

Årets resultat i kommunen, mnkr

Verksamhetens nettokostnader

Verksamhetens nettokostnader har en positiv budgetavvikelse på 44 mnkr. I verksamhetens nettokostnader ingår det ekonomiska resultatet av den löpande verksamheten i kommunens nämnder som redovisar en budgetavvikelse på -54 mnkr för skattefinansierad verksamhet och -17 mnkr för taxefinansierad verksamhet, före ianspråktagande av markeringar i eget kapital. Vilket innebär -41 mnkr respektive -8 mnkr efter justering av finansiering via markeringar i eget kapital. Kommungemensamma verksamheter och finansiering har en positiv avvikelse på 100 mnkr,

Jämförelsestörande poster	Budget 2017	Bokslut 2017	Budget 2018	Bokslut 2018
Reavinst/förluster från försäljning av anläggningstillgångar	-	4	-	3
Exploateringsresultat	90	130	80	62
Tomträtter, tre centrala tomter	-	-	75	139
Avskrivning datorer, ny redovisningsprincip	-	-25	-	-
Reavinst/förluster inom finansnettot	-	69	-	11
Eftersläpande effekt av sänkt diskonteringsränta på pensioner inkl. löneskatt	-	-0,2	-	-3
Summa jämförelsestörande poster	90	178	155	212

* Återkommande poster som varierar stort mellan åren eller sällan förekommande poster som överstiger 10 mnkr, betraktas som jämförelsestörande i Örebro kommun och bör särskilt beaktas vid jämförelser av resultat mellan olika år.

Nettokostnadsutveckling	2014	2015	2016	2017	2018
Verksamhetens nettokostnad, mnkr	-6 885	-6 905	-7 296	-7 858	-8 374
Verksamhetens nettokostnad exklusive jämförelsestörande poster, mnkr	-6 902	-7 278	-7 528	-7 748	-8 170
Förändring exklusive jämförelsestörande poster, %	4,4 %	5,4 %	3,4 %	2,9 %	5,4 %

Skatte- och statsbidragsutvecklingen	2014	2015	2016	2017	2018
Skatteintäkter och generella statsbidrag, mnkr	6 913	7 210	7 788	8 174	8 501
Förändring, %	2,7 %	4,3 %	8,0 %	4,9 %	4,0 %

där intäkterna för såld mark ingår. I verksamhetens nettokostnader ingår även avskrivningar som blivit något lägre än budgeterat, 15 mnkr, då årets investeringar inte har nått upp till budgeterad nivå.

Verksamhetens nettokostnader har under året ökat med 422 mnkr, det är en ökning med 5,4 procent jämfört med 2017. Budgeterad nettokostnadsökning ligger på 6,6 procent. För att få en långsiktigt hållbar ekonomisk utveckling ska inte nettokostnaderna öka mer än skatteintäkter och finansnetto tillsammans över tid. Utvecklingen för skatteintäkter och finansnetto, exklusive jämförelsestörande poster, ligger i snitt på 4,9 procent för de fem senaste åren. Snittet för utvecklingen av verksamhetens nettokostnad ligger på 5,5 procent för motsvarande period. Den negativa utvecklingen vi såg i *Delårsrapport med prognos 1* och *Delårsrapport med prognos 2* håller i sig. Både skatteintäktsutvecklingen och nettokostnadsutvecklingen påverkas av befolkningsutvecklingen. Ökad befolkning innebär ökade skatteintäkter, men samtidigt ökade krav på samhällsservice. Det innebär fortsatt stort behov av kostnadskontroll i verksamheten och att beslutade effektiviseringsåtgärder genomförs och visar önskad effekt. Under året har nämnderna haft ett effektiviseringsuppdrag motsvarande 44 mnkr och vi kan konstatera att detta inte har uppnåtts.

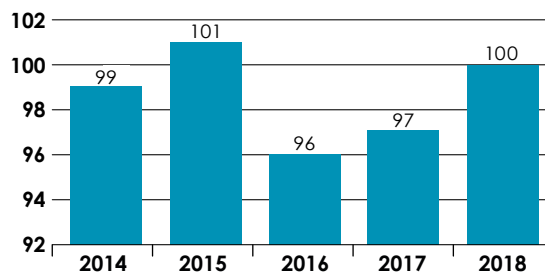
Skatteintäkter, utjämning och generella statsbidrag

Kommunens verksamhet finansieras till största delen av skatteintäkter, utjämning och generella statsbidrag. Dessa uppgår till 8 501 mnkr, vilket är 34 mnkr lägre än budget. Kommunen har budgeterat med en skatteutveckling motsvarande 4,4 procent jämfört med föregående år. Utfallet blev 4,0 procent. Kommunen har, i förhållande till budget, fått lägre skatteintäkter som följd av ett lägre antagande om arbetade timmar. Tillfälligt kommunbidrag för ensamkommande barn över 18 år och bidrag till extratjänster har gett något högre generella statsbidrag än budgeterat. Ersättningen från staten för den så kallade byggbonusen, blev något lägre än budgeterat.

Genom att ställa verksamhetens nettokostnader i relation till kommunens skatteintäkter och statsbidrag ges en bild av hur kommunen finansierat sin verksamhet, samt en överskådlig bild av kommunens ekonomiska utveckling och balans mellan intäkter och kostnader. Kommunens långsiktiga mål är att nettokostnadsandelen inte ska överskrida 99 procent. Är andelen högre än 100 procent betyder det att skatteintäkter och statsbidrag inte räcker till att finansiera den verksamhet som bedrivs. Verksamhetens nettokostnader utgör 100 procent av kommunens skatteintäkter

och statsbidrag 2018. 2016 höjdes kommunalskatten med 50 öre och det utrymme som skattehöjningen bidragit med har nu mötts av demografiskt betingade kostnader. Ansträngningar för att dämpa kostnadsökningarna behövs nu för att kunna finansiera verksamheten framöver.

Verksamhetens nettokostnad som andel av skatteintäkter, utjämning och generella statsbidrag, procent

Finansiella intäkter och kostnader

Finansnetto, mnkr	2014	2015	2016	2017	2018
Finansiella intäkter	290	267	142	253	176
Finansiella kostnader	-111	-56	-45	-17	-20
Finansnetto	179	211	97	236	156

Av årets resultat härrör 156 mnkr från finansverksamheten, vilket är 3 mnkr lägre än budgeterat belopp. Det försämrade finansnettot jämfört med budget beror främst på att utdelningen inom kapitalförvaltningen är lägre än väntat. Kapitalförvaltningens resultat uppgår till 90 mnkr vilket är 16 mnkr lägre än budgeterat. Resultatet inom kommunens finansförvaltning, exklusive kapitalförvaltning, uppgår till 66 mnkr. Vilket är 13 mnkr högre än budget främst beroende på att räntekostnaden för pensionsavsättningen är lägre än budgeterat. I resultatet ingår bland annat utdelning från bolagen med 44 mnkr.

Skattesats

Skattesatsen höjdes 2016 som en konsekvens av volymökningar inom förskola, skola samt vård och omsorg. Skattesatsen ligger nu på 21,35 kronor vilket är något högre än jämförbara kommuner. En skattekrona motsvarar cirka 312 mnkr.

Nettoinvestering Belopp i miljoner kronor	Bokslut 2015	Bokslut 2016	Bokslut 2017	Budget 2018	Bokslut 2018	Avvikelse 2018
Ny- och ombyggnad av verksamhetslokaler	33	20	29	68	27	41
Trafik- och miljöinvesteringar	110	101	177	538	131	408
Inventarier	132	123	139	249	148	101
Förvärv av anläggningstillgång	135	18	33	47	19	28
Summa skattefinansierad verksamhet	410	262	378	902	325	577
Taxefinansierade verksamheter	126	163	187	326	220	106
Exploateringsfastigheter	62	76	108	0	144	-144
Kommunens investeringar	598	500	673	1 228	689	539

Investeringar kan finansieras på tre sätt: skattefinansiering genom avskrivningar och överskott i verksamheten, genom försäljning av tillgångar eller genom minskade finansiella tillgångar (minskad överskottslikviditet eller ökade skulder). Av årets totala investeringar har 42 procent finansierats av skattemedel, 33 procent har finansierats av försäljningar av tillgångar och 25 procent genom överskottslikviditet.

Transparensdirektivet

Lagen om insyn i vissa finansiella förbindelser m.m. (2005:590), den så kallade transparenslagen, ställer krav på öppen och separat redovisning för vissa verksamheter i offentliga företag om nettoomsättningen överstiger lagens tröskelvärde på 40 miljoner euro (cirka 411 mnkr för 2018), va-verksamheten och avfallsverksamheten särredovisas i bilaga 9. Kravet gäller om kommunen överstiger tröskelvärdet två år i följd. Örebro kommun behöver inte göra någon redovisning för 2018 eftersom nettoomsättningen understiger lagens tröskelvärde.

Balansräkningen

Investeringar

Årets nettoinvesteringar uppgår till 689 mnkr, vilket är 539 mnkr lägre än budgeterat. De skattefinansierade investeringarna uppgår till 325 mnkr. De senaste fem åren har den genomsnittliga investeringsvolymen varit 593 mnkr, varav 344 mnkr för skattefinansierad verksamhet. När vi relaterar kommunens investeringar med verksamhetens nettokostnader så ligger andelen på 8,2 procent. Genomsnittet de fem senaste åren är 7,9 procent. Det kan jämföras med genomsnittet för riket de fem senaste åren, som ligger på 10 procent. Men samtidigt kan det vara svårt att jämföra kommuner då investeringsintensiva verksamheter kan drivas i bolagsform.

I år har kommunens totala investeringar inte kunnat finansieras via avskrivningar och det samlade överskottet i årets resultat som tidigare år. Självfinansieringsgraden uppgår till 75 procent. Av de skattefinansierade investeringar uppgår självfinansieringsgraden i år till 104 procent. För de fem senaste åren är genomsnittet 149 procent.

Genomförandet av investeringarna släpar efter och trots att budgeten reviderades ner i juni nås inte budgeterade nivåer. Med ett realistiskt investeringsprogram säkerställs att budget för de konsekvenser investeringsprogrammet får på driftkostnaderna fördelas till rätt år och inte låser upp medel för tidigt.

Ny- och ombyggnad av verksamhetslokaler

Kultur- och fritidsfastigheter

Investeringar pågår i projekten: sarg och ny belysning på Trängen, inre underhåll av Sommaro värdshus, samt Stadsträdgårdens omklädningsrum. De olika projekten förväntas bli klara under våren 2019.

Underhållsinvesteringar pågår i omklädningsrummen på bl.a. Heden IP, Lillån IP, Mariebergs IP, Sörbyvallen, Pettersberg IP, Mellringe IP, Hagalund och Magelungen (Suttarboda).

Lokalförsörjning och bostadsrätter

Pågående investeringsobjekt inom lokalförsörjningsenheten är biograf Roxy. Investeringen beräknas vara klar i januari 2019.

På Sörbyängsskolan och Hovstaskolan har investeringar kopplat till bostadsrätterna genomförts. Investeringen på Sörbyängsskolan, avseende ljudanpassning, avslutades i maj 2018. Investeringen på Hovstaskolan pågår och byggnationen påbörjades i november 2018. Projektet väntas avslutas i september 2019.

Trafik- och miljöinvesteringar

En av de större investeringarna som kan lyftas fram är breddningen av Skebäckbron, bygget startades under hösten 2018. En stor satsning på utbyggnad av huvudcykelstråken har också genomförts under året, i enlighet med cykelnätsplanen. En ny

bussgata i Ladugårdsängen har också byggts. Några av projekten som blivit klara under året är flera bullerskydd och upprustning av gång- och cykeltunnlar.

Kollektivtrafikinvesteringar

Under året har tillgänglighetsanpassning av cirka tio hållplatser genomförts. Övriga genomförda investeringar inom kollektivtrafiken är bland annat uppfräschning av hållplatsområden.

Stadsmiljö och City inklusive Å-staden

Under 2018 har arbetet med att göra Örebros stadskärna mer attraktiv, tillgänglig och trygg fortsatt. Många projekt är igång – till exempel stråket runt Slottet, Olaigatan, Fisktorget och Teaterplan. Projektet *Vivallakullen* går vidare mot genomförande, bland annat har en upprustad tennisbana invigts i juni. Byggnation av ny lekplats och ett utegym är också klart. För projektet Å-staden har arbetet med fiske- och solbryggor samt strandskoningen längs med Svartån vid Alnängarna färdigställts.

Ny belysning är färdigställd längs med å-promenaden på norra sidan mellan Slussen och Stora Holmen. En investering i ny markbelysning på Våghustorget är också klar. Under slutet av året genomfördes även en stor investering i jul- och vinterbelysning i Örebro city. All den äldre belysningen har bytts ut mot ny och flera torg har fått nya attraktioner. Ljusinvesteringarna är delvis samfinansierade med fastighetsägarna.

För allmän plats runt Kulturkvarteret pågår projektering. Arbetet med att anlägga nya odlingslotter på flera platser fortsätter. Byggnationen av Glanshammars torg påbörjades i slutet av augusti 2018 och byggdes klart under hösten.

Naturvårdsinvesteringar

Natur för alla innehåller flera pågående delprojekt. *Brickestigen* är ett av dem och innebär rustning av stigen runt Brickebacken samt en ny stigkoppling mellan Brickebacken och Ässkog/Markaskogen. Invigning hölls i juni 2018. Tillgängligheten har också förbättrats i naturreservatet Gladaberget där en stig på 4–5 km förbättrats.

Projektet kring Varbergaskogen som benämns *Leklust och mötesplatser i Fyrklövern* har påbörjats. ”Fyrklövern” syftar på områdena Oxhagen, Björkhaga, Mellringe och Varberga.

Inom objektet *Attraktiva tätorter och naturturism* pågår arbete i Kilsbergen med stigar, spår och stugor. Övernattningsstugan Lövnäset har rustats under 2017–2018 och står nu klar.

Inom investeringsobjektet *Kompensationsprincipen* har arbete med att skapa attraktiva besökspunkter i Hjortstorp och Munkatorp genomförts för att kompensera exploateringen av Elektroskania. Stora Hjortstorps lada och landskap har därför restaurerats under 2017–2018.

Under året har Ormesta rekreativlandskap planerats, projekterats och börjat byggas, vilket är kopplat till *Vattenvårdsåtgärder Svartån*. Dessutom har fågelöar skapats i Oset och Rynningeviken. Naturens hus har byggts om för att öka antalet sittplatser för restauranggäster.

Kulturmiljövårdsinvesteringar

Under 2018 har renoveringar inom kulturresevatnen Karlslund och Sommarro genomförts. Investeringar har också genomförts i en stuga vid Karlslunds station, samt ett svinhus och en vagnsbod vid Hagtorps gård.

Skattefinansierade exploateringsinvesteringar

Den största delen av de skattefinansierade exploateringsinvesteringarna utgörs av objektet Östra Bangatan, runt kvarteret Postterminalen. Flera andra objekt pågår men har inte avslutats under året. De skattefinansierade exploateringsinvesteringarna är investeringar som inte finansieras av exploateringsmedel, det vill säga intäkter från tomtförsäljningar eller exploateringsbidrag. Detta sker för områden där tomtförsäljningar och exploateringsbidrag inte täcker kostnaderna för de nödvändiga åtgärder som finns inom ett område.

Inventarier

Investering i inventarier har gjorts i olika omfattning inom alla verksamheter under året. Största investeringarna har skett inom programområde Barn och utbildning som inrett nya och ombyggda skolor och förskolor under året samt inom Tekniska nämnden som kontinuerligt byter ut kommunens bilar och andra fordon.

Förvärv och försäljning av anläggningstillgångar

Under 2018 har tomträtter för 55 småhustomter och 6 flerfamiljs-hus/verksamheter sålts och resultatet är en reavinst på 173 mnkr. Tomträtterna Gillet, Råven, Almby 11:332 och Vesslan stod för 148 mnkr.

Taxefinansierade verksamheter

VA-verksamhetens investeringar avser i huvudsak exploatering av nya områden, förändringar inom och utbyte/förnyelse i befintliga ledningsnätet.

Avfallsverksamheten har fokuserat på att öka tillgängligheten på återvinningscentralerna genom att medborgare kan passera in via kortläsare även när personal inte finns på plats.

Exploateringsfastigheter

Under 2018 har stora investeringar gjorts i framför allt Ladugårdsängen, men även områden som Pilängen, Munkatorp, kvarteret Grönpepparen och Ormesta har varit aktuella under 2018.

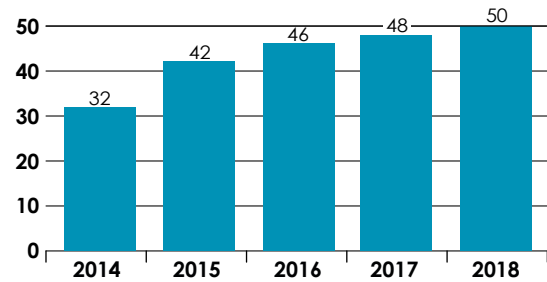
Generellt sett börjar investeringarna på exploateringssidan ta fart efter att flera större detaljplaner på kommunal mark vunnit laga kraft. Detta kommer bli ännu tydligare under 2019 då gatubyggnationer planeras i flera stora planområden.

Soliditet

Soliditet är ett mått på kommunens långsiktiga finansiella handlingsutrymme. Den visar hur stor del av kommunens tillgångar som har finansierats med skatteintäkter. Ju högre soliditet, desto lägre skuldsättning har kommunen. För att få en bättre bild över kommunens totala handlingsutrymme inkluderas även de pensionsförpliktelser som återfinns utanför balansräkningen i måttet. Den finansiella samordningen i kommunkoncernen via in- och utlåning genom kommunens internbank ökar balansomslutningen och därmed minskas soliditeten. Därför räknas internbankens påverkan på balansräkningen bort vid beräkning av soliditeten.

Kommunen har förbättrat soliditeten kraftigt de senaste åren, den uppgår nu till 50 procent vilket kan jämföras med kommungenomsnittet på cirka 26 procent. De senaste fem åren har soliditeten förbättrats med 18 procentenheter. Det egna kapitalet har genom årets resultat ökat med 283 mnkr jämfört med föregående årsskifte. Balansomslutningen har under året ökat med 470 mnkr medan pensionsförpliktelser som redovisas som ansvarsförbindelse har minskat med 94 mnkr.

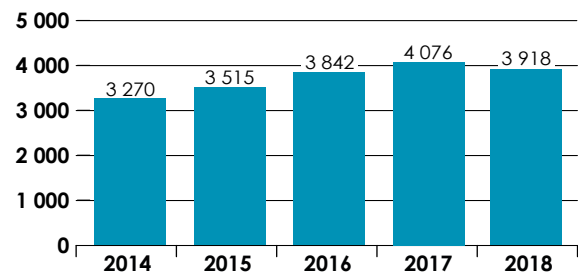
Soliditet inklusive pensionsförpliktelse exklusive internbank, procent

Finansiella nettotillgångar

I de finansiella nettotillgångarna ingår alla de finansiella tillgångar som kommunen beräknar omsätta på 10–20 års sikt. Måttet speglar den tidsrymd som ligger mellan soliditet och kassalikviditet som kan uttryckas som medellång betalningsberedskap. Nettotillgångarna har minskat med 158 mnkr under året och ökat med 648 mnkr de senaste fem åren. Ökningen beror i huvudsak på de starka resultat som kommunen haft de senaste åren och att investeringarna legat på en nivå där de kunnat självfinansieras.

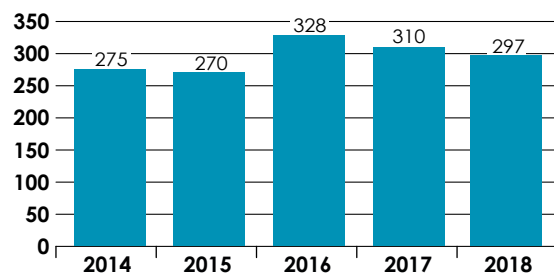
Finansiell nettotillgång, mnkr

Kassalikviditet

Kassalikviditeten är ett mått på kommunens kortsiktiga handlingsberedskap. Måttet består av kortfristiga fordringar, placeringar och kassa, relaterat till kortfristiga skulder. Kassalikviditeten uppgår till 297 procent och har minskat under de två senaste åren, men från en hög nivå. Normalt eftersträvas ett riktvärde på 100 procent i kassalikviditeten vilket innebär att korta tillgångar är lika stora som korta skulder. Genomsnittet för riket uppgår till 124 procent. Nivån på 297 procent visar att kommunen med råge klarar av att finansiera oväntade finansiella utgifter på kort sikt utan att behöva låna. Att även soliditeten har förbättrats under åren visar att kommunens kortfristiga betalningsberedskap är stark, eftersom den höga nivån på kassalikviditeten inte beror på ökad upplåning som i så fall skulle försämra soliditeten.

Kassalikviditet, procent

Finansiell verksamhet

Låneskuld och borgen

Kommunens internbank hanterar den externa upplåningen för kommunkoncernen. Kommunens långfristiga låneskuld uppgår till 14 812 mnkr vid årsskiftet, en ökning med 1 199 mnkr jämfört med föregående år. Exkluderas internbankens upplåning inom den finansiella samordningen så uppgår kommunens långfristiga lån till 4 mnkr, det avser ett lån från Region Örebro län.

De koncerninterna lånen uppgick vid årsskiftet till 14 737 mnkr. Kommunens totalt utnyttjade borgensåtagande, inklusive koncerninterna lån, uppgår till 15 481 mnkr. Vilket är en ökning med 1 205 mnkr. Åtagandet rör i huvudsak bolagen inom kommunkoncernen, de utgör 99,7 procent. Örebro kommuns borgensansvar uppgår vid årsskiftet till 744 mnkr, exklusive outnyttjade checkkrediter. Bolagen inom kommunkoncernen står för 94,7 procent av kommunens totala borgensförbindelse.

Pensionsåtagande

Kommunens pensionsåtagande uppgår totalt till 3 485 mnkr, en minskning med 20 mnkr. Kommunens externa placeringar av pensionsmedel motsvarar 40 procent av pensionsåtagandet eller hela avsättningen till pensioner och 28 procent av ansvarsförbindelsen.

Kapitalförvaltning

Kommunens långsiktiga kapitalförvaltning är uppdelad på två förvaltningsområden, långfristig likviditetsförvaltning (start år 2014) och pensionsförvaltning (start år 2000). Syftet med den långfristiga likviditetsförvaltningen är att få en god avkastning och skapa förutsättningar för att minska effekten av de likviditetsmässiga påfrestningar som kommer att följa av framtida åtaganden.

Syftet med pensionsförvaltningen är att skapa en långsiktig likviditetsreserv för kommunens framtida utbetalningar av pensionsåtaganden. Målet är att långsiktigt värdesäkra kommunens pensionsskuld. Båda förvaltningsområdena följer samma placeringsreglemente och har samma långsiktiga avkastningsmål: 1,5 procent real årlig avkastning (enligt Kommunfullmäktiges fastställda placeringspolicy).

Placeringar sker i aktiefonder och räntefonder. Portföljerna är placerade med 67 procent i räntebärande värdepapper, samt med 33 procent i svenska och globala aktiefonder. Enligt kommunens placeringspolicy får andelen aktier variera mellan 0 och 40 procent med normalfördelningen 35 procent. Durationen i ränteförvaltningen får maximalt uppgå till 6 år och uppgår för närvarande till 2,7 år. Avkastningen i portföljerna under året uppgår till -0,4 procent, vilket är 3,9 procentenheter lägre än avkastningsmålet och 0,2 procentenheter lägre än index. Pensionsförvaltningens avkastning under perioden 2000–2018 uppgår till 4,7 procent årligen vilket är 1,1 procentenheter högre än avkastningsmålet.

Pensionsåtagande	2014	2015	2016	2017	2018
Avsatt till pensioner, mnkr	383	411	458	496	569
Ansvarsförbindelse, mnkr	3 344	3 230	3 070	3 009	2 915
Summa pensionsåtagande	3 727	3 641	3 528	3 505	3 485
Externt placerade pensionsmedel (marknadsvärde), mnkr	1 330	1 318	1 339	1 394	1 386
Andel av pensionsåtagandet som täcks av placerade medel (mv), %	36	36	38	40	40
Andel av ansvarsförbindelsen som täcks av placerade medel (mv), %	28	28	29	30	28

Kapitalförvaltning	Pensionsmedelsförvaltning			Långfristig likviditetsförvaltning		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Marknadsvärde, andel %						
- Räntebärande värdepapper	70	64	67	70	64	67
- Svenska aktier	15	18	16	15	18	16
- Globala aktier	15	18	17	14	18	17
- Likvida medel	0	0	0	15	0	0
Marknadsvärde, mnkr	1 339	1 394	1 386	1 985	2 274	2 410
Bokfört värde, mnkr	1 279	1 348	1 383	1 900	2 208	2 413
Insatt kapital, mnkr	619	619	619	1 800	2 000	2 150
Avkastning portfölj, %	4,7	4,2	-0,4	4,7	4,2	-0,4
Jämförelseindex, %	5,9	3,5	-0,2	5,9	3,5	-0,2
Avkastningsmål enligt policy, %	0,8	3,1	3,5	0,8	3,1	3,5
Duration, år	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7
Resultat kapitalförvaltning, mnkr	22	69	-8	24	108	-14
Orealiserade vinster/förluster, mnkr	60	46	4	85	66	-3

Ansvarsfulla och hållbara placeringar – utvärdering

Örebro kommun ska möjliggöra en god långsiktig avkastning genom att placera tillgångar i hållbara företag, med sikte på FN:s hållbarhetsmål *Agenda 2030*. Under året har en enkät till våra fondförvaltare identifierat hur de tar sig an hållbarhetsmålen. Enkäten skickar signaler om vårt uppdrag och uppmuntrar till stärkta hållbarhetsambitioner.

Analysen visar att de fem fondbolag vi använder oss av har påbörjat sitt arbete för att bidra till *Agenda 2030*-målen. Fondförvaltarna rapporterar att de arbetar med hälften av målområdena i *Agenda 2030*. Störst fokus ligger på att bekämpa klimatförändringarna, anständiga arbetsvillkor samt fredliga och inkluderande samhällen (målområde 13, 8 respektive 16). Samtliga av våra fem fondförvaltare tar hänsyn till FN:s hållbarhetsmål i sitt påverkansarbete. Tre fondbolag tar hänsyn till *Agenda 2030* i samband med sina investeringar.

Kapitalförvaltningen ska bidra till våra klimatpolitiska mål. Inga placeringar sker i företag som ägnar sig åt prospektering, exploatering, utvinning eller produktion av fossil energi. Vidare ska klimatbelastningen från vår sammantagna kapitalförvaltning vara lägre än jämförbara index och successivt minska, med ambitionen att vara klimatneutral 2030.

Våra fem fondbolag mäter klimatavtrycket av sina placeringar. Vår sammanställning visar att klimatbelastningen inom kommunens kapitalförvaltning 2018 är 55 procent lägre än jämförbara index. Finansmarknaden har emellertid ett stort utvecklingsarbete kvar att göra för att deras beräkningar av koldioxidutsläpp ska ge en rättvis bild. Exempelvis innefattar beräkningen av klimatbelastningen enbart aktiefonder (som utgör en tredjedel av våra placeringar), medan mätmetoder för räntefonders klimatbelastning saknas. Samtidigt består mätningen i aktiefonder till stor del av uppskattningar eftersom data saknas för många bolag (andel bolag som inte rapporterat klimatbelastningen uppgår till 32 procent där branschgenomsnitt används istället som estimering). Vidare saknas beräkningar för verksamheternas indirekta utsläpp. Beräk-

ningarna är därmed inte heltäckande. Ovanstående mått säger därför ingenting om hur vår portfölj bidrar till ett koldioxidsnålt samhälle.

Ianspråktagande av markeringar i eget kapital

Av tidigare års resultat har medel markerats i eget kapital för att användas till specifika ändamål som har flerårig effekt.

AFA-medel – 10 mnkr har förbrukats under året och 19 mnkr återstår, av de totalt 128 mnkr som markerats under tidigare år. Under 2019 föreslås kvarvarande 19 mnkr omfördelas till andra ändamål.

Sociala investeringar – 100 mnkr finns markerade för sociala investeringar. Totalt har insatser motsvarande 52 mnkr beviljats till olika insatser. Av dessa har 34 mnkr förbrukats, varav 7 mnkr i år. Hittills har 10 mnkr av förbrukade medel återförts till eget kapital och under året har det beslutats att uteblivna effekter motsvarande 3 mnkr inte kommer att kunna återföras.

Digitalisering – Det finns 200 mnkr markerade för digitalisering. Det finns beslut om insatser för 72 mnkr. Totalt har 38 mnkr förbrukats, varav 36 mnkr i år.

Intraprenader – Intraprenaderna får ta med hela sitt överskott respektive underskott till nästkommande år, dessa markeras i eget kapital. Intraprenadernas ackumulerade överskott uppgår till 48 mnkr, en ökning med 9 mnkr från årets början. Några intraprenader har använt sina överskott, 5 mnkr, andra har skapat nya överskott, 17 mnkr, medan några har skapat nya underskott på 3 mnkr.

Intraprenader →

Digital arbetsplats – Inköp för utrustning av digitala arbetsplatser inom administrationen ska finansieras med intern hyra från nämnderna. De får ta med sig hela sitt överskott respektive underskott till nästkommande år. Digital arbetsplats har ett underskott på 4,5 mnkr.

Driftsredovisning Nämnd, anslag miljoner kronor	Bokslut 2017 netto	Bokslut 2018			Budget 2018	Budget- avvikelse	*Justerad budget- avvikelse
		Kostnader	Intäkter	Netto			
Barn och utbildning	-3 336	-4 509	910	-3 600	-3 519	-81	-76
Social välfärd	-2 958	-5 022	1 896	-3 126	-3 129	3	3
Samhällsbyggnad	-621	-2 373	1 724	-649	-651	2	10
Vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsnämnden	-494	-749	207	-542	-538	-4	-4
Kommunstyrelsen	-473	-708	289	-419	-444	25	25
Landsbygdsnämnden	-5	-6	-	-6	-6	0	0
Stadsrevisionen	-3	-3	-	-3	-4	1	1
Valnämnden	0	-6	2	-4	-4	0	0
Summa nämnder	-7 889	-13 376	5 027	-8 349	-8 295	-54	-41
Tekniska nämnden, taxefinansierade verksamheter	-5	-352	335	-17	0	-17	-8
Kommunstyrelsen, kommungemensamt	-189	-311	37	-274	-320	46	93
Kommungemensamma statsbidrag	155	-69	241	172	134	38	38
Finansiering	346	20	309	328	312	16	16
Driffbudget totalt	-7 583	-14 088	5 948	-8 140	-8 168	28	98
Avgår interna poster	-	3 371	-3 371	-	-	-	-
Verksamhetens kostnader/intäkter	-7 583	-10 717	2 578	-8 140	-8 168	28	98

* Justerad budgetavvikelse: Den budgetavvikelse nämnden har efter ianspråktagande av eget kapital. T.ex. i anspråktagande av överfört resultat intraprenader, AFA-medel, digitaliseringsmedel samt sociala investeringar totalt 69,4 miljoner kronor.

Eget kapital Avfall – Ackumulerade resultat från avfallsverksamheten finns markerade inom eget kapital. Verksamhetens eget kapital eget kapital är totalt 91 mnkr, vilket är en minskning med 9 mnkr från föregående år.

Eget kapital VA – Vatten- och avloppsverksamhetens resultat regleras normalt som en skuld till abonnenterna. I år räckte inte det för att täcka det underskott som uppstått under året. Verksamheten får därmed en markering som negativt eget kapital på 8 mnkr.

Exploateringsinvesteringar före 2015 – I det egna kapitalet har markeringar gjorts för framtida avskrivningar för exploateringsfastigheter, i samband med övergången till ny redovisningsprincip. Under året har 8 mnkr ianspråktagits för avskrivningar.

Konjunktur- och strukturbuffert samt resultatutjämningsreserv – Sedan tidigare finns även en konjunktur- och strukturbuffert på 200 mnkr och en resultatutjämningsreserv på 160 mnkr markerade, för att vid behov kunna utjämna intäkter över en konjunkturcykel.

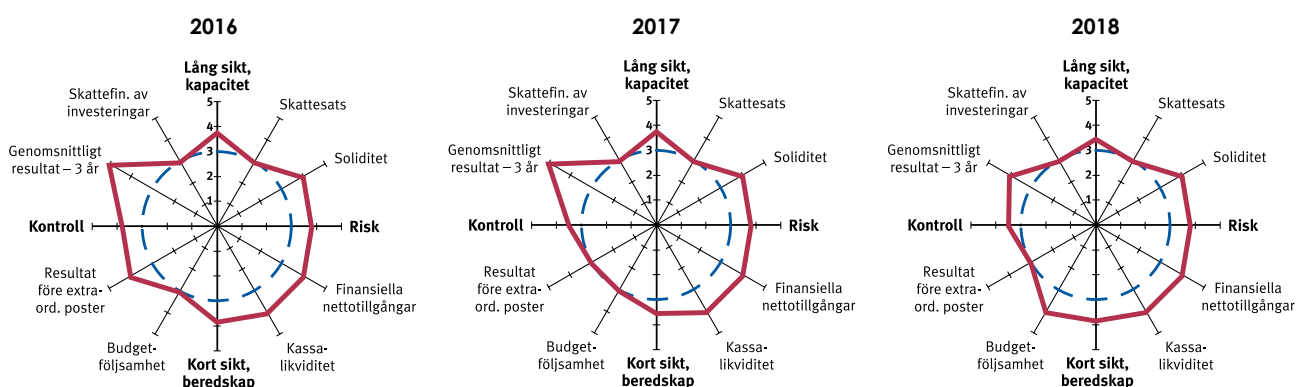
Fördelning av budgetavvikelse, i miljoner kronor	Prognos april	Prognos augusti	Bokslut december
Nämndernas resultat	-141	-155	-54
Taxefinansierad verksamhet	-4	-9	-17
Kommungemensamt, finansiering och avskrivningar exklusive exploatering	84	60	39
Tomträttsverksamheten	133	152	78
Exploateringsverksamheten	40	20	-18
Budgetavvikelse verksamhetens intäkter och kostnader	112	68	28
Avskrivningar	0	6	15
Budgetavvikelse verksamhetens nettokostnader	112	74	44
Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning	-17	-14	-34
Finansnetto	-17	-4	-3
Budgetavvikelse	79	56	7
Satsningars ianspråktagande av medel från eget kapital	55	87	69
Budgetavvikelse med hänsyn tagen till ianspråktagande av eget kapital	134	143	76
Budgeterat resultat – överskott	276	276	276
Årets resultat	354	332	283
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	353	318	268

Finansiell ställning jämfört med andra kommuner

Örebro har tillsammans med sju andra kommuner i R9-nätverket (Eskilstuna, Gävle, Jönköping, Linköping, Södertälje, Västerås och Uppsala) jämfört den finansiella ställningen med hjälp av en nyckeltalsmodell framtagen av Kommunforskning i Västsverige (KFI) som benämns *Den finansiella profilen*. Profilen är konstruerad som ett polärtdiagram. Diagrammet innehåller åtta finansiella nyckeltal som är viktiga ur en kommuns finansiella horisont, samt fyra finansiella perspektiv som är summan av de fyra nyckeltal som ligger närmast axeln. De fyra perspektiven är: lång sikt – kapacitet, kort sikt – beredskap, risk samt kontroll. Varje kommun poängsätts på en femgradig skala utifrån inbördes relation för respektive nyckeltal.

Nedan redovisas Örebros profil i förhållande till de sju jämförelsekommunerna för åren 2016–2018. Den heldragna linjen visar Örebros poäng för varje enskilt nyckeltal respektive de fyra sammanvägda perspektiven. Den streckade ringen i mitten visar genomsnittet för jämförelsekommunerna. Ligger kommunen utanför den streckade ringen har den ett starkare värde än genomsnittet i gruppen och omvänt. Örebro ligger på eller över genomsnittet för samtliga nyckeltal i förhållande till jämförelsekommunerna. Nyckeltal där kommunen ligger över genomsnittet är genomsnittligt resultat de tre senaste åren, budgetföljsamhet, kassalikviditet, soliditet och finansiella nettotillgångar. Förändringar mellan åren i profilen beror på antingen den egna kommunens förbättring/försämring eller på att de andra kommunerna har förbättrat/försämrat sina resultat, eftersom kommunernas värden hela tiden jämförs med gruppens.

Finansiella nyckeltal*	R9-nätverk 2016	Örebro kommun 2016	R9-nätverk 2017	Örebro kommun 2017	R9-nätverk 2018	Örebro kommun 2018
Verksamhetens nettokostnader/ skatteintäkter	93,4	90,6	92,7	92,8	95,4	95,7
Avskrivningar/ skatteintäkter	3,0	3,0	3,3	3,4	3,0	2,8
Finansnetto/ skatteintäkter	-1,3	-1,2	-1,4	-2,9	-1,6	-1,8
Verksamhetens nettokostnader/ skatteintäkter	95,1	92,4	94,6	93,2	96,8	96,7
Skattefinansieringsgrad av investeringar	182	165	143	123	96	75
Nettoinvesteringar/ verksamhetens nettokostnader	5	7	7	9	8	8
Resultat före extraordinära poster/ verksamhetens kostnader	4,2	6,2	4,5	5,5	2,6	2,6
Årets resultat/verksamhetens kostnader	4,2	6,2	4,5	5,5	2,6	2,6
Genomsnittligt resultat före extraordinära poster/ verksamhetens kostnader, 3 år	2,7	4,7	3,8	5,8	3,8	4,8
Soliditet inkl. samtliga pensionsförpliktelser och löneskatt	33	46	36	48	37	50
Finansiella nettotillgångar/ verksamhetens kostnader	14	40	16	41	16	37
Kassalikviditet	182	329	198	322	217	314
Primärkommunal skattesats, kr	21,11	21,35	21,11	21,35	21,11	21,35
Borgensåtagande/ verksamhetens kostnader	67	137	69	144	80	146
Budgetavvikelse för verksamhetens nettokostnader/ verksamhetens kostnader	1,6	4,0	1,7	1,7	0,6	0,4

*Nyckeltalen är justerade för kommunernas internbanker och redovisas i procent om inget annat anges.

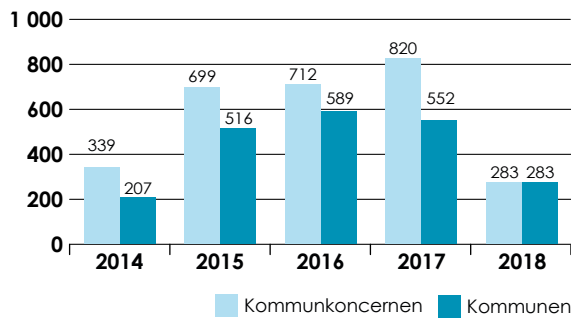
FINANSIELL ANALYS KOMMUNKONCERNEN

Örebro kommun bedriver en del av sin verksamhet i företagsform och har därför ägarintressen i ett antal olika aktiebolag, ekonomiska föreningar och stiftelser samt har en del av sin verksamhet i entreprenadform. Avsikten med den sammanställda redovisningen är att ge en helhetsbild av kommunens ekonomi, oberoende av i vilken juridisk form den kommunala verksamheten bedrivs.

Årets resultat

Årets resultat i den sammanställda redovisningen i kommunkoncernen uppgår till 283 mnkr efter skatter och finansnetto. De senaste fem åren har resultatet i genomsnitt varit 571 mnkr. I kommunkoncernens resultat ingår resultat för kommunen och bolagen inom koncernen som ägs av Örebro Rådhus AB samt resultaten för övriga bolag och kommunalförbund som ägs direkt av kommunen. I resultatet är koncerninterna mellanhavanden eliminerade. Balansräkningen har en omslutning på 30 mdkr och det egna kapitalet uppgår till 10 mdkr. Kommunfullmäktige har fastställt särskilda ägardirektiv för de majoritetsägda aktiebolagen.

Årets resultat kommunkoncernen, mnkr

Finansiella intäkter och kostnader

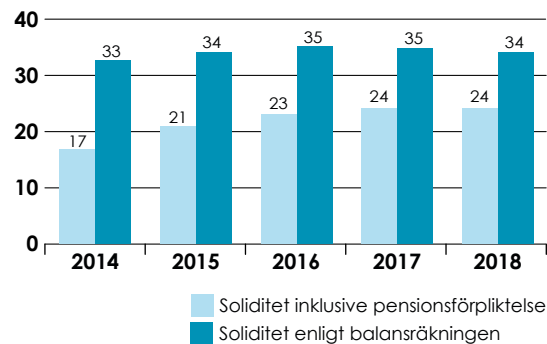
Det finansiella resultatet för kommunkoncernen uppgår till -357 mnkr. Att det finansiella resultatet har minskat under året beror framför allt på att fastighetsbolaget Örebroporten Fastigheter AB har strukturerat om derivatportföljen som en följd av försäljning av två fastigheter i Mellringestaden. Det har medfört att bolaget belastats med en extra räntekostnad om 150 mnkr.

Finansnetto, mnkr	2014	2015	2016	2017	2018
Finansiella intäkter	141	128	63	151	79
Finansiella kostnader	-314	-275	-285	-265	-436
Finansnetto	-173	-147	-222	-114	-357

Soliditet

Soliditeten i kommunkoncernen inklusive pensionsåtagandet är oförändrad jämfört med föregående år och uppgår till 24 procent vilket kan jämföras med kommungenomsnittet på cirka 27 procent (2017). Den senaste fem åren har soliditeten stärkts med 7 procentenheter. En långsiktigt stabil soliditet är bra för att ge kommunkoncernen en god betalningsförmåga på lång sikt och därmed en god finansiell handlingsberedskap för framtiden.

Soliditet kommunkoncernen, procent

Investeringar

Årets investeringar i kommunkoncernen uppgår till 2 546 mnkr (2 808 mnkr 2017). Örebro kommun har under flera år haft en stark befolkningstillväxt vilket har inneburit att investeringar i bostäder och verksamhetslokaler har legat på en hög nivå. I genomsnitt har koncernen de fem senaste åren investerat 2 398 mnkr per år. Kommunen har de senaste åren haft goda ekonomiska resultat som kunnat finansiera de skattefinansierade investeringarna, medan låneskulden har ökat i bolagen.

Kommunkoncernens investeringar Belopp i miljoner kronor	Bokslut 2016	Bokslut 2017	Budget	2018	
				Bokslut	Avvikelse
Skattefinansierad verksamhet	262	378	902	325	578
Taxefinansierade verksamheter	163	187	326	220	106
Exploateringsfastigheter	76	108	0	144	-144
Kommunens investeringar	500	673	1 228	689	539
Bolagens investeringar för skattefinansierad verksamhet	497	823	987	682	305
Kommunens investeringsprogram	997	1 496	2 215	1 370	844
Bolagens investeringar utanför investeringsprogrammet	1 079	1 312	1 492	1 176	317
Totalt kommunkoncernens investeringar	2 076	2 808	3 707	2 546	1 161

I tabellen ovan ingår interna köp inom kommunkoncernen med 62 mnkr år 2017.

Självfinansieringsgrad av investeringar

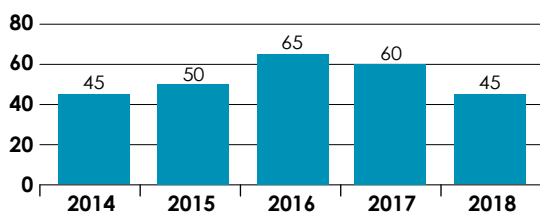
Självfinansieringsgraden av investeringar mäter hur stor andel av investeringarna som kan finansieras med årets resultat och avskrivningar. Ett värde som överstiger 100 procent innebär att koncernen inte behöver låna till investeringar.

Självfinansieringsgraden uppgår till 45 procent vilket är 15 procentenheter lägre än föregående år.

Att självfinansieringsgraden minskar beror på att investeringarna fortsatt ökar samtidigt som resultatnivån i år är betydligt lägre än tidigare år.

Av de skattefinansierade investeringarna i kommunens investeringsprogram som uppgår till 1 370 mnkr har 531 mnkr (38 procent) finansierats via lån.

Självfinansieringsgrad investeringar i kommunkoncernen, procent

Finansiell verksamhet

Finansiering

Den externa upplåningen för koncernen hanteras av kommunens internbank. Internbanken ger i sin tur koncerninterna lån till bolagen. Bolagen ansvarar själva för ränteriskhanteringen. Moderbolag i koncernen som enbart äger aktier samt vissa delägda bolag hanterar själva upplåningen med kommunal borgen. Syftet med den finansiella samordningen i koncernen är att skapa bättre förutsättningar för extern upplåning som ska leda till lägre räntenivå, minskad finansieringsrisk och en effektivare finansförvaltning. Kommunen samordnar in- och utbetalningar samt checkkrediter med kommunens bolag i ett gemensamt koncernkontosystem. Överskottlikviditeten i kommunen placeras i en kortfristig och en långfristig likviditetsförvaltning.

Den koncerngemensamma finanspolicyen som fastställts av Kommunfullmäktige sätter ramarna för den finansiella verksamheten i kommunen och bolagen. Kommunfullmäktige fastställer en låneram för koncernens upplåning och Kommunstyrelsen fastställer låneramar för bolagen. Internbankens finansieringskällor utgörs av Kommuninvest, publika låneprogram,

Europeiska investeringsbanken samt banklån. Kommunen har en hög kreditvärdighet. Kommunens kreditbetyg är fastställt till AA+ av ratinginstitutet Standard and Poor's, vilket är det näst högsta betyg man kan erhålla. Det innebär i sin tur att det för investerare är förknippat med mycket låg risk att låna ut pengar till Örebro kommun.

Låneskuld

Koncernens bruttolåneskuld uppgår till 15 606 mnkr som är en ökning med 1 170 mnkr. Kommunen har sedan flera år tillbaka ingen låneskuld om man exkluderar lånen som vidareutlånas av internbanken, utan istället ett likviditetsöverskott. Kommunens likviditetsöverskott (likvida medel inklusive placerade medel) har under året minskat med 231 mnkr och uppgår till 4 493 mnkr. Nettolåneskulden har ökat med 1 400 mnkr sedan årsskiftet och uppgår till 11 113 mnkr.

Koncernens låneskuld har i snitt ökat med 8 procent årligen de fem senaste åren. Låneskulden kan relateras till bolagens tillgångar i fastigheter, som huvuddelen av låneskulden hänförs till, där marknadsvärdet har ökat med 14 procent per år i genomsnitt, vilket är mer än låneskulden under samma period. Marknadsvärdet för bolagens fastighetsbestånd uppgår till 40 102 mnkr (37 824 mnkr år 2017). Det bokförda värdet uppgår till 17 682 mnkr (15 812 mnkr 2017).

Finansiell riskhantering

Kommunens internbanks inlåning sker till rörlig ränta som sedan vidareutlånas med rörlig ränta till bolagen. Bolagen ansvarar själva för ränteriskhanteringen. De finansiella riskerna inom internbanken och bolagen regleras i den koncerngemensamma finanspolicyen. Med finansieringsrisk avses risken att vid någon tidpunkt inte kunna erhålla lån avseende refinansiering av befintlig låneskuld eller nyupplåning. Finansieringsrisken begränsas genom att internbanken använder flera olika finansieringskällor för sin upplåning. Risken begränsas också genom att kapitalförfall sprids över tiden samt att interbanken har en likviditetsreserv som ska täcka minst 70 procent av förfallande lån inom ett år. Kapitalbindningstiden uppgår till 3,2 år, andel låneförfall inom ett år uppgår till 30 procent och likviditetsreserven täcker 99 procent av förfallande lån inom ett år.

Motpartsrisik är att de finansiella motparterna inte fullgör sina åtaganden. Denna risk ska hanteras genom att ställa krav på motparternas kreditvärdighet samt sprida avtalen mellan ett flertal motparter. Godkända motparter vid upplåning och derivatavtal är motparter som erhållit rating av Standard and Poor's på nivån minst A-.

Belopp i miljoner kronor	2014	2015	2016	2017	2018
Interbankens låneskuld	9 780	11 825	12 250	13 608	14 808
Örebro kommun (exkl. internbank)	9	10	8	5	4
Externa lån i koncernen utanför internbank	1 257	825	865	823	794
Koncernens låneskuld	11 046	12 660	13 123	14 436	15 606
Likviditet och placerade medel	3 903	4 347	4 228	4 724	4 493
Kommunkoncernens nettolåneskuld	7 143	8 313	8 895	9 713	11 113

Ränterisk är risken för de förändringar i marknadsräntor som påverkar kostnaden för räntebärande skulder. Genom räntederivat kan räntebindningsstrukturen anpassas för att uppnå en önskad ränterisk. Genom valutaderivat säkras upplåning i utländsk valuta till svenska kronor. Valuta- och räntederivat uppgår till ett sammanlagt nominellt belopp på 15 652 mnkr varav 3 300 mnkr avser avtalade derivat med framtida start. Den genomsnittliga räntan uppgår till 1,42 procent och årets räntekostnad är 436 mnkr. Den genomsnittliga räntebindningstiden uppgår till 7,4 år.

Grön obligation

För att finansiera kommunkoncernens gröna investeringsprojekt – vilka bidrar till målen i vårt miljöprogram – gavs under 2018 en fjärde grön obligation ut om 500 mnkr. Totalt har gröna obligationer på 2 250 mnkr emitterats inom ramen för kommunens

obligationsprogram. Gröna obligationer är även ett medel för att uppnå målen i vår klimatstrategi, och en så stor andel som möjligt av kommunens lån ska utgöras av gröna obligationer. Under 2018 utgjorde gröna obligationer 14 procent av den totala låneskulden (12 procent 2017). Motsvarande andel för obligationsprogrammet var 42 procent. Investeringarnas klimat- och miljöprestanda beskrivs i vårt ramverk som bygger på *Green Bond Principles*. Projektens klimat- och miljönytta presenteras i en årlig rapport som återfinns på kommunens webbplats.

VERKSAMHETEN I KOMMUNENS NÄMNDER

Nämndernas åtagande är att säkra sitt verksamhetsuppdrag enligt reglementet och genomföra de utvecklingsuppdrag de fått via *Övergripande strategier och budget* (ÖSB) eller programplaner. Nämnderna ska genom dessa åtaganden bidra till utvecklingen inom kommunens 21 mål. För att klara sitt åtagande har nämnden ekonomiska och personella resurser som ska användas på ett effektivt sätt, samt nämndspecifika resurser i form av olika verksamheter. För att god ekonomisk hushållning ska uppnås krävs bland annat att nämnden är en attraktiv arbetsgivare, bidrar till att kommunens lokaler nyttjas på ett effektivt sätt, samt att nämnden med hjälp av digitalisering och annan kvalitetsutveckling utvecklar sin verksamhet.

Nedan lämnas en kort beskrivning av varje nämnds ansvar, vad som präglat nämndens arbete under verksamhetsåret och en ekonomisk redogörelse. De sammantagna resultaten inom de 21 målen redovisas i avsnittet *God ekonomisk hushållning – verksamhetsmålen*. Mer information om varje nämnds verksamhet och ekonomi finns i respektive nämnds delårsrapport.

Årsberättelser finns på orebro.se

Programnämnd barn och utbildning

Nämnd, anslag Belopp i miljoner kronor	Budget 2018	Uffall 2018	Budget- avvikelse
Programnämnd Barn och utbildning	-988,1	-1 046,6	-58,5

Programnämnd barn och utbildning ansvarar för att tillse att barn och unga i Örebro kommun ges möjlighet till barnomsorg och utbildning oavsett utförare, för myndighetsutövning samt för kvalitetsutveckling inom området.

Verksamhetsåret har präglats av budgetunderskott och en stor ökning av antalet barn i verksamheten. Nämnden har arbetat med att skapa förutsättningar för skolans kompensatoriska uppdrag samt med skolutvecklingsarbeten för ökad måluppfyllelse. Nämnden arbetar också vidare med lokalförslagsplaner för att säkra utbyggnaden av förskolor och skolor, kompetensförsörjning för att säkra kvaliteten och med resursfördelningsmodellerna för att kontinuerligt öka träffsäkerheten.

Det ekonomiska utfallet visar en avvikelse mot budget på -58,5 miljoner kronor vilket är en kraftig försämring jämfört med utfallet i prognos 2 och mot resultat 2017.

Det ekonomiska arbetet har under året präglats av att hantera den stora ökningen av antalet av barn och elever i alla åldersgrupper, vilket leder till att nya förskole- och grundskoleplatser behöver skapas. Att kommunen växer innebär också att kostnader för skolskjuts, elevresor, specialskolor m.m. ökar. Det finns även behov av lokalanpassningar och renoveringar och behov av att ersätta dåliga och tillfälliga lokaler. Programnämnden har inte klarat att täcka kostnaderna inom tilldelade volymmedel. Kommunstyrelsen har tilldelat programområde Barn och utbildning en budgetförstärkning 2018 på 40,0 miljoner kronor för den barn- och elevökning som varit under året men nämnden visar

trots detta en större negativ avvikelse mot budget. Avvikelser mot budget förklaras även av att intäkterna för asylsökande och ensamkommande barn och unga blivit lägre än förväntat samt att nämnden ersatt de fristående huvudmännen för nämndernas negativa budgetavvikelser 2018.

Effektiviseringsuppdraget bedöms inte ha uppfyllts under året.

Förskolenämnden

Nämnd, anslag Belopp i miljoner kronor	Budget 2018	Uffall 2018	Budget- avvikelse	Justerad budget- avvikelse
Förskolenämnden	-830,8	-841,4	-10,7	-9,3

I samband med beslut om överfört resultat görs prövning av 7 procent-regeln för intraprenadernas ackumulerade resultat.

Förskolenämnden ansvarar för kommunens förskolor och öppna förskolor samt för barnomsorg under tid då förskola inte kan erbjudas.

Verksamhetsåret har präglats av arbetet med att få en mer likvärdig förskola och förberedelser inför den reviderade läroplanen som betonar undervisning i verksamheten. Nämndens fokus på systematiskt kvalitetsarbete har stärkts. Ett treårigt samarbete med forskningsinstitutet *Ifous* har inletts för att på vetenskapliga grunder arbeta fram nya förhållningssätt och arbetsmetoder inom området undervisning i förskolan. Nämnden arbetar vidare med att minska sjukfrånvaron genom ett systematiskt arbetsmiljöarbete och genom att möta behovet av barnomsorgsplatser, minska barngrupperna och i samma takt rekrytera pedagoger.

Det ekonomiska utfallet visar en avvikelse mot budget på -10,7 mnkr 2018, intraprenadernas avvikelse utgör -0,3 mnkr, och de har under året nyttjat 1,3 mnkr av ackumulerade överskott. Budgetavvikelsen justeras därför till -9,3 mnkr. Det ekonomiska utfallet har försämrats mot tidigare delårsrapporter under året.

Det ekonomiska arbetet har under året haft stort fokus på att hantera de svängningar i antalet barn mellan vår och höst som påverkar verksamheterna. Ett av kraven kommunen har att tillgodose är att alla barn får en placering inom fyra månader. För att möta kravet krävs en flexibel organisation och flexibla lokaler. Flexibilitet är resurskrävande eftersom det är svårt att få ekonomi på tillfälliga lösningar samt i uppstartskeden av verksamheter.

Flera förskolor klarar inte att bedriva verksamheten inom tilldelad budgetram och upplever att det är svårt att planera och anpassa sin organisation till faktorer som vikande antal barn och barn i behov av särskilt stöd. Utöver det påverkar organisationsförändringar i form av att avdelningar öppnar och stänger, evakueringar och nybyggnationer. De negativa avvikelserna på enhetsnivå täcks till viss del upp av förvaltningsövergripande anslag, förskola på obekvämtid samt planeringsreserv.

Effektiviseringsuppdraget bedöms inte ha uppnåtts under året.

Grundskolenämnden

Nämnd, anslag Belopp i miljoner kronor	Budget 2018	Utfall 2018	Budget- avvikelse	Justerad budget- avvikelse
Grundskolenämnden	-1 189,1	-1 200,1	-11,0	-7,5

I samband med beslut om överfört resultat görs prövning av 7 procent-regeln för intraprenadernas ackumulerade resultat.

Grundskolenämnden ansvarar för kommunens grundskolor, den obligatoriska särskolan och fritidshem.

Året har präglats av arbete med att öka måluppfyllelse för alla elever och att planera för och genomföra insatser inom de områden och verksamheter som har störst behov. Nämnden har tagit fram en åtgärdsplan för stärkt systematiskt kvalitetsarbete för tre utvalda skolor utifrån deltagandet i en satsning av Skolverket. Nämnden arbetar också vidare utifrån utvecklingsområdena nyanländas lärande, systematiskt kvalitetsarbete, digitalisering och kompetensförsörjning.

Det ekonomiska utfallet visar en avvikelse mot budget på -11,0 mnkr för 2018, varav intraprenadernas avvikelse utgör 0,1 mnkr, och de har nyttjat 3,3 mnkr av ackumulerade överskott under året. Budgetavvikelsen justeras därför till -7,5 mnkr för nämnden.

Det ekonomiska arbetet har under året haft stort fokus på att klara att ta emot det stora antalet nya elever, under hösten tog den kommunala grund- och gymnasieskolan emot cirka 600 elever. Det ställer krav på en flexibel organisation, då antalet barn och elever hela tiden förändras. Skillnaderna mellan vår och höst är stora både inom förskola och skola. Grundskolenämnden upplever det svårt att planera och anpassa sin organisation till faktorer som ett förändrat antal elever, öppningar och stängningar av verksamheter, evakueringar och nybyggnationer.

Det finns grundskolor som inte klarar att bedriva verksamheten inom tilldelad budgetram. Det beror bland annat på att två nya skolenheter startat upp verksamhet under året med ett litet elevunderlag som inledningsvis inte bär upp startkostnaderna. Många skolenheter har elever i behov av särskilt stöd, några skolor har ett minskande antal elever och små klasser, vilket påverkar skolans ekonomiska förutsättningar. De negativa avvikelserna på enhetsnivå täcks till viss del upp av förvaltningsövergripande anslag, planeringsreserv, skolpsykolog samt grundsärskola.

Effektiviseringsuppdraget bedöms inte ha uppnåtts under året.

Gymnasienämnden

Nämnd, anslag Belopp i miljoner kronor	Budget 2018	Utfall 2018	Budget- avvikelse
Gymnasienämnden	-510,7	-511,5	-0,9

Gymnasienämnden ansvarar för kommunens gymnasieskolor, gymnasiesärskolan samt Riksgymnasium för döva och hörsel-skadade, Riksgymnasiesärskola och vissa utbildningar för vuxna.

Året har präglats av satsningar för att öka elevernas måluppfyllelse och samtidigt säkra resurseffektivitet. Nämnden har arbetat med trygghets- och studierofrågor samt ett utvecklat mentorskap. Nämnden arbetar också vidare med kvalitetsarbete, ökad andel behöriga lärare, förbättrad arbetsmiljö och vidareutvecklat samarbete.

Det ekonomiska utfallet visar en avvikelse mot budget på -0,9 mnkr för 2018, vilket är en klar förbättring jämfört med årets andra delårsrapport och med resultatet 2017.

Det ekonomiska arbetet har under året präglats av att ta hand om det nya antalet elever och samtidigt arbeta med att nå en ekonomi i balans för gymnasieskolorna. Gymnasieskolorna har fortfarande en svår ekonomisk situation framåt, då årets resultat delvis beror på tillfälliga avvikelser som gör att nämndens totala utfall påvisar en mindre negativ budgetavvikelse för året. Gymnasienämnden har lyckats minska budgetavvikelsen 2018 jämfört med föregående års utfall samtidigt som måluppfyllelsen ökat. Detta visar på ett flerårigt arbete för en ekonomi i balans genom åtgärder som kunnat genomföras utan negativ effekt på måluppfyllelsen.

Under året har flertalet åtgärder vidtagits för att uppnå en ekonomi i balans. Beslut har fattats kring dimensionering av program och inriktningar som ett steg i att optimera resursanvändandet framåt. Effekterna kan ses först 2019. En översyn av pedagogiska verktyg som stöd för digitaliseringen i skolan har inneburit att hela investeringsutrymmet inte har använts, vilket kommer få en positiv effekt på utvecklingen genom lägre kapitalkostnader.

Några enheter har positiva budgetavvikelser och tillfälliga intäkter och vakanser som bidrar till att nämndens totala resultat visar på en mindre negativ budgetavvikelse. Gymnasiesärskolan fick en budgetökning på 7 mnkr i april, verksamheten har dock inte hunnit nyttja budgetökningen och lämnar därför en tillfällig positiv budgetavvikelse. Omställningskostnader uppgår till 6,9 mnkr och är fördelade mellan skolorna.

Effektiviseringsuppdraget bedöms inte ha uppnåtts under året.

Programnämnd social välfärd

Nämnd, anslag Belopp i miljoner kronor	Budget 2018	Utfall 2018	Budget- avvikelse
Programnämnd social välfärd	-2 021,8	-1 929,3	92,5

Programnämnd social välfärd ansvarar för ett utbud av välfärds-tjänster, såväl i egen regi som extern regi. Nämnden utfärdar kvalitetskriterier för tjänsterna samt ansvarar för delar av myndighetsutövningen inom området.

Verksamhetsåret har präglats av budgetunderskott och förberedelser för att ersätta nuvarande valfrihetssystem för omvårdnadstjänster. Nämnden har arbetat med förberedelser inför införandet av rehabiliterande arbetssätt och implementeringen av strategin *Åldras på dina villkor*. Programnämnden arbetar också vidare med ekonomistyrning för att få en budget i balans, med att skapa en långsiktig lokal- och bostadsförsörjningsplanering samt med kvalitetssäkring och utveckling av myndighetsutövningen.

Det ekonomiska utfallet 2018 visar en positiv avvikelse mot budget med 92,5 mnkr, vilket främst förklaras av ett tillägsanslag från Kommunstyrelsen på 75 mnkr. Inom programgemensamt finns budgetmedel kvar, 8 mnkr avseende Tryggare välfärd, och 3 mnkr för utvecklingsmedel.

Det ekonomiska arbetet har under året haft stort fokus på att utveckla uppföljning och kontroll kopplat till valfrihetssystemet. Valfrihetssystemet redovisar negativ avvikelse mot budget med 23,6 mnkr, vilket främst beror på att kontrollfunktionen flyttats fram, till juni 2018. Kontrollfunktionens effekt uppgår till nästan 54 000 timmar under 2018, vilket motsvarar cirka 23 mnkr för 7 månader. Helårseffekten beräknas till cirka 40 mnkr inklusive ytterligare utveckling av kontrollfunktionen genom mer korrekta utbetalningar inom valfrihetssystemet.

Förutom valfrihetssystemet, tilldelar programnämnden prestationsbaserade ersättningar till intern och extern regi inom flertalet områden vilka uppvisar positiva avvikelser mot budget. Bostad med särskild service redovisar budgetavvikelse med 10,6 mnkr, vilket främst beror på flertalet tomma platser och färre externa köp. Vård- och omsorgboenden redovisar positiv budgetavvikelse med 6,1 mnkr vilket beror på lägre beläggningsgrad än budgeterat. Personlig assistans visar en volymökning men redovisar trots detta en positiv budgetavvikelse på 11,6 mnkr, vilket förklaras av förändrade redovisningsprinciper hos Försäkringskassan som medfört att överskottet endast är ettårigt.

Effektiviseringskravet bedöms uppfyllas, där den största delen av effektiviseringsuppdraget avser bostad med särskild service.

Nämnden för funktionshindrade

Nämnd, anslag Belopp i miljoner kronor	Budget 2018	Uffall 2018	Budget- avvikelse	Justerad budget- avvikelse
Nämnden för funktionshindrade	-275,5	-261,6	13,8	13,8

Nämnden för funktionshindrade ansvarar för stöd och service till personer med funktionsnedsättning.

Året har präglats av arbete med att säkra att stödet till personer med funktionsnedsättning är gott och stärker servicemottagarnas egenmakt och delaktighet. Nämnden har arbetat med utveckling av möjligheterna att mäta nöjdheten och utmaningen med att öka inkluderingen på arbetsmarknaden för målgruppen. Nämnden arbetar också vidare med förberedelserna för införandet av ett rehabiliterande arbetssätt, kompetensförsörjning samt verksamhetsutveckling med digitala förtecken.

Det ekonomiska utfallet visar en positiv avvikelse mot budget med 13,8 mnkr, inklusive intraprenadens avvikelse. Den positiva budgetavvikelsen beror i huvudsak på förvaltningsledningens budgetreserv, vakanser i ledningen och färre personal i omställning. Personlig assistans är en intäktsfinansierad verksamhet och redovisar budgetavvikelse med -4,0 mnkr, avvikelsen finns främst inom personalkostnader. Övriga intäktsfinansierade verksamheter har positiva avvikelser mot budget, grupp- och servicebostad redovisar en budgetavvikelse med 1,7 mnkr, en effekt av arbetet med bemanningsekonomi. Daglig verksamhet är intäktsfinansierad via LOV och redovisar budgetavvikelse med 1,4 mnkr, vilket beror på högre intäkter då närvaron var hög under sommaren.

Intraprenaden socialpsykiatrin redovisar budgetavvikelse med 2,1 mnkr, vilket hänförs till vakanta tjänster samtidigt som det skett en omorganisation i chefsledet under året.

Det ekonomiska arbetet under året har haft stort fokus på att klara sina effektiviseringsuppdrag, däribland ett större uppdrag inom grupp- och servicebostad. Nämnden för funktionshindrade klarar årets omprövningskrav tack vare god effekt av det arbete som skett i verksamheten.

Socialnämnderna

Nämnd, anslag Belopp i miljoner kronor	Budget 2018	Uffall 2018	Budget- avvikelse
Socialnämnd väster	-337,3	-341,4	-4,1
Socialnämnd öster	-172,3	-186,1	-13,8

De två socialnämnderna ansvarar för socialtjänstens individ- och familjeomsorg.

Året har präglats av ett fortsatt ökat inflöde av ärenden gällande barn och unga samt fokus på att minska externa köp av vårdplatser till förmån för verksamhet i egen regi. Nämnden har arbetat med förstärkningar inom myndighetsutövningen och rutiner för enklare övergång från öppen ingång till utredning. Nämnden arbetar vidare med att förstärka det förebyggande arbetet, bli än bättre på att stödja föräldrar i deras föräldraroll samt att förbättra personalsituationen på framförallt utredningsenheterna.

Det ekonomiska utfallet för 2018 visar en negativ avvikelse mot budget med 17,8 mnkr, av det utgör väster -4,1 mnkr och öster -13,8 mnkr. Den egna verksamheten bidrar till positiv avvikelse med 7,2 mnkr, medan köp av externa vård- och behandlingsplatser visar negativ avvikelse med 25,1 mnkr. Den främsta orsaken till avvikelsen är fler insatser än budgeterat till vuxna personer med och utan missbruksproblematik.

Det ekonomiska arbetet har under året präglats av stora volymökningar inom de båda områdena barn och unga samt vuxna. Under 2018 har det varit i genomsnitt 313 påbörjade utredningar varje månad. Det är en ökning med 15 procent jämfört med 2017. Utredningar för barn och unga står för ökningen. Trots att externa insatser till vuxna ökat kraftigt under 2018 ligger utredningar för vuxna på ungefär samma nivå som 2017.

Socialnämnderna har inte klarat årets omprövningskrav på 4,5 mnkr, utan har till följd av de stora volymökningarna tvingats utöka verksamheten och genomföra fler köp av externa insatser för att tillgodose medborgarens behov av stöd.

Vård- och omsorgsnämnderna

Nämnd, anslag Belopp i miljoner kronor	Budget 2018	Utfall 2018	Budget- avvikelse	Justerad budget- avvikelse
Vård- och omsorgsnämnd väster	-153,5	-179,1	-25,6	-25,5
Vård- och omsorgsnämnd öster	-155,0	-216,1	-61,1	-61,1

I samband med beslut om överfört resultat görs prövning av 7 procent-regeln för intraprenadernas ackumulerade resultat.

De två vård- och omsorgsnämnderna ansvarar för kommunens vård- och omsorgsboenden, hemvård, dagcentraler, anhörigstöd och rehabilitering.

Året har präglats av planering för strukturförändringar inom hemvården i syfte att behålla god kvalitet, få en förbättrad arbetsmiljö och en effektivare verksamhet. Nämnden har arbetat utifrån flera olika angreppssätt såsom arbetssätt och metoder, kultur, samverkan inom och mellan nämnder, organisation, myndighetsutövning samt digitala lösningar. Nämnden arbetar också vidare med förberedelser för och utveckling av rehabiliterande arbetssätt, värdegrundsarbetet och implementeringen av *Äldras på dina villkor*.

Det ekonomiska utfallet 2018 visar en avvikelse mot budget med -86,7 mnkr, av det utgör väster -25,6 mnkr och öster -61,1 mnkr. Intraprenaderna har en positiv avvikelse på 2,1 mnkr och 0,1 mnkr av ackumulerade resultat har nyttjats under året. Justerad budgetavvikelse blir därmed -86,6 mnkr. Den negativa avvikelsen avser i princip enbart hemvårdsverksamheten. Den huvudsakliga orsaken till det försämrade utfallet jämfört med 2017 är att hemvården 2017 fick ett tilläggsanslag med 39 mnkr och en omställningsbudget på 4,8 mnkr. Ytterligare orsaker är den nya kontrollfunktionen som Myndighetsavdelningen från juni 2018 infört gällande hemvårdsintäkter, - 8,1 mnkr, samt att andelen tid som omvårdnadspersonalen befinner sig hos kunderna har minskat, från cirka 60 procent till cirka 57–58 procent från maj och framåt. På vård- och omsorgsboende uppgick beläggningsgraden för permanenta platser till 95 procent och för korttidsplatser till 113 procent.

Det ekonomiska arbetet har under året haft stort fokus på att ta fram en långsiktig plan, ett strukturförändringsprogram, för att komma till rätta med de stora underskotten inom hemvården.

Omprövningskravet uppgick till 1,5 mnkr och de intäktsfinansierade verksamheterna, vård och omsorgsboende samt LOV-verksamheten inom hemvården befriades från effektiviseringskrav. Effektiviseringskravet har hanterats genom att effektivisera nattorganisationen både med det centrala kravet och med ytterligare 1,8 mnkr.

Överförmyndarnämnden

Nämnd, anslag Belopp i miljoner kronor	Budget 2018	Utfall 2018	Budget- avvikelse
Överförmyndarnämnden	-14,0	-12,9	1,0

Överförmyndarnämnden ansvarar för tillsyn över förmyndares, förvaltares och gode mäns uppdrag.

Året har präglats av ökat antal komplexa ärenden och fortsatt verksamhetsutveckling för att klara utmaningarna. Nämnden har arbetat för en förbättrad arbetsmiljö och bättre stöd och förutsättningar för ställföreträdare. Nämnden arbetar vidare med digitalisering och systematiskt kvalitetsarbete.

Det ekonomiska utfallet 2018 visar positiv avvikelse mot budget med 1,0 mnkr, vilket beror på att kostnaderna för arvoden till ställföreträdare blivit lägre än budgeterat. Det ekonomiska arbetet har under året präglats av arbete för att anpassa verksamheten till nya förutsättningar, exempelvis minskat antal ensamkommande och mer komplexa ärenden. Den tilltänkta volymökningen uteblev genom bland annat förebyggande arbete med att avskryva ärenden som ej skulle aktualiseras i Tingsrätten. Om intäkter och kostnader för ställföreträdare exkluderas så redovisar övriga verksamheter en liten negativ avvikelse mot budget.

Överförmyndarnämnden hade under året 0,04 mnkr i effektiviseringskrav, vilket riktades mot nämndens egna verksamhet, men effekten uteblev.

Programnämnd samhällsbyggnad

Nämnd, anslag Belopp i miljoner kronor	Budget 2018	Utfall 2018	Budget- avvikelse
Programnämnd Samhällsbyggnad	-121,0	-112,7	8,3

Programnämnd samhällsbyggnad ansvarar för kommunens fysiska översiktsplanering och trafikplanering samt för förebyggande miljöarbete.

Året har präglats av arbete för att bygga, utveckla och säkra ett hållbart Örebro. Nämnden har arbetat med att identifiera nyckeltal för att synliggöra de ekonomiska konsekvenserna av den växande kommunen och att ta fram en strategi för programområdets digitaliseringsarbete. Nämnden arbetar också vidare med markplanering och med att införa ett aktivitetsbaserat arbetssätt, som förberedelse inför flytten till Citypassagen.

Det ekonomiska utfallet för 2018 visar en positiv budgetavvikelse på 8,3 mnkr, inklusive programövergripande budget, i utfallet ingår en negativ budgetavvikelse på 16,6 mnkr som avser kollektivtrafiken och kostnader för färdtjänst. Arbete pågår tillsammans med Region Örebro Län för att få kontroll på kostnaderna och kostnadsökningen har i år stabiliserats.

Den negativa budgetavvikelsen vägs upp av positiva avvikelser för övriga verksamheter inom Programnämnd Samhällsbyggnad. De positiva avvikelserna förklaras främst av vakanser, högre tomträtsintäkter, intäkter från skogsavverkning samt lägre fastighets- och underhållskostnader än förväntat.

Det ekonomiska arbetet under året har haft stort fokus på att klara investeringar och drift kopplat till den växande kommunen. Programnämnden har i uppdrag att leverera resultat avseende försäljning av tomträtter på 20 mnkr och för exploateringsmark 80 mnkr. Försäljningen av tomträtter uppgår till 173 mnkr och resultatmålet uppnås. Exploateringsverksamheten når inte upp till resultatmålet, vilket efter avdrag med 9,6 mnkr för försäljningsomkostnader uppgår till 61,9 mnkr. Detta förklaras med att takten för bostadsförsäljning minskat under 2018 och att reaförluster med totalt 24,5 mnkr redovisats 2018. Försäljningsintäkterna för tomträtter och exploateringsmark redovisas under Kommunstyrelsen – kommungemensamt.

Fokus för investeringarna inom programområde Samhällsbyggnad är kopplat till den växande kommunen och utgörs i stort av investeringar i körbanor, gång- och cykelbanor, gröna investeringar, naturvårdsåtgärder, fastighetsinvesteringar, investeringar i vatten och avlopp samt investeringar för att främja kultur- och fritidsmöjligheter. Under 2018 har 438,1 mnkr av totalt avsatta investeringsmedel förbrukats, vilket motsvarar 42 procent av årets budgeterade investeringsmedel. Den relativt låga nyttjandegraden kan bland annat förklaras med att det finns avsatta investeringsmedel för ett antal stora investeringsprojekt inom Stadsbyggnad och Tekniska förvaltningen, främst avseende trafikinvesteringar, som av olika orsaker planeras starta upp längre fram i tiden. Det råder också brist på personella resurser, bland annat ingenjörer och projektledare, vilket har lett till att investeringar inte genomförts i planerad takt.

Byggnadsnämnden

Nämnd, anslag Belopp i miljoner kronor	Budget 2018	Uffall 2018	Budget- avvikelse
Byggnadsnämnden	-5,5	-5,2	0,3

Byggnadsnämnden ansvarar för plan- och byggnadsverksamheten inom kommunen.

Året har präglats av stor befolkningsökning, fortsatt hög takt i bostadsbyggandet och fortsatt digitalisering. Nämnden har arbetat med samhällsbyggnadsprocessen för att säkra bostadsförsörjningen utifrån ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet. Nämnden arbetar också vidare med att utveckla en digitaliserad detaljplanprocess och med att införa ett aktivitetsbaserat arbetssätt, som förberedelse inför flytten till Citypassagen.

Det ekonomiska utfallet redovisar en positiv avvikelse på 0,3 mnkr mot budget. De avgiftsfinansierade delarna inom Byggnadsnämnden (bygglov, lantmäteri, detaljplan) uppvisar en negativ budgetavvikelse. Det vägs dock upp av den positiva avvikelsen inom de skattefinansierade delarna av nämndens verksamheter.

Avgiftsfinansieringsgraden för bygglov- och detaljplaneverksamheten uppnår i stort sett de uppsatta målvärdena på 100 procent respektive 93 procent.

Effektiviseringskravet bedöms ha genomförts enligt plan under året.

Fritidsnämnden

Nämnd, anslag Belopp i miljoner kronor	Budget 2018	Uffall 2018	Budget- avvikelse
Fritidsnämnden	-159,4	-155,1	4,3

Fritidsnämnden ansvarar för skötsel av idrotts- och friluftsanläggningar, inomhusbad och friluftsbad samt för föreningsbidrag.

Året har präglats av arbetet för att skapa förutsättningar för en meningsfull fritid, högre livskvalitet och trygghet hos medborgarna. Nämnden har färdigställt ett idrottspolitiskt program som syftar till att tydliggöra kommunens mål med idrottspolitiken samt arbetat fram underlag för långsiktiga behov av nya fritids- och idrottsplatser. Nämnden arbetar också vidare med att utveckla ridanläggningen och fritidsområdet i Karlslund samt med att införa ett aktivitetsbaserat arbetssätt, som förberedelse inför flytten till Citypassagen.

Det ekonomiska utfallet för 2018 visar en positiv budgetavvikelse på 4,3 mnkr. Budgetavvikelsen beror i huvudsak på lägre personalkostnader på grund av vakanta tjänster men även tillfällig överkompensation kopplat till driftskostnader för bland annat konstgräsinvesteringar.

Effektiviseringskravet bedöms ha uppfyllts.

Kulturnämnden

Nämnd, anslag Belopp i miljoner kronor	Budget 2018	Uffall 2018	Budget- avvikelse
Kulturnämnden	-193,0	-190,2	2,8

Kulturnämnden ansvarar för Kulturskolan, Bio Roxy, Örebro konsthall, folkbibliotek, fritidsgårdsdrift och kommungemensam ungdomsverksamhet, samt stödjer och samordnar stadsdelutvecklingen.

Året har präglats av arbetet med att skapa förutsättningar för en meningsfull fritid och högre livskvalitet. Nämnden har arbetat med byggnationen av Kulturkvarteret och planering för hur dess verksamhet ska utformas samt färdigställandet av det kulturpolitiska programmet. Nämnden arbetar också vidare med utveckling av arbetssätten inom OpenArt och med att införa ett aktivitetsbaserat arbetssätt, som förberedelse inför flytten till Citypassagen.

Det ekonomiska utfallet för 2018 visar en positiv avvikelse på 2,8 mnkr mot budget. Budgetavvikelsen beror i huvudsak på lägre personalkostnader på grund av vakanta tjänster samt tillfälliga överkompensationer. Under året har nämnd tilldelats 2 mnkr för att förstärka verksamheterna Kulturskolan och Fritid ungdom. Det har skapat förbättrade förutsättningar för arbetet med att barn och unga i de prioriterade stadsdelarna ska kunna ta del av kultur- och fritidsutbudet.

Effektiviseringskravet bedöms ha genomförts enligt plan under året.

Miljönämnden

Nämnd, anslag Belopp i miljoner kronor	Budget 2018	Utfall 2018	Budget- avvikelse
Miljönämnden	-16,3	-15,0	1,3

Miljönämnden ansvarar för prövning och tillsyn enligt bland annat miljöbalken, livsmedelslagen, tobakslagen, alkohollagen samt smittskyddslagen.

Året har präglats av utövandet av tillsyn och kontroll samt ett aktivt arbete för att höja kundnöjdheten. Nämnden har arbetat med samordning av tillståndshandlingen för alkohol och tobak och anpassningar i arbetsätt för att möta kommande förändringar i tobakslagen. Nämnden arbetar också vidare med förberedelserna inför flytten till Citypassagen genom införande av aktivitetsbaserat arbetsätt samt det nya samarbetet med *Miljösamverkan Värmland* (tillsammans med övriga kommuner i länet och Länsstyrelsen i Örebro).

Det ekonomiska utfallet visar en positiv budgetavvikelse på 1,3 mnkr för helåret, vilket i huvudsak beror på lägre personalkostnader på grund av vakanta tjänster. Avgiftsfinansieringsgraden når inte önskat målvärde, men arbete pågår för att utveckla debiteringen av tillsyn vilket bedöms ge effekter 2019. Effektiviseringskravet bedöms ha genomförts enligt plan under året.

Tekniska nämnden

Nämnd, anslag Belopp i miljoner kronor	Budget 2018	Utfall 2018	Budget- avvikelse	Justerad budget- avvikelse
Tekniska nämnden exkl. VA och avfall	-155,8	-170,0	-14,7	-6,7
VA	0	-7,7	-7,7	-7,7
Avfall	0	-9,4	-9,4	0

Tekniska nämnden ansvarar för att tillgodose örebroarnas behov av service inom områdena vatten, avlopp, renhållning, avfallshandling, våghållning och parkskötsel.

Året har präglats av arbete för att minska kommunens negativa miljöpåverkan, säkerställa en stabil dricksvattenförsörjning samt att effektivisera verksamheten med fokus på digitalisering. Nämnden har arbetat för en säker trafikmiljö och bättre framkomlighet, trygga offentliga miljöer och för att implementera *Grönstrategi för Örebro kommun*. Nämnden arbetar också vidare med förberedelserna inför flytten till Citypassagen genom införande av aktivitetsbaserat arbetsätt och för att lösa den framtida lokalfrågan för de delar av verksamheten som idag är placerade på Aspholmen.

Det ekonomiska utfallet 2018 för den skattefinansierade verksamheten inom Tekniska nämnden visar en negativ budgetavvikelse på 14,7 mnkr, där 7,5 mnkr hänförs till vinterväghållningen, 0,5 mnkr till Fordonsgas och 4 mnkr till verksamheten inom Park och gata för extraordinära kostnader avseende asfaltsreklamationer samt ökade kostnader för vägbidrag. Fordonsverksamheten visar en negativ budgetavvikelse motsvarande 3,4 mnkr. Om kostnader

för vinterväghållning, vägbidrag och fordonsverksamheten exkluderas så är den skattefinansierade delen av nämnden i balans. Då kapitalkostnaderna för exploateringsinvesteringar genomförda före 2014 finansieras med eget kapital justeras budgetavvikelsen till -6,7 mnkr.

Effektiviseringsuppdraget bedöms ha uppfyllts under året.

De taxefinansierade verksamheterna inom Tekniska nämnden redovisar 2018 ett negativt resultat om -17,1mnkr, av det står avfall för -9,4 mnkr och VA för -7,7 mnkr. Underskotten påverkar det egna kapitalet i balansräkningen. Avfall kan täcka sitt underskott med ackumulerade resultat och budgetavvikelsen justeras därmed till noll. VA har inte tillräckligt med ackumulerade resultat för att täcka årets negativa avvikelse och det uppstår därmed ett negativt eget kapital för VA-verksamheten.

Vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsnämnden

Nämnd, anslag Belopp i miljoner kronor	Budget 2018	Utfall 2018	Budget- avvikelse	Justerad budget- avvikelse
Vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsnämnden	-538,4	-542,0	-3,6	-3,6

I samband med beslut om överfört resultat görs prövning av 7 procent-regeln för intraprenadernas ackumulerade resultat.

Nämnden ansvarar för kommunal vuxenutbildning, vuxenutbildning för personer med funktionsnedsättning, svenska för invandrare (SFI), samt uppdragsutbildning och annan kompletterande vuxenutbildning. Nämnden ansvarar även för insatser inom kommunens arbetsmarknadsprogram och för försörjningsstöd.

Året har präglats av ett ökat antal deltagare inom vuxenutbildningen i allmänhet, och inom SFI i synnerhet, samt ökade kostnader för försörjningsstöd. Nämnden har arbetat med satsningar för de ungdomar som inte studerar eller är i arbete inom *Ung Arena*, där bland annat det kommunala aktivitetsansvaret ingår. Nämnden arbetar också vidare med att modernisera arbetsmarknadsinsatserna för att de bättre ska matcha behoven hos arbetslösa samt med digitalisering av delar av försörjningsstödsprocessen.

Det ekonomiska utfallet 2018 visar en budgetavvikelse på -3,6 mnkr. Exklusive intraprenaden uppgår nämndens avvikelse mot budget till -9 mnkr. Avvikelsen beror främst på ökade kostnader för försörjningsstöd.

Det ekonomiska arbetet har under året haft stort fokus på att hantera det trendbrott som 2018 konstaterats inom försörjningsstöd. Trendbrottet beror huvudsakligen på att biståndstidens längd ökat, samt att genomsnittlig månadskostnad per hushåll ökat. Antal hushåll som får försörjningsstöd har sjunkit 2018 jämfört med tidigare år.

Att nämnden redovisar en mindre avvikelse mot budget än på flera år visar att utveckling skett under året avseende planering, budgetering och ekonomistyrning. Nämnden har också uppnått många goda resultat under året, vilket styrker arbete i linje med en god ekonomisk hushållning. Effektiviseringskravet bedöms inte ha uppfyllts under året.

Kommunstyrelsen

Nämnd, anslag Belopp i miljoner kronor	Budget 2018	Utfall 2018	Budget- avvikelse
Kommunstyrelsen	-444,1	-419,2	24,9

Kommunstyrelsen leder och samordnar planeringen och uppföljningen av kommunens ekonomi och verksamheter. Detta görs med stöd av programnämnder.

Året har präglats av nya arbetssätt som ska driva på utvecklingen inom digitalisering, förnyelsearbete, kompetensförsörjning samt med att säkra effektivitet och en ekonomi i balans. Kommunstyrelsen har förstärkt det socialt förebyggande arbetet genom etablering av ett nytt utskott. Kommunstyrelsen arbetar vidare med framtagandet av ett hållbarhetsprogram och en ny styrmodell, båda utifrån de globala målen i *Agenda 2030* och med syfte att säkra en långsiktig hållbar utveckling.

Det ekonomiska utfallet för 2018 visar en positiv budgetavvikelse med 24,9 mnkr, av det utgör kommunledning 1,1 mnkr och Kommunstyrelseförvaltningen 23,8 mnkr. Om Centralt skolstöd och Myndighetsavdelningen exkluderas uppgår den positiva avvikelsen till 17,8 mnkr. Avvikelsen beror till stor del på att riktade anslag inte har förbrukats, däribland anslag för badutredning och chefsutbildningar samt anslag inom näringslivsområdet, hållbarhetsområdet och bostadsanpassningsbidrag. Den positiva avvikelsen förklaras också av att årets intäkter var högre än budgeterat.

Det ekonomiska arbetet har under året präglats av det effektiviseringsbehov som nämnden har, motsvarande 14,3 mnkr, varav 5 mnkr ålades avdelningarna inför budgetarbetet 2018. Förvaltningen har under året arbetat med verksamhetseffektiviseringar, reduceringar av ett antal tjänster, generell ramreducering samt allmän återhållsamhet i arbetet med effektiviseringskravet. Effektiviseringskravet bedöms inte ha uppnåtts.

Landsbygdsnämnden

Nämnd, anslag Belopp i miljoner kronor	Budget 2018	Utfall 2018	Budget- avvikelse
Överförmyndarnämnden	-5,9	-5,7	0,1

Nämnden finns direkt under Kommunstyrelsen och ansvarar för att stimulera utvecklingen på landsbygden och är ett referensorgan i de frågor som rör landsbygden i Örebro kommun.

Året har präglats av arbetet med att implementera *Landsbygdsprogrammet* och förbättra medborgardialogerna. Nämnden har arbetat vidare med det övergripande strategiska ansvaret för att ta tillvara resurser och förbättra förutsättningarna för att bo på landsbygden. Nämnden har även arbetat vidare med införandet av en modell för uppföljning av *Landsbygdsprogrammet*, och med att uppfylla målsättningarna för bredbandsstrategin.

Det ekonomiska utfallet visar en liten positiv avvikelse mot budget på 0,1 mnkr.

Stadsrevisionen

Nämnd, anslag Belopp i miljoner kronor	Budget 2018	Utfall 2018	Budget- avvikelse
Stadsrevisionen	-3,9	-3,3	0,6

Stadsrevisionens uppgift är att årligen självständigt granska all verksamhet som bedrivs inom Kommunstyrelsens och nämndernas verksamhetsområden. Lekmannarevisorer granskar att de kommunala bolagen följer ägardirektiven och har god intern kontroll. Lekmannarevisorerna är valda ur gruppen av revisorer i Stadsrevisionen.

Stadsrevisionen granskar kommunens delårsrapporter och årsredovisning, samt genomför ett antal fördjupade granskningar och de granskar även kommunens interna kontroll.

Det ekonomiska utfallet 2018 visar en positiv avvikelse mot budget motsvarande 0,6 mnkr.

Valnämnden

Nämnd, anslag Belopp i miljoner kronor	Budget 2018	Utfall 2018	Budget- avvikelse
Valnämnden	-3,7	-3,7	0,0

Den lokala valmyndigheten består av Valnämnden och valkansli. Valnämnden ansvarar för valen, och valkansliet ansvarar för det praktiska genomförandet av allmänna val och val till Europaparlamentet, samt eventuella folkomröstningar.

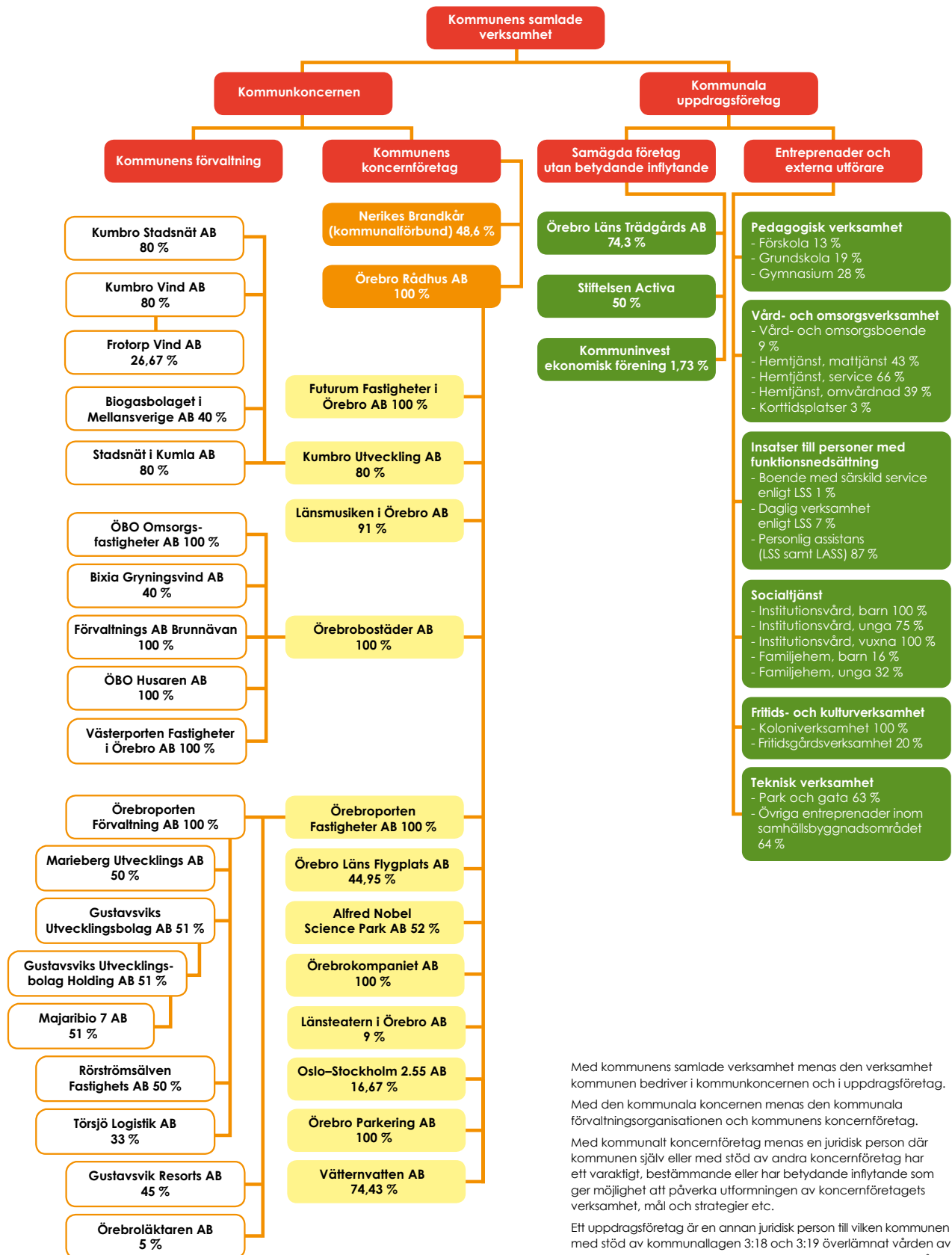
Under 2018 genomfördes allmänna val till riksdagen, kommuner och landsting.

Det ekonomiska utfallet för 2018 visar ingen avvikelse, eftersom den avvikelsen som fanns (cirka 1 mnkr i statsbidrag) överfördes till 2019. Det gjordes för att stärka budgeten eftersom det är val till Europa-parlamentet under 2019.

Nämnden för företagshälsovård samt tolk- och översättarservice

Nämnden är gemensam för Örebro kommun, Region Örebro län och Kumla kommun.

VERKSAMHETEN I ÖREBRO KOMMUNS FÖRETAG

Med kommunens samlade verksamhet menas den verksamhet kommunen bedriver i kommunkoncernen och i uppdragsföretag.

Med den kommunala koncernen menas den kommunala förvaltningsorganisationen och kommunens koncernföretag.

Med kommunalt koncernföretag menas en juridisk person där kommunen själv eller med stöd av andra koncernföretag har ett varaktigt, bestämmande eller har betydande inflytande som ger möjlighet att påverka utformningen av koncernföretagets verksamhet, mål och strategier etc.

Ett uppdragsföretag är en annan juridisk person till vilken kommunen med stöd av kommunallagen 3:18 och 3:19 överlämnat värdan av en kommunal angelägenhet, men där överlämnandet skett på ett sätt så att ett betydande inflytande inte erhållits. Överlämnandet kan ske genom upphandling enligt lag om offentlig upphandling, lag om valfrihetssystem eller på annat sätt.

Verksamheten i Örebro kommuns företag

Örebro kommun har valt att bedriva en del av sin verksamhet i företagsform och har därför ägarintressen i ett antal olika aktiebolag, ekonomiska föreningar och stiftelser.

Företagsstruktur

Örebro kommun har en koncern för huvuddelen av de kommunägda aktiebolagen med det helägda Örebro Rådhus AB som moderbolag. Följande tolv bolag ägs helt eller delvis direkt av moderbolaget:

- Örebrobostäder AB
- Örebroporten Fastigheter AB
- Futurum Fastigheter i Örebro AB
- Örebrokompaniet AB
- Örebro Parkering AB
- Länsmusiken i Örebro AB
- Kumbro Utveckling AB
- Vätternvatten AB
- Alfred Nobel Science Park AB
- Örebro Läns Flygplats AB
- Oslo–Stockholm 2.55 AB
- Länsteatern i Örebro AB

Dotterbolagen inom Örebro Rådhuskoncernen har i sin tur totalt 19 hel- eller delägda dotterbolag vid årsskiftet 2018/2019. De största är Kumbro Stadsnät AB, KumBro Vind AB, Västerporten Fastigheter i Örebro AB, ÖBO Omsorgsfastigheter AB och Gustavsvik Resorts AB.

Förutom bolagen i Örebro Rådhuskoncernen äger Örebro kommun direkt aktier eller andelar i kommunägda företag och stiftelser som svarar för regional samverkan inom en viss verksamhet, eller i övrigt bedriver en verksamhet som är av särskild betydelse för kommunen. De större delägda företagen är kommunalförbundet Nerikes Brandkår, Stiftelsen Activa och Kommuninvest ekonomisk förening.

Förändringar i företagsstrukturen

I februari 2018 bildades två nya bolag i enlighet med Kommunfullmäktiges beslut från 2017. Dels det helägda Örebro Parkering AB, dels Vätternvatten AB som ägs tillsammans med Hallsbergs kommun, Kumla kommun, Laxå kommun och Lekebergs kommun.

Örebro Rådhus sålde under april, tillsammans med övriga delägare, andelar i bolaget Oslo–Stockholm 2.55 AB till Västerås stad och Region Västmanland. Bolaget har numera sex delägare med en ägarandel om 16,7 procent vardera.

I mars fusionerades Fastigheten Örebro Klockaregården 7 AB med Örebroporten Fastigheter.

Ett aktieöverlåtelseavtal ingicks i september mellan Örebroporten Förvaltning AB och Fastighets AB Stenvalvet med syfte att förvärva två fastigheter från Örebroporten Fastighets AB med tillträdesdag 1 februari 2019.

Från och med 1 januari 2019 kommer Örebro Rådhus AB att minska sitt ägande i Alfred Nobel Science Park genom att sälja 14 procent av aktieinnehavet till Örebro Universitet Holding AB som därmed blir ny delägare.

Ägarstyrning

Kommunfullmäktige fastställde i januari 2014 en bolagspolicy som tydliggör kommunens ägarroll och anger hur ägarstyrning av kommunens bolag ska genomföras. Denna policy uppdaterades i juni 2017. I Örebro kommuns övergripande strategier och budget finns budgetdirektiven för bolagen med. På så vis kommer bolagens ägardirektiv uppdateras varje år och bli en naturlig del av kommunens totala styrning.

Kommunstyrelsen ska årligen lämna en särskild rapport till Kommunfullmäktige där en bedömning görs av bolagens verksamhet under året, utifrån de ändamål och befogenheter som har fastställs av Kommunfullmäktige. Denna rapport för verksamhetsåret 2018 kommer att lämnas i april–maj 2019. I detta avsnitt kommenteras därför endast de majoritetsägda bolagens ekonomiska resultat.

Koncernen Örebro Rådhus

Koncernens resultat

Koncernen redovisar en vinst på 45 mnkr för år 2018 efter skatt. Detta resultat är 246 mnkr lägre än föregående år. Örebrobostäder och Futurum Fastigheter har bidragit med stora positiva resultat medan Örebroporten har ett stort negativt resultat till följd av omstrukturering i sin derivatportfölj i syfte att långsiktigt sänka sina räntekostnader. Koncernen har gjort nedskrivningar av fastigheter på totalt 54 mnkr under 2018 vilket är 13 mnkr mer än 2017.

Örebro Rådhus AB

Kommunens ägardirektiv anger att Örebro Rådhus AB ska utöva och samordna kommunens ägarroll för de majoritetsägda bolagen så att resurserna inom bolagskoncernen utnyttjas på ett optimalt sätt.

Örebro Rådhus AB äger och förvaltar aktier till ett bokfört värde av 1 826 mnkr i bokslut 2018 (1 794 mnkr år 2017).

Årets resultat för Örebro Rådhus AB är en vinst på 49 mnkr efter bokslutsdispositioner (37 mnkr år 2017). I samband med bokslutet 2018 erhåller moderbolaget aktieutdelning från Örebrobostäder AB med 30,9 mnkr, från Örebroporten Fastigheter AB med 20 mnkr och från Futurum Fastigheter i Örebro AB med 9 mnkr. I bokslutet har moderbolaget lämnat 0,65 mnkr i koncernbidrag till Länsmusiken i Örebro AB och 0,82 mnkr till Örebrokompaniet AB. I dotterbolaget Kumbro Utveckling AB har ett aktieägartillskott med 8 mnkr gjorts under året.

Örebro Rådhus AB kommer att föreslå en aktieutdelning till Örebro kommun på 44 mnkr vid årsstämman i maj 2019.

Kommunstyrelseförvaltningen bedömer att Örebro Rådhus AB uppfyller Kommunfullmäktiges uppdrag 2018 om ekonomisk uppföljning, avkastning, kapitalbildning och skattesamordning.

Örebrobostäder AB och dotterbolag

Kommunens ägardirektiv anger att Örebrobostäder AB ska stödja kommunens bostadspolitiska intentioner, aktivt bidra till en god bostadsförsörjning, skapa trivsamma, trygga och attraktiva bostadsområden, samt skapa långsiktigt hållbara fastigheter. Dotterbolaget ÖBO Omsorgsfastigheter AB har till uppgift att äga, förvalta och uppföra omsorgsboenden på uppdrag av Örebro kommun och dotterbolaget ÖBO Husaren AB ska äga och förvalta fastigheter som huvudsakligen nyttjas av Örebrobostäder AB.

Det ekonomiska resultatet för Örebrobostäder med dotterbolag uppgår till 91 mnkr (224 mnkr 2017).

Örebrobostäder AB äger även bolaget Västerporten Fastigheter i Örebro AB som har som ändamål att äga, förvalta, utveckla och överlåta fastigheter för att tillgodose behovet av affärs- och verksamhetslokaler i de västra stadsdelarna i Örebro för kommunen, näringslivet och nyföretagare. Bolaget ska också, i samverkan med Örebro kommun och andra aktörer, bidra till att fler arbetstillfällen skapas i de västra stadsdelarna, samt att människorna som bor där blir aktiva i utvecklingen av sina närområden.

Örebrobostäder AB med dotterbolag förvaltade vid årsskiftet 543 fastigheter med 23 235 lägenheter och 1 207 lokaler. Antalet nyproducerade lägenheter var 136. Vakansgraden för bostäder var 0,44 procent under 2018. Årets investeringar uppgick till 1 033 mnkr och försäljningar av fastigheter och aktier till 136 mnkr. Försäljningarna har lett till realisationsvinster på 126 mnkr.

Fastigheterna som förvaltas av Örebrobostäder AB och dess dotterbolag har ett totalt bokfört värde på 10 206 mnkr i bokslut 2018, varav 710 mnkr avser dotterbolaget ÖBO Omsorgsfastigheter AB, 387 mnkr Västerporten Fastigheter AB och 303 mnkr ÖBO Husaren AB. Den interna beräkningen av marknadsvärdet för samtliga fastigheter per 2018-12-31 uppgår till 29 739 mnkr (28 365 mnkr år 2017). Övervärdet på dessa fastigheter uppgår därmed till 19 533 mnkr vid årsskiftet. Örebrobostäder AB har gjort en nedskrivning med 10 mnkr och återtagit tidigare nedskrivningar med 9 mnkr. I ÖBO Omsorgsfastigheter AB har nedskrivningar gjorts med 3 mnkr medan Västerporten Fastigheter AB och ÖBO Husaren AB inte gjort några nedskrivningar.

Örebrobostäder med dotterbolag har under året genomfört fastighetsunderhåll för totalt 295 mnkr (282 mnkr år 2017), varav 280 mnkr avser Örebrobostäder.

Örebrobostäder äger 40 procent av aktierna i Bixia Gryningsvind AB. Bolaget äger och förvaltar åtta vindkraftverk med ett bokfört värde på 125 mnkr i bokslut 2018.

Kommunstyrelseförvaltningen bedömer att årets ekonomiska resultat för Örebrobostäder AB, ÖBO Omsorgsfastigheter AB, Västerporten Fastigheter AB och ÖBO Husaren AB uppfyller kommunens ekonomiska mål för bolagen.

Örebroporten Fastigheter AB med dotterbolag

Örebroporten Fastigheter AB har till ändamål att, inom ramen för en allmänt inriktad och kompetensenlig kommunal näringspolitik, komplettera marknadens utbud av lokaler för näringsverksamhet genom att förvärva, äga, förvalta, utveckla, överlåta eller upplåta fastigheter, samt att genom information och marknadsföring, ge näringslivet en god service i frågor om mark- och lokalutnyttjande i kommunen. Vidare ska bolaget på uppdrag av kommunen förvärva, äga, förvalta, utveckla och upplåta fastigheter för kommunens egen verksamhet. Örebroporten Fastigheter AB ska även vidta åtgärder för att skapa långsiktigt hållbara fastigheter ur energi- och miljösynpunkt.

Örebroporten Fastigheter med dotterbolag redovisar ett negativt resultat på -68 mnkr (41 mnkr 2017). Orsaken till det negativa resultatet är engångskostnader till följd av omstruktureringar i derivatportföljen.

Örebroporten Fastigheter AB ägde vid årsskiftet förvaltningsfastigheter med en yta på 406 000 kvm. Vakansgraden för lokalerna uppgick till 2,7 procent av uthyrningsbar yta vid årsskiftet. Årets investeringar uppgick till 312 mnkr varav 55 mnkr avsåg fusion av Fastigheten Örebro Klockaregården 7 AB. Bolaget har inte gjort några försäljningar av fastigheter under året. Dock har ett aktieöverlåtelseavtal ingåtts mellan Örebroporten Förvaltning AB och Fastighets AB Stenvalvet med syfte att Fastighets AB Stenvalvet ska förvärva två fastigheter från Örebroporten Fastighets AB med tillträdesdag 1 februari 2019.

Fastigheterna som ägs av Örebroporten Fastigheter AB har ett totalt bokfört värde på 3 704 mnkr i bokslut 2018. Marknadsvärdet för fastigheterna, som till största delen är baserad på en extern värdering, har beräknats till 4 962 mnkr per 2018-12-31 (4 548 mnkr år 2017). Övervärdet på dessa fastigheter uppgick därmed till 1 248 mnkr vid årsskiftet. Utifrån denna värdering gjorde Örebroporten Fastigheter AB en nedskrivning med 41 mnkr. Örebroporten Fastigheter AB genomförde under året fastighetsunderhåll för 38 mnkr (31 mnkr år 2017).

Örebroporten Förvaltning AB är ett helägt dotterbolag till Örebroporten Fastigheter AB och har till ändamål att i fastighetsbolag på uppdrag av Örebroporten Fastigheter AB förvärva, sälja, äga och förvalta aktier och andelar. Bolaget bedriver för övrigt ingen verksamhet.

Gustavsvik Resorts AB är ett intressebolag till Örebroporten Fastigheter AB med uppgift att äga, driva och utveckla turist- och fritidsanläggningen Gustavsvik. Bolagets anläggningar hade ett bokfört värde på 245 mnkr vid årsskiftet. Under året har bolaget genomfört investeringar på 22 mnkr. Utfört fastighetsunderhåll ligger på 5 mnkr.

Gustavsviks Utvecklingsbolag AB är ett delägt dotterbolag till Örebroporten Förvaltning AB. Bolaget ska utveckla markområden kring Gustavsvik. Bolaget äger 100 procent av aktierna i Gustavsviks Utvecklingsbolag Holding AB, som i sin tur äger 100 procent av aktierna i Majoribio 7 AB. Syftet med bolagen är att bidra till utveckling av markområden kring Gustavsvik i södra utkanten av centrala Örebro.

Marieberg Utvecklings AB är intressebolag till Örebroporten Förvaltning AB. Bolaget har till ändamål att utveckla området för södra Marieberg i Örebro, främst genom ägande av fastigheten Örebro Rävgräva 1:52. Fastighetens bokförda värde ligger på 7 mnkr vid årsskiftet.

Örebroporten Fastigheter AB har, via dotterbolaget Örebroporten Förvaltning AB, bolaget Törsjö Logistik AB tillsammans med två externa parter. Avsikten med bolaget Törsjö Logistik är att planlägga bolagets fastighet (Törsjö 13:2) och möjliggöra uppförande av logistiklokaler inom fastigheten, med inriktning särskilt på sådan logistik som kräver tillgång till järnvägsspår. Bolagets fastighet har ett totalt bokfört värde på 52 mnkr i bokslut 2018.

Kommunstyrelseförvaltningen bedömer att årets ekonomiska resultat för Örebroporten Fastigheter AB uppfyller kommunens ekonomiska mål för bolagen.

Futurum Fastigheter i Örebro AB

Futurum Fastigheter i Örebro AB har som ändamål att förvärva, utveckla, överlåta eller upplåta fastigheter för att i första hand tillgodose Örebro kommuns behov av lokaler och anläggningar för verksamheter inom programområdet Barn och utbildning, social verksamhet samt motion och rekreation. Bolaget ska även i samverkan med kommunala nämnder, föreningar och andra organisationer sträva efter att skapa en god uppväxtmiljö för barn och unga. Vidare ska bolaget verka för god miljö och god ekonomisk hushållning.

Det ekonomiska resultatet för Futurum Fastigheter uppgår till 73 mnkr (41 mnkr 2017).

Futurum Fastigheter i Örebro AB ägde vid årsskiftet 137 fastigheter med en uthyrningsbar yta på 378 173 kvm. Därutöver har bolaget ett förvaltningsuppdrag från Örebro kommun som omfattar cirka 300 fastigheter. Fastigheterna som ägs av Futurum Fastigheter i Örebro AB hade ett totalt bokfört värde på 3 805 mnkr i bokslut 2018 (3 114 mnkr år 2017). Marknadsvärdet på fastigheterna har värderats till 5 401 mnkr (4 911 mnkr år 2017). Under året färdigställde bolaget investeringsprojekt för 683 mnkr. Inga köp eller försäljningar har skett under året.

Futurum Fastigheter i Örebro AB genomförde fastighetsunderhåll för totalt 103 mnkr (94 mnkr år 2017). Av dessa aktiverades cirka 88 mnkr och resten resultatfördes.

Kommunstyrelseförvaltningen bedömer att årets ekonomiska resultat för Futurum Fastigheter i Örebro AB uppfyller kommunens ekonomiska mål för bolaget.

Örebrokompaniet AB

Örebrokompaniet AB har till ändamål att bedriva marknadsföring av Örebro, främja privat- och affärsturism i Örebro, bedriva turistbyråverksamhet samt skriva avtal om marknadsföringsstöd med Örebros elitidrottslag. Genom Örebro Convention Bureau arbetar bolaget med att värva nya möten och större evenemang till Örebro.

Örebrokompaniet redovisar ett nollresultat efter mottaget koncernbidrag från Örebro Rådhus AB på 0,8 mnkr (0,2 mnkr 2017).

Under år har bolaget fortsatt sitt arbete med att marknadsföra Örebro och har starkt bidragit till att både privat- och affärsturismen har fortsatt öka och att 2018 blev ännu ett rekordår för turismen i Örebro. Bolaget har under året bidragit till att det genomfördes 17 större möten och evenemang samt 21 kongresser i Örebro.

Kommunstyrelseförvaltningen bedömer att årets ekonomiska resultat för Örebrokompaniet AB uppfyller kommunens ekonomiska mål för bolaget då bolagets resultat stärkts upp via koncernbidrag från moderbolaget.

Örebro Parkering AB

Örebro Parkering AB har till ändamål att tillhandahålla och utveckla attraktiva och ändamålsenliga parkeringsanläggningar inom kvartersmark och en väl fungerande parkeringsövervakning i sådana anläggningar. Syftet är att skapa tillgänglighet och trafik-säkerhet i Örebros innerstad och för att främja bostadsbyggandet i kommunen.

Bolaget bildades i februari 2018 och fokus för bolagets verksamhet har under året i huvudsak varit på etablering. Det ekonomiska resultatet för bolagets första verksamhetsår är -0,5 mnkr.

Länsmusiken i Örebro AB

Länsmusiken i Örebro AB har till ändamål att erbjuda invånare i Örebro kommun och i Örebro län professionell konsertverksamhet av hög konstnärlig kvalitet, samt vara en resurs för övrig musikverksamhet inom kommunen och länet.

Länsmusiken redovisar ett negativt resultat med -0,2 mnkr efter mottaget koncernbidrag från Örebro Rådhus AB på 0,65 mnkr (0,2 2017).

Länsmusiken i Örebro AB äger och förvaltar inventarier med ett bokfört värde på 6 mnkr i bokslut 2018. Bolaget hyr Konsert-huset i Örebro av Örebroporten Fastigheter AB. Under år 2018 arrangerades 242 musikevenemang med en samlad publik på cirka 74 000 personer.

Kommunstyrelseförvaltningen bedömer att årets resultat för Länsmusiken i Örebro AB uppfyller kommunens ekonomiska mål för bolaget då bolagets resultat stärkts upp via koncernbidrag från moderbolaget.

Kumbro Utveckling AB och dotterbolag

Kumbro Utveckling AB har till ändamål att äga, förvärva och utveckla gemensamma bolag för Örebro och Kumla kommuner inom området energi och teknisk försörjning. Bolaget ska även utveckla nya samarbetsformer och projekt mellan de två kommunerna inom sitt verksamhetsområde.

Kumbro Utvecklings resultat inkl. dotterbolagen uppgår till -11 mnkr (-23 mnkr 2017).

Kumbro Utveckling AB ägde och förvaltade aktier till ett bokfört värde av 75 mnkr i bokslutet 2018.

Kumbro Utveckling AB:s helägda dotterbolag Kumbro Stadsnät AB har till ändamål att skapa ett öppet och operatörsoberoende bredbandsnät i Örebro och Kumla kommuner för anslutning av kommunernas förvaltningar. Det ger även möjlighet för anslutning av alla företag, hushåll och andra organisationer i Örebro och Kumla kommuner.

Kumbro Stadsnät AB ägde och förvaltade vid årsskiftet ett bredbandsnät med cirka 39 000 anslutningar. Det bokförda värdet på bolagets anläggningstillgångar uppgick till 274 mnkr i bokslutet 2018. Investeringarna under året uppgick till 40,4 mnkr. Under året installerades 2 000 nya anslutningar, varav cirka 1 800 till bostäder och cirka 200 till företag.

Kumbro Vind AB är ett helägt dotterbolag till Kumbro Utveckling AB och har till ändamål att planera, projektera och äga vindkraftverk, upphandla och producera vindkraft för energiförsörjning i Sverige, (i första hand inom Örebro och Kumla kommuner) att sälja elkraft (egenproducerad eller inköpt på börs) samt svara för administration och kompetens kring vindkraft i det egna bolaget och dess ägare.

Bolaget äger sexton vindkraftverk: tre i Stjärnarp i Halmstads kommun, tre i Ullavi i Hallsbergs kommun, tre i Ekeby i Kumla kommun, sex i Ryssbol i Hylte kommun samt ett i Frotorp i Hallsbergs kommun. Den totala elproduktionen för 2018 uppgick till 82 GWh och försäljningen uppgick till 92 GWh. På grund av väderförhållandet, med svagare vindar än normalt, köpte bolaget in underskottet genom ursprungsmärkt vindkraft. Produktionen motsvarar användningen av hushållsel för 33 000 hushåll och leder till en minskad klimatbelastning på 32 700 ton CO₂ per år (klimatvärdering enligt Örebro kommuns klimatplan). Det bokförda värdet på bolagets materiella anläggningstillgångar uppgick 393 mnkr vid bokslutstillfället. Inga investeringar har skett 2018.

Det delägda intresseföretaget Biogasbolaget i Mellansverige AB:s verksamhet omfattar biogasproduktion, distribution och försäljning av biogas till företag och tankställen i Karlskoga och Kumla. Bolagets huvudsakliga verksamhet har under året varit att stabilisera och effektivisera produktionen samt att utvidga bolagets kundportfölj. Anläggningen producerade 25 GWh biogas under 2018. Bolaget erhöll under 2018 ett villkorat aktieägartillskott på 20 mnkr från ägarerna, varav 50 procent från Kumbro Utveckling.

Under året vann Biogasbolaget Svealandstrafikens upphandling av gas till bussar i Örebro och Odensbacken, vilket säkrar volymen för bolaget de närmsta nio åren med option på ytterligare fem år.

Kommunstyrelseförvaltningen bedömer att årets ekonomiska resultat för Kumbro Utveckling AB, Kumbro Vind AB och Kumbro Stadsnät AB tillsammans uppfyller kommunens ekonomiska mål för bolagen.

Vätternvatten AB

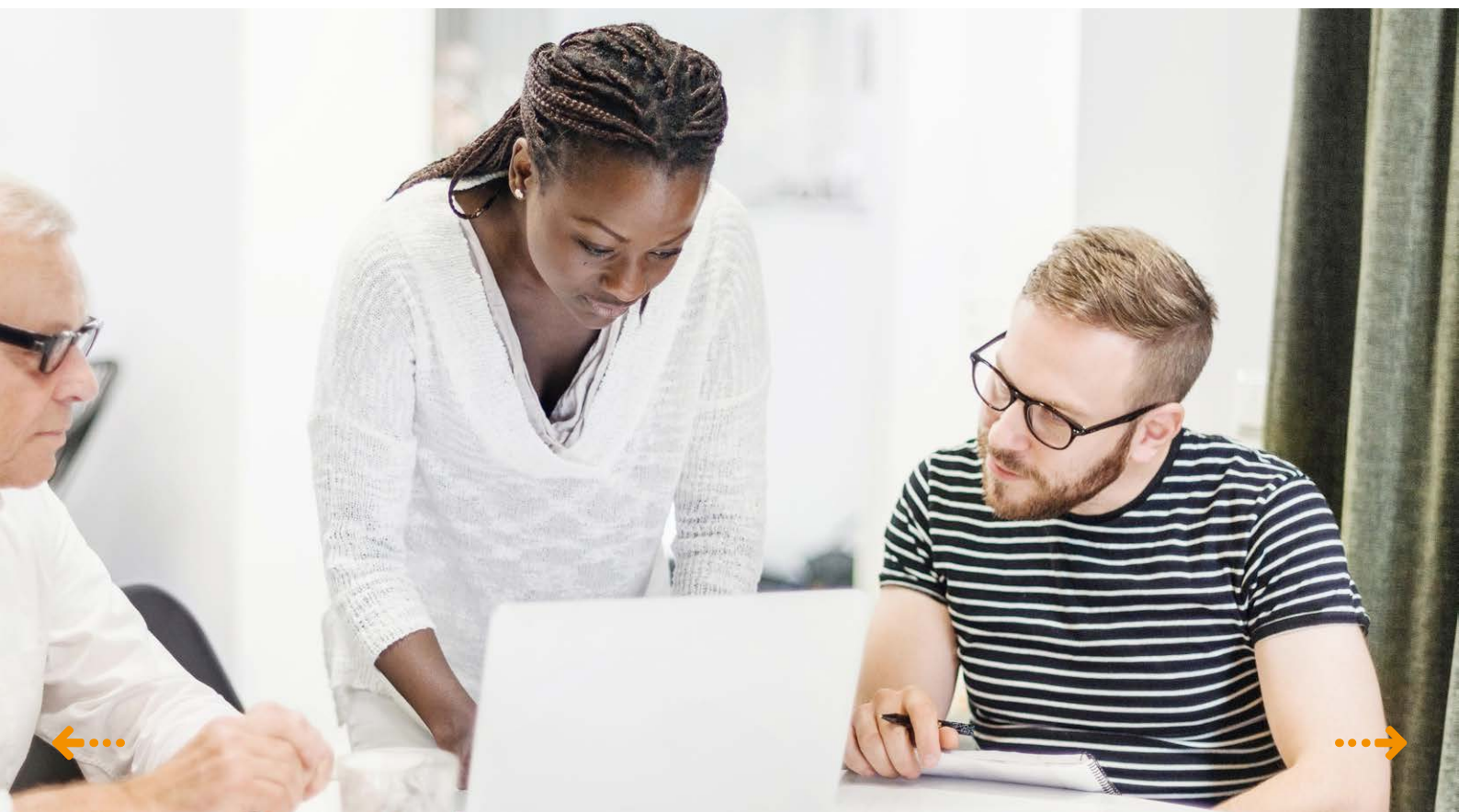
Vätternvatten AB har till ändamål att (inom ramen för den kommunala likställighetsprincipen) på ett långsiktigt, socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbart sätt ansvara för och främja en god vattenförsörjning till Hallsberg kommun, Kumla kommun, Laxå kommun, Lekeberg kommun och Örebro kommun med syfte att skapa största möjliga samhällsnytta.

Bolaget bildades i februari 2018 och fokus för bolagets verksamhet har under året i huvudsak varit på etablering. Vätternvatten AB uppvisar ett nollresultat för 2018.

Alfred Nobel Science Park AB

Alfred Nobel Science Park AB ska tillsammans med övriga aktörer i innovationsstödsystemet främja en långsiktig utveckling av innovationer och företag i regionen, i nära koppling till forskning, näringsliv och offentlig sektor. Örebro Rådhus AB ägde 52 procent av aktierna i bolaget 2018. Övriga delägare i bolaget är Karlskoga kommun med 27 procent och Region Örebro län med 21 procent av aktierna.

Bolaget ska bedriva en verksamhet som syftar till att stärka och utveckla de prioriterade inriktningarna och applikationsområdena i innovationsstrategin för *Smart specialisering* samt inom området *Hälsa/Life science*. I förekommande fall ska bolaget även kunna driva egna projekt som stärker och utvecklar de prioriterade områdena. Verksamheten ska verka för samproduktion mellan befintliga aktörer, Universitet, näringsliv och offentlig sektor.

Under 2018 har bolagets verksamhet fortsatt att utökas och intresset för bolagets verksamhet blir större och större, främst från industrin och från forskare. Ett antal projekt har startats inom de profilmråden som beslutats av styrelsen.

Bolaget redovisar ett nollresultat 2018 (0,4 mnkr 2017).

Kommunstyrelseförvaltningen bedömer att årets ekonomiska resultat för Alfred Nobel Science Park AB uppfyller kommunens ekonomiska mål för bolagen.

Örebro Läns Flygplats AB

Örebro Läns Flygplats AB har till ändamål att tillvarata och utveckla kommunikationer med reguljärflyg, fraktflyg och charterflyg till och från regionen, och därigenom bidra till regionens utveckling och tillväxt. Bolaget ska verka för att Örebro flygplats ingår i ett med övriga trafikslag integrerat logistik- och transportcentrum i regionen. Bolaget ska verka för en utveckling som i ekonomiskt, socialt och miljömässigt avseende är långsiktigt hållbart. Bolaget ägs tillsammans med Region Örebro län, samt med Kumla kommun och Karlskoga kommun som äger mindre delar.

Örebro Läns Flygplats AB har ett negativt resultat på -6 mnkr (-8 mnkr 2018).

Örebro Läns Flygplats AB hyr större delen av sina markanläggningar och byggnader av Örebroporten Fastigheter AB. Det kvarvarande värdet på bolagets markanläggningar, byggnader och inventarier var 203 mnkr i bokslut 2018. Under året har investeringar gjorts på totalt 13 mnkr och därutöver finns pågående investeringar på 6,5 mnkr.

Trafikförändringar har under verksamhetsåret skett inom flygplatsens affärssegment *linjeflyg*. Till följd av olönsamhet beslutade styrelsen att avveckla linjeflyget mellan Örebro–Köpenhamn, vilket upphörde i juni 2018. Flyglinjen mellan (Borlänge)–Örebro–Malmö avvecklades under oktober månad. Totalt omfattade passagerarflyget vid Örebro flygplats 87 443 resenärer år 2018 (102 147 resenärer år 2017). Av dessa var 85 procent resenärer med charterflyg (75 procent år 2017).

Fraktverksamheten vid flygplatsen omfattade totalt 10 692 ton år 2018 (9 513 ton år 2017). Utvecklingen för frakten är fortsatt stark och ökar för tredje året i rad.

Oslo–Stockholm 2.55 AB

Oslo–Stockholm 2.55 AB har under året fått två nya delägare, Västerås stad och Region Västmanland. Övriga delägare är Örebro kommun (genom Örebro Rådhus AB), Region Örebro län, Karlstad kommun och Region Värmland. Samtliga delägare äger 16,67 procent vardera. Bolagets ändamål är att med administrativa åtgärder försöka åstadkomma en snabb och driftsäker järnväg mellan Oslo och Stockholm med en restid på högst tre timmar. Verksamheten startades under hösten 2016 och har sedan dess lyckats etablera Oslo–Stockholm som ett välkänt infrastrukturprojekt i Sverige. Bolaget jobbar nu med att ta fram en modell för att genomföra projektet via ett samarbete mellan det offentliga och näringslivet. Det ekonomiska resultatet för bolaget var -0,2 mnkr (0,3 mnkr 2017).

Länsteatern i Örebro AB

Länsteatern i Örebro AB har till uppgift att erbjuda invånare i Örebro kommun och i Örebro län professionell teater av hög konstnärlig kvalitet samt att vara en resurs inom kommunen och länet för såväl professionella teateraktörer som amatörteater för skolorna.

Det ekonomiska resultatet för Länsteatern är negativt, -0,3 mnkr (0 mnkr 2017).

Under 2018 har Örebro länsteater fortsatt arbeta för att elever i länet ska ges möjlighet att ta del av professionell barnteater kontinuerligt. 12 362 av besökarna var barn och ungdomar. (Under 2017 möjliggjorde det externfinansierade utvecklingsprojektet: "Kärleken är fri?!" att teatern nådde unika 23 039 barn och ungdomar.) Teaterns totala besöksantal uppgick 2018 till 29 213 (43 374 år 2017).

Övriga kommunägda företag

Örebro Läns Trädgårds AB

Örebro Läns Trädgårds AB har till uppgift att förvärva, äga och underhålla konstverk i Stadsparken, Skytteparken och på Stora Holmen i Örebro. Bolaget har konstverk och installationer till ett bokfört värde av 2 mnkr. Bolagets resultat var 0,1 mnkr (0,1 mnkr 2017).

Nerikes Brandkår

Nerikes Brandkår är ett kommunalförbund som har till uppgift att svara för räddningstjänsten för de nio kommunerna Örebro, Lindsberg, Kumla, Hallsberg, Laxå, Nora, Askersund, Lekeberg och Ljusnarsberg, som tillkom som medlem i förbundet 2018-01-01.

Nerikes brandkår uppvisar ett överskott på 1,5 mnkr (-1,6 mnkr 2017).

Antalet utryckningar inom Nerikes Brandkår var 2 920 under år 2018 (2 853 år 2017). Nerikes Brandkår äger och förvaltar fordon och inventarier med ett bokfört värde på 60 mnkr i bokslut 2018. Under året gjorde förbundet nyinvesteringar på totalt 6 mnkr. Kommunalförbundet förvaltar sitt pensionskapital. Det bokförda värdet uppgick till 32 mnkr i bokslut 2018.

Stiftelsen Activa

Stiftelsen Activa har till uppgift att stödja arbetslösa personer med funktionsnedsättning i Örebro län genom att förbereda dem för varaktigt arbete, sysselsättning eller vidare studier. Resultatet för 2018 uppgår till 0,6 mnkr (0,9 mnkr 2017).

Kommuninvest ekonomisk förening

Kommuninvest ekonomisk förening ägs idag av 277 kommuner och 11 regioner. Föreningen har till uppgift att organisera ett finansiellt samarbete mellan medlemmarna. Den operativa verksamheten sköts av det helägda kreditmarknadsbolaget Kommuninvest i Sverige AB. Detta bolag ska genom utlåning och rådgivning uppnå långfristigt goda villkor för medlemmarnas länefinansiering av investeringar.

Kommunens företag i siffror

Belopp i miljoner kronor	Ägarandel i %	Rörelse- intäkter	Årets resultat	Balans- omslutning	Eget kapital	Soliditet i %
Örebro Rådhuskoncernen						
Örebro Rådhus AB	100,0	0,8	48,8	1 886,2	772,0	40,9
Örebrobostäder AB	100,0	1 662,7	66,3	9 652,8	2 312,8	24,0
- ÖBO Omsorgsfastigheter AB	100,0	113,1	3,1	717,5	60,6	8,5
- Västerporten Fastigheter i Örebro AB	100,0	50,6	13,2	391,0	65,2	16,7
- ÖBO Husaren AB	100,0	21,1	1,0	306,3	6,8	2,2
- Förvaltnings AB Brunnävan	100,0	0,0	0,0	40,2	32,7	81,3
- Bixia Gryningsvind AB	40,0	19,9	7,6	155,8	27,6	17,7
Örebroporten Fastigheter AB	100,0	410,3	-73,2	3 799,8	456,5	12,0
- Örebroporten Förvaltning AB	100,0	0,0	1,0	32,3	1,1	3,3
- Gustavsvik Resorts AB	45,0	97,1	2,8	263,3	54,4	20,7
- Gustavsviks Utvecklingsbolag AB	51,0	0,1	-0,1	6,0	4,8	80,4
- Gustavsviks Utvecklingsbolag Holding AB	51,0	0,0	0,0	0,1	0,1	91,9
- Majaribio 7 AB	51,0	0,0	0,0	0,1	0,1	100,0
- Marieberg Utvecklings AB	50,0	4,6	1,3	10,9	2,2	20,6
- Rörströmsälven Fastighets AB	50,0	2,1	0,1	27,4	0,8	2,8
- Törsjö Logistik AB	33,0	0,5	-0,1	53,0	0,4	0,8
- Örebroläktaren AB	5,0	2,8	0,1	1,8	0,8	46,0
Futurum Fastigheter i Örebro AB	100,0	457,0	72,5	4 356,9	479,8	11,0
Örebrokompaniet AB	100,0	34,2	0,0	14,6	1,0	6,5
Örebro Parkering AB	100,0	0,0	-0,5	5,7	5,4	94,9
Länsmusiken i Örebro AB	91,0	70,7	-0,2	10,9	2,0	18,4
Kumbro Utveckling AB	80,0	2,9	-4,0	118,5	38,5	32,5
- Kumbro Stadsnät AB	80,0	75,1	0,0	302,2	53,1	4,7
- Kumbro Vind AB	80,0	42,6	0,0	421,6	29,2	6,9
- Stadsnät i Kumla AB	80,0	0,0	0,0	4,7	4,7	100,0
- Biogasbolaget i Mellansverige AB	40,0	28,2	-8,3	151,1	23,2	15,4
- Frotop Vind AB	26,66	4,2	0,9	0,7	0,3	43,5
Vätternvatten AB	74,43	0,4	0,0	24,3	24,0	98,4
Alfred Nobel Science Park AB	52,0	19,0	0,0	7,9	1,2	15,2
Örebro Läns Flygplats AB	44,95	98,3	-5,7	224,2	19,0	8,5
Oslo–Stockholm 2,55	16,67	6,0	-0,2	1,7	1,3	73,9
Länsteatern i Örebro AB	9,0	41,1	-0,3	12,7	7,6	59,9
Regionala företag						
Nerikes Brandkår (kommunalförbund)	48,6	21,9	1,5	122,2	14,4	11,8
Övriga företag						
Stiftelsen Activa	50,0	35,6	0,6	18,3	4,1	22,4
Örebro läns Trädgårds AB	74,3	0,1	0,1	2,1	2,1	99,7

Särskilda upplysningar om företagen i kommunkoncernen

Örebro kommun Belopp i miljoner kronor	Koncernbidrag		Ägartillskott		Utdelning	
	lämnade	erhållna	lämnade	erhållna	lämnade	erhållna
Örebro kommun	-	-	-	-	-	44,0
Örebro Rådhus AB	1,5	-	8,0	-	44,0	59,9
Örebrobostäder AB	-	22,0	-	-	30,9	-
- ÖBO Omsorgsfastigheter AB	22,0	-	-	-	-	-
- Västerporten Fastigheter AB	-	-	-	-	-	-
- ÖBO Husaren AB	-	-	-	-	-	-
- Förvaltnings AB Brunnävan	-	-	-	-	-	-
- Bixia Gryningsvind AB	-	-	-	-	-	-
Örebroporten Fastigheter AB	-	0,2	-	-	20,0	1,5
- Örebroporten Förvaltning AB	0,2	-	-	-	1,0	-
- Gustavsvik Resorts AB	-	-	-	-	0,5	-

Örebro kommun Belopp i miljoner kronor	Koncernbidrag		Ägartillskott		Utdelning	
	lämnade	erhållna	lämnade	erhållna	lämnade	erhållna
- Gustavsviks Utvecklingsbolag AB	-	-	-	-	-	-
- Gustavsviks Utvecklingsbolag Holding AB	-	-	-	-	-	-
- Majaribio 7 AB	-	-	-	-	-	-
- Marieberg Utvecklings AB	-	-	-	-	-	-
- Rörströmsälven fastighets AB	-	-	-	-	-	-
- Törsjö Logistik AB	-	-	-	-	-	-
- Örebroläktaren AB	-	-	-	-	0,0	-
Futurum Fastigheter i Örebro AB	-	-	-	-	9,0	-
Örebrokompaniet AB	-	0,8	-	-	-	-
Örebro Parkering AB	-	-	-	-	-	-
Länsmusiken i Örebro AB	-	0,7	-	-	-	-
Kumbro Utveckling AB	-	3,2	8,0	8,0	-	-
- Kumbro Stadsnät AB	5,0	-	-	-	-	-
- Kumbro Vind AB	-	1,8	-	-	-	-
- Stadsnät i Kumla AB	-	-	-	-	-	-
- Biogasbolaget i Mellansverige AB	-	-	-	8,0	-	-
- Frotorp Vind AB	-	-	-	-	-	-
Vätternvatten AB	-	-	-	-	-	-
Alfred Nobel Science Park AB	-	-	-	-	-	-
Örebro Läns Flygplats AB	-	-	-	-	-	-
Oslo-Stockholm 2.55 AB	-	-	-	-	-	-
Länsteatern i Örebro AB	-	-	-	-	-	-
Nerikes Brandkår	-	-	-	-	-	-
Örebro Läns Trädgårds AB	-	-	-	-	-	-
Stiftelsen Activa	-	-	-	-	-	-
Summa	28,7	28,7	16,0	16,0	105,4	105,4

Driftbidrag, lån och borgen Belopp i miljoner kronor	Driftbidrag		Lån		Borgen		Försäljning		Räntor	
	lämnade	erhållna	lämnade	erhållna	lämnade	erhållna	köpt	sålt	kostnad	intäkt
Örebro kommun	186,4	2,2	15 327,0	-	713,7	-	842,6	-	-	-26,3
Örebro Rådhus AB	-	-	-	590,3	-	500,0	2,4	0,7	-	-
Örebrobostäder AB	2,2	1,8	-	6 427,0	-	-	93,5	104,6	-12,0	-
- ÖBO Omsorgsfastigheter AB	-	-	-	578,0	-	-	33,1	110,1	-1,0	-
- Västerporten Fastigheter AB	-	-	-	300,0	-	-	5,5	35,8	-0,5	-
- ÖBO Husaren AB	-	-	-	290,0	-	-	1,7	18,4	-0,6	-
- Förvaltnings AB Brunnävan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- Bixia Gryningsvind AB	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Örebroporten Fastigheter AB	-	3,3	-	3 063,0	-	-	11,4	289,9	-5,6	-
- Örebroporten Förvaltning AB	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- Gustavsvik Resorts AB	-	9,5	-	108,3	-	-	2,5	1,6	0,5	-
- Gustavsviks Utvecklingsbolag AB	-	-	-	-	-	-	0,1	-	-	-
- Gustavsviks Utvecklingsbolag Holding AB	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- Majaribio 7 AB	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- Marieberg Utvecklings AB	-	-	-	-	-	-	0,0	-	-	-
- Rörströmsälven fastighets AB	-	-	-	-	-	-	0,1	2,1	-	-
- Törsjö Logistik AB	-	-	-	-	-	-	0,2	-	-	-
- Örebroläktaren AB	-	-	-	-	-	-	1,6	0,0	-	-
Futurum Fastigheter i Örebro AB	-	0,3	-	3 524,0	-	-	23,9	432,0	-6,3	-
Örebrokompaniet AB	-	28,5	-	-	-	-	0,4	8,2	-	-
Örebro Parkering AB	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Länsmusiken i Örebro AB	-	36,6	-	-	-	-	11,0	0,1	-	-
Kumbro Utveckling AB	-	-	-	-	-	53,6	1,2	3,4	-	-
- Kumbro Stadsnät AB	-	-	-	168,0	-	-	3,4	16,0	-0,3	-
- Kumbro Vind AB	-	-	-	278,4	-	-	0,7	32,7	-0,5	-
- Stadsnät i Kumla AB	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- Biogasbolaget i Mellansverige AB	-	-	-	-	-	58,6	0,1	4,3	-	-
- Frotorp Vind AB	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vätternvatten AB	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Alfred Nobel Science Park AB	-	2,8	-	-	-	-	0,1	1,0	-	-
Örebro Läns Flygplats AB	-	20,5	-	-	-	97,5	14,5	0,3	-	-
Oslo-Stockholm 2.55 AB	-	1,0	-	-	-	-	-	-	-	-
Länsteatern i Örebro AB	-	0,2	-	-	-	-	0,5	-	-	-
Nerikes Brandkår	-	79,7	-	-	-	-	11,0	-	-	-
Örebro Läns Trädgårds AB	-	0,1	-	-	-	-	-	-	-	-
Stiftelsen Activa	-	2,2	-	-	-	4,0	0,0	-	-	-
Summa	188,6	188,6	15 327,0	15 327,0	713,7	713,7	1 061,3	1 061,3	-26,3	-26,3

FINANSIELLA RAPPORTER

Tillämpade redovisningsprinciper

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med lagen om kommunal redovisning och rekommendationer från Rådet för kommunalredovisning (RKR) med ett undantag, se stycket *Intäkter från Migrationsverket* nedan. Tillämpade redovisningsprinciper är oförändrade sedan det senast upprättade bokslutet (2017). I texten nedan hänvisas till RKR:s rekommendationer, de gällande till och med 2018-12-31. Från och med 2019 har RKR publicerat omarbetade rekommendationer utifrån den nya lagstiftningen som träder i kraft 2019-01-01.

Följande beskrivning kan göras av de viktigaste redovisningsprinciperna som tillämpats 2018.

Förändrade redovisningsprinciper

I samband med bokslut 2017 fattades beslut om att ändra redovisningsprincip för inköp av datorer med tillhörande utrustning. Datorer har tidigare aktiverats i balansräkningen med avskrivningstid på tre år. Från och med 2018 redovisas inköpen över resultaträkningen. I bokslut 2017 gjordes en direktavskrivning av datorer i balansräkningen. Undantaget är 1-1-datorerna i skolan som fortsatt redovisas i balansräkningen.

Sammanställd redovisning

Den sammanställda redovisningen upprättas enligt RKR 8.2. De kommunala bolagen tillämpar årsredovisningslagen, Bokföringsnämndens allmänna råd BFNAR 2012:1 samt Årsredovisning och koncernredovisning (K3). Den sammanställda redovisningen upprättas enligt förvärvsmetoden med proportionell konsolidering. Förvärvsmetoden innebär att eget kapital i förvärvat dotterbolag vid förvärvstidpunkten elimineras. I den sammanställda redovisningen ingår endast eget kapital intjänat efter förvärvstidpunkten. Proportionerlig konsolidering innebär att ägarandel av koncernföretagens intäkter, kostnader, tillgångar och skulder inkluderas i den sammanställda redovisningen. Den sammanställda redovisningen omfattar bolag där kommunen har ett röstetal på minst 20 procent.

Jämförelsestörande poster

Som jämförelsestörande poster betraktas poster som är sällan förekommande och överstiger 10 mnkr. Realisationsvinster och förluster vid försäljning av anläggningstillgångar och vid försäljning av värdepapper samt intäkter och kostnader till följd av exploateringsverksamheten redovisas alltid som jämförelsestörande.

Intäkter

Skatteintäkter

Den preliminära slutavräkningen för skatteintäkter baseras på SKL:s decemberprognos i enlighet med RKR 4.2. Kommunal-skatten periodiseras, det innebär att kommunen i bokslutet har bokfört den definitiva slutavräkningen för 2017 och en preliminär slutavräkning för 2018. Efter att bokslutet upprättats har SKL publicerat en ny prognos i februari, och den visar att slutavräkningen för 2018 är oförändrad.

Övriga intäkter

Investeringsbidrag, anslutningsavgifter och gatukostnadsersättningar tas upp som en förutbetalad intäkt enligt RKR 18.1, och redovisas bland långfristiga skulder och periodiseras över anläggningstillgångens nyttjandeperiod. För anläggningar tidigare än 2010 redovisades investeringsbidragen så att de reducerade det bokförda värdet.

Intäkter från Migrationsverket

Tidigare års intäkter från Migrationsverket (fram till och med 2016) har inte periodiserats korrekt utan har redovisats som ett ackumulerat överskott i balansräkningen. Enligt den plan som har beslutats och fullföljts har hela det ackumulerade överskottet förbrukats vid utgången av 2018.

Kostnader

Avskrivningsmetod

Avskrivning av immateriella och materiella anläggningstillgångar görs för den beräknade nyttjandeperioden med linjär avskrivning baserad på anskaffningsvärdet exklusive eventuellt restvärde. På tillgångar i form av mark, konst och pågående arbeten görs inga avskrivningar.

Avskrivningstider

Avskrivningar påbörjas när tillgången tas i bruk. För tillgångar där nyttjandeperioden styrs i avtal används avtalsperioden som avskrivningstid. För tillgångar där anskaffningsvärdet uppgår till minst 100 prisbasbelopp och med identifierbara komponenter med nyttjandeperioder som överstiger 10 år, tillämpas komponentredovisning.

Gränsdragning mellan kostnad och investering

Tillgångar avsedda för stadigvarande bruk eller innehav med en nyttjandeperiod om minst tre år, klassificeras som anläggningstillgång om anskaffningsvärdet överstiger ett halvt prisbasbelopp. Undantag kan göras för vissa fastighetsutgifter; akuta åtgärder, kostnader för komponenter som understiger 300 000 kronor eller del av komponent som understiger 10 procent av komponentens anskaffningsvärde.

Finansiella tillgångar

Kommunens placeringsportfölj är avsedda att täcka framtida åtaganden och är i enlighet med RKR 20 klassificerade som omsättningstillgång, kortfristiga placeringar, eftersom de kontinuerligt är föremål för köp och försäljning. Portföljens förvaltning regleras i av Kommunfullmäktige antagen placeringspolicy. Samtliga placeringsmedel är kollektivt värderade till det lägsta av anskaffningsvärdet och marknadsvärdet.

Säkringsredovisning

All extern upplåning i koncernen ska samordnas enligt kommunens finanspolicy, vilket innebär att Örebro kommun står för extern upplåning till koncernens bolag som sedan vidareutlånas via koncerninterna lån till bolagen. Räntevillkoren för de koncerninterna lånen baseras på Stibor 90 dagar plus en intern räntemarginal som täcker upplåningskostnaderna. I de fall kommunen gör en upplåning med fast ränta så används en ränteswap för att omvandla lånet till rörlig ränta för att kommunen inte ska ha någon ränterisk. Inlåningen i internbanken med rörlig ränta matchas mot utlåning med rörlig ränta. I de fall kommunen upptar lån i utländsk valuta valutasäkras alla flöden till SEK. Örebro kommun har per 2018-12-31 tre utestående derivatkontrakt avseende ränteswappar med totalt nominellt belopp 700 mnkr samt en valutäränteswap med 308 mnkr i nominellt belopp. Kommunen bedömer att ovanstående säkringsinstrument kvalificerar sig för säkringsredovisning i enlighet med RKR:s rekommendation nr 21. Användandet av derivat har inte haft någon påverkan på kommunens resultaträkning. Räntekostnaden har minskat med 16,4 mnkr genom användandet av räntederivat. Eftersom all upplåning vidareutlånas till bolagen så har även kommunens ränteintäkt minskat med samma belopp. Marknadsvärdet för kommunens derivat är positivt och uppgår till 40,2 mnkr per 2018-12-31.

Omsättningstillgångar

Exploateringsredovisning

Exploateringsverksamheten redovisas i enlighet med RKR 18.1 som innebär att intäkterna bokförs succesivt i takt med att tomtförsäljning sker, och matchas mot kalkylerade kostnader. När exploateringsområdet är färdigt och avslutat sker en slutavräkning mot faktiska kostnader.

Anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar

Anskaffningsvärde

I anskaffningsvärdet för större investeringar som överstiger 100 prisbasbelopp ingår lånekostnader. Kostnaden beräknas utifrån kommunens korta upplåning under motsvarande tid. Räntan påförs årligen och under hela byggnadstiden, tills objektet tas i bruk. Under 2018 är räntan noll på grund av negativa marknadsräntor och inga räntor har aktiverats.

Redovisning av leasingavtal

I enlighet med RKR 13.2 redovisas finansiellt leasade objekt som anläggningstillgångar och skulder i balansräkningen. Tillgångslagen maskiner, inventarier och modulbyggnader är prövade och redovisas som operationell leasing.

Avsättningar

Avsättningar redovisas enligt RKR 10.2 när kommunen har en befintlig förpliktelse som uppstått genom ett kontrakt, lagstiftning eller annan laglig grund, och det är troligt att ett utflöde av resurser kommer att krävas för att reglera förpliktelsen.

Pensioner

Kommunen redovisar sina pensionsåtaganden enligt blandmodellen och i enlighet med RKR 2.2 och 17.2. Blandmodellen innebär att avtalspensioner som intjänats före 1998 redovisas som en ansvarsförbindelse, medan avtalspensioner som intjänats från och med 1998 samt samtliga garanti- och visstidspensioner redovisas som avsättning.

Förpliktelser för pensionsåtagande för anställda i kommunen är beräknade enligt (RIPS 17). Pensionsskultsberäkning på utfästelser enligt KPA-planen är gjord enligt Finansinspektionens föreskrifter om försäkringstekniska grunder (FFFS 2007:24) och beräkningen är gjord enligt tryggandelagens bestämmelser.

Visstidsförordnanden för förtroendevalda som ger rätt till särskild avtalspension redovisas som avsättning, när det är troligt att de kommer att leda till utbetalningar. För avtal med samordningsklausul utgår beräkningen från de förhållanden som är kända vid bokslutstillfället. Om inget annat är känt görs beräkningen utifrån att ingen samordning kommer att ske.

Den särskilda löneskatten på pensionskostnaden har periodiserats. 2018 års löneskatt för perioden belastar resultatet.

Transparensdirektivet

Lagen om insyn i vissa finansiella förbindelser m.m. (2005:590), den så kallade transparenslagen, ställer krav på öppen och separat redovisning för vissa verksamheter i offentliga företag om nettoomsättningen överstiger lagens tröskelvärde på 40 miljoner euro. Vatten- och avloppsverksamheten och avfallsverksamheten särredovisas i bilaga.

Resultaträkning för kommunens samlade verksamhet

Belopp i miljoner kronor	Not	Kommunen				Kommunkoncernen	
		Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget 2018	Avvikelse	Bokslut 2017	Bokslut 2018
Verksamhetens intäkter	1	2 500,7	2 577,5	*	*	4 458,0	4 558,0
Verksamhetens kostnader	2	-10 083,6	-10 717,1	*	*	-10 840,7	-11 534,2
- jämförelseförändrande poster	3	109,3	203,9	155,0	48,9	109,3	203,9
Avskrivningar och nedskrivningar	4	-274,9	-234,8	-250,0	15,2	-799,5	-858,3
Verksamhetens nettokostnader		-7 857,7	-8 374,3	-8 418,0	43,7	-7 182,2	-7 834,5
Skatteintäkter	5	6 449,3	6 655,4	6 691,5	-36,1	6 449,3	6 655,4
Generella statsbidrag och utjämning	6	1 724,5	1 846,0	1 843,8	2,2	1 724,5	1 846,0
Finansiella intäkter	7	253,2	175,9	191,2	-15,3	151,1	78,8
Finansiella kostnader	8	-17,4	-19,8	-32,2	12,4	-264,7	-435,5
- jämförelseförändrande poster	9	68,6	8,4	0,0	8,4	68,6	8,4
Resultat före extraordinära poster		551,9	283,3	276,3	7,0	878,0	310,3
Extraordinära intäkter		-	-	-	-	-	-
Extraordinära kostnader		-	-	-	-	-	-
Skatt på årets resultat	10	-	-	-	-	-57,8	-27,7
Årets resultat	11	551,9	283,3	276,3	7,0	820,2	282,6
lanspråktagande av markering i eget kapital		48,4	69,4	-	69,4	-	-
Resultat inkl. lanspråktagandet eget kapital		600,3	352,7	276,3	76,4	-	-

* Relevanta värden saknas till följd av nettobudgetering.

Kassaflödesrapport för kommunens samlade verksamhet

Belopp i miljoner kronor	Not	Kommunen		Kommunkoncernen	
		Bokslut 2017	Bokslut 2018	Bokslut 2017	Bokslut 2018
Den löpande verksamheten					
Årets resultat		551,9	283,3	820,2	282,6
Utbetalningar för lanspråktagande avsättningar	22-23	-15,1	-20,2	-15,3	-19,9
Justering för ej likviditetspåverkande poster	12	340,9	264,0	822,8	881,0
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital		877,7	527,0	1 627,8	1 143,6
Ökning (-)/minskning (+) förråd, lager, exploateringsfastigheter	17	-28,2	1,8	-29,8	-2,2
Ökning (-)/minskning (+) kortfristiga fordringar	18	-98,5	-132,1	-94,7	-178,7
Ökning(+)/minskning (-) kortfristiga skulder	30	291,4	81,7	284,4	158,0
Kassaflöde från den löpande verksamheten		1 042,4	478,5	1 787,7	1 120,6
Investeringsverksamheten					
Investering i immateriella anläggningstillgångar	13	-	-	8,5	-8,3
Investering i materiella anläggningstillgångar (-)	14	-687,1	-740,9	-2 768,4	-2 590,2
Investeringsbidrag till materiella anläggningstillgångar	14	14,8	51,9	14,8	51,9
Försäljning av materiella anläggningstillgångar (+)	14	57,7	4,4	158,3	21,2
Investering i finansiella tillgångar (-)	16	-0,5	0,0	-13,3	-0,3
Försäljning av finansiella tillgångar (+)	16	-	-	23,0	6,4
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-615,2	-684,6	-2 577,1	-2 519,2
Finansieringsverksamheten					
Nyupptagna lån (+)	24	1 424,5	1 284,1	1 356,2	1 300,7
Nyupptagna lån, leasing (+)	24	0,0	-	0,0	-
Amortering av skuld (-)	28	-2,8	-1,0	2,1	-8,0
Ökning långfristiga fordringar (-)	16	-12 678,1	-4 388,5	-5,3	0,0
Minskning av långfristiga fordringar (+)	16	11 386,2	3 194,5	1,6	10,2
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		129,7	89,1	1 354,7	1 303,0
Utbetalning av bidrag till statlig infrastruktur		-28,7	-	-28,7	-
Årets kassaflöde		528,2	-117,0	536,6	-95,5
Likvida medel vid årets början	19-20	4 082,7	4 610,9	4 141,8	4 676,6
Likvida medel vid årets slut	19-20	4 610,9	4 494,0	4 678,4	4 581,1
Räntebärande nettotillgång/skuld					
Räntebärande nettotillgång/skuld vid årets början		3 787,5	4 034,5	-	-
Räntebärande nettotillgång/skuld vid årets slut		4 034,5	3 838,4	-	-

Balansräkning för kommunens samlade verksamhet

Belopp i miljoner kronor	Not	Kommunen		Kommunkoncernen	
		Bokslut 2017	Bokslut 2018	Bokslut 2017	Bokslut 2018
Tillgångar					
Anläggningsstillgångar		18 914,6	20 618,4	22 631,3	24 298,5
Immateriella anläggningstillgångar	13	1,0	0,4	1,4	3,1
Materiella anläggningstillgångar	14–15	4 425,0	4 936,1	22 242,5	23 967,2
- mark, byggnader och tekniska anläggningar	14	3 410,4	3 987,6	18 612,8	21 014,6
- pågående nyanläggningar	14	585,3	460,2	2 286,0	1 483,1
- fordon, maskiner och inventarier	15	429,3	488,3	1 343,7	1 469,4
Finansiella anläggningstillgångar	16	14 488,5	15 681,8	387,4	328,3
Omsättningsstillgångar		5 788,7	5 802,1	5 490,4	5 546,1
Förråd m.m.	17	156,2	154,4	165,6	171,2
- förråd, lager		5,7	6,3	15,1	23,1
- exploateringsfastigheter		124,4	124,8	124,4	124,8
- tomträtter		26,2	23,3	26,2	23,3
Kortfristiga fordringar	18	1 021,6	1 153,7	646,5	793,9
Kortfristiga placeringar	19	4 003,0	4 243,4	4 020,1	4 258,8
Kassa och bank	20	607,9	250,6	658,2	322,3
Summa tillgångar		24 703,3	26 420,5	28 121,7	29 844,6
Eget kapital, avsättningar och skulder					
Eget kapital		8 294,4	8 577,6	9 776,1	10 046,7
- Därav årets resultat		551,9	283,3	820,2	282,6
Resultatutjämningsreserv		160,0	160,0	-	-
Övrigt eget kapital		7 582,5	8 134,4	8 955,9	9 764,0
Avsättningar		548,7	617,8	1 090,3	1 169,5
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	22	496,3	569,3	537,2	610,6
Övriga avsättningar	23	52,4	48,5	62,3	57,7
Avsättning för uppskjuten skatt		-	-	490,9	501,2
Skulder		15 860,2	17 225,1	17 255,2	18 628,5
Långfristiga skulder		14 041,2	15 324,3	14 868,7	16 151,4
- Långfristiga lån	24	5,0	4,0	14 436,3	15 605,9
- Långfristiga lån, koncernen	24	13 608,0	14 808,0	-	-
- Övriga långfristiga skulder	25	428,3	512,3	432,4	545,5
Kortfristiga skulder		1 819,1	1 900,8	2 386,6	2 477,1
- Leverantörsskulder	26	526,7	558,2	837,7	892,5
- Kortfristiga lån, koncernen	27	136,3	183,9	-	-
- Övriga kortfristiga lån	28	2,8	0,9	153,6	152,0
- Interimsskulder	29	1 009,1	1 012,4	1 210,0	1 214,6
- Övriga kortfristiga skulder	30	144,3	145,3	185,4	218,0
Summa eget kapital, avsättningar och skulder		24 703,3	26 420,5	28 121,7	29 844,6
Panter och ansvarsförbindelser					
Panter och därmed jämförliga säkerheter					
- Ställda säkerheter	32	-	-	735,9	735,8
Ansvarsförbindelser					
- Pensionsförpliktelser som inte har tagits upp bland skulderna eller avsättningarna	22	3 008,9	2 915,2	3 008,9	2 915,2
- Övriga ansvarsförbindelser					
- Borgensåtaganden	31	865,0	859,4	40,3	39,7
- Övrigt	32	0,5	0,5	8,9	8,9

Belopp i miljoner kronor	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2017 Bokslut	2018 Bokslut	2017 Bokslut	2018 Bokslut

Not 1: Verksamhetens intäkter

Försäljningsintäkter	63,2	65,9	-	-
Taxor och avgifter	619,8	630,1	-	-
- konsumtionsavgifter va/avfall	238,1	240,9	-	-
- barnomsorg	97,8	100,8	-	-
- äldre och funktionshindrade	36,7	38,1	-	-
Hyror och arrenden	254,7	259,6	-	-
Bidrag	990,7	1 010,8	-	-
Försäljning av verksamhet och konsulttjänster	324,0	296,1	-	-
Exploateringsintäkter	173,8	138,3	-	-
Tomträttsintäkter	67,3	173,0	-	-
Realisationsvinster	7,3	3,8	-	-
Summa	2 500,7	2 577,5	4 458,0	4 558,0

I verksamhetens intäkter i kommunen ingår jämförelsestörande poster med 280,7 mnkr, not 3 (181,1 mnkr 2017).

Not 2: Verksamhetens kostnader

Löner och sociala avgifter	-5 563,6	-5 845,0	-	-
Pensionskostnader	-363,1	-403,5	-	-
Inköp av anläggnings- och underhållsmaterial	-131,0	-167,3	-	-
Bränsle, energi och vatten	-66,0	-70,3	-	-
Köp av huvudverksamhet	-1 466,7	-1 602,6	-	-
Lokal- och markhyror	-963,9	-1 084,8	-	-
Lämnade bidrag	-547,6	-540,6	-	-
Realisationsförluster och utrangeringar	-3,1	-0,5	-	-
Tjänster	-754,6	-795,7	-	-
Varor	-223,9	-206,8	-	-
Summa	-10 083,6	-10 717,1	-10 840,7	-11 534,2

I verksamhetens kostnader ingår jämförelsestörande poster med 76,8 mnkr, not 3 (69,1 mnkr 2017).

Not 3: Jämförelsestörande poster i verksamhetens nettokostnader

Realisationsvinster för anläggningstillgångar	7,3	3,8	-	-
Realisationsförluster för anläggningstillgångar	-3,1	-0,5	-	-
Resultat av försäljning av exploateringsfastigheter*	129,9	61,9	-	-
Försäljning av tre tomträtter**	-	138,6	-	-
Avskrivningar datorer, byte av redovisningsprincip	-24,8	-	-	-
Summa	109,3	203,9	109,3	203,9

* Exploateringsverksamhetens budget på 90 mnkr respektive 30 mnkr är att betrakta som jämförelsestörande.

** Tre större centrala tomträtter har sålts under året, försäljningsnettots belopp är så stort att det är att betrakta som jämförelsestörande och av tomträttsförsäljningens budget på 95 mnkr är 75 att betrakta som jämförelsestörande.

Belopp i miljoner kronor	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2017 Bokslut	2018 Bokslut	2017 Bokslut	2018 Bokslut

Not 4: Avskrivningar och nedskrivningar

Avskrivningar immateriella tillgångar	-0,8	-0,6	-1,0	-0,9
Avskrivningar byggnader och anläggningar	-114,7	-121,5	-503,9	-602,9
Avskrivningar maskiner och inventarier	-156,4	-110,0	-250,5	-211,4
Avskrivning maskiner och inventarier på leasingavtal	-3,1	-2,7	-3,1	-2,7
Årets avskrivningar	-274,9	-234,8	-758,5	-817,8
Återföring av tidigare nedskrivna anläggnings- tillgångar	-	-	25,1	9,6
Nedskrivningar materiella anläggningstillgångar	-	-	-66,1	-50,1
Summa	-274,9	-234,8	-799,5	-858,3

Not 5: Skatteintäkter

Preliminära skatteintäkter	6 462,5	6 676,8	6 462,5	6 676,8
Slutavräkning*	7,7	-21,5	7,7	-21,5
Preliminär slutavräkning**	-29,8	-9,1	-29,8	-9,1
Skatteväxling gymnasiesor	8,9	9,2	8,9	9,2
Summa	6 449,3	6 655,4	6 449,3	6 655,4

* Mellanskillnaden mellan den i bokslut uppbokade -204 kr/inv och nu slutavräkning för 2017 kr/invånare -351 kr/invånare.

** Den preliminära slutavräkningen för 2018 uppgår till -61 kr/inv. Källa SKL Cirkulär 18:66.

Not 6: Generella statsbidrag och utjämning

Inkomstutjämning	1 289,4	1 384,5	1 289,4	1 384,5
Kostnadsutjämning	-89,6	-68,3	-89,6	-68,3
Regleringsbidrag	-	23,6	-	23,6
Regleringsavgift	-1,4	-	-1,4	-
Generellt bidrag från staten	107,7	95,1	107,7	95,1
Utjämningsbidrag LSS	191,9	172,3	191,9	172,3
Kommunal fastighetsavgift	226,6	238,8	226,6	238,8
Summa	1 724,5	1 846,0	1 724,5	1 846,0

Not 7: Finansiella intäkter

Ränteintäkter internbank	-12,8	-12,2	-	-
Ränteintäkter, likviditets- förvaltning	68,1	50,3	-	-
Ränteintäkter pensions- förvaltning	41,4	28,6	-	-
Ränteintäkter övriga	3,0	3,1	-	-
Borgensavgifter/ränte- tillägg	36,8	39,7	-	-
Utdelningar koncernbolag	35,0	44,0	-	-
Reavinstert aktier, ränte- bärande värdepapper likviditetsförvaltning	45,7	6,2	-	-
Reavinstert aktier, ränte- bärande värdepapper pensionsförvaltning	31,5	6,2	-	-
Övriga finansiella intäkter	4,5	10,0	-	-
Summa finansiella intäkter	253,2	175,9	151,1	78,8

Belopp i miljoner kronor	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2017 Bokslut	2018 Bokslut	2017 Bokslut	2018 Bokslut

Not 8: Finansiella kostnader

Räntekostnader, internbank	14,5	9,2	-	-
Ränta på pensionskuld	-12,2	-16,5	-	-
Räntekostnader, övrigt	-6,0	-6,7	-	-
Reaförluster aktier, räntebärande värdepapper likviditetsförvaltning	-4,8	-0,6	-	-
Reaförluster aktier, räntebärande värdepapper pensionsförvaltning	-3,8	-0,4	-	-
Bankkostnader, internbank	-5,1	-4,8	-	-
Summa finansiella kostnader	-17,4	-19,8	-264,7	-435,5

Not 9: Jämförelsestörande poster i finansnettot

Effekt av sänkt diskonteringsränta pensioner	-0,2	-3,0	-	-
Realiserad kursvinst på värdepapper	77,2	12,3	-	-
Realiserad kursförlust på värdepapper	-8,4	-1,0	-	-
Summa	68,6	8,4	68,6	8,4

Not 10: Skatt på årets resultat

Aktuell skatt	-	-	-0,7	-3,6
Uppskjuten skatt enligt företagens årsredovisningar	-	-	-57,1	-24,1
Uppskjuten skatt, obeskattade reserver	-	-	-	-
Summa	-	-	-57,8	-27,7

Not 11: Årets resultat i förhållande till balanskravet

Årets resultat enligt resultaträkningen	551,9	283,3	-	-
Realisationsvinster anläggningstillgångar	-7,3	-3,4	-	-
Realisationsvinster finansiella tillgångar	-77,4	-11,4	-	-
Resultat efter balanskravsjusteringar	467,2	268,5	-	-
Medel till resultatutjämningsreserv	-80,0	-	-	-
Medel från resultatutjämningsreserv	-	-	-	-
Årets balanskravsresultat	387,2	268,5	-	-
Medel till markeringar i eget kapital	-210,3	-79,6	-	-
Medel från markeringar i eget kapital	48,4	69,9	-	-
Tillägg; realisationsförluster enl. undantagsmöjlighet	-	-	-	-
Tillägg; orealiserade kursförluster i värdepapper	-	-	-	-
Synnerliga skäl	-	-	-	-
Summa efter markeringar i eget kapital	225,3	258,8	-	-

Belopp i miljoner kronor	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2017 Bokslut	2018 Bokslut	2017 Bokslut	2018 Bokslut

Not 12: Ej likviditetspåverkande poster

Justering för av- och nedskrivningar	271,5	230,3	799,4	858,1
Förändring avsättningar	53,9	89,3	126,5	100,6
Förändring pensioner exkl. uttag	52,6	89,3	-	-
Värdesäkring/förändring nuvärde	-0,3	-	-	-
Nya avsättningar	1,6	-	-	-
Övriga ej likviditetspåverkande poster	15,5	-55,6	-103,1	-77,8
Realisationsförluster	3,1	0,5	-	-
Realisationsvinster	-7,3	-3,8	-	-
Ränta anslutningsavgifter och byggränta	5,9	6,7	-	-
Effekter av ändrade redovisningsprinciper	12,1	-59,4	-	-
Övrigt	1,7	0,4	-	-
Summa ej likviditetspåverkande poster	340,9	264,0	822,8	881,0

Not 13: Immateriella tillgångar

Ingående bokfört värde	1,8	1,0	2,5	1,4
Investeringar under året	-	-	-	2,5
Årets avskrivningar	-0,8	-0,6	-1,0	-0,9
Utgående bokfört värde	1,0	0,4	1,4	3,1
Bokfört värde totalt, immateriella tillgångar				
Anskaffningsvärde	9,2	9,2	10,5	13,0
Ackumulerade avskrivningar	-7,4	-8,2	-8,0	-9,1
Årets avskrivningar	-0,8	-0,6	-1,0	-0,9
Summa	1,0	0,4	1,4	3,1

Tillämpad avskrivningsmetod är linjär avskrivning. Tillämpad tid för avskrivning är 3-5 år. Samtliga externt förvärvade.

Not 14: Materiella anläggningstillgångar

Bruttoinvesteringar	687,0	741,3	-	-
- fastighetsförvärv	30,4	13,7	-	-
Investeringsinkomster	-14,1	-52,3	-	-
Summa	672,9	689,0	-	-
Försäljningspris anläggningstillgångar	298,9	315,7	-	-
- bostadsrätt	-	-	-	-
- omsättningstillgångar	241,2	311,3	-	-
Försäljningspris materiella anläggningstillgångar	57,7	4,4	-	-
Försäljningskostnader	-35,8	76,3	-	-

Mark, byggnader och tekniska anläggningar

Ingående bokfört värde	3 282,4	3 410,4	17 446,9	18 600,9
Investeringar under året	868,1	742,7	2 366,1	1 771,1
Investeringar, effekter av införande av komponentredovisning	0,0	0,0	-	-

Belopp i miljoner kronor	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2017 Bokslut	2018 Bokslut	2017 Bokslut	2018 Bokslut
Korrigerig exploaterings- investeringar från 2014 och tidigare	0,0	0,0	-	-
Utrangering/avyttring/ korrigerig	-630,3	-49,4	-641,1	-25,8
Utrangeringar, effekter av införande av komponent- redovisning	0,0	0,0	-	-
Utfördelningar	-2,1	0,0	-	-
Årets avskrivningar	-108,5	-116,3	-540,9	-602,5
Nedskrivningar	-	-	-63,6	-54,3
Återförda nedskrivningar	-	-	25,1	9,6
Överföringar från/till annat tillgångslag	0,8	0,1	20,4	1 315,7
Övriga förändringar	-	-	-	-
Utgående bokfört värde	3 410,4	3 987,6	18 612,8	21 014,6

I årets avskrivningar totalt för kommunen ingår 0,7 mnkr avskrivningar på bostadsrätter. Bostadsrätter redovisas under finansiella anläggningstillgångar.

Pågående nyanläggningar

Ingående bokfört värde	369,9	585,3	1 509,6	2 286,1
Investeringar under året	329,8	538,1	2 337,2	2 317,1
Aktiverat under året	-114,5	-697,4	-1 559,0	-3 120,0
Övriga förändringar	0,1	-	-1,8	-
Utrangeringar/omklassifi- ceringar	-	34,2	-	-
Utgående bokfört värde	585,3	460,2	2 286,0	1 483,1

Bokfört värde totalt mark, byggnader och tekniska anläggningar

Anskaffningsvärde	4 933,8	5 628,9	24 438,4	27 478,9
Ackumulerade avskriv- ningar	-1 414,9	-1 525,1	-5 246,1	-5 884,8
Årets avskrivning	-108,5	-116,3	-579,5	-579,5
Summa	3 410,4	3 987,6	18 612,8	21 014,6

Tillämpad avskrivningsmetod är linjär avskrivning. Tillämpad tid för avskrivning är 5–100 år. Från och med 2015 tillämpas komponentredovisning. Mark skrivs inte av. Med pågående nyanläggningar avses investeringar som ännu inte färdigställts och därmed inte aktiverats.

Not 15: Bokfört värde totalt, maskiner, fordon, inventarier och konst

Ingående bokfört värde	443,6	429,3	1 355,1	1 342,8
Investeringar under året	151,0	180,3	251,9	324,2
Utrangering/avyttring/ korrigerig	-33,3	-6,8	-11,6	-9,8
Årets avskrivningar	-132,8	-114,4	-256,0	-209,8
Överföringar från/till annat tillgångslag	0,8	-0,1	2,4	22,1
Övriga förändringar	0,0	0,0	1,9	0,0
Utgående bokfört värde	429,3	488,3	1 343,7	1 469,4

Bokfört värde totalt, maskiner, fordon, inventarier och konst

Anskaffningsvärde	1 468,3	1 599,8	3 004,8	3 276,5
Ackumulerade avskriv- ningar	-906,3	-997,0	-1 405,1	-1 597,2
Årets avskrivningar	-132,8	-114,4	-256,0	-209,8
Summa	429,3	488,3	1 343,7	1 469,4

Tillämpad avskrivningsmetod är linjär avskrivning. Tillämpad tid för avskrivning är 3–20 år. Konst skrivs inte av.

Belopp i miljoner kronor	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2017 Bokslut	2018 Bokslut	2017 Bokslut	2018 Bokslut

Not 16: Finansiella anläggningstillgångar

Värdepapper, andelar och bostadsrätter

Aktier	227,0	227,0	-	-
Andelar och grundfonds- kapital	95,0	95,0	121,9	98,9
Bostadsrätter	19,2	18,6	19,2	18,6
Summa	341,2	340,6	141,1	117,5

Utlämnade lån

Kommunala bolag	698,6	698,6	-	-
Landsting	0,3	0,3	0,3	0,3
Föreningar och stiftelser	15,0	14,8	15,0	14,8
Företag	15,0	1,5	15,0	1,5
Summa	728,9	715,2	30,3	16,6

Utlämnade lån internbank, koncernen

Futurum Fastigheter i Örebro AB	3 174,0	3 524,0	-	-
Kumbro Vind AB	292,8	278,4	-	-
Kumbro Stadsnät AB	168,0	168,0	-	-
Västerporten AB	225,0	300,0	-	-
ÖBO Omsorgsfastigheter AB	428,0	578,0	-	-
ÖBO Husaren AB	290,0	290,0	-	-
Örebrobostäder AB	6 027,0	6 427,0	-	-
Örebroporten Fastigheter AB	2 813,0	3 063,0	-	-
Summa	13 417,8	14 628,4	0,0	0,0

- varav kortfristig fordran
Kumbro Vind AB, amorte-
ring nästkommande år

Övriga långfristiga fordringar

Långfristig fordran jämkad moms koncernbolag, fastighetsförsäljning	14,9	8,4	-	-
Övriga	0,1	-	246,3	210,8
Summa	15,0	8,4	216,0	194,2

**Summa finansiella
anläggningstillgångar**

14 488,5 15 681,8 387,4 328,3

Örebro kommun har som medlem i Kommuninvest ett ansvar gentemot bolagets motparter för bolagets samtliga åtaganden. Detta borgensåtagande är begränsat till den enskilde medlemmens andel av bolagets samtliga åtaganden. Denna andel bestäms utifrån medlemmens insatskapital i förhållande till det totala andelskapitalet i Kommuninvest ekonomisk förening. Örebro kommuns borgensåtagande per 2018-12-31 är totalt 7 500,0 mnkr dvs. 6 640,6 + 859,4 (4 881,5 mnkr 2017). Örebro kommuns borgensåtagande för Kommuninvests skulder beräknades till 6 640,6 mnkr per 2018-12-31 (4 016,5 mnkr 2017).

Not 17: Förråd m.m.

Förråd	5,7	6,3	15,1	23,1
Exploateringsfastigheter	124,4	124,8	124,4	124,8
Tomträttsfastigheter småhus	26,2	23,3	26,2	23,3
Summa	156,2	154,4	165,6	171,2

Belopp i miljoner kronor	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2017 Bokslut	2018 Bokslut	2017 Bokslut	2018 Bokslut

Not 18: Kortfristiga fordringar

Statsbidragsfordringar				
Flyktingar	32,8	27,0	-	-
Fordran avseende särskild moms-kompensation	114,1	116,3	-	-
Kommunal fastighets-avgift/skatter	87,3	106,5	-	-
Övriga statsbidrags-fordringar	7,5	9,3	-	-
Summa	241,8	259,1	-	-

Övriga omsättningstillgångar				
Interimsfordringar	421,8	459,9	-	-
Upplupna ränteintäkter	2,2	2,5	-	-
Upplupna skatteintäkter, inbetald preliminär skatt	1,8	6,6	-	-
Kortfristig del av långfristig fordran	1,8	13,7	-	-
Nästkommande års amortering koncernbolag	14,4	10,8	-	-
Kortfristig fordran jämkad moms koncernbolag, fastighetsförsäljning	9,7	6,6	-	-
Kortfristig fordran, anteciperad utdelning Örebro Rådhus AB	35,0	44,0	-	-
Övriga fordringar	1,2	1,2	-	-
Summa	487,9	545,3	-	-

Kortfristig fordran inom koncernkontot				
Länsmusiken i Örebro AB	5,3	2,8	-	-
Örebrobostäder AB	135,2	96,1	-	-
Örebro Rådhus AB	-	18,6	-	-
Örebroporten Fastigheter AB	-	25,1	-	-
Summa	140,5	142,5	-	-
Kundfordringar	151,4	206,8	-	-
Summa kortfristiga fordringar	1 021,6	1 153,7	646,5	793,9

Not 19: Kortfristiga placeringar

Likviditetsförvaltning	2 656,1	2 861,9	2 656,1	2 861,9
Pensionsförvaltning	1 346,9	1 381,5	1 346,9	1 381,5
- Placerade medel Nerikes brandkår	-	-	17,2	15,4
Summa	4 003,0	4 243,4	4 020,1	4 258,7

Not 20: Kassa och bank

Bank och giro	607,9	250,6	658,2	322,3
Summa	607,9	250,6	658,2	322,3
Summa omsättnings-tillgångar	5 788,7	5 802,1	5 490,4	5 546,1

Belopp i miljoner kronor	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2017 Bokslut	2018 Bokslut	2017 Bokslut	2018 Bokslut

Not 21: Eget kapital

Eget kapital (IB)	7 742,5	8 294,4	8 955,9	9 764,0
Årets resultat	551,9	283,3	820,2	282,6
Resultatutjämningsreserv	160,0	160,0	-	-
Markeringar	1 279,0	1 185,4	-	-
- Eget kapital avfall	100,3	90,9	-	-
- Eget kapital VA	-	-7,7	-	-
- Konjunktur- och strukturbuffert	200,0	200,0	-	-
- AFA-medel (åter från 2005 och 2006)	9,9	8,1	-	-
- AFA-medel (åter från 2004)	19,3	10,7	-	-
- Digitaliserings-satsning	198,0	161,7	-	-
- Den växande kommunen	-	39,6	-	-
- Strukturförändringar inom hemvården	-	25,0	-	-
- Digital arbetsplats	-	-4,2	-	-
- Sociala investeringar	75,7	75,3	-	-
- Överfört resultat intraprenader	38,2	48,4	-	-
- Exploateringsfastigheter	382,2	537,7	-	-
Eget kapital (UB)	8 294,4	8 577,6	9 776,1	10 046,7

2018 markeras 39,6 mnkr respektive 25 mnkr för nya satsningar: Portfölj för den växande kommunen och strukturförändringsprogram inom hemvården. 15,1 mnkr för intraprenadernas nya överskott samt VA-verksamhetens underskott med -7,7 mnkr samt Digital arbetsplats med -4,2 mnkr.

2017 reserverades 80 mnkr av resultatet till resultatutjämningsreserven, 13,1 mnkr markerades för nivåhöjning av sociala investeringar, kapitalkostnader för exploateringsfastigheter med 75,8 (2016) och 108,1 (2017) samt 8,5 mnkr för intraprenadernas nya överskott.

Not 22: Avsättning till pensioner och liknande förpliktelser

Örebro kommun tillämpar den blandade modellen för redovisning av pensionsåtaganden fr.o.m. år 1998 enligt KPA:s beräkningar med RIPS17 som grund. Avsättning till pensioner redovisar avtalspensioner som intjänats fr.o.m. 1998-01-01 samt samtliga garanti- och visstidspensioner. Avtalspensioner som intjänats före 1998 redovisas som en ansvarsförbindelse. Denna del av pensionsåtagandet har minskat med 74,9 mnkr mellan åren 2017 och 2018. Örebro kommun har beslutat att betala ut maximalt belopp av den avgiftsbestämda ålderspensionen. För 2018 beräknas kostnaden till 203,8 mnkr, 20,2 mnkr är betalda under 2018 resten är bokförd som en kortfristig skuld med 183,6 mnkr. Beräkningarna baseras på uppgifter per 2018-12-09. Aktualiseringsgraden är 96 % (96 %).

Specifikation avsatt till pensioner				
Avtalspensioner	302,2	349,3	-	-
- förmånsbestämd ålderspension	264,3	297,2	-	-
- särskild avtalspension	-	4,4	-	-
- pension till efterlevande	5,7	6,9	-	-
- PA-KL pensioner	32,1	40,8	-	-
Örebro:s särskilda pensionsplan (ÖSPP)	73,9	87,6	-	-
Särskild avtalspension och visstidspensioner	6,8	4,8	-	-
- särskilda avtalspensioner	0,0	0,2	-	-

Belopp i miljoner kronor	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2017 Bokslut	2018 Bokslut	2017 Bokslut	2018 Bokslut
- visstidspensioner	6,8	4,6	-	-
Avtalspensioner, förtroendevalda ej avgångna	13,3	13,2	-	-
Avtalspensioner, förtroendevalda OPF-KL	2,3	3,2	-	-
Löneskatt	97,7	111,1	-	-
Summa	496,3	569,3	537,2	610,6
Ingående avsättning avtalspensioner	279,2	302,2	-	-
Nyintjänad pension	27,8	56,5	-	-
Ränte- och beloppsuppräkningar	7,4	8,0	-	-
Övrigt	-0,3	-2,7	-	-
Årets utbetalningar	-11,9	-14,6	-	-
Löneskatt	73,3	84,7	-	-
Summa avsättning	375,5	434,1	-	-
Ingående avsättning ÖSPP	67,9	73,9	-	-
Ränte- och beloppsuppräkningar	1,7	2,2	-	-
Ändrad diskonteringsränta	0,2	2,4	-	-
Övrigt	4,9	9,7	-	-
Årets utbetalningar	-0,7	-0,7	-	-
Löneskatt	17,9	21,3	-	-
Summa avsättning	91,9	108,9	-	-
Ingående avsättning ÖK-SAP	8,8	6,8	-	-
Ränte- och beloppsuppräkningar	0,1	0,2	-	-
Arbetsstagare som pensionerats	0,1	-	-	-
Övrigt	-0,6	-1,2	-	-
Årets utbetalningar	-1,5	-1,0	-	-
Löneskatt	1,7	1,2	-	-
Summa avsättning	8,5	6,0	-	-
Ingående avsättning förtroendevalda	10,4	13,3	-	-
Nyintjänad pension	2,6	-0,6	-	-
Ränte- och beloppsuppräkningar	0,3	0,5	-	-
Löneskatt	3,2	3,2	-	-
Summa avsättning	16,5	16,4	-	-
Ingående avsättning förtroendevalda OPF-KL	1,4	2,3	-	-
Nyintjänad pension	0,9	0,9	-	-
Löneskatt	0,6	0,8	-	-
Summa avsättning	2,9	3,9	-	-
Rättelse löneskatt från 2014	1,0	-	-	-
Utgående avsättning	496,3	569,3	-	-

Avtalspensioner som intjänats före 1998 redovisas som en ansvarsförbindelse.

Belopp i miljoner kronor	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2017 Bokslut	2018 Bokslut	2017 Bokslut	2018 Bokslut
Avtalspensioner	2 416,7	2 341,8	-	-
Förtroendevalda	4,7	4,2	-	-
Löneskatt	587,4	569,1	-	-
Summa	3 008,9	2 915,2	-	-
Ingående ansvarsförbindelse	2 465,7	2 416,7	-	-
Pensionsutbetalningar	-129,5	-128,1	-	-
Ränte- och beloppsuppräkningar	72,5	53,5	-	-
Aktualisering	0,3	-	-	-
Övrigt	7,7	-0,4	-	-
Löneskatt	586,3	568,1	-	-
Delsumma ansvarsförbindelse	3 003,0	2 909,9	-	-
Ingående ansvarsförbindelse förtroendevalda	4,8	4,7	-	-
Ränte- och beloppsuppräkningar	0,1	0,1	-	-
Nyintjänad pension	-0,2	-0,6	-	-
Löneskatt	1,1	1,0	-	-
Delsumma förtroendevalda	5,8	5,3	-	-
Utgående ansvarsförbindelse totalt	3 008,9	2 915,2	3 008,9	2 915,2

Not 23: Andra avsättningar

Avsättning för återställande av deponi

Ingående bokfört värde	50,9	49,9	-	-
Förändring av nuvärdet	-	-	-	-
Uttag	-1,0	-4,0	-	-
Utgående bokfört värde	49,9	45,9	-	-

För återställandet av deponier rekommenderas att en avsättning görs motsvarande uppskattade kostnader för återställandet. Atleverket fick sin ansökan till miljödomstolen om att få fortsätta att deponera till år 2025 på nuvarande deponi beviljad 2007-12-06. Enligt den senaste fonderingskalkylen uppgår de kvarvarande kostnaderna för sluttäckning till 46,1 mnr vid en diskonteringsränta på 3 %. Hittills har uttag på 28,8 mnr gjorts från avsättningen. Arbetet med sluttäckningen pågår mellan 2008 och 2025.

Avsättning för bidrag till medfinansiering av Citybanan

Ingående bokfört värde	28,9	-	-	-
Årets avsättning	-	-	-	-
Uttag	-28,7	-	-	-
Årets avsättning Indexuppräkning	-0,3	-	-	-
Utgående bokfört värde	0,0	-	-	-

Länstrafiken i Örebro AB:s andel i medfinansieringen är 185,4 mnr under tidsperioden 2013–2017. Enligt beslut i Kommunfullmäktige 2009-11-18 § 164. Ks 1164/2009. Örebro kommun har avsatt 50 % av den andel som Länstrafiken i Örebro AB har i medfinansieringen av Citybanan 92,7 mnr jämte indexjustering enligt uppdragsavtalet. Utbetalningen började 2013 och slutreglerades enligt avtal 2017. Totalt har 92,7 mnr samt utveckling i index 10,1 mnr reglerats.

Belopp i miljoner kronor	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2017 Bokslut	2018 Bokslut	2017 Bokslut	2018 Bokslut

Avsättning för sanerings- och markarbeten Rörströmsälven 10 (Öknaskolan)

Ingående bokfört värde	0,9	0,9	-	-
Årets avsättning	-	-	-	-
Uttag	-	-	-	-
Utgående bokfört värde	0,9	0,9	-	-

Avsättning parkeringsfriköp

Ingående bokfört värde	-	1,6	-	-
Årets avsättning	1,6	-	-	-
Uttag	-	-	-	-
Utgående bokfört värde	1,6	1,6	-	-

Summa andra avsättningar	52,4	48,5	553,2	558,9
Summa avsättningar	548,7	617,7	1 090,3	1 169,5

Not 24: Långfristiga lån

Långfristiga lån

Certifikatslån	3 350,0	3 150,0	-	-
Obligationslån	6 658,0	5 358,0	-	-
Kommuninvest	2 700,0	5 100,0	-	-
Europeiska investeringsbanken	900,0	1 200,0	-	-
Landsting	4,0	4,0	-	-
Långfristig leasingsskuld	1,0	-	-	-
Summa	13 613,0	14 812,0	14 436,3	15 605,9

varav 14 808 mnkr avser upplåning till internbanken (13 608 mnkr 2017).

Kreditlöften, ej nyttjade

Handelsbanken	500,0	500,0	-	-
DNB	250,0	500,0	-	-
SEB	500,0	500,0	-	-
Swedbank	250,0	250,0	-	-
Summa	1 500,0	1 750,0	-	-

Europeiska investeringsbanken

Låneram (outnyttjad del av 1 500 mnkr)	600,0	300,0	-	-
--	-------	-------	---	---

Checkräkningskrediter

Swedbank (ej utnyttjad)	300,0	300,0	-	-
-------------------------	-------	-------	---	---

Låneskuldens struktur

Kapitalbindningstid, år	2,9	3,2	-	-
Räntebindningstid, år	0,1	0,1	-	-
Räntebindningstid exkl. derivat, år	0,2	0,3	-	-
Andel lån som förfaller inom ett år, %	39,0	31,0	-	-
Ränta i genomsnitt, %	-0,2	-0,1	-	-
Ränta i genomsnitt exkl. derivat, %	-0,1	0,0	-	-

Fordon

Totala minimileaseavgifter	11,9	5,3	-	-
Nuvärde minimileaseavgifter	3,7	0,9	-	-
Därav förfall inom 1 år	2,8	0,9	-	-
Därav förfall mellan 1 till 5 år	0,9	0,0	-	-
Därav förfall senare än 5 år	-	-	-	-

I minimileaseavgiften ingår anskaffningspriset exkl. restvärdet samt 12,5 procent moms.

Belopp i miljoner kronor	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2017 Bokslut	2018 Bokslut	2017 Bokslut	2018 Bokslut

Not 25: Övriga långfristiga skulder

Periodiserade anslutningsavgifter	314,8	339,3	314,8	339,3
Periodiserade gatukostnadsersättningar	51,4	55,0	51,4	55,0
Periodiserade investeringsbidrag	62,1	118,0	62,1	118,0
Övriga långfristiga skulder	-	-	4,2	33,2
Summa	428,3	512,3	432,4	545,5

Anslutningsavgiften ska främst täcka investeringskostnaden för va-ledningen. I samband med en anslutning finns vissa mindre driftskostnader, som administrationskostnader, men dessa har bedömts vara av mindre omfattning därför har hela anslutningsavgiften periodiserats.

Summa långfristiga skulder	14 041,2	15 324,3	14 868,7	16 151,4
-----------------------------------	-----------------	-----------------	-----------------	-----------------

Not 26: Leverantörsskuld	526,7	558,2	837,7	892,5
---------------------------------	--------------	--------------	--------------	--------------

Not 27: Kortfristig skuld inom koncernkontot

Örebro Rådhus AB	5,3	-	-	-
Örebroporten Fastigheter AB	49,7	-	-	-
Futurum Fastigheter i Örebro AB	36,6	154,1	-	-
Örebro Parkering AB	-	5,7	-	-
Örebrokomaniet AB	11,8	8,3	-	-
Kumbro utveckling AB	30,5	12,6	-	-
Örebroregionens Science Park AB	2,2	3,1	-	-
Närkefrakt Fastigheter AB	0,1	0,1	-	-
Övriga	0,1	0,0	-	-
Summa	136,3	183,9	-	-

Not 28: Övriga kortfristiga lån

Nästkommande års amorteringar	2,8	0,9	153,6	152,0
Summa	2,8	0,9	153,6	152,0

Not 29: Interimsskulder

Av de nyintjänade pensionsförmånerna för år 2018 som Örebro kommun har beslutat att betala ut som avgiftsbestämd ålderspension bokas den del som betalas under 2019 som en kortfristig skuld med 183,6 mnkr.

Semesterlöneskuld	228,9	245,3	-	-
Nyintjänade pensionsförmåner, avgiftsbestämd ålderspension	194,6	183,6	-	-
Upplupna löner	15,6	14,9	-	-
Upplupna sociala avgifter	248,3	258,3	-	-
Upplupna räntekostnader	25,9	30,3	-	-
Förutbetalda hyresintäkter	23,0	18,7	-	-
Förutbetalda konsumtionsavgifter VA*	5,8	-	-	-
Förutbetalda skatter	51,9	60,5	-	-
Övriga interimsskulder	215,2	200,7	-	-
Summa	1 009,1	1 012,4	1 210,0	1 214,6

* Förutbetalda konsumtionsavgifter, skuld till abonnenter.

Belopp i miljoner kronor	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2017 Bokslut	2018 Bokslut	2017 Bokslut	2018 Bokslut

Not 30: Övriga kortfristiga skulder

Momsskuld	6,3	-	-	-
Avfallsskatt	1,4	1,6	-	-
Särskilda punktskatter	0,3	0,4	-	-
Personalens källskatt	86,0	89,6	-	-
Fastighetskatt	5,7	5,9	-	-
Avr. gem. hushållskassor VFH	0,9	0,6	-	-
Övriga kortfristiga skulder	43,6	47,3	-	-
Summa	144,3	145,3	185,4	218,0
Summa kortfristiga skulder	1 819,1	1 900,8	2 386,6	2 477,1

Not 31: Borgensåtaganden

Majoritetsägda bolag	722,2	722,2	-	-
- Örebrobostäder AB	110,0	110,0	-	-
- Örebro rådhus AB	500,0	500,0	-	-
- Kumbro utveckling AB	53,6	53,6	-	-
- Biogasbolaget i Mellansverige AB	58,6	58,6	-	-
Minoritetsägda företag	102,5	97,5	-	-
- Örebro Läns Flygplats AB	102,5	97,5	-	-
Övriga	40,3	39,7	40,3	39,7
- delägda stiftelser	4,0	4,0	4,0	4,0
- förlustansvar, egna hem	0,2	0,1	0,2	0,1
- övriga bostadslån	28,1	27,7	28,1	27,7
- föreningar och andra organisationer	8,0	7,9	8,0	7,9
Summa	865,0	859,4	40,3	39,7

Örebro kommun har som medlem i Kommuninvest ett ansvar gentemot bolagets motparter för bolagets samtliga åtaganden. Se not 16.

Not 32: Övriga ansvarsförbindelser

Örebro kommun förvaltar egna medel åt privatpersoner motsvarande 0,5 mnkr. Kommunen förvaltar hushållskassor för boende i gruppboestad, finns inom övriga kortfristiga skulder. I kommunens framtida åtaganden för operationell leasing ingår hyrcyklar till personalen med 8,3 mnkr för kostnader innevarande år samt 5,3 mnkr för beräknade kostnader kommande 12 månader.

Ställda säkerheter				
Fastighetsinteckningar	-	-	729,9	729,9
Företagsinteckningar	-	-	5,8	5,8
Övriga ställda panter	-	-	0,2	0,1
Summa	-	-	735,9	735,8

Övriga tilläggsupplysningar**Villkorat kapitaltillskott, mnkr**

ÖSK (Örebro Sportklubb)	3,3	3,0	-	-
KIF Örebro Damfotbolls-förening (DFF)	2,3	2,3	-	-

Belopp i miljoner kronor	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2017 Bokslut	2018 Bokslut	2017 Bokslut	2018 Bokslut

Kommunens framtida åtaganden för operationell leasing**Maskiner, fordon och inventarier, mnkr**

Redovisade kostnader innevarande år	16,0	17,4	-	-
Beräknade kostnader kommande 12 mån	10,8	12,9	-	-
Beräknade kostnader kommande 13-60 mån	-	-	-	-
Beräknade kostnader kommande 61- mån	-	-	-	-

Hyra fastigheter, mnkr

Avgifter med förfall inom 1 år	998,7	1 060,2	-	-
Avgifter med förfall inom 1 år men innan 5 år	2 223,1	2 841,9	-	-
Avgifter med förfall senare än 5 år	1 359,8	903,2	-	-

Andel antal objekt per fastighetsägare (koncern) %

Futurum Fastigheter i Örebro AB	12,5	11,9	-	-
Örebrobostäder AB	59,6	55,1	-	-
Örebroporten Fastigheter AB	8,5	8,0	-	-
Västerporten Fastigheter i Örebro AB	0,6	0,6	-	-
Externa fastighetsägare	18,8	24,4	-	-

REVISIONSBERÄTTELSE

Revisionsberättelse för år 2018

Vi, av fullmäktige utsedda revisorer, har granskat den verksamhet som bedrivits i styrelse och nämnder och genom utsedda lekmannarevisorer och revisor den verksamhet som bedrivits i kommunens företag samt i stiftelsen Activa.

Styrelse och nämnder ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. De ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll i verksamheten samt för återredovisning till fullmäktige.

Revisorerna ansvarar för att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper samt att pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisions- sed i kommunal verksamhet och kommunens revisionsreglemente. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvars- prövning.

Stadsrevisionen riktade under åren 2015 till 2018 anmärkning mot Vård- och omsorgsnämnd Öster. Vi kan även i år konstatera att Vård- och omsorgsnämnd Öster uppvisar ett negativt resultat, per 31 december 2018 uppgående till -61,1 mnkr. Ett omfattande förändringsarbete har påbörjats, som ännu inte givit tillräcklig effekt.

Vi ser mycket allvarligt på att nämnden under flera år, trots sitt omställningsarbete, inte lyckats komma till rätta med det ekonomiska underskottet. En fortsatt mycket stark fokusering

på ekonomin är en absolut nödvändighet för att en ekonomi i balans skall uppnås. Vikten av att fullmäktiges budget hålls, kan inte nog betonas.

Vi kan konstatera att tekniska nämnden har brustit i ledning och styrning av verksamheten, vilket bland annat framkommit i en fördjupad granskning av planering och underhåll för VA-nätet.

Den uppföljande granskning som genomförts under året visar att grundskolenämnden inte vidtagit tillräckliga åtgärder med anledning av de allvarliga brister som identifierats avseende personuppgiftshantering och IT-säkerhet. Vi bedömer att de brister som uppmärksammats omgående måste åtgärdas.

Vi bedömer sammantaget att styrelse, nämnder och beredningar i Örebro kommun i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.

Vi bedömer att styrelsens och nämndernas interna kontroll har varit tillräcklig.

Vi bedömer sammantaget att resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de finansiella mål och verksamhetsmål som fullmäktige uppställt.

Vi tillstyrker att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för styrelse och nämnder samt enskilda ledamöterna i dessa organ.

Vi tillstyrker att fullmäktige godkänner kommunens årsredovisning för 2018.

Vi återoppar bifogade redogörelse och rapporter.

Sven Landh är vald med undantag för gymnasienämnden.

Örebro kommun 2019-04-11.

Britta Bjelle

Jan Rohlén

Lena Jansson

Anders Fredriksson

Bengt Wentzel

Fredrik Persson

Gunvor Lindkvist

Gösta Örtensjö

Kerstin Nilsson

Lars Norling

Nils Gunnarsson

Sven Landh

Yvonne Nordström

Margareta Arvidsson

Till revisionsberättelsen hör bilaga

Revisoremas redogörelse (bilaga 1)

Revisionsberättelse från Region Örebro län (bilaga 2)

Granskningsrapporter från lekmannarevisorerna i de kommunala bolagen samt revisionsberättelser från de auktoriserade revisorerna i de kommunala aktiebolagen (bilaga 3–27)

Bilaga 1 Indikatorer strategiska områden

Strategiområde 1 – hållbar tillväxt

Örebro kommun ska verka för både tillväxt och minskad klimatpåverkan. Den hållbara tillväxten är central för att klara kommunens utmaningar i dag och i morgon. Örebro ska vara en kommun som anstränger sig för att företag ska kunna etablera sig, växa och utvecklas inom kommunen. Goda kommunikationer är en förutsättning för en fungerande vardag.

Indikatorer för hållbar tillväxt	Totalt/ kvinnor/ män	2015	2016	2017	2018		Ansvarig nämnd
					Utfall	Målvärde	
Mål: Örebro ska ha ett positivt näringsklimat där Örebro kommun underlättar att starta, utveckla och etablera företag							
Lönesummeutveckling, index med basår 2008, ett års fördröjning	Totalt	124	129	136	144		
	Kvinnor	128	134	140	149	öka	KS
	Män	121	126	133	141		
Sysselsättningsutveckling nattbefolkning, index med basår 2008, ett års fördröjning*	Totalt	99,8	101,1	102,2	102,8		
	Kvinnor	100,8	102,6	103,8	104,2	öka	KS
	Män	98,8	99,7	100,8	101,4		
Planlagd mark för verksamhet, tillkommande antal hektar	Totalt	25	60	60	24	15	PN SAM
* Kommentar: 2008 är basår och sysselsättningsgraden uppgick då till 76 (och har index 100).							
Mål: Invånarna i Örebro ska ha goda förutsättningar att komma in på arbetsmarknaden och fler ska ha ett arbete							
Andel elever som når behörighet till gymnasieskolans yrkesprogram, kommunal och fristående regi, procent	Totalt	83	86	84	80		
	Flickor	83	88	86	82	öka	PN BoU
	Pojkar	83	85	83	78		
Andel som gått vidare till arbete och/eller studier efter avslutad arbetsmarknadsinsats, procent	Totalt	36	32	29	30		
	Kvinnor	35	30	27	26	35	Vuxam
	Män	36	35	30	33		
Andel arbetslösa av arbetskraften 16–64 år, procent	Totalt	8,2	7,7	7,7	7,8	i nivå med rikets snitt (Totalt 7,0 - Kvinnor 6,8 - Män 7,1)	
	Kvinnor	7	6,6	6,9	7,1		Vuxam
	Män	9,4	8,7	8,7	8,3		
Mål: Örebro kommun ska vara en ekologiskt hållbar kommun							
Örebro kommuns ackumulerade minskning i klimatbelastning* utifrån år 2000, procent							
- Kommunkoncern		41	48	61	66	öka	KS
- Geografiskt område, ett års fördröjning		25	27	28	32	öka	
Antal hektar som har fått ett långsiktigt skydd eller har restaurerats för att få höga naturvärden	364	245	288	316	364	öka	PN SAM
Andel rätt sorterat restavfall, procent	45	38	37	40	45	minst 60	PN SAM
* Kommentar: Målvärdet för kommunkoncernen år 2020: 80 och 2030: 100. Målvärdet för geografiskt område är 40 år 2020 och 70 år 2030.							
Mål: Det ska vara enkelt för medborgare och företag att få kontakt med kommunen, och utbudet av e-tjänster ska öka							
Nöjd Kund-index (SKL Insikten), företagarnas nöjdhet med kommunens service- och myndighetsutövning (brandfyllsyn, bygglov, markupplåtelse, miljö- och hälsoskydd samt serveringstillstånd)	Totalt	76	77	76	77		
	Kvinnor	82	83	81	83	längst 70	KS
	Män	74	75	74	76		PN SoV
Intervall inom de bedömda myndighetsområdena		63–81	69–87	67–82	64–82		PN SAM
Medborgarnas upplevelse av hur enkelt kommunen gjorde det för dem att lösa sina ärenden, betyg på skala 1–5 (nytt mått så mätthistorik saknas)	-	-	-	-	3,9	4,0	KS
Antal erbjudna e-tjänster			113	150	169	öka	KS

Indikatorer för hållbar tillväxt	Totalt/ kvinnor/ män	2015	2016	2017	2018		Ansvarig nämnd
					Utfall	Målvärde	
Mål: Medborgarna i Örebro kommun ska ha tillgång till bra kommunikationer							
Pendling, index med basår 2008, ett års fördröjning	Totalt	106	109	112	115		
	Kvinnor	108	109	110	113	112	KS
	Män	105	109	112	116		
Antal resor i kollektivtrafik (stadstrafik), miljoner resor,		-	7,4	7,8	8,2	öka	PN SAM
Tillgång till 100 mbit/s bredband inom tätort och småort, procent, ett års fördröjning		-	89	90	92	90	KS
Tillgång till 100 mbit/s bredband utanför tätort och småort, procent, ett års fördröjning		-	23	31	35	öka	KS LN
* Kommentar: Enligt <i>bredbandsstrategin</i> är målet att 90 procent av alla hushåll och företag senast under 2020 ska erbjudas en överförings-hastighet på minst 100 mbit/s.							
Mål: Örebro kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare							
Andel enheter med HME*-värde på minst 78, procent		64	64	55	56	öka	Alla inkl. bolagen
*Hållbart medarbetarengagemang							
Anställningstrygghetsindex, bestående av	Totalt	72,0	71,9	72,1	72,2		
- Andel timavlönade årsarbetare (åa)	Kvinnor	71,6	72,1	72,3	72,3		
- Antal personer per timavlönad åa	Män	73,3	71,5	71,4	71,8	öka	Alla inkl. bolagen
- Andel med heltidsanställning							
- Andel med tillsvidareanställning							
Andel chefer med 10–30 medarbetare, procent	Totalt	-	49	47	45		
	Kvinnor	-	49	47	46	öka	Alla inkl. bolagen
	Män	-	50	45	42		
Mål: Örebro kommun ska nyttja sina lokaler på ett effektivt sätt							
Andel omställningsyta i kommunens lokaler, procent		1	1	1	1	1–3	KS
Mål: Örebro kommuns ekonomi ska vara långsiktig och hållbar							
Nämndernas ramavvikelse, mnkr		40	138	22	-41	0	Alla
Genomsnittlig beviljad tid per servicemottagare, omvårdnad hemvården, timmar per månad		48,4	50,5	47,8	48,7	-	PN SoV
Andel uppfyllda avkastningskrav av kommunens bolag, antal bolag, procent		68	73	77	67	100	Bolagen

Strategiområde 2 – människors egenmakt

En människa som själv får vara aktiv i att forma sitt eget liv mår bra. En människa som har drivkraft att utveckla sig själv och sin omgivning ska få möjlighet till det. Örebro kommun ska bli bättre på att släppa lös den kraft som finns hos medborgare som kan och vill bidra till kommunens utveckling. I Örebro får alla möjligheter.

Indikatorer för människors egenmakt	Totalt/ kvinnor/ män	2015	2016	2017	2018		Ansvarig nämnd
					Utfall	Målvärde	
Mål: Medborgarnas möjlighet till inflytande och påverkan inför politiska beslut ska vara god							
Hur väl möjliggör kommunen för medborgarna att delta i kommunens utveckling? i procent	Totalt	63	59	62	57	öka	KS
Hur väl upplever medborgare att de har insyn och inflytande över kommunens verksamhet? Nöjd Inflytande-index	Totalt	46	40	44	47	öka	KS
	Kvinnor	45	38	43	49	öka	KS
	Män	47	42	44	46	öka	KS
Mål: Medborgarna ska ha möjlighet att välja utförare inom hemvården							
Andel med nytt beslut som gör aktivt val av utförare inom hemvården, procent, nytt mått så mätthistorik saknas		-	-	-	-	-	PN Sov
Mål: Människors livsvillkor ska vara jämlika							
Antal unika hushåll med långvarigt ekonomiskt bistånd		1 526	1 445	1 427	data försenad	minska	Vuxam
Antal genomförda satsningar inom sociala investeringar som permanentas i ordinarie verksamhet och fortsättningsvis finansieras inom ordinarie verksamhets budget (totala antalet avslutade satsningar per aktuellt år)		0 (0)	0 (0)	3 (3)	3 (3)	5 (5)	KS
Segrationsindex – bostadsperspektivet		42,2	42,2	41,7	40,1	minska	KS
Mål: Alla ska ha tillgång till en meningsfull fritid							
Nöjd Region-index: Fritidsmöjligheter	Totalt	74	71	74	73		
	Kvinnor	75	71	75	72	80	PN SAM
	Män	73	72	73	73		
Mål: I Örebro kommun ska alla människors lika värde och mänskliga rättigheter respekteras							
Antal genderbudgetanalyser från föregående år som lett till beslut om förändringar i verksamhet eller arbetsätt (totala antalet utförda genderbudgetanalyser)		-	- (8)	7 (10)	7 (7)	-	Alla inkl bolagen

Strategiområde 3 – barns och ungas behov

Alla barn förtjänar en god barndom och en trygg och utvecklande skolgång. Genom tidiga insatser och arbete för att förebygga såväl fysisk som social och psykisk ohälsa, kan fler barn och unga få en bra uppväxt och ett mer hälsosamt liv.

En faktor som har stor negativ effekt på barns och ungas uppväxt är barnfattigdom. Genom samordnade insatser från olika samhällsaktörer ska alla barns möjligheter till goda uppväxtvillkor stärkas.

Indikatorer för barns och ungas behov	Totalt/ flickor/ pojkar	2015	2016	2017	2018		Ansvarig nämnd
					Utfall	Målvärde	
Mål: Alla elever i grund- och gymnasieskolan ska ges förutsättningar att klara kunskapsmålen							
Ranking SKL:s Öppna jämförelser							
Grundskolan, kommunal och fristående regi		156	149	108	108	Bättre ranking (minska)	
Andel trygga elever i grundskola, kommunal och fristående regi, procent	Totalt	94	93	90	89	behålla	PN BoU
	Flickor	93	92	90	89		
	Pojkar	94	93	91	89		
Andel gymnasieelever med examen eller studiebevis inom fyra år, kommunal och fristående regi, procent	Totalt	80	81	79	76	i nivå med större städer	
Andel trygga elever i gymnasieskolan, kommunal och fristående regi, procent	Totalt	90	92	89	92	behålla	
	Flickor	90	92	88	94		
	Pojkar	90	91	91	92		
Mål: Förskolan ska vara en omsorgsfull och trygg plats för barnen, med god pedagogisk verksamhet							
Antal barn per årsarbetare i förskolan, kommunal regi		5,2	5,2	5,3	5,2	minska	PN BoU
Andel vårdnadshavare som är nöjda med förskolans verksamhet, kommunal och fristående regi, procent	Totalt	90	91	93	91	behålla	PN BoU
	Flickor	91	92	93	91		
	Pojkar	89	90	93	92		
Mål: Barn ska kompenseras för ojämlika uppväxtvillkor							
Barnfattigdomsindex, två års fördröjning		14,6	13,8	13,1	11,2	minska	KS
Mål: Barn och ungdomar ska kunna ha en meningsfull fritid							
Antal medlemmar i åldern 7–20 år som deltar i organiserad fritidsverksamhet inom idrotts- eller idéburna föreningar*	Totalt	27 420	27 401	29 012	31 239	öka	PN SAM
	Flickor	11 607	11 460	12 851	14 120		
	Pojkar	15 813	15 941	16 161	17 119		
Andel barn som är nöjda med vad som finns att göra på fritiden efter skolans slut, nytt mått så mätthistorik saknas, procent	Totalt	-	-	80	78	lögst 80	PN SAM
	Flickor	-	-	80	77		
	Pojkar	-	-	80	79		
* Kommentar: Det som mäts är antalet medlemmar och inte antalet individer. Detta innebär att en individ kan vara medlem i flera föreningar och då synas flera gånger i statistiken. Bland idéburna föreningar räknas till exempel scouterna, Afrikas horn och Unga Örnar.							

Strategiområde 4 – trygg välfärd

Välfärdsinsatser i en kommun skapar kvaliteten för enskilda människor. Det skapas också kvalitet för samhället som helhet – då stärks hela Örebro. Örebro ska vara en kommun där människor vill bo, arbeta och bli gamla. Då krävs en trygg välfärd så att människornas upplevda trygghet ökar.

Indikatorer för trygg välfärd	Totalt/ kvinnor/ män	2015	2016	2017	2018		Ansvarig nämnd
					Utfall	Målvärde	
Mål: Örebro kommun ska erbjuda en trygg och god omsorg med hög grad av delaktighet, med god kvalitet, för alla äldre och människor med funktionsnedsättning							
Servicemottagarnas upplevelse av trygg och god omsorg, helhetsbedömning nöjdhet, procent:							
- Vård- och omsorgsboende	Totalt	83	79	83	83	längst 80	PN SoV
	Kvinnor	82	79	81	84		
	Män	85	79	89	82		
- Hemvård	Totalt	90	90	89	89		
	Kvinnor	91	89	89	88		
	Män	89	91	90	91		
- Upplevelse av trygg och god omsorg i stöd till funktionshindrade	Totalt			76	75		
Personalkontinuitet hemvård, antal personal som en servicemottagare möter under en 14-dagarsperiod, år 2014–2016 redovisas enbart egen regi	Totalt	18,1*	17,9*	15,2	16,3	minska	
* Kommentar: Nytt mått från 2017 som inkluderar extern och kommunal regi.							
Mål: Familjer och enskilda ska få stöd som motsvarar deras behov av individ- och familjeomsorg							
Index för hur väl socialnämnden tillhandahåller det stöd som familjer och enskilda har behov av, nytt mått så mätthistorik saknas		-	-	-	-	-	PN SoV
Mål: I Örebro kommun ska det finnas tillgång till bostäder							
Nyproducerade lägenheter i relation till befolkningsökningen		0,54	0,85	0,57	0,63	0,4	
Antal nyproducerade lägenheter		851	1 898	2 081	1 935	900	PN SAM
Antal tillkommande lägenheter som kan byggas utifrån lagakraftvunna detaljplaner		635–640	700	2 444	2 400	öka	
Antal tillkommande lägenheter för bostadssociala ändamål		94	172	248	109	300*	KS
* Kommentar: Det satta målvärdet visade sig vara för högt, tillkommande lägenheter motsvarar det faktiska behovet.							
Mål: Örebro kommun ska vara en trygg och säker kommun att bo, leva och verka i							
Trygghetsindex (SCBs medborgarundersökning)	Totalt	53	51	51	51	öka	
Anmälda våldsbrott i offentlig miljö*	Totalt	470	576	532	416	minska	KS
	Kvinnor	147	168	148	131		
	Män	323	408	384	285		
* Kommentar: Data mellan åren är inte fullt jämförbara, eftersom brottskoder har ändrats. Att antal brott har minskat är dock säkerställt.							

Bilaga 2 Fem år i sammandrag

Resurser	2014	2015	2016	2017	2018
Befolkning					
Totalt antal invånare	142 618	144 200	146 631	150 291	153 367
- kvinnor	72 400	73 162	74 171	75 864	77 360
- män	70 218	71 038	72 460	74 427	76 007
Utrikes födda, andel i %	16,0	16,3	16,9	17,6	18,3
Barn 0–18 år	31 687	32 076	32 680	33 681	34 474
Skattesats					
Skattesats, kr	20,88	20,88	21,35	21,35	21,35
Skattesats inkl. landstingsskatt, exkl. begravningsavgift	32,40	32,40	32,90	32,90	32,90
Resultat					
Skatteintäkter och statsbidrag, mnkr	6 913	7 210	7 788	8 174	8 501
Skatteintäkter och statsbidrag, förändring, i %	2,7	4,3	8,0	4,9	4,0
Verksamhetens nettokostnader, mnkr (exkl. avskrivningar)	-6 694	-6 691	-7 063	-7 583	-8 140
Av- och nedskrivningar, mnkr	-191	-214	-233	-275	-235
Verksamhetens nettokostnad inkl. avskrivningar jämfört med skatteintäkter och statsbidrag, i %	99,6	95,8	93,7	96,1	98,5
Verksamhetens nettokostnad inkl. avskrivningar exkl. jämförelsestörande poster och kostnader för insatser som finansierats med eget kapital jämfört med skatteintäkter och statsbidrag, i %	99	101	96	97	100
Verksamhetens nettokostnader inkl. avskrivningar förändring, i %	6,0	0,3	5,7	7,7	6,6
Finansnetto, mnkr	179	211	97	236	156
Resultat före extraordinära poster, mnkr	207	516	589	552	283
- varav jämförelsestörande poster, mnkr	148	417	247	181	212
Resultat före extraordinära poster, exkl. jämförelsestörande poster, mnkr	60	99	342	371	71
Resultat före extraordinära poster jämfört med skatteintäkter, i %	3,0	7,2	7,6	6,8	3,3
Balans					
Bruttoinvesteringar, mnkr	514	638	551	687	741
Nettoinvesteringar, mnkr	504	598	500	673	689
- varav skattefinansierade, mnkr	345	410	261	386	339
- varav taxefinansierade, mnkr	140	126	163	179	206
- varav exploateringsverksamhet, mnkr	19	62	76	108	144
Nettoinvesteringar jämfört med skatteintäkter, i %	7,3	8,3	6,4	8,2	8,1
Självfinansieringsgrad av investeringar, i % totalt	79	122	164	123	75
Självfinansieringsgrad av skattefinansierade investeringar, i %	101	146	223	162	104
Tillgångar, mnkr	18 149	21 674	22 428	24 703	26 421
Skulder och avsättningar, mnkr	12 195	14 486	14 686	16 409	17 843
Eget kapital, mnkr	5 955	7 188	7 743	8 294	8 578
Förändring av eget kapital, mnkr	207	516	589	552	283
Soliditet, i %*	33	33	35	34	32
Soliditet inklusive ansvarsförbindelse, i %	14	18	21	21	21
Kommunens likvida medel, mnkr	380	658	331	608	251
Kortfristiga lån från koncernbolag, mnkr	222	376	72	136	184
Långfristig låneskuld, mnkr	9 787	11 835	12 258	13 613	14 812
Pensionsskuld, avsättning, mnkr	383	411	458	496	569
Pensionsskuld, ansvarsförbindelse, mnkr	3 344	3 230	3 070	3 009	2 915

* Kommunen samordnar kreditansaffningen till kommunkoncernen. Kommunen lånar i sin tur ut krediter till koncernbolagen. Detta påverkar soliditetsmättet då enbart upplåningen till kommunens bolag ingår i mättet och inte utlåningen till koncernbolagen. Exkluderar man den finansiella samordningen inom kommunkoncernen så uppgår soliditeten till 75 % (76 % 2017, 77 % 2016, 76 % 2015, 73 % 2014).

Bilaga 3 Driftsredovisning per nämnd

Driftnämnd, anslag miljoner kronor	Bokslut 2017 netto	Bokslut 2018			Budget 2018	Budget-avvikelse	*Justerad budget-avvikelse
		Kostnader	Intäkter	Netto			
Barn och utbildning	-3 336,0	-4 509,5	909,8	-3 599,7	-3 518,6	-81,0	-76,2
Förskolenämnden	-806,9	-877,5	36,0	-841,4	-830,8	-10,7	-9,3
Grundskolenämnden	-1 124,6	-1 465,4	265,3	-1 200,1	-1 189,1	-11,0	-7,5
Gymnasienämnden	-513,5	-622,3	110,7	-511,5	-510,7	-0,9	-0,9
Programnämnd barn och utbildning	-891,0	-1 544,3	497,7	-1 046,6	-988,1	-58,5	-58,5
Social välfärd	-2 957,7	-5 022,2	1 895,7	-3 126,5	-3 129,4	2,9	3,0
Nämnden för funktionshindrade	-257,5	-821,1	559,4	-261,6	-275,5	13,8	13,8
Socialnämnd väster	-311,2	-361,3	19,9	-341,4	-337,3	-4,1	-4,1
Socialnämnd öster	-148,1	-273,9	87,8	-186,1	-172,3	-13,8	-13,8
Vård- och omsorgsnämnd väster	-158,0	-625,7	446,7	-179,1	-153,5	-25,6	-25,5
Vård- och omsorgsnämnd öster	-205,7	-766,5	550,4	-216,1	-155,0	-61,1	-61,1
Överförmyndarnämnden	-11,1	-23,9	10,9	-12,9	-14,0	1,0	1,0
Programnämnd social välfärd	-1 866,0	-2 149,8	220,6	-1 929,3	-2 021,8	92,5	92,5
Samhällsbyggnad	-620,6	-2 372,8	1 724,1	-648,7	-651,0	2,2	10,2
Byggnadsnämnden	-6,5	-43,1	37,9	-5,2	-5,5	0,3	0,3
Fritidsnämnden	-147,6	-194,4	39,3	-155,1	-159,4	4,3	4,3
Kulturnämnden	-191,8	-222,1	31,9	-190,2	-193,0	2,8	2,8
Miljönämnden	-14,3	-29,6	14,6	-15,0	-16,3	1,3	1,3
Tekniska nämnden exkl. VA och avfall	-154,2	-372,4	202,5	-170,0	-155,8	-14,2	-6,2
- fordonsgas	-0,2	-7,1	6,6	-0,5	-	-0,5	-0,5
Programnämnd samhällsbyggnad	-33,7	-166,2	118,8	-47,4	-58,1	10,7	10,7
- kollektivtrafik	-62,4	-88,4	25,6	-62,8	-46,2	-16,6	-16,6
- mark	-4,7	-163,5	148,5	-14,9	-18,4	3,5	3,5
Lokalförsörjningsavdelningen, rörelsefastigheter	-5,2	-1 086,0	1 098,4	12,4	1,7	10,7	10,7
Vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsnämnden	-494,5	-748,7	206,8	-542,0	-538,4	-3,6	-3,6
Kommunstyrelsen	-472,6	-708,0	288,7	-419,2	-444,1	24,9	24,9
Kommunledningen	-36,6	-41,9	0,7	-41,2	-42,3	1,1	1,1
Kommunstyrelseförvaltningen	-436,0	-666,1	288,0	-378,1	-401,8	23,8	23,8
Landsbygdsnämnden	-4,6	-5,7	-	-5,7	-5,9	0,1	0,1
Stadsrevisionen	-3,4	-3,3	-	-3,3	-3,9	0,6	0,6
Valnämnden	0,0	-5,5	1,8	-3,7	-3,7	0,0	0,0
Summa nämnder	-7 889,3	-13 375,7	5 026,9	-8 348,8	-8 294,9	-53,9	-40,9
Tekniska nämnden, taxefinansierade verksamheter	-4,7	-351,9	334,8	-17,1	0,0	-17,1	-7,7
VA	0,0	-204,3	196,6	-7,7	-	-7,7	-7,7
Avfall	-4,7	-147,6	138,2	-9,4	-	-9,4	0,0
Kommunstyrelsen – kommgemensamt	-189,2	-311,0	36,9	-274,1	-319,8	45,6	92,7
Till kommunstyrelsens förfogande	0,0	-	-	0,0	-78,7	78,7	78,7
Kommungemensamma verksamheter	-112,4	-177,3	29,3	-148,0	-161,3	13,3	13,3
Satsningar finansierade via eget kapital	-	-54,0	7,6	-46,4	-	-46,4	0,7
Nerikes brandkår	-76,9	-79,7	-	-79,7	-79,7	0,0	0,0
Kommungemensamma statsbidrag	154,5	-68,7	240,8	172,1	134,4	37,7	37,7
- flyktingsstatsbidrag m.m.	106,1	-68,7	193,4	124,8	80,1	44,7	44,7
- maxtaxa barnomsorg	48,4	-	47,3	47,3	54,3	-7,0	-7,0
Finansiering	345,8	19,5	308,9	328,4	312,3	16,1	16,1
Personalförsäkring	205,4	247,0	-	247,0	222,7	24,3	24,3
Pensionskostnader	-362,7	-402,5	-	-402,5	-396,0	-6,5	-6,5
Semesterlöneskuld förändring	-9,4	-38,3	-	-38,3	-15,0	-23,3	-23,3
Kapitalkostnader	308,6	296,6	-	296,6	325,8	-29,2	-29,2
Försäljning av tomträtter	67,3	-	173,0	173,0	95,0	78,0	78,0
Försäljning av exploateringsfastigheter	129,9	-67,0	129,0	62,0	80,0	-18,0	-18,0
Avskrivning lån	-0,3	-0,2	-	-0,2	-0,2	0,0	0,0
Avgifter, ersättningar och intern ränta	6,9	-16,2	6,9	-9,3	-	-9,3	-9,3
Driftbudget totalt	-7 582,8	-14 087,8	5 948,3	-8 139,5	-8 168,0	28,5	97,9
Avgår interna poster	-	3 370,8	-3 370,8	-	-	-	-
Verksamhetens kostnader/intäkter	-7 582,8	-10 717,1	2 577,5	-8 139,5	-8 168,0	28,5	97,9

* Justerad budgetavvikelse: Den budgetavvikelse nämnden har efter ianspråktagande av eget kapital. t.ex. ianspråktagande av överfört resultat intraprenader, AFA-medel, Digitaliseringsmedel samt Sociala investeringar totalt 69,4 miljoner kronor.

...varav finansiering via eget kapital

Markering för överfört resultat inom intraprenader, belopp i miljoner kronor	2017		2018				Ackumulerat resultat
	lan-språk-tagna medel	Ack. prövat resultat	Varav ianspråk-tagna medel	Vara nya underskott	Vara nya överskott	Förändring	
Intraprenadernas ackumulerade resultat via eget kapital	-10,4	38,2	-4,9	-2,7	17,7	10,1	48,4
Barn och utbildning	-4,8	22,5	-4,8	-2,7	8,0	0,5	23,0
Social välfärd	-1,4	15,8	-0,1	0,0	4,3	4,2	20,0
Vuxenutbildning och arbetsmarknad	-4,1	0,0	-	-	5,5	5,5	5,5
Eget kapital Avfall	-4,7	100,3	-9,4	-	-	-9,4	90,9
Eget kapital VA**	-	-	-	-	-	-7,7	-7,7
Digital arbetsplats**	-	-	-	-	-	-4,2	-4,2

	2017 Netto	2018				Totalt			Kvar-varande medel
		Kvar-varande medel IB	Kost-nader	Återförda medel	Kvar-varande medel UB	Beslut	Ack. kost-nader	Ack. Återförda medel	
Finansiering via eget kapital	-25,5	227,2	-54,0	6,9	180,5	621,3	-175,1	9,6	520,3
AFA-medel (åter från 2005 och 2006)	-4,1	9,9	-1,9	-	8,1	73,4	-65,3	-	8,1
AFA-medel 2015 (åter från 2004)	-8,7	19,3	-8,6	-	10,7	47,9	-37,2	-	10,7
Sociala investeringar	-10,7	-	-7,3	6,9	-	100,0	-34,3	9,6	75,3
Digitaliseringssatsning	-2,0	198,0	-36,3	-	161,7	200,0	-38,3	-	161,7
Konjunktur- och strukturbuffert	-	-	-	-	-	200,0	-	-	200,0
Den växande kommunen* **	-	-	-0,4	-	39,6	40,0	-0,4	-	39,6
Strukturförändringar inom hemvården*	-	-	-	-	-	25,0	-	-	25,0

	2017	2018			Totalt			Kvar	
	Kost-nader	Kost-nader	Återförda medel	Netto	Marke-ring	Avskriv-ning	Justering		
Kapitalkostnader exploateringsfastigheter	-7,8	-	-8,0	-	-8,0	782,8	-15,8	-229,3	537,7
Finansiering via eget kapital totalt	-48,4	-	-76,4	6,9	-69,4	-	-	-	1 185,4

* Förslag till nya markeringar i samband med bokslut 2018.

**Ej medräknade i årets kostnader, ingår i årets nettokostnader.

Bilaga 4 Intraprenader

Intraprenader, belopp i miljoner kronor	Tidigare ackumulerat resultat	Budget 2018	Avvikelse bokslut	Nytt ackumulerat resultat	Preliminärt ackumulerat resultat prövat enligt 7 procent-regeln***
Adolfsbergs förskolor	0,2	38,7	-1,0	-0,7	-0,7
Norrby förskolor	1,1	23,6	-0,7	0,4	0,4
Förskolor Lillån	1,3	41,6	-0,4	0,9	0,9
Förskolor Varberga	0,8	53,2	1,3	2,1	2,1
Rosta förskolor	1,7	26,3	0,0	1,8	1,8
Förskolor Väster	2,7	51,7	0,3	3,0	3,0
Garphyttans förskola har upphört som intraprenad under året*	-0,3	-	-	-	-
Summa intraprenader – Förskolenämnden	7,5	235,1	-0,3	7,4	7,4
Engelbrettskolan 4–9, Engelbrect särskola, Stureskolan F–3	3,1	84,8	2,0	5,1	5,1
Lillåns skola F–6 och 4–9, Lillåns södra skola F–6	3,8	56,7	-0,1	3,7	3,7
Västra Engelbrettskolan F–9, Tegnérskolan F–3	1,9	45,5	1,9	3,8	3,2
Almbyskolan F–9	2,4	63,7	-2,9	-0,5	-0,5
Gumaeliuskolan F–9	2,0	47,1	0,1	2,1	2,1
Mellringeskolan F–9	0,3	49,4	-1,7	-1,5	-1,5
Norrbyskolan F–6	-0,6	34,8	0,1	-0,4	-0,4
Rostaskolan F–6	0,3	34,8	0,3	0,6	0,6
Stora Mellösa skola F–6	0,7	12,1	0,0	0,7	0,7
Walleriska skolan F–6	1,5	21,2	-0,7	0,8	0,8
Brunnsskolan F–6	0,0	28,3	1,2	1,2	1,2
Garphyttans skola F–6 har upphört som intraprenad under året*	-0,4	-	-	-	-
Summa intraprenader – Grundskolenämnd	15,0	478,4	0,2	15,5	14,9
Komvux	0,0	142,5	5,5	5,5	5,5
Summa intraprenad – Vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsnämnden	0,0	142,5	5,5	5,5	5,5
Socialpsykiatrien	7,1	124,8	2,1	9,2	8,7
Summa intraprenader – Nämnden för funktionshindrade	7,1	124,8	2,1	9,2	8,7
Demenscentrum	2,4	36,4	-0,1	2,3	2,3
Demenscentrum, dagverksamhet	0,8	12,3	0,0	0,8	0,8
Löwenhjelmiska	2,3	33,8	0,0	2,3	2,3
Summa intraprenader – Vård- och omsorgsnämnd väster	5,5	82,5	-0,1	5,4	5,4
Backagården	1,6	22,9	0,7	2,3	1,6
Klosterbacken	0,1	36,3	0,4	0,4	0,4
Lindhultsgården	1,0	15,1	0,0	1,0	1,0
Skebäcksgården	0,0	35,7	0,4	0,4	0,4
Ängen	0,4	33,3	0,8	1,2	1,2
Summa intraprenader – Vård- och omsorgsnämnd öster	3,2	143,4	2,2	5,3	4,7
Summa intraprenader	38,2	1 206,6	9,5	48,4	46,6
Digital-arbetsplats, administrativa arbetsplatser**	0,0	0,0	-4,5	-4,5	-4,5

* Garphyttans förskola och Garphyttans skola F-6 har upphört som intraprenader under året. Ackumulerat negativt resultat har återförts från respektive nämnd.

** Prövas inte enligt 7 procent-regeln.

*** Fastställande av ackumulerat resultat sker i samband med beslut om överfört resultat.

Bilaga 5 Driftsredovisning per verksamhetsområde

Verksamhetsblock belopp i miljoner kronor	Intäkt totalt	Kostnad				Netto- kostnader	Netto kr/invånare		
		totalt	personal	lokal/ kapital	övrigt		2016	2017	2018
Politisk verksamhet	11	120	91	0	29	109	522	577	713
Infrastruktur och skydd	504	950	228	116	607	446	2 286	2 541	2 909
- Fysisk och teknisk planering	221	305	84	25	197	84	370	512	547
- Gator, vägar och parkering	194	324	68	72	184	129	687	811	843
- Parker	50	111	34	17	60	61	373	384	399
- Miljö- och hälsoskydd	19	42	26	1	15	23	139	159	150
- Räddningstjänst	0	80	0	0	80	80	516	512	521
- Övrigt	20	89	16	1	71	69	203	162	449
Fritid och kultur	80	509	147	150	212	429	2 711	2 738	2 797
- Bibliotek	6	54	28	12	13	47	316	315	309
- Kulturskola	7	48	37	5	7	41	244	256	270
- Idrotts- och fritidsanläggningar	34	180	27	102	51	146	937	945	955
- Övrig fritid och kultur	33	226	55	31	141	194	1 214	1 221	1 263
Pedagogisk verksamhet	1 102	4 964	2 672	646	1 646	3 862	22 595	24 021	24 020
- Förskola m.m. 1–5år	175	1 300	795	172	333	1 126	6 588	6 946	6 945
- F-klass, grundskola, fritids	450	2 402	1 253	300	849	1 953	11 183	11 921	11 920
- Grundskola	13	73	53	3	17	60	355	385	385
- Gymnasieskola	376	919	418	141	360	543	3 333	3 592	3 593
- Gymnasiesärskola	27	63	36	8	18	35	287	233	233
- Vuxenutbildning	54	150	67	21	61	96	485	627	627
- Uppdragsutbildning	4	6	3	0	2	1	0	47	47
- Svenska för invandrare	3	52	45	2	5	48	364	270	270
Vård och omsorg	1 966	5 529	2 291	230	3 007	3 562	21 968	22 653	22 582
- Äldre och funktionshindrade	1 922	4 669	1 981	202	2 487	2 748	17 087	17 755	17 689
Äldreomsorg	1 726	3 340	1 175	139	2 025	1 614	10 270	10 384	10 368
Insats till personer med funktionsnedsättning	37	224	107	13	104	187	486	1 121	1 120
Insatser inom LSS/LASS	157	1 051	699	49	303	894	6 024	5 906	5 856
Färdtjänst	2	55	0	0	55	53	307	345	345
- Socialtjänst	44	859	310	28	520	815	4 881	4 898	4 894
Vård, råd och behandling	38	605	262	25	318	566	3 325	3 340	3 336
Ekonomiskt bistånd	6	254	49	4	202	248	1 556	1 558	1 558
Arbetsmarknad, flyktingar	405	436	264	20	151	31	716	238	237
- Arbetsmarknadsåtgärder	127	275	207	10	58	147	844	845	845
- Flyktingmottagning inkl. bistånd	278	162	58	11	93	-116	-128	-607	-608
Affärsverksamhet	525	550	120	93	337	25	152	29	-69
- Kollektivtrafik	24	47	0	2	45	24	163	87	87
- Vatten och avlopp	295	304	68	67	168	9	68	12	-87
- Avfall	142	151	35	7	109	9	15	30	30
- Fordonsgas	7	7	0	2	5	1	5	1	1
- Övrigt	58	40	16	15	9	-18	-100	-101	-101
Nämndernas kostnader	4 594	13 058	5 813	1 257	5 989	8 465	50 950	52 797	55 192
Gemensamt fördelat, internt m.m.	1 769	1 679	436	1 204	39	-90	-1 012	-505	-589
Summa kostnader och intäkter	6 363	14 737	6 248	2 460	6 028	8 374	49 938	52 292	55 192

Bilaga 6 Verksamhetens nettokostnader

Verksamhet, nettokostnad i miljoner kronor	2014	2015	2016	2017	2018
Programnämnd barn och utbildning	-2 865,1	-2 953,0	-3 084,9	-3 336,0	-3 599,7
Förskola	-907,4	-927,5	-967,9	-1 029,3	-1 114,3
Grundskola	-1 406,6	-1 463,1	-1 560,0	-1 701,3	-1 865,1
Gymnasieskola	-436,1	-444,5	-443,3	-498,7	-504,1
Särskola	-94,5	-87,1	-88,0	-86,7	-92,7
Övrig verksamhet	-20,5	-30,8	-25,7	-20,0	-23,5
Programnämnd social välfärd	-2 554,5	-2 757,4	-2 821,8	-2 957,7	-3 126,5
Socialtjänst	-421,2	-452,9	-468,0	-482,7	-539,2
Äldreomsorg	-1 303,8	-1 433,6	-1 424,0	-1 464,1	-1 525,5
Stöd till funktionshindrade	-797,0	-851,2	-909,3	-993,7	-1 028,9
Övrigt gemensamt	-22,3	-9,3	-9,8	-6,5	-20,0
Överförmyndarverksamhet	-10,2	-10,4	-10,7	-10,7	-12,9
Programnämnd samhällsbyggnad	-577,6	-579,7	-575,7	-620,1	-665,9
<i>Skattefinansierad verksamhet</i>	-577,6	-588,0	-577,7	-615,4	-648,7
Gator, vägar och parker	-151,8	-143,7	-144,1	-157,8	-173,7
Fritidsverksamhet	-189,8	-202,0	-201,9	-201,0	-214,4
Kulturverksamhet	-121,9	-126,0	-116,6	-128,8	-128,4
Kollektivtrafik	-61,2	-58,5	-66,5	-62,4	-62,7
Samhällsbyggnad	-44,3	-41,1	-45,6	-52,2	-80,6
Miljöverksamhet	-14,9	-18,3	-18,5	-20,0	-14,2
Kommungemensam verksamhet, övrigt	-2,2	-6,0	6,4	-3,4	-1,6
Övrig verksamhet	-6,3	-6,6	-6,7	-6,7	-5,2
Mark och exploatering	15,3	14,9	16,3	17,1	20,4
Fordonsgas	-0,5	-0,7	-0,5	-0,2	-0,5
Fastighetsverksamhet	-33,7	8,0	3,4	-5,2	12,4
<i>Taxefinansierad verksamhet</i>	0,0	8,3	2,0	-4,7	-17,1
Avfallsverksamhet	0,0	8,3	2,0	-4,7	-9,4
VA-verksamhet	0,0	0,0	0,0	0,0	-7,7
Vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsnämnden	-464,5	-460,4	-464,9	-494,5	-542,0
Arbetsmarknadsåtgärder	-121,9	-113,0	-118,4	-114,5	-123,4
Flyktingmottagande	-0,8	-0,4	-0,1	-8,3	-10,4
Ekonomiskt bistånd	-234,4	-233,0	-223,2	-232,5	-248,1
Vuxenutbildning	-106,7	-113,0	-121,8	-137,5	-159,1
Övrig verksamhet	-0,7	-1,0	-1,4	-1,7	-1,1
Landsbygdsnämnden	-	-4,4	-4,9	-4,6	-5,7
Stadsrevisionen	-2,8	-3,4	-3,2	-3,4	-3,3
Valnämnden	-4,4	0,0	0,1	0,0	-3,7
Kommunstyrelsen	-467,8	-510,6	-527,3	-507,4	-521,3
Kommunledning	-37,0	-38,9	-39,5	-36,6	-41,2
Kommunstyrelseförvaltningen	-362,8	-413,2	-418,3	-436,0	-378,1
Kommungemensamma verksamheter	-103,0	-94,1	-113,7	-112,4	-194,4
Kommungemensamma statsbidrag	105,9	107,7	119,5	154,5	172,1
Nerikes Brandkår	-70,9	-72,1	-75,3	-76,9	-79,7
Finansiering	276,4	569,6	415,9	345,8	328,4
Avskrivningar	-190,5	-213,5	-232,9	-274,9	-234,8
Summa verksamhetens nettokostnad	-6 850,8	-6 912,8	-7 299,6	-7 852,5	-8 374,3

Bilaga 7 Investeringar i kommunkoncernen 2018

Belopp i miljoner kronor	Budget	Inkomster	Utgifter	Netto	Avvikelse
Summa skattefinansierad verksamhet	-902,4	24,3	-349,2	-324,9	577,6
Ny- och ombyggnad av verksamhetslokaler	-67,7	0,3	-27,5	-27,2	40,5
Social välfärd	-7,7	-	-	0,0	7,7
Samhällsbyggnad	-28,2	0,0	-8,9	-8,9	19,3
- Fritidsanläggningar	-20,5	-	-1,6	-1,6	18,9
- Konstgräs	-7,7	-	-7,3	-7,3	0,5
Lokalförsörjningsenheten/MEX	-31,8	0,3	-18,7	-18,4	13,4
- Fastighetstekniska åtgärder, lokalförsörjning	-12,2	0,3	-5,0	-4,8	7,4
- Fastighetstekniska åtgärder, fritids- och kulturfastigheter	-19,7	-	-13,6	-13,6	6,1
Trafik- och miljöinvesteringar	-538,3	23,2	-153,7	-130,5	407,8
- City	-16,4	-	-3,5	-3,5	12,9
- Stadsmiljö	-33,1	0,7	-15,7	-15,0	18,1
- Torgyta/infrastruktur vid Konserthuset	-25,0	-	-	0,0	25,0
- Åstaden	-5,4	-	-0,1	-0,1	5,3
- Järnvägar	-1,0	-	-	0,0	1,0
- Kollektivtrafik	-11,3	0,5	-5,6	-5,1	6,3
- Trafik	-153,3	10,9	-46,7	-35,9	117,4
- Natur/miljö	-23,9	2,4	-16,6	-14,2	9,6
- Naturum	-5,0	-	-0,1	-0,1	4,9
- Kulturmiljö	-2,3	-	-0,3	-0,3	2,0
- Vatten	-4,5	1,0	-1,4	-0,4	4,1
- Park och gata	-195,1	7,7	-63,0	-55,3	139,8
- Bredbandsutbyggnad	-59,4	-	-0,2	-0,2	59,2
- Tillgänglighetsåtgärder – tekniska	-1,3	-	-0,4	-0,4	0,9
- Tillgänglighetsåtgärder – handikapprådet	-1,3	-	-	0,0	1,3
Inventarier	-249,5	0,8	-149,2	-148,4	101,1
Barn och utbildning	-87,1	-	-72,8	-72,8	14,2
Social välfärd	-38,5	-	-16,1	-16,1	22,4
Samhällsbyggnad	-94,2	0,8	-42,5	-41,7	52,5
- Fordon	-36,9	0,4	-31,6	-31,2	5,7
- Konstnärlig utsmyckning	-20,8	-	-6,3	-6,3	14,5
- Inventarier TN	-3,2	-	-1,2	-1,2	2,0
- Inventarier övriga	-33,3	0,4	-3,4	-3,0	30,3
Vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsnämnden	-8,5	-	-2,3	-2,3	6,2
Kommunstyrelsen	-4,7	-	-2,3	-2,3	2,4
Kommunstyrelsen IT	-16,5	-	-13,1	-13,1	3,4
Förvärv av anläggningsstillgång	-46,9	0,0	-18,8	-18,8	28,2
- Förvärv av fastighet/mark	-37,4	-	-13,7	-13,7	23,7
- Markreserv	-8,2	0,0	-5,1	-5,1	3,1
- Truckstop	-1,4	-	0,0	0,0	1,3
Summa taxefinansierade verksamheter	-325,6	24,4	-244,3	-219,9	105,8
VA	-299,3	24,4	-226,1	-201,7	97,6
Avfall	-7,4	-	-4,5	-4,5	3,0
Inventarier, fordon VA/Avfall	-18,9	-	-13,7	-13,7	5,2
Totalt investeringar	-1 228,1	48,7	-593,4	-544,7	683,3
Summa exploateringsfastigheter	0,0	3,6	-147,9	-144,3	-144,3
Kommunens investeringar	-1 228,1	52,3	-741,3	-689,0	539,1

Belopp i miljoner kronor	Budget	Inkomster	Utgifter	Netto	Avvikelse
Futurum Fastigheter i Örebro AB	-557,7	-	-	-415,5	142,2
ÖBO Omsorgsfastigheter AB	-213,7	-	-	-137,0	76,7
Örebroporten Fastigheter AB	-209,2	-	-	-129,0	80,2
Västerporten Fastigheter i Örebro AB	-6,0	-	-	0,0	6,0
Bolagens investeringar för skattefinansierad verksamhet	-986,6	-	-	-681,5	305,1
Investeringsprogram	-2 214,6	52,3	-741,3	-1 370,4	844,2
Örebrobostäder AB	-944,0	-	-	-758,0	186,0
ÖBO Omsorgsfastigheter AB	-25,8	-	-	-26,0	-0,2
ÖBO Husaren AB	-30,4	-	-	-6,6	23,8
Västerporten Fastigheter i Örebro AB	-109,0	-	-	-106,7	2,3
Örebroporten Fastigheter AB	-179,0	-	-	-130,4	48,6
Gustavsik Resorts AB	-	-	-	-	-
Futurum Fastigheter i Örebro AB	-166,0	-	-	-103,0	63,0
Kumbro Vind AB	0,0	-	-	0,0	0,0
Kumbro Stadsnät AB	-38,0	-	-	-44,8	-6,8
Länsmusiken i Örebro AB	0,0	-	-	0,0	0,0
Bolagens investeringar utanför investeringsprogrammet	-1 492,2	-	-	-1 175,5	316,7
Koncernens investeringar	-3 706,8	52,3	-741,3	-2 545,9	1 160,9

*Avser kommunens ägarandel av investeringen

Bilaga 8 Större investeringsobjekt som avslutats 2018

Belopp i miljoner kronor	Åtgärd	Totalt anslag	Total kostnad	Avvikelse
Stadsbyggnad (trafik och miljö samt fastighet)				
Ormestagatan	Bullerskydd	1,0	0,5	0,5
- Trädgårdsgatan–Alhängsgatan	Ombyggnad till stadsgata	27,1	39,8	-12,7
- Östra bangatan	Trafiklösning	18,5	18,5	0
Grev rosengatan etapp 2	Flytt av gata	25,0	27,2	-2,2
Brickestigen	Naturstig	0,8	0,8	0,0
Naturens hus	Ombyggnad	1,5	2,2	-0,7
Löväsen	Raststuga	1,9	1,9	0,0
Munkatorpshuset, Venaområdet	Besökspunkt	1,1	1,6	-0,5
Mellringe IP	Konstgräs	7,7	10,6	-2,9
Pettersbergs IP	Ombyggnation omklädningsrum	0,8	1,7	-0,9
Kultur och fritid				
Bio Roxy	Upprustning	1,1	0,9	0,2
Tybbleparken	Konstvägg	0,5	0,4	0,1
Tekniska				
Lekplatser – Saxons park	Upprustning/förnyelse	2,1	2,1	0,0
Trästrandskonung öster om Skebäckbron	Upprustning/förnyelse	12,4	11,2	1,2

Bilaga 9 Särredovisning av VA- och avfallsverksamheterna

Tekniska nämnden ansvarar för kommunens vatten- och avloppsverk samt avfallsverk. Dessa verksamheter regleras av va-lagen respektive miljöbalkens avfallsförordning.

Huvudprincipen är att dessa två verksamheter helt ska finansieras med avgifter för utförda tjänster till sina abonnenter, dvs. medborgare och företag i kommunen. Avgifterna för VA- och avfallsverksamheterna ska baseras på självkostnadsprincipen. Verksamheterna ska därför normalt redovisa ett nollresultat.

VA- och avfallsverksamheterna ska normalt ha ett eget kapital som motsvarar 10 procent av verksamhetens intäkter. Denna finansiella reserv behövs för att kunna hantera oförutsedda händelser under året med stora ekonomiska effekter för verksamheterna.

Om det egna kapitalet vid bokslutet är markant högre eller lägre än denna normalnivå, ska det egna kapitalet återställas till normalnivå genom en planerad anpassning av framtida taxenivåer. Denna återställning av eget kapital ska ske så snart som möjligt och längst inom en treårsperiod. VA-verksamheten redovisar det s.k. överruttaget som en förutbetalad intäkt, skuld till abonnenten, istället för eget kapital. Under 2018 är VA-verksamhetens resultat negativt och den tidigare ackumulerade skulden till abonnenter täcker bara delar av underskottet. Kvarvarande resultat redovisas som negativt eget kapital och ska återställas inom tre år.

VA-verksamhet, belopp i miljoner kronor			
Resultaträkning	Not	2017	2018
Verksamhetens intäkter	1	191,2	196,6
Verksamhetens kostnader	2	-143,1	-152,2
Avskrivningar	3	-29,1	-30,3
Verksamhetens nettokostnader		19,1	14,0
Finansiella intäkter	4	0,0	0,1
Finansiella kostnader	5	-19,1	-21,8
Årets resultat		0,0	-7,7

Avfallsverksamhet, belopp i miljoner kronor			
Resultaträkning	Not	2017	2018
Verksamhetens intäkter	16	138,7	138,1
Verksamhetens kostnader	17	-138,9	-142,8
Avskrivningar		-4,5	-4,7
Verksamhetens nettokostnader		-4,7	-9,5
Finansiella intäkter	18	0,1	0,1
Finansiella kostnader	19	0,0	0,0
Årets resultat		-4,7	-9,4

Balansräkning	Not	2017	2018
Tillgångar			
Anläggningsstillgångar	6-8	1 074,4	1 245,6
Omsättningsstillgångar	9	-65,6	-108,1
Summa tillgångar		1 008,8	1 137,5
Eget kapital och skulder			
Eget kapital	10		
Eget kapital (IB)		-	-
Årets resultat		-	-7,7
Summa eget kapital		-	-7,7
Skulder			
Långfristiga skulder	11-13	969,9	1 106,1
Kortfristiga skulder	14-15	38,9	39,2
Summa skulder		1 008,8	1 145,2
Summa skulder och eget kapital		1 008,8	1 137,5

Balansräkning	Not	2017	2018
Tillgångar			
Anläggningsstillgångar	20-22	55,9	55,6
Omsättningsstillgångar	23	109,0	95,4
Summa tillgångar		164,9	151,0
Eget kapital, avsättningar och skulder			
Eget kapital	24		
Eget kapital (IB)		105,0	100,3
Årets resultat		-4,7	-9,4
Summa eget kapital		100,3	90,9
Avsättningar	25	49,9	45,9
Skulder			
Långfristiga skulder		-	-
Kortfristiga skulder	26	14,6	14,2
Summa avsättningar och skulder		64,5	60,1
Summa skulder och eget kapital		164,9	151,0

Noter till sårredovisning av VA- och avfallsverksamheterna, belopp i miljoner kronor

Not 1: Verksamhetens intäkter	2017	2018
Brukningavgifter externa	151,5	152,9
Brukningavgifter interna	1,7	2,2
Förutbetalda intäkter	3,2	5,8
Anslutningsavgifter ianspråktagna för		
- exploateringsinvesteringar	9,0	9,7
- att täcka räntekostnader i exploateringsområden	8,3	8,7
Övriga intäkter externa	8,7	7,7
Övriga intäkter interna	8,9	9,6
Summa intäkter	191,2	196,6

Anslutningsavgiften (anläggningsavgift) ska främst täcka investeringskostnaden för VA-ledningen. I samband med en anslutning finns vissa mindre driftskostnader som administrationskostnader, men dessa har bedömts vara av mindre omfattning, varför hela anslutningsavgiften periodiseras, se not 12.

Not 2: Verksamhetens kostnader	2017	2018
Kostnader externa	-99,1	-103,4
Övriga interna kostnader	-44,0	-48,9
Summa kostnader	-143,1	-152,2

Not 3: Avskrivningar	2017	2018
Vatten- och avloppsledningar	-11,4	-12,0
VA-anläggningar, t.ex. vatten- och reningsverk	-15,9	-17,0
Maskiner och inventarier	-1,8	-1,3
Summa avskrivningar	-29,1	-30,3

Anläggningsstillgångar skrivs av enligt plan över den förväntade nyttjandeperioden. Från och med bokslut 2015 tillämpas komponentavskrivning.

Not 4: Finansiella intäkter	2017	2018
Ränta på kundfordringar	0,0	0,1
Ränta på överlikviditet	-	-
Summa finansiella intäkter	0,0	0,1

Not 5: Finansiella kostnader	2017	2018
Ränta på influtna anslutningsavgifter	-5,9	-6,7
Ränta kapitalkostnad	-13,3	-15,1
Övriga finansiella kostnader	0,0	0,0
Summa finansiella kostnader	-19,1	-21,8

Not 6: Mark, byggnader och tekniska anläggningar	2017	2018
Ingående värde	823,5	900,8
Nettoinvesteringar*	555,2	85,2
Korrigeringar*	-450,5	-1,2
Avskrivningar	-27,4	-29,2
Utgående bokfört värde	900,8	955,6

* En anläggning har under 2017 aktiverats med felaktigt belopp, som sedan har utrangerats och aktiverats med rätt belopp.

Not 7: Pågående ny-, till- och ombyggnader	2017	2018
Ingående värde	95,7	168,2
Drifftagning	-57,4	-85,4
Strykningar/flyttningar	-	1,3
Nya pågående, ej avslutade investeringar	129,9	201,7
Utgående bokfört värde	168,2	285,7

Not 8: Maskiner och inventarier	2017	2018
Ingående värde	7,2	5,4
Nettoinvesteringar	0,0	0,2
Korrigeringar	0,0	-
Avskrivningar	-1,8	-1,3
Utgående bokfört värde	5,4	4,3

Not 9: Likvidkonto
Beloppet avser VA-verksamhetens kortfristiga interna fordran på balansdagen.

Not 10: Eget kapital	2017	2018
Balanserade resultat	-	-
Årets resultat	-	-7,7
Summa eget kapital	0,0	-7,7

Not 11: Periodiserade investeringsbidrag	2017	2018
Ingående värde	0,0	1,7
Årets anskaffning	1,7	-
Årets upplösning	-	0,0
Summa periodiserade investeringsbidrag	1,7	1,7

Not 12: Anläggningslån	2017	2018
Ingående skuld	669,5	653,4
Nytt lån	-	130,0
Amortering	-16,1	-18,3
Utgående skuld	653,4	765,1

Not 13: Periodiserade anslutningsavgifter	2017	2018
Ingående balans	254,0	314,8
Årets avsättning	72,2	18,9
Ränta influtna anslutningsavgifter, värdesäkring	5,9	6,7
lanspråkstagna anslutningsavgifter för:		
- exploateringsinvestering VA-ledning	-9,0	-9,7
- räntekostnader för investeringar i exploateringsområden	-8,3	8,7
Utgående bokfört värde	314,8	339,3

Fr.o.m. 2002 periodiseras anslutningsavgifterna för exploatering. Anläggningsavgifter togs till och med 2006 succesivt i anspråk med 1/33 per år. Från och med 2007 tas de i anspråk med 1/50 årligen. En retroaktiv beräkning från 1996 har skett. Återstående del som periodiserats till förs årligen ränta med en räntesats motsvarande kommunens internränta. Influtna anläggningsavgifter ianspråk tas även för att täcka räntekostnader för investeringar i exploateringsområden. Utgående skuld 2018-12-31 uppgår till 339,3 mnkr inklusive ränta.

Not 14: Förutbetalda intäkter	2017	2018
Ingående värde	9,0	5,8
Förutbetalda intäkter	-3,2	-5,8
Utgående bokfört värde	5,8	0,0

Fr.o.m. 2012 tillämpas en ny redovisningsprincip som går ut på att om utfallet på inkomsterna från avgiftsuttaget överskrider de nödvändigaste kostnaderna, så har verksamheten i princip en skuld till abonnenterna. Normalt görs inte någon återbetalning, utan istället reglerar man avgiften så att man i praktiken gör ett underuttag de närmaste åren. För 2018 räcker inte den ackumulerade skulden till abonnenterna för att reglera årets resultat. Kvarvarande resultat redovisas som negativt eget kapital och ska återställas inom tre år.

Normalnivå på eget kapital/förutbetalda intäkter 10 procent av verksamhetens intäkter	19,1	19,7
---	------	------

Not 15: Övriga kortfristiga skulder	2017	2018
Leverantörsskuld	29,2	35,9
Semesterlöneskuld	3,5	3,3
- Övriga kortfristiga skulder	0,5	-0,1
Summa intäkter	33,1	39,2

Not 16: Verksamhetens intäkter	2017	2018
Brukningavgifter	90,6	92,1
Övriga intäkter	48,1	46,0
- kommuninterna intäkter	8,1	7,0
Summa intäkter	138,7	138,1

Not 17: Verksamhetens kostnader	2017	2018
Kostnader externa	-99,2	-101,4
Övriga interna kostnader	-39,7	-41,5
Summa kostnader	-138,9	-142,8

Not 18: Finansiella intäkter	2017	2018
Ränta på kundfordringar	0,1	0,1
Ränta på överlikviditet	-	-
Summa finansiella intäkter	0,1	0,1

Not 19: Finansiella kostnader	2017	2018
Ränta på kapitalkostnad	-	-
Övriga finansiella kostnader	0,0	0,0
Summa finansiella kostnader	0,0	0,0

Not 20: Mark, byggnader och tekniska anläggningar	2017	2018
Ingående värde	52,1	52,9
Nettoinvesteringar	4,4	4,4
Korrigeringar, utrangeringar	-	-
Avskrivningar	-3,6	-3,9
Utgående bokfört värde	52,9	53,5

Not 21: Pågående ny-, till- och ombyggnader	2017	2018
Ingående värde	0,3	0,1
Drifttagning	-0,3	-0,1
Nya pågående, ej avslutade investeringar	0,1	0,1
Utgående bokfört värde	0,1	0,1

Not 22: Maskiner och inventarier	2017	2018
Ingående värde	3,8	2,9
Nettoinvesteringar	-	-
Korrigeringar, flyttning	0,0	-
Avskrivningar	-0,9	-0,9
Utgående bokfört värde	2,9	2,0

Not 23: Likvidkonto
Beloppet avser avfallsverksamhetens kortfristiga interna fordran på balansdagen.

Not 24: Eget kapital	2017	2018
Balanserat resultat	105,0	100,3
Årets resultat	-4,7	-9,4
Summa eget kapital	100,3	90,9
Normalnivå på eget kapital 10 procent av verksamhetens intäkter	13,9	13,8

Not 25: Avsättningar till deponi	2017	2018
Ingående värde	50,9	49,9
Årets avsättning	-	-
Uttag	-1,0	-4,0
Förändring av nuvärdet	-	-
Utgående bokfört värde	49,9	45,9

För återställandet av deponier rekommenderas att det görs en avsättning motsvarande uppskattade kostnader för återställandet. Attleverket fick sin ansökan om att få fortsätta att deponera på nuvarande deponi beviljad av miljödomstolen 2007-12-06. Slutlig justering av fonden gjordes i samband med bokslut, då avstämning mellan kalkyl och faktiskt utfall genomförts.

Not 26: Kortfristiga skulder	2017	2018
Leverantörsskuld	9,1	7,3
Avfallsskatt	1,4	1,6
Semesterlöneskuld	2,1	2,1
Övriga skulder	1,9	3,1
Summa kortfristiga skulder	14,6	14,2

Örebro kommun

019-21 10 00
orebro.se

2019

FOTO: ÖREBRO KOMMUN OCH FREDRIK KELLÉN.
PRODUKTION: ADVANT.